
3 1761 06631761 1

JOHN HALL

Constance Hall, född Koskull.

Efter ett porträtt på Skokloster.

JOHN HALL

EN HISTORIA

FRÅN DET GAMLA GÖTHEBORG

AF

SOPHIE ELKAN

(RUST ROEST)

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1899.

FÖRSTA BOKEN.

Comedie i det Hallska palatset.

Det hände tid efter annan, att fru Christina Hall, född Gothén, var vid ondt och elakt humör. Stundom vaknade det med henne om morgnarne, ibland kom det flygande i luften utan orsak, ibland var det herr Hall själf, som framkallade det. Så hade det varit i dag, måndagen den 18 december 1775, och tvisteäpplet var efter vanliga coutumen master John, husets fyraåriga son. Fru Hall hade vaknat vid yppersta humör och begifvit sig till frukostrummet, där John hade sin plats mellan föräldrarne på en hög, engelsk barnstol. Han hade kysst kära mor på hand, och fru Hall, som ej tyckte om »klifs», hade kysst honom på pannan. Herr Hall hade suttit och språkat med pysen, när fru Hall kommit in, men hade genast rest sig upp och hälsat henne med en aptitkyss på munnen.

Allt hade, som sagdt, börjat förträffligt på denna märkliga dag. Men så räckte barnkammarpigan, som stod bakom Johns stol, fram till honom den förgyllda koppen med den fradgande chokoladen, och John drog otåligt undan hufvudet och stötte bort koppen.

— Hvad är det för manerer och façoner? frågade fru Hall skarpt.

John svarade henne ej. Han såg i det stället upp på herr Hall och sade:

— John vill tala om de små ponierna. John vill inte dricka.

— Vill du inte dricka, får du låta vara, min son, sir du.

Herr Hall talade med skotsk brytning och mycket långsamt och afmätt.

Barnkammarpigan gjorde ännu ett försök och förde åter koppen till Johns mun.

John spottade i den.

Då vände sig fru Hall häftigt om och gaf sin son en örfil.

John gaf full hals.

— Bär bort honom, befallde fru Hall sköterskan.

— Låt honom kvarstanna, men gå själf ut, ändrade herr Hall befallningen.

Barnkammarpigan gick.

Först då dörren stängdes bakom henne, vände sig herr Hall till sin fru.

— Om John behöfver tillrättavisning eller aga, tillrättavisar och agar jag honom själf, mrs Hall.

John höll plötsligen inne med sin gråt. Han insåg, att så länge han vrålade, kunde han ej höra hvad föräldrarne sade, och detta intresserade honom storligen. Men ännu mer intresserade det honom att hälla den fradgande chokoladen ur koppen på tefatet och att, när detta flödade öfver, låta den rinna vidare ut öfver damastduken. Så doppade han sin lille slickepott i den största chokoladpölen och ritade figurer på duken, medan fru Hall med

låg stämma svarade sin man. Det var att märka, att ingen någonsin höjde rösten mot herr Hall, ej ens den annars ganska orädda fru Christina.

— Jag borde väl till det minsta pretendera att få råda öfver mina barn och mitt tjänstefolk som andra fruar, sade fru Hall med en ganska hotande blixt i de ljusblå ögonen.

— Jo, sir du, min vän, du får råda öfver husfolket och öfver Baby, men master John sköter jag själf, sir du, sir du!

Fru Hall höjde på axlarne och gick utan att svara in i det närbelägna hörnkabinettet.

Herr Hall lyfte varligt sin son och arfvinge upp i sina armar. I sin stora faiblesse för sonen märkte han ej, att de små nersmorda fingrarne satte fläckar på spetskråset, medan de trefvade efter sin sedvanliga plats under hårpungen med den stora, svarta sidenrosetten. De små fingrarne foro så ovårdigt fram, att det hvita pudret skakades ut öfver sammetskragen på den fina, blå rocken och fördunklade glansen på de stora, förgyllda knapparne. Den sirlige John Hall fäste vid detta intet afseende. Han tänkte blott på sin son, som han bar in i den stora barnkammaren och öfverantvardade i barnkammarpigans händer.

— När master John återvänder från promenaden, skall han taga vägen genom contoiret, sade han, i det han sakta lossade gossens armar från sin hals och kysste den lilla knubbiga handen.

Då hvarken herr Hall eller hans son någonsin tog notis om fru Christinas elaka humör, och det något utlopp måste ha, gick det ut öfver de oskyldiga, nämligen husfolket. Olyckligt var det för dessa

stackars människor, att lynnet var ondt just denna dag, då stor fête skulle gifvas, så att de nästan samtliga hade något att afhandla med frun. De måste, den ena efter den andra, gå upp för trappan och in i fruns rum för att hämta sin skrapa eller sin snäsning.

Fru Hall besvärade sig ej från sin plats, utan gaf audiens vid sin sybåge inne i det halfrunda kabinettet. Det var ett bland de allra täckaste rummen i det ståtliga palatset vid Sillegatan i Götheborg. Möblerna voro af rosenträ, inlagda med fina pärlstafvar af occideradt silfver. Öfverdraget var i ljusgrått siden, inväfdt med silfver. Öfver dörrarna och omkring panneauerna hade italienaren Frulli anbragt vackra basreliefer, föreställande blomsterguirlander och fåglar. Allt var ordnadt med yppersta smak och största omtanke, och inga kostnader voro skydda. Bildhuggeriet på väggarna och öfver dörrarna var ganska ovanligt och täckt. Soffor och stolar, liksom allt annat, som fanns i rummet, var af utsökt fägring. Dock prunkade ej rummet med granna förgyllningar och prålande färger, man tänkte ej på möblernas dyrbara klädsel, på marmor- eller mosaikskifvans sällsynthet, endast på den goda smaken i möblernas former och det utsökta bildhuggeri, som prydde dem. Den gäst, som beträdde detta rums tröskel, måste ovillkorligen först utropa: hur vackert! och först sedermera: hur dyrbart!

Detta var herr Halls merit. Hade fru Christina fått rada, hade alltsammans nog blifvit mera grant och prålande. Fru Christina hade smak för det, som lyste och glänste. Det syntes på hennes egen dräkt. Fast det var tidig morgon, bar hon en circassienne

af tjockt siden. Sammetsbandet i det högt friserade och pudrade håret var fästadt med en juvelagraff, juveler blänkte i de små, snäckformade öronen och lyste mellan spetsarne på det korslagda bröststycket. Fru Hall var ej någon fulländad skönhet, men hade en smärt och hög gestalt och en charmant tournure. Fruntimmer påstodo, att hennes stora blå ögon voro kalla, men herrarne pretenderade motsatsen, och det var om fru Christina Hall och till en af hennes kvinnliga belackare, som den kvicke Hummerhjelm sagt: »Hon har vackra ögon och en vacker hy och en kysstäck mun, och det är tre hufvuddrag i ett fruntimmers karaktär.»

Sådan var den charmanta fru Hall, där hon satt vid sin tambursöm framme vid fönstret, som vette åt Hamngatan. På en sidenkudde vid hennes fötter lekte hennes tvååriga dotter Christine med silkespudeln Azor. Flickan rullade en röd saffiansboll utåt golfvet, hvilken den lille hunden apporterade och lät falla i hennes sköte med ett muntert gläfsande. Ibland hoppade hunden upp emot fru Hall för att karesseras af henne, ty lynnet var aldrig så elakt, att favoriten Azor hade att lida däraf. Men lilla Christine vågade icke sta'. Hon var belåten med att kära mor tillät henne att vara inne och smårasa med Azor. Lilla Christine var ett mycket beskedligt barn.

Fru Hall satt och harmade sig öfver att hon kände sig »mjältsjuk». Hon visste annars intet förnöjligare än att ge stora fêter, och åt denna hade hon alldeles synnerligt gladt sig hela vintern.

Den gafs för att högtidligen inviga den nya teatern, som herr Hall låtit uppföra på den stora

gårdstomten och som med en täckt gång stod i förbindelse med palatsets galavåning. Hela förflutna vintern hade man spelat sällskapsspektakel hos Alströmers och Halls. Hofvet hade satt detta nöje en vogue, och den götheborgska societeten hade varit snabb att följa detta så höga föredöme. Nu gingo emellertid herr och fru Hall i têten genom sin luminösa idé att bygga en särskild teater, så att man ej vidare behöfde inkommodera sig med att belamra den största salen i huset med en för hvart särskildt tillfälle uppsatt provisorisk teater.

Mon Dieu, hvad man hade pratat i staden om denna teater och om fêten, som skulle gifvas efter invigningen, och om pjeserna: L'Honnête Criminel och Celinde och om de personer, som skulle bestrida rollerna, främst de unga fröknarna Alströmer, hvilka alla spelade som fulländade aktriser, allra synnerligast lilla fröken Anna Margaretha.

Det förvånade ej stort, att när kung Gustaf hade sin teater på Drottningholm, John Hall skulle ha sin i Götheborg, men nyfiken var man att se hur en enskild teater skulle taga sig ut.

Man hade begapat den utifrån och förvissat sig om att den just ej tedde sig så synnerligen ansenlig, fast den påstods rymma hundrade och tjugu sittplatser. Och när man talat om att teatern var utstyrd med lika mycken lyx som den berömda galavåningen, var detta ej förhållandet. De, som fått kasta en blick in i teatern, visste, att där fanns föga af sådana stuck- och bildhuggarearbeten, hvarmed John Hall hade låtit Frulli pryda salongerna inne i palatset vid Sillegatan och i all synnerhet rummen ute på landstället Gunnebo. Plafonden var visserligen

försedd med ett par amoriner, som mellan sig höllo en sköld med herr och fru Halls sammanbundna namnchiffer, men det var också allt; väggarna voro bara och skulle på invigningsaftonen höljas och prydas med gröna guirlander och festoner för att något borttaga det nakna intrycket.

Fåtöljerna voro emellertid bekväma och öfverdragna med rödt nankin, förhänget var måladt af densamme fransman, som förfärdigat dekorationerna; orkestern och scenen voro rymliga, ensemblen var således af en alltför täck skådebana, af hvilken man väntade sig mycket nöje.

Den mångtaliga huspersonalen i det Hallska palatset var ifrigt sysselsatt, hvar på sitt håll, med förberedelser till fêten.

Fullt med folk var det i det stora köket, där stektes och bakades, där refs och stöttes och garnerades. Stadens skickligaste kokmadam hölls ej stort bättre än en vanlig underköksa af den lilla röda och lifliga hushållerskan, mamsell Anderson, som var en af stadens snällaste hushållerskor och hade mycket vett. Brusque och häftig var hon alltid mot sina underlydande, och hon var det i dubbel måtto i dag, då hennes reputation stod på spel, och hon hade reda på att fru Hall satt däruppe i kabinettet och bara väntade, att hon skulle infinna sig för att öfverösa henne med sitt elaka humör. Mamsell Anderson måste förevisa sina fat och rätter, allt eftersom de blefvo färdiga, och hon visste, att hon skulle få hut för alltsammans.

Nu stod hon inför Pontius Pilatus.

Fru Hall smakade på anrättningarna, där detta

lät sig göra, under det att mamsell Anderson ängsligt väntade sin dom.

Den var genomgående elak som humöret. Fru Hall gjorde svåra grimaser.

— För mycket saffran, fiskruladerna ha gulsot. För lite salt! Det här är lika sötsliskigt som mamsell Anderson själf. Den här rätten har mamsell väl lärt sig i Brahe-Grenna! Uff, så mamsell saltat! Har mamsell gått och blifvit kär på gamla dar? Hvad blir det här för en supé?

Mamsell Anderson muckade ej emot, det var så mycket hennes plats var värd, men när hon kom ner i köket, slog hon ihop händerna och utbröt i jeremiader. Fru Hall var vid så ondt lynne, att det var synd och skam. Hvad skulle en fattig människa, som gjort sitt bästa, ta sig till?

Nu kom turen till den hvitpudrade, myndige, engelske hofmästaren i knäbyxor och skor. Han bar upp till beskådande en stor bricka med punschkoppar och géléskalar. Fru Hall läppjade på punschen.

— Den är för svag, sade hon.

Men hofmästaren lät sig ej bekomma.

— Herr Hall vill ha den så, svarade han.

Azor och lilla Christine fingo smaka på den nybakade konfekten och mandelmjölken, och som de båda voro i förträffligt humör, hade de intet att anmärka, au contraire, lilla Christine smackade med läpparne, och lille Azor slickade sig om mun.

Hofmästaren, mr Brown, hade strikta order att rådgöra med sin matmor om allt, som rörde dukningen och serveringen, dock var det honom obetaget att sedan ändra efter eget skön, förutsatt att han vände sig till herr Hall själf med trollformeln:

»Min förre husbonde, hertigen af Westmoreland, hade det så eller så.» Hvarpå herr Hall svarade:

— Mr Brown, jag vill också ha det så. Jag vill ha det som hertigen af Westmoreland. Jag respekterar hertigen af Westmoreland, sir ni, sir ni.

Sålunda bekymrade sig mr Brown ej om fru Halls elaka lynne. Bakom henne stod en högre makt och bakom denna en än högre: hertigen af Westmoreland.

Också var fru Hall alldeles för förståndig att visa sig onådig mot Brown. Hon trodde, att hon fått sin vilja fram, och det var henne alldeles tillräckligt. Och när fêten väl var började, blef fru Hall så upptagen af sina gäster, att hon ej märkte förändringarne i sina arrangemanger. Hon ville blott en sak, men den ville hon prompt, nämligen öfvertyga sig själf och andra, att hon styrde häruppe i våningen med lika omisskännelig makt, som herr Hall styrde nere på contoiret.

När mr Brown kom ned i skänkrummet, stodo där tvenne trädgårdsdrängar från Gunnebo. De hade blifvit inskickade med blommor och grönt från orangeriet därstädes och väntade nu på, att någon af betjänterna skulle komma och bära upp blommorna till fru Hall, som själf lade hand vid blomsterarrangemangen.

Men ingen af betjänterna ville gå. Den ene skyllde på ett, den andre på ett annat.

— Det är lika bra, att karlarne gå själfva. Torka af fötterna och bär upp korgen för stora trappan, gå så rakt genom stora salen och in till vänster, där sitter hon. Det blir nöjsamt för er att se all grannlåten däruppe.

Det tyckte nu också drängarne och voro därför ej svåra att öfvertala.

Fru Hall såg på karlarne, som stodo i dörren med den stora korgen emellan sig. Lille Azor skällde ursinnigt och nafsade efter deras ben. Den ene af drängarne sparkade undan hunden och mumlade: Förbaskade racka!

Men nu ljöd fru Halls myndiga röst.

— Dra genast af stöflarne, karlar!

Trädgårdspojkarne drogo af sig stöflarne. De voro alldeles förskrämda och vågade inte titta upp från golfvet, långt mindre se sig omkring på grannlåten. De önskade sig långt borta från allt eländet. Om det blott vore öfverstökadt! Men nu först började det:

— Var försiktiga! En sådan drummelpelle — det är ingen dörr, det är en spegel, klif inte igenom den! Slå ut blommorna på marmorbordet där — inte på mattan, på bordet! Sådana ärketölpar! Gå nu!

Karlarne voro vettskrämda och hufvudyra och tumlade förskräckta ut genom dörren. Azor skällde immerfort, men som han var rädd för sparkar, vågade han inte följa längre, än hans matmor kunde se och försvara honom.

Fru Hall sköt sin sybåge åt sidan och gick fram till bordet. Där lågo nu rosor, liljor, hyacinther och tulpaner stjälpta om hvarandra.

Fru Hall var en stor blomstervän och var mycket skicklig vid handterandet af dessa älskliga Floras barn. Lilla Christine sträckte sig på tå och räckte modern blommorna. När blomsterkvastarne voro färdigbundna af de vackraste blommorna, band

fru Hall långa guirlander och festoner, ämnade att pryda teaterförhänget och väggarna, och till sist den lagerkrans, hvilken efter föreställningens slut skulle fästas på den förnämsta skådespelerskans, den nioåriga Anna Margaretha Alströmers, hufvud.

Fru Hall stod framför den venetianska spegeln och profvade kransen på sin egen hjässa, då hon hörde sin mans steg bakom sig. Hon vände sig hastigt om och lyfte kransen från hufvudet.

— Jag är här för att höra John upprepa de verser han skall framsäga i afton. Barnkammarpigan har anmält för mig, att han blifvit klädd i sin dräkt af kärleksgud och att han skulle bege sig till fru Halls kabinett för att visa sig. Han borde redan vara här. Det är inte exakt af sköterskan. — Nå, där är han!

Det var gud Amor själf i skira, hvita florsdraperier, med guldvingar på ryggen, högskaftade guldstöflar på de nakna benen, ett guldband om håret, i ena handen en förgylld båge, i den andra ett förgylldt koger med pilar.

Men unge John kunde också vara vid elakt humör, och det var han nu.

— Kör ut Baby, var det första han sade, när han kom in i rummet, hon får inte se på John.

— Hvarför skulle hon inte få det? svarade fru Hall, i det hon lyfte upp lilla Christine i sitt knä.

— Det vill inte John säga. Tag bort Baby och Azor!

— Hvarför skulle jag göra det? De äro för innerligt beskedliga båda två.

— John skall säga det till söta far. John vill hviska det till söta far.

Den lille amorinen slog båda armarne om John Halls styfva nacke och drog hans ansikte närmare sitt.

— John ser ut som en flicka. Baby och Azor skola inte tro, att John bara är en flicka. Det är John inte. John är söta fars ende gosse.

Fru Hall hörde ej de hviskade orden, så nära höll barnet sin mun till faderns öra, men hon märkte på uttrycket i herr Halls ansikte, att Johns skäl behagade honom, hvilket ock bekräftades af hans yttrande.

— John har rätt, låt Maja Stina föra ut Baby!

— Och Azor, tillade John Hall junior.

— Och Azor —

— Men herr Hall, invände fru Christina och skiftade färg. Hon släppte dock ögonblickligen ner lilla Christine från sitt knä.

— John har sagt mig sina skäl. Från sin synpunkt har han rätt.

Fru Hall sköt motvilligt lilla Christine mot dörren.

— Gå, mitt barn! sade hon.

Lilla Christine satte båda de små knutna händerna mot ögonen och började gråta.

Utan att invänta föräldrarnes åtgöranden, åtog sig gud Amor att själf straffa henne, hvilket skedde medels en klingande örfil, hvarjämte Azor fick en spark af guldstöfveln till färdemaning.

Fru Hall såg på sin man, men sade ingenting.

Han mumlade: »You are a naughty boy, sir», men han sade det med sin allra blidaste röst, den han mycket sällan gjorde bruk af till någon annan än sonen.

När fru Hall, efter att ha fört ut de båda jäfvade vittnena, återvände till kabinettet, hade herr Hall lyft upp sin son på en hög, förgylld taburett, lagt båge och pilar till rätta framför honom och ställt honom i den position, han skulle intaga vid aftonens fête. Nu lämnade han honom lagerkransen.

— Var god och stanna där midt framför gossen, sade han till sin hustru.

Fru Christina stannade på den anvisade platsen och såg för första gången på John.

Det måtte legat något alldeles särskildt i blicken, ty John släppte ögonblickligen kransen och sträckte armarne mot henne.

— John spottade inte i söta mors kopp. John spottade i sin egen, sade han till förklaring. John är snäll. John är mycket snäll. John är inte ond på söta mor.

Fru Christina kunde ej motstå. Hon brast ut i ett lustigt skratt, och hennes elaka lynne försvann lika hastigt som det kommit.

När John såg söta mor skratta, skrattade han också och spetsade sin lilla mun till en puss, som han fick.

Så ställde han sig åter i position.

— Ge John kransen, så skall John säga versen.

John Hall lyfte upp kransen från golfvet och räckte den till gossen. John fasthöll kransen med bägge händerna och sträckte fram den till söta mor.

Mycket fort men med klar röst och särskildt eftertryck på de främmande orden, rabblade John upp en vers, som söta far beställt af sin systerson Olof Benjamin Lund, husets välbetrodde poet.

— Mycket bra, John! Men än en gång och långsammare, sir du, sir du. Du föreställer dig ju, att det är Marguerite Alströmer, som står här framför dig och som du skall räcka kransen.

— Nej, det vill John inte. John vill ge kransen åt söta mor.

— Ja nu, men i afton, sir du, sir du.

— I afton vill John också ge kransen åt söta mor. John tycker inte om Marguerite. Hon pussar John.

— John måste ge henne kransen i afton, förstår John, inte förrän i afton.

— Det vill John inte.

— Inte säga vill.

— Det gör John inte.

— John gör det, när söta far säger, att John skall göra det.

— Nej, det gör John inte. Nu vill inte John vara här längre. John vill gå till Maja Stina.

— John får gå, sir han, men tag bågen med sig.

John tog inte upp bågen, utan sparkade den framför sig genom stora salen.

— Han gjorde det mycket bra, mrs Hall, sade herr Hall.

— Han räcker *i hvarje fall* inte Marguerite Alströmer lagerkransen i afton, så hvad båtar det, att han reciterar verserna, sade fru Christina, i det hon hängde kransen på spegeln.

— Hvarför skulle han inte göra det?

— Därför att han inte vill, hvarför skulle han då göra det?

— Därför att jag vill.

Hon svarade ej. Herr Hall såg ut, som om han hade något att tillägga, men han gjorde det ej. Han drog sin stora guldklocka ur byxsäcken, betraktade uppmärksamt visaren och skakade på hufvudet.

— Nu går jag åter på contoiret, sade han.

— — — — — — — — — — — — — — —

Klockan fem skulle spektaklet börja.

Precist på klockslaget samlade sig nere i orkestern de distinguerade herrar, som bildade amatörkapellet. Där stod commerceerådet och riddaren Patrik Alströmer vid första pulpeten, jämte majoren och riddaren Silfversparre och herr v. Jacobson. Vid andra pulpeten befunno sig herr Malm, herr Fock och herr Bellinder, alten sköttes af directeuren herr Johan Alströmer, clavecinen af herr Beijer och basunen af kaptenen och riddaren Malmström. Contre-basson, hautbois, valdthorn och de andra instrumenten voro också lika väl besatta.

De förnäma herrarne presenterade sig i stor aftontoilett med silkesstrumpor och skor, knäbyxor, spetskrås och broderade sammetsrockar. Herr Hall förde själf herrarne, allt eftersom de anlände, till deras platser i orkestern, där de olika instrumenten stodo vid notpulpeterna.

Patrik Alströmer lyfte sin fiol under hakan och lät stråken pröfvande fara öfver strängarne, medan kapten Malmström pröfvade sin basun och v. Jacobson varsamt befriade sin fiol från dess med finaste silke rikt utsydda täcke. Litet längre bort skrufvade herr Kärström ihop sin flûte traversière, och herr Storm slog af dammet på sin hautbois d'amour med den mjuka ostindiska silkesnäsduken, som han för detta ändamål medtagit.

Förhänget vid ingången lyftes upp för hvarje inträdande.

Först kom Niclas Jacobson Sahlgrens enka, nu mera omgift med kapten Carl Hästesko.

Herr Hall bjöd den högt ansedda gamla damen armen och förde henne till en af hedersplatserna bredvid sig — den andra, den förnämligare till höger, var afsedd för landshöfdingskan, generalinnan, högvälborna fru friherrinnan Du Rietz. Niclas Jacobson Sahlgrens efterlämnade hustru var en vacker och fryntlig gammal gumma, som oaktadt sin ganska höga ålder tyckte om att roa sig och se ungt folk samladt omkring sig. Hon var i hela staden känd för sin välgörenhet och godhet mot de fattiga och elända, och hon var synnerligen omtyckt af alla, rika och fattiga, ej minst af sin egen stora släkt. Hon såg innerligt älskansvärd och ärevördig ut, där hon satt hvit och trind i sin gammalmodiga bruna salopp i robe af tjockt blommigt siden och med det hvita spetshucklet på det hvita håret. Den gamla damen klappade fru Christina på kinden och sade till henne:

— Lilla vännen är för söt i afton.

— Instämmer, kraxade den gamle kavaljeren, handlanden och fabrikören Johan Henrik Damm.

Alldeles innanför dörren stodo tvenne unga män, hvilka placerat sig där i den lofliga afsikten att på nära håll få se den rika grosshandlaresocietetens vackra och pikanta damer. Den ene var en nyss till staden anländ ung fänrik Stapelmohr, den andre den för sin skarpa tunga bekante conducteur Löfvenhjelm, som lofvade nämna de förbipasserande skönheterna och de värdiga matronorna till namn och karaktär.

— Gumman Sahlgren, man lär sig aldrig kalla henne något annat, är mycket söt, men hon är gumma, sade Löfvenhjelm. Hvem kommer nu? Jaså, herr Kåhre med sin otäcka fru och sin ännu otäckare svägerska. Det där är den smånätta och precisa fru Engelke. Hon har med sig en liten hygglig mamsell Schütz. Här ha vi den hedersmannen Carl Gustaf Brusewitz. Och där kommer självfvaste landshöfdingen och generalen med sin generalinna. Nej, så man komplimenterar! Se på henne där, det är directeuren i Ostindiska kompaniet Gustaf Thams fru. Det där är fru Schoting, hon är vacker, men behagsjuk och tämligen vanlig på förståndets vägnar. Hon vill vara något, och det är bra, men efforten märkes granneligen. Där är den lika vackra fru Ramsay. Hon har mycket kvar af barnkammarblygheten och undviker gärna att konversera unga karlar. Med tiden kan det formera sig, men ännu är det blott sjåperi och kan ej intressera. De där, som krusa för hvarandra och niga och komplimentera, ja, hvem kan tro det — de äro två systrar, fru Arvidsson och fru v. Jacobson. Vackra flickor, tycker fänriken? Åja, en mängd veritabla kacklande hönor. Nej, se hellre på mamsell Storm. Inte sant, mycket vacker, men tung som ett foliantlexikon. Den som nu sätter sig, är den vittra fru Vesterberg. Jag nämner inte karlarne. Den där Wohlfahrt är för resten en besynnerlig komposition af en människa. Där är Herpel, förste bokhållaren hos John Hall. Han blir mer folkilsken dag för dag. Se på fru Treffenberg! Hennes ögon göra mig plaisir, oändlig plaisir, och hvilken smak i toiletten!

— Alla Götheborgsdamer äro charmanta, men ingen är så charmant som vår syperba värdinna.

Löfvenhjelm såg mäkta illmarig ut. — Jag gör all rättvisa åt fru Christina Halls goda partier. Hon är charmant, vitter, syperb, behaglig, men det finnes äfven personer, som pretendera, att hon är tom, ihålig och illaker.

— Hvem säger det? utbrast fänriken indignerad.

Löfvenhjelm slog den unge mannen på axeln.

— Ingen i afton, min unge vän, sade han i det han svängde om på klacken.

John Hall och hans hustru voro fullt upptagna med att välkomna alla de anländande gästerna. Herrarne pussade fru Christina på hand, medan den sirlige John Hall förde deras damer till sina platser. Herrarne fingo själfva uppsöka sina.

Alla hade nu anländt, och ett muntert sorl hördes i salongen. Plötsligen blef det tyst. Musiken hade börjat.

John Hall trakterade ej själf något instrument, men han älskade musiken och hade ett känsligt öra. Och aldrig tyckte han, att herrarne vid pulpeterna spelat vackrare eller förstått att ur sina instrument framkalla så mycket välljud som just denna afton. Kanske förnam han det så, därför att dessa airer ljödo till invigelse af hans teater, det var som om det spelades honom till ära och pris. Han såg sig omkring i denna lysande samling, och med större fägnad än eljes kände han, att han var en mäktig man, och att alla afundades honom och att han afundades ingen. Han såg på sin charmanta hustru, och han tänkte på sina barn, synnerligast på John, som en gång skulle ärfva allt det *han* nu besatt.

John Hall skuggade med handen öfver ögonen, som om han suttit i kyrkan. Musiken, som är så tjänlig att skärpa och upphöja tankekraften, bemäktigade sig hans varelse. Och John Hall vaknade först ur sina tankar, när instrumenten tystnade, och förhänget gick upp för det skakande dramat l'Honnête Criminel. Följde så Celinde, där Anna Margaretha Alströmer hade hufvudrollen. Marguerite Alströmer var endast nio år, men hon hade en medfödd böjelse för teatern och iakttog vid alla tillfällen sin personage på det nogaste och röjde så mycken smak och finesse, att de största kännare ej kunde upphöra att beundra henne. Applåder och bravorop ljödo oupphörligen. Ju längre pjesen fortskred, desto mer rördes åhörarnes hjärtan. Då förhänget fälldes, stodo damernas ögon fulla af tårar, och flera af herrarne putsade högljudt sina näsor, till den grad hade Marguerite Alströmers ömma och oskuldsfulla spel förtjusat och rört dem alla.

Och nu skulle aftonens hjältinna bekransas af det Hallska husets unge son och arfvinge. Familjerna Alströmer och Hall stodo nämligen i spetsen för sällskapsspektaklen i Götheborg, och när nu John Hall byggt teatern och tre unga fröknar Alströmer uppträdde på den, var det naturligt, att äran skulle delas. Det var fru Christinas påfund, hon var till alla delar klok och diplomatisk, när ej humöret eller behagsjukan spelade henne något spratt. Herr Hall hade gillat förslaget, dels af det skäl att Marguerite Alströmer var den högt ansedde patrioten, directeuren och commendeuren Niclas Sahlgrens enda barnbarn, dels och förnämligast därför att den älskade sonen därvidlag skulle få spela en roll. Unge Johns upp-

trädande som kärleksgud skulle utgöra aftonens stora glanspunkt.

Nu satt John Hall och väntade på denna. Men det tycktes vara något mankemang med anordningarna. Förhänget borde efter föreställningens slut oförtöfvadt gått i höjden för den täcka scen, som herr Hall på förmiddagen hade repeterat med sin son. I det stället förblef förhänget alltjämt nedfälldt, och unge Johns röst hördes där bakom mycket tydligt och distinkt uttala några ord, som trängde fram till salongen och fingo damerna att småle och förlägna se på hvarandra.

Fru Hall satt uppvaktad af en mängd unga kavaljerer. Med sina kvicka och lysande ögon gjorde hon det allra kännbaraste intryck på dem alla, och kusin Löfvenhjelm hade just hviskat henne i örat en af sina indecenta artigheter, som ingen af Götheborgsdamerna senterade högre än fru Hall, då hon uppmärksammade, att ej allt var som det borde. Hon gjorde en hastig excuse och reste sig från sin plats för att gå ut och se efter, hvad som mankerade. Knappt hade hon försvunnit, förrän herr Hall långsamt och tyst reste sig och försökte gå ut så obemärkt som möjligt. Han var tydligen generad, men hans artiga gäster latsade ej om hans sortie. De väntade hvad som komma skulle. Några få invigde skakade menngsfullt på hufvudet och smålogo. Unge Johns egenheter voro redan ganska kända och kommenterade i staden.

Förhänget var så tunt, att man i salongen tydligen hörde herr Halls röst, fast orden ej kunde urskiljas. I stället förnams tid efter annan ett häftigt utrop från fru Christina, som sökte inverka

på sin halsstarrige son, med hvad påföljd var ej svårt att förstå, ty unge Johns svar hördes tydligt.

— John vill inte. John gör det inte. Det hjälper inte. John vill inte. John gör det inte.

Så kom det:

— John vill ej läsa upp versen, och kransen får hon inte, den ger John henne inte.

Herr Hall tycktes taga sin tillflykt till mutor, ty John hördes nu säga med ett annat tonfall:

— Får John de små ponierna? Och den lilla vagnen med? Och är den målad med små änglabarn och är dörrhandtaget af guld?

Svaret måtte utfallit till Johns belåtenhet, ty han fortsatte sin byteshandel med samma höga röst.

— Och silkestömmar och piska med silfverskaft! Lofvar söta far det? Jaha, då skall John vara snäll och läsa upp versen.

Härpå följde några med låg röst uttalade ord, som de uppmärksamma åhörarne ej kunde uppfatta.

Och nu lyftes förhänget i höjden.

Det var en förtjusande tafla, som presenterade sig för åskådaren.

Dekorationen föreställde en lummig lund, i hvars midt ett altare var upprest, framför hvilket Marguerite Alströmer i sin hvita dräkt var placerad. På det blomsterprydda altaret stod den allra älskligaste amorin med djupa gropar i de knubbiga barnarmarne, ett illmarigt uttryck i de blå ögonen och ett skälmaktigt leende kring rosenmunnen. Han var till den grad »mignon», att damerna började hviska till hvarandra, att man kunde frukta för att den lilla ängeln skulle lyfta sina gyllene vingar och försvinna ur deras åsyn.

Pilarne lågo framför honom på altaret som en knippa solstrålar. Med båda de små händerna höll han en stor lagerkrans. En liflig rörelse grep åskådarne, herrarne klappade i händerna och ropade vivat, damerna viftade med sina näsdukar.

John lät sig ej bekomma. Utan att visa spår till den allra minsta blyghet och utan att stappla på ett ord, läste han högt och tydligt, långsammare och med bättre deklamation än på förmiddagen:

Min moder Aphrodite är, som dig Apollos lager
sänder,
Din hjässa pryder jag därmed, tag kransen från Gud
Amors händer!
Du har vigt in vårt nya hus, som helgadt åt Thalia
blifvit.
Vi tacka dig för allt hvad skönt och ömt och ädelt
du oss gifvit.
Jag från Olympen kommit har att kröna konsternas
prästinna,
Du som till tårar rört i kväll hvar känslig man, hvar
ömsint kvinna.»

Ett sorl gick genom salen. Nu trädde Marguerite Alströmer ett par steg närmare, som aftaladt var, för att bekransas. Hon stod med nedfällda ögon och väntade. Men ingen krans sänkte sig ned på hennes hufvud.

I stället hörde hon den af Aphrodite från Olympen sände guden högt och tydligt och med samma ton, som om han ännu deklamerade, säga:

— John gör det inte.

Så ljöd det en susning genom luften. Marguerite Alströmer såg hastigt upp. Därnere i kulissen stod

fru Hall och tog sig förskräckt åt hufvudet, som blifvit träffadt af den stora lagerkransen. Den höga, konstfullt uppsatta coiffyren, som i afton väckt så mycken beundran och afund, hade på ett betänkligt sätt blifvit rubbad. Fru Christina vardt mörkröd af vrede och hötte med händerna åt sin son och ropade till honom:

— Ditt ogagnsdjur!

Det var som om denna moderliga tillrättavisning gifvit gud Amor impulsen till en idé. Han stod fortfarande kvar på altaret, och från denna imponerande plats sträckte han ut tungan åt Marguerite Alströmer, och de små händerna, som nyss hållit lagerkransen, placerade han framför den lilla trubbnäsan i den mest oförskämda och tydliga position, som imagineras kunde. Gud Amor sträckte ut tungan åt den gudomliga Celinde! — Huset John Hall räckte lång näsa åt huset Sahlgren och Alströmer!

Herr Hall skyndade till och fällde ner förhänget och gjorde sålunda ett hastigt slut på unge Johns första uppträdande i det offentliga lifvet.

På contoiret.

Herpel svängde contoirsstolen ett halft hvarf för att kunna kasta en blick in i principalens rum, till hvilket dörren stod på glänt. Jo, herrn var därinne. Han stod vid den höga pulpeten och skref. Herpel klef ned från sin stol, tog den väldiga kassaboken under armen och knackade på dörren.

— Kom in, Herpel! Är det något han vill? sade herr Hall och fattade gåsfjädern, som satt instucken bakom örat. Jag skall blott skrifva dagens namn och datum, 19 maj 1785. Nu är det gjordt, sir han. Hvad är det han vill, Herpel?

— Jag ville förhöra mig med herr grosshandlaren, på hvilket konto jag skall uppskrifva de 25,000 riksdaler, som —

Herpel harklade sig.

— Som jag hade äran att låna konungen, menar han.

John Hall såg fundersam ut.

Han tog stål och fnöske och slog eld, tände den långa, röda vaxstapeln, höll lacket länge i lågan, vätte sigillet och började försegla brefvet.

Kassören väntade.

— Jag funderar, sir han, sir han.

Plötsligen klarnade John Halls högtidliga drag.

— På hvilket konto, var det han ville veta. Låt se, låt se. Skrif dem på vinst- och förlustkontot, Herpel. Dit höra de, sir han, sir han.

Herpel gaf till ett kort skratt, det lät som om en hes, gammal bondhund försökt att smågläfsa.

Hans principal såg högtidligt allvarsam, nästan förvånad, på honom och nickade till tecken att audiensen var slut. — Är det något mera han vill? frågade han i sin vanliga, torra affärston.

— Blott det, att italienaren är därute. Han har med sig nya ritningar. Han säger, att herr Hall sagt honom, att det var angeläget att snart få dem.

— Det säger jag alltid till Frulli; ögonblickligen, om jag menar i morgon, och angeläget, om jag vill ha dem nästa månad, sir han, sir han. Men han får säga honom, att jag inte kan befatta mig med hans ritningar i contoirstid. Säg honom, att han kan komma upp i våningen klockan half tre på minuten, då är Master John hemma och kan säga sitt omdöme. Det var fermt expedieradt af Frulli, han är en habil karl, en mycket habil karl.

— Herr Hall hade sin vanliga lycka, när herr Hall engagerade honom för Gunnebo, morrade Herpel.

— Han misstar sig, Herpel. Jag engagerade honom inte, jag kapade honom. Jag kapade honom från ryssen, sir han, sir han. Ute i Masthugget, på värdshuset Gröna Lyktan kapade jag honom.

Gamle Herpel hade väl reda på att herr Hall i smyg brukade besöka Gröna Lyktan, där han underhöll en liten amourette med den vackra värdinnan, men aldrig hade han trott, att hans principal skulle

vilja kompromettera sig med att vidga, att han frekventerade ett obskyrt sjömansvärdshus.

Men herr Hall var så stolt öfver sin kaparebragd, att han ej lade märke till att han låtit undslippa sig något komprometterande.

— När jag kom in i salen, satt där en främmande karl, sir han. »Hvem är herrn?» frågade jag. — »Jag är italienare, heter Frulli och är på väg till Ryssland till kejsarinnan Catharina,» svarade han. »Jag skall pryda hennes lustslott med skulpturer och ornament, men fartyget, med hvilket jag reste, har förlist, nu väntar jag pa annan lägenhet.» — »Behöfs inte, herrn skall stanna kvar,» sade jag. »Jag tar herrn. Herrn kan pryda mitt lustslott likaväl som kejsarinnan Catharinas. Jag tar herrn för Gunnebo. Jag betalar dubbelt så mycket som kejsarinnan Catharina. Jag är John Hall. Förstår herrn?» Han förstod, och han stannade, och han är en mycket habil karl, och jag är glad, att jag kapade honom från ryssen, sir han. Men han förspiller sin tid med att vänta därute. Aflägsna honom och kom sedan tillbaka. Här är en växel, som skall protesteras. Jag skrifver själf till Barker & Comp. i Hull. Bruksförvaltaren på Löfstaholm skall ha sin skrapa. Skrif den, Herpel! Är det något annat, han vill?

— Grosshandlaren Niclas Björnberg väntar också därute.

— Han kan komma in, svarade herr Hall, i det han åter vände sig mot pulpeten och började skrifva.

Herr Hall hade nämligen för vana att fortsätta med hvad han hade för händer, fast han väl hade reda på att den besökande hade inträdt. Kung Gustaf själf hade härutinnan varit hans läromästare, ty

Hans Kungliga Majestät brukade också bida sin behageliga tid, innan han öppnade audiensen.

Uppe på det kungliga slottet i Stockholm hade detta ej fallit herr Hall vidare i smaken, men här på contoiret, där rollerna på ett så lämpligt sätt voro ombytta, tog herr Hall med mycken aplomb efter sin nådige kungs exempel.

Han lät alltså Niclas Björnberg vänta ganska länge, innan han vände sig från pulpeten.

Björnberg lät sig icke bekomma, utan stod helt lugn och iakttog John Hall och allt hvad denne företog sig. Björnberg var en liten spinkig och lång-näst person, med ett blindt och ett seende öga. Han rörde sig snabbt och slingrande som en ödla, och lade hufvudet på sned hvar gång han talade, för att rätt kunna använda sitt enda öga.

Nu bligade han på den stora järnbeslagna kassakistan, så vände han på hufvudet för att skärskåda det svarta, glänsande tageltyget, hvarmed de djupa engelska stolarne och den smala, hårda soffan voro beklädda. Det fanns inte ett stoftkorn på kistan eller minsta vank eller lyte på öfverdraget. Inte ett papper, som inte låg slätt, hopbundet och numreradt på sitt gifna ställe. Björnberg sneglade på långväggen öfver klaffbordet. Där hängde i smala flata mahognyramar taflor och estamper af corps de logierna på samtliga bruken och egendomarne i Wermland. Där sågs det ståtliga huset på Thorsby, där mansbyggnaderna på Björkefors, Löfstaholm, Ransäter, Gårdsjö och Loviseholm, och många fler, så många, att de täckte hela den stora väggen. Björnberg kände väl till dem alla och behöfde ej läsa namnet, som med stora bokstäfver stod präntadt under hvarje afbildning.

Nederst hängde en målning af professor Elias Martin, föreställande slussarne och sågarna vid Lilla Edet.

Björnberg trodde, att herr Hall skulle tilltala honom, men då han ej gjorde det, vände han sig helt om för att studera motsatta väggen. Den fylldes af stora landkort öfver Japan och China och af träsnitt af skepp och fartyg, som tillhörde Ostindiska kompaniet och Grönlands-kompaniet, samt ritningar af Venerskutor, som tillhörde firman. Skeppets samt kompaniets eller firmans namn voro också här med stora bokstäfver präntade under hvarje stycke.

Herr Hall skref och räknade immerfort.

Ingen vet, hur länge herr Hall låtit Björnberg vänta eller hur länge denne låtit sig nöja därmed, om ej herr Hall plötsligen börjat nysa, mycket högljudt och upprepade gånger.

Då det blef ett ögonblicks stillhet, tog Björnberg tillfället i akt och sade:

— Gud hjälp, herr Hall!

Herr Hall vände sig om. Han höll ännu den stora ostindiska näsduken i handen.

— Det behöfver han inte säga, Björnberg. John Hall hjälper sig själf, sir han, sir han, sade han och vände sig åter om och började nysa en längre stund.

När han slutat, pekade han på contoirsstolen midt emot sin.

— Sitt ner, Björnberg! Nej, inte på Johns stol. Min son sitter på den där stolen, när han kommer ner och hälsar på. Det är för resten inte mången vuxen man, som skulle kunna begagna Johns stol. Han kunde det, Björnberg, därför att han är så tunn, men jag vill inte se någon annan än John där, sir han.

— Sämre plats än unge John Halls kan man, ta mig skam, få här i världen, sade Björnberg och skrufvade ner den anvisade pulpetstolen, som var ännu enklare än herr Halls egen.

John Hall stod midt emot Björnberg och skrufvade långsamt ner sin stol.

— Svär inte, Björnberg, jag tycker inte om svordomar, sir han, sir han.

— Svära aldrig herrarne på hvarandra här på contoiret? frågade Björnberg, som talade med simpel bohuslänsk brytning.

— På hvarandra? Hvad menar han?

John Hall rätade på sig och blef styf.

— Jag ber ödmjukast om förlåtelse. Jag menar, svär aldrig herr Hall på sina handelsbetjänter?

— Nej, aldrig. Gör han det, Björnberg?

— Visst raggen gör jag det. Jag gör aldrig något annat från morgon till kväll.

— Det är en mycket ful vana. Men han är ännu ung, han kan ändra den. Hur gammal är han, Björnberg?

— Ett par och tretti år. Men jag har svurit i tretti, så vanan är lika gammal som jag, på ett eller par år när. Fast nog kan jag låta vara en kort stund, ifall det besvärar.

— Det gör det, sir han, sir han. Sitt ner, Björnberg!

De båda männen sutto alldeles midt emot och i jämnhöjd med hvarandra.

John Hall satt tyst och betraktade sina hvita, väl formade och väl vårdade händer. Björnbergs öga följde hans blickar, hvarefter han sneglade på sina

egna händer. De voro röda med afbitna naglar och ej alltför rena.

Han smalog, under det han så jämförde. Han sträckte fram den högra handen, som med sina krokiga fingrar påminde om en roffågels klo.

I samma ögonblick såg John Hall upp.

Björnberg drog skyndsamt ett litet tidningsblad upp ur fickan.

— Det här läste jag, innan jag gick från mitt contoir. Har herr Hall sett det?

— Jag har ej läst tidningen i dag. Har alltsedan i morse sysslat med min post. Tidningen läser jag efter contoirstiden, sir han, sir han.

— Men det här kanske roar grosshandlaren att höra?

Det föreföll som om det roat herr Hall, ty han såg intresserad ut, då Björnberg läste:

»På Hennes Kungliga Majestäts höga och glädjefulla namnsdag har en obekant behagat under omslag till rådmannen herr Jacob Petterson gifva till dem af stadens fattiga, som om lördagen på rådhuset undfå almosor, 100 daler silfvermynt, för hvilken christliga och berömliga välgärning gifvaren å de fattigas vägnar hembäres all hjärtelig och skyldig tacksägelse, med tillönskan af Guds välsignelse.»

— Man undrar hvem denne gode patriot kunnat vara. Somliga tro att det är directeur Holterman, somliga gissa på Patrik Alströmer, men jag kan med tämlig visshet säga, att jag vet hvem det är.

— Kan det icke möjligen vara herrn själf? sade herr Hall. Är det annars något, hvarmed jag kan stå till tjänst? — Herr Hall var synbarligen i utmärkt

humör denna dag. — Herrn kommer ju från Wermland i dagarne? tillade han.

— Det var just därom, jag ville språka med herr grosshandlaren. Jo, jag var där för att bli af med några af min salig fars småaffärer, som jag inte längre vill befatta mig med. Farsgubben var — ta mig — ber ödmjukast om förlåtelse — han var satans försiktig. Hans ordspråk var: Jag är rädd för risikon.

— Anders Björnberg gjorde rätt i att vara försiktig, han hade börjat med tvenne tomma händer och arbetat sig upp från ett ringa stånd med svett och möda. Han var försiktig och vågade sig ej på allt för dristiga företag. Han ville, att hans son skulle gå längre än han.

— Det ville han så — hm, heller. Farsgubben spekulerade inte i söner, han.

— Ansåg han också detta vara en alltför stor risiko? frågade John Hall i sin torra ton.

— För den största risikon af all risiko i världen, svarade Björnberg med ett rått flatskratt.

Herr Hall rätade på sig.

— Var det annars fråga om affärer?

Herr Hall drog klockan ur byxsäcken och såg fundersam ut.

— Min tid är mycket dyrbar, sir han, sir han.

— Jo, det var så, att jag denna gången var uppe vid norska gränsen i närheten af Loviseholms bruk. Vill herr grosshandlaren sälja Loviseholms bruk åt mig?

— Nej det vill jag inte, men hur mycket bjuder Björnberg?

— Jag hade tänkt att sträcka det till 30,000 riksdaler.

— Hur kan han tänka så enfaldigt? På Loviseholm finnes för ögonblicket fyra hundrade lispund smide, som är värdt cirka 24,000 riksdaler. Loviseholm säljer jag ej under 60,000 riksdaler. John Hall & comp. behöfver ej sälja bruk till underpris. Kan herrn vänta, tills den tiden blir, så får herrn kanske Loviseholm för 30,000 riksdaler.

— När den tiden kommer, så bjuder jag inte 10,000 riksdaler, lita på det, herr Hall.

John Hall blef mycket styf. — Den tiden kommer i alla fall inte i min tid, sir han, sir han, och inte i min sons heller. Min son kan aldrig bli fattig, sir han.

— Jag råkade unge John bakom Hedåsbergen i går, inföll Björnberg, som var rädd att bli »aflägsnad», ifall han ej lyckades bringa Hallen i bättre lynne. Han hoppades ännu alltjämt att få köpa Loviseholm. Jag hade varit ute hos Beckman och tog hemvägen öfver bergen. Unge John växer om oss alla. Han är stor för sina tolf år.

— Min son blir fjorton år nästkommande 23 december. Ja, han är stor, han är enormt stor. Han var ute för att göra geologiska insamlingar i går. Han är särdeles intresserad af stenar. De utgöra hans största nöje. All naturvetenskap omfattas af honom med det lifligaste intresse. Han skulle varit en ypperlig Linnæi lärjunge. Hvad sade min son, då han råkade Björnberg?

— Ingenting, herr Hall.

— När min son John ingenting har att säga, säger han ingenting, sir han.

— Unge John satt på ett stort stenblock och grät. Jag frågade om han gjort sig illa. Nej, han

grät därför att — ja, därför att han ej kunde få hela klippblocket med sig. Han ville inte nöja sig med att hugga en flis, han ville ha hela blocket. »En liten sten duger ej på långa hållet, det är det här blocket, jag skulle ha i min samling,» sade han. Han bad mig hjälpa sig, men därvid var intet att göra. Så stenrik blir du aldrig, John, sade jag.

— Det är just likt min son John. Ingen annan rik yngling skulle gråta, för att han ej kunde få en simpel gråsten.

— Ja, han är en konstig en. Han hade förlyft sig på blocket, och nu var han mycket ond på det. Han sparkade det och grät öfver det till skiftes.

— Det var besynnerligt, att min son John var ensam. Då hade han väl skickat af informatorn och språkläraren. Min son John vill helst vara ensam under sina geologiska expeditioner.

— Unge John är ju också en idkare af de sköna konsterna? sade Björnberg.

— Det är han. Han har ett lifligt snille. Jag har till att börja med gifvit honom Frulli till lärare i teckning. När han blir äldre, skall jag sända honom till hufvudstaden för att där vidare förkofras.

— Och inga affärsanlag?

— Nej, ännu icke. Men den lusten kommer i sinom tid, sir han, sir han. Jag är mycket belåten och mycket lycklig öfver min sons lifliga snille och hans håg för vetenskaperna och de sköna konsterna.

— Jaha. Unge John är nog en sådan son, som herr Hall kan vara stolt öfver.

Herr Hall nickade högtidligt. Så sade han i vek ton:

— Men det var rätt. Var det något annat han ville, Björnberg?

— Först vill jag ha klart besked om, herr grosshandlaren icke skulle vara benägen att lämna Loviseholms bruk för billigare pris än 60,000 riksdaler.

— John Hall & compani låter aldrig pruta med sig, sir han, Björnberg. Och John Hall & compani har för regel att aldrig sälja bruk, sir han. Men jag skall gå honom till mötes i alla fall. Han spekulerar ju också på Fogelhyttan. Jag säljer Fogelhyttan till honom för, låt si, för 7,000 daler silfvermynt. Den ligger bekvämt till för hans andra bruk och är värd 15,000 daler silfvermynt och mera. Antager han anbudet, Björnberg?

— Ja, det gör jag.

Björnberg var förtumlad och vimmelkantig af förvåning. Hvad blåste det nu för vind? Han blef så häpen, att han glömde all försiktighet och rent ut frågade:

— Hur kommer det sig, att herr Hall nu säljer Fogelhyttan, på hvilken jag otaliga gånger förut förgäfves gjort anbud, och till ett så facilt pris?

— Det skall jag säga honom, Björnberg. Jag gör det för min son Johns skull. Herrn talade med så lifligt intresse om honom och förstod så väl att uppskatta honom, att jag tänkte: den karlen skall ha Fogelhyttan. Han blir min son John en god granne däruppe, när jag är stoft. Jag är rik tillräckligt för att, om jag så finner för godt, aflåta en egendom till halfva dess värde, och jag har ingalunda herrns salig fars åsikt. *Jag* anser det ej vara någon risiko att — hur var det herrn sade — spekulera

i söner, åtminstone ej när det gäller min son John. Vänta ett ögonblick!

Herr Hall vände sig tvärt mot pulpeten, tog gåsfjädern från dess plats bakom örat och skref något på ett papper.

Björnberg väntade.

— Lämna detta papper till herr Herpel på contoiret och gör upp affären med honom, men var beskedlig och bruka inga fula ord därute. Jag vill inte ha min personal fördärfvad, sir han, sir han.

Björnberg bugade sig, men herr Hall såg det ej. Han stod åter vänd mot pulpeten och skref och räknade.

Efter en stund knackade det på dörren.

— Kom in, Herpel, vill han något?

— Herr Arvidsson är därute och ber att få tala ett par ord med herr Hall.

— Aflägsna honom! Säg honom, att jag inte har tid, låt honom komma igen i öfvermorgon. Expediera sedan det här och det här med posten öfver Helsingör, och kom så igen för vidare order.

När kungen räddade Götheborg.

På hösten 1788 var den idoga handelsstaden Götheborg alldeles hufvudyr.

Danskarne hade förklarat krig.

Det var ett vimlande och ett lefverne på gator och torg såsom aldrig tillförene. Man trängdes och knuffades utan ringaste anseende till stånd eller person. Ute på Heden exercerade borgareskapets infanteri-corps träget och jämnt, hvilket var väl behöfligt, ty i anseende till den öfverhängande krigsfaran hade corpsen blifvit totalt omorganiserad. Man hade uppsatt sju nya kompanier i staden, ett i Masthugget och ett i Haga.

På landsvägarne, som ledde till staden, körde bondkärrorna och bondvagnarne i vild karrier, som om de hade fienden efter sig. Vagnarne och kärrorna voro fullastade med flyende familjer från omnejden, hvilka så fort som möjligt sökte komma i skydd af Götheborgs skansar och vallar. Fordonen körde rasslande genom Kungs- eller Drottningporten, och de, som sutto på dem, skälfde af skräck, då vakten vid porten under några ögonblick uppehöll dem, hvilket skedde snarare af gammal vana än af hug

att finna något kontraband, ty sannerligen man hade tid eller lust under dessa dagar att trakassera sin svenska nästa.

Ändtligen var man inne i staden. Det bar af längs de trädplanterade hamnkanalerna, förbi de brokigt målade trähusen, som nästan hvartenda ett hade sin trädgårdstäppa, öfver de höga, hvälfda broarna och in på någon stor gård, som var helt fylld af kärror och vagnar. Men var det svårt att finna plats för fordonen, så var det svårare att få stallrum för hästarne och allra svårast att finna logis för människorna, emedan hela staden var öfverfylld af flyende landtbor. Danskarne stodo redan i Uddevalla.

Men så hotande var faran, att landtborna ej frågade efter, ifall de fingo tak öfver hufvudet eller ej. De kände sig räddade, när de väl hunnit in genom det befästade Götheborgs portar. De voro i säkerhet, af hvad hade de mera behof?

En dylik trygghet kände dock endast de enfaldiga landtborna och ingalunda Götheborgarne själfva. De visste alltför väl, att fast det fredliga Götheborg i sådan hast blifvit omskapadt till ett krigsläger, kunde stadens förfallna vallar och fästningsverk ingalunda motstå ett fientligt anfall eller uthärda en belägring, och till råga på allt hade de en sorglig misstanke om, att det militära befälet saknade kraft och beslutsamhet.

— Fienden har besatt Kongelf, den står utanför stadens portar!

Det blef jämmer och veklagan, och i brådskande hast skyndade rik och fattig att nedgräfva eller undangömma sina ägodelar.

Herr Hall reste exprès ut till Gunnebo och befallde, att den stora fris af gjutet bly, kallad Landtbrukarens arbeten och nöjen, som blifvit uppsatt på husets trädgårdssida, ögonblickligen skulle nedtagas och nedgräfvas i trädgården.

— Danskarne ha idéer, sir herrn, sade han till Frulli. De kunna få det infallet att förvandla herrns fris i hårda fientliga kulor. Mankerar staden kulor, så smälter jag själf ner frisen och stöper kulor däraf. I annat fall sätter jag åter upp frisen, när fienden är sin kos, sir herrn. Men det är ej säkert, att han går sin kos. Befälet har tappat bort hufvudet, sir herrn. Om chefen för ett handelshus vore lika konfys vid en kris, som denna stads öfverkommendant är, då kriget står för dörren, hade vi allihopa fått lämna in vår stat för länge sedan. Kommer inte hjälparen oförtöfvadt, är staden kaputt, sir herrn, sir herrn!

Så reste herr Hall tillbaka till staden.

Sent på aftonen samma dag, den tredje oktober, höllo ett par nedstänkta ryttare, på tröttridna hästar, utanför Drottningporten. Vakten nekade att öppna för de okände männen.

Men den ene af dem gaf sig tillkänna:

— Jag är kungen, sade han.

Och portarne slogos upp på vid gafvel, och hoppet följde den kunglige ryttaren i spåret, hvarhelst han red fram i mörka natten öfver de gropiga gatorna, genom den af vallgrafvar och vallar inneslutna lilla runda staden.

Öfverallt på gatorna ljödo glädjeskri, hördes trumhvirflar och gälla trumpetstötar, öfverallt höjdes lefverop för kung Gustaf. På värdshusen och på stadens källare dracks konungens skål natten igenom.

På morgonen skyndade borgerskapet, på konungens uppmaning, att med fördubblad ifver söka sätta staden i försvarstillstånd. Man gjorde ingen skillnad mellan natt och dag, utan arbetade immerfort på de ramponerade vallarnes iordningställande. Hög och låg, chef och yngste bokhållare, arbetade strängare än de voro vana att göra under den brådaste exporttiden. Det gällde också nu en stor affär, den största som någonsin blifvit företagen i Götheborg: stadens, måhända hela landets, frälsning.

Kungen själf unnade sig ingen hvila. Han befallde sina goda götheborgare med en nådig blick, och han belönade med ett nådigt småleende. Under Hans Majestäts allerhögsta ledning satte borgareskapets, garnisonens och Ostindiska kompaniets folk fästningsverken i försvarsskick. Vallarne växte och stärktes dag för dag, garnisonen ökades. Inom några dagar var staden skyddad för öfverrumpling. Ännu ett par dagar och fienden drog sig tillbaka. Götheborg var räddadt!

Det blef jubel och fröjd.

Näst det att staden var frälsad, fröjdade det de stolta götheborgarnes hjärtan, att konungen varit räddaren. Ej mindre smickrande funno de, att Hans Majestät ej genast efter fullbordadt värf öfvergaf deras stad, utan gaf sig godt till tåls där och tycktes finna behag i att där hafva sin varelse. Under mer än sex veckor gjorde kung Gustaf Götheborg till sin residensstad, och under hela denna tid visade han sig öfvermåttan nådig mot alla, som kommo i beröring med honom. När han bevistade spektaklerna, tillät han, att hans loge upplystes, så att han kunde bli fullkomligt skönjbar för hela publiken. Han gick

offentligen till Herrans altare och gaf nådigt bifall till att hans höga namn inskrefs i communionsboken bland de öfriga nattvardsgästerna. Han besökte assembléerna, och de rikaste och ansenligaste köpmännen täflade med hvarandra i att öppna sina salonger till lysande fester för de ståtliga hofkarlarne i gula och blå band, som åtföljde kungen. Tvenne gånger besökte Hans Kungliga Majestät i John Halls sällskap Gunnebo och gjorde sig underrättad om Sergells och Desprez' tillämnade arbeten därute samt uttryckte sitt nådiga välbehag öfver det täcka stället och dess vackra inredning.

Öfver det Hallska huset strålade i all synnerhet den kungliga nådens sol, ty Hans Majestät beundrade ej allenast Gunnebo, utan visade sig också på det högsta charmerad af den syperba fru Hall och utmärkte henne vid alla tillfällen. Detta höga exempel följdes af alla de höga herrarne i kungens följe, förnämligast af statssekreteraren Elis Schröderheim, som pretenderade en aflägsen släktskap och i kraft häraf kallade fru Christina »söta kusin».

Dagen i ända satt Schröderheim i hennes förmak under skämt och badinage. Själf satt fru Christina i soffan med sin lilla King Charles hund i knäet. De uppvaktande generalerna sutto eller stodo omkring henne. Det var ett veritabelt hof, och fru Christina var innerligt belåten med att på detta sätt bli fjäsad och kurtiserad. Hon gaf sig förnäma airer och agerade drottning med mycken talang. Alltför högtidligt var det ej heller, så länge Schröderheim var tillstädes, och när generalerna och hofherrarne af sin tjänst tvungos att lämna den nådiga frun, stannade Schröderheim merendels kvar för att trösta söta

kusin och plaisantera öfver hennes krigsfångar. Han påstod, att han hvarje dag hade att till kungen inrapportera om hvad som tilldrog sig i fästningen vid Sillegatan.

— I dag gäller rapporten också de där pojkarne. Schröderheim böjde sig fram och klappade hunden, som låg och snusade i den complaisanta värdinnans knä.

»De där pojkarne» voro grefve Adolf Ribbing, de Beche, Pollet och baron Gabriel Falkenberg, hvilka lika troget uppvaktade husets femtonåriga dotter, mamsell Christine, som deras förmän gjorde sin cour för hennes mor. Nu satt Ribbing vid mamsell Christines sybord och höll armarne vidt utsträckta för att tjäna som garnvinda åt henne. De Beche ritade brodérmönster och retades med mamsell Christines papegoja, som sträckte fram näbbet mellan den förgyllda burens gallerstänger och ideligen ropade: »Drummelpelle, Drummelpelle!»

Lilla Christines väsen var aimabelt och naturligt, dock visade hon sig ganska känslig för de unga herrarnes hyllning.

Ett alltför naturligt, men alldeles icke aimabelt väsen, visade hennes bror, unge John, som äfvenledes var inne. Han hade satt sig afsides i en vrå af rummet och gjorde sig ej besvär att hälsa, när de förnäma herrarne kommo in, ej heller att stå upp och buga sig, när en eller annan af dem aflägsnade sig.

Det skämde honom att vara så trilsk, ty unge John var en vacker pojke med regelbundna anletsdrag, fast af tungsint tycke. Hans dräkt var ganska besynnerlig och af eget påfund, men klädde honom ej

oäfvet. Han bar opudradt, rundt utkammadt hår och hade nerfällskrage på sammetsrocken, men nyttjade ingen halsduk öfver spetsskjortan. Knäbyxor bar han visserligen, men han hade halfstöflar i stället för silkesstrumpor och skor.

Där satt unge John i sin vrå och lade märke till allt och hörde allt som yttrades, fast han själf molteg hela tiden. Sin högra hand höll han nerstucken i den ena af rockens djupa fickor, och hvar gång en af hofmännen yttrade något till hans mor eller syster, som ej behagade honom, grep han fastare tag om föremålet nere i fickan, med hvilket han eljes lekte.

Ingen af de uppvaktande kavaljererna låtsade om honom eller fäste något afseende vid de mulna blickar, hvarmed han betraktade dem. De hade väl reda på hans besynnerligheter, ty fru Christina beklagade sig ofta bitterligen öfver hur omöjlig hennes son var att uppfostra, då fadern så oerhördt skämde bort honom och lät honom ha sin vilja i allt.

I dag var emellertid fru Christina så ockuperad, att hon knappast visste af att unge John var tillstädes, åtminstone bestod hon platt ingen tanke på honom. Hon skrattade som bäst åt Schröderheim.

— Rapporten är väl en impertinens efter vanligheten, sade hon.

Schröderheim framtog ur den broderade taskboken ett omsorgsfullt sammanviket papper, ur hvilket han låtsade läsa:

»Underdånigaste rapport till Hans Kungliga Majestät rörande det höga krigsbefälets belägring af det som ointagligt ansedda fästet vid hörnet af Östra Hamnen och Sillegatan i Götheborg, dateradt den 18 november 1788.»

Fru Christina tog från étagèren en juvelprydd pastilldosa.

— Det är bäst, att kusin förfriskar sig, innan kusin börjar.

Schröderheim tog en pastill ur dosan och kysste behändigt den hvita hand, som räckte honom den.

Han läste med spelad högtidlig kansliröst till de ungas högljudda munterhet:

»Underdånigaste rapport, etcetera, etcetera. — Pro primo: Sinclair är vid den älskvärda fru Halls små förtjusande fötter.

Statssekreteraren kastade en lång blick på de rödklackade sidenskorna, som voro placerade korslagda och tämligen långt framsträckta på en ljusblå sidenpall.

— Nå!

— Sinclair är vid den förtjusande fruns onekligen särdeles förtjusande små fötter med brinnande lunta, och det är ej hans skull, att han ej får lossa kanonerna. Mörner flankerar och harcellerar jämmerligen, men den sköna håller honom vid utposterna. Hermansson försvarar inloppet och flaggan på skansen.

Schröderheim pauserade ett ögonblick, medan han vände bladet.

— Det där är verkligen en revy, som är mycket till fördel för min egenkärlek, sade fru Hall.

— Hör vidare, allt är icke sötma, här kommer något litet aigert till omväxling: »Strokirch kommer ibland och slipar fru Christinas huggjärn — —

— Mina huggjärn! Jag, som är den beskedligaste människa i världen! Hvilken idé bibringar ej kusin vår nådige konung om mig!

— Hans Majestäts idéer äro stadgade vis à vis detta deliciösa ämne. För resten är söta kusin lite

mer handterlig, då växelfebern är borta, så som till exempel i dag.

— Det är alltför aimabelt, att kusin ej därom rapporterar till Hans Majestät.

— Törhända har jag gjort det. Står icke här par exemple: Engelhardt kommer två gånger om dagen med litet emulsion —

— Nå vidare, gå vidare!

— Gå vidare törs jag inte, fast jag är svåra frestad. Schröderheim klappade åter den hårdt snarkande hunden i den charmanta fru Halls knä.

— Kusin är nog hygglig att ej nämna ett ord om löjtnanterna och lilla missen, som Hans Majestät behagar kalla Christine.

— Visserligen gör jag det.

Schröderheim låtsade återigen läsa:

Ribbingen och de Beche sitta fast med vingarne vid ett litet sybord midt emot söta mors soffa.

— För näpen vy!

— Mycket täck. Och det är précisément det lilla Christine är, näpen och söt att äta upp. Och brås på söta mor gör hon därutinnan, att också hon förenar list med abandon. Det var för innerligen à propos, att herr Hall föll på den luminösa idéen att skicka efter henne till assembléen i går afton. Konungen var alldeles betagen i hennes coiffyr och klädsel à l'anglaise. Förut hade det nådiga humöret ej varit af det allra nådigaste slaget, eftersom där var så litet folk på assembléen.

— Hans Majestät var charmant mot damerna, äfven innan min dotter kom, svarade fru Christina litet snäft.

— Naturligtvis, naturligtvis.

Fru Christinas juvelprydda hand låg så väl till pass, att Schröderheim lyfte den till sina läppar och kysste den så hörbart, att ungdomen vid sybordet skrattade.

Fru Christina hotade med fingret.

— Prenez-garde aux enfants!

— Jag håller ju mig på distans. Jag säger endast: Gud låte ej denna vår ömma vänskap förtrögas! Innan jag reser, vill jag också förbehålla mig att underhålla den med korrespondens.

— Reser, det är väl ej tal om resa!

— Visst inte, vi tala lika litet om resa som om riksdag, och kriget ockuperar oss ännu mindre. Icke för thy skall jag om tvenne dagar vara kungen följaktig till Wermländska orterna och Dalsland, hvarefter Hans Majestät tänker taga passet vid Qvistrum i ögnasikte. Men det är blott en eskapad på en veckas tid, hvarefter vi återvända till denna charmanta stad, som vi hafva räddat, men hvars sköna fruar kvarhålla oss i den grymmaste fångenskap. Söta kusin, söta kusin Christina, det faller mig in, att jag med all möjlig uppriktighet skall säga kusin, att jag börjar känna en verklig passion för söta kusin. — Vill söta kusin höra anekdoten, som jag här förliden berättade Hans Majestät? Fast strängt taget var det ingen anekdot, utan en vädjan till Salomos höga vishet. Jag slutade den med frågan: Var detta en uppmuntran till dygd, eller en snara för oskulden?

— Det är väl en lättvindig sak att afgöra. Låt höra! Men tala sakta, ifall historien efter vanan är oanständig!

— Efter vanan! Jag förstår inte.

— Efter kusins vana. När brukar kusin berätta annat än indecenta historier?

— Det där låter som en veritabel uppmaning. Men den här gången kan jag inte stå till tjänst. Min anekdot är säkerligen den oskyldigaste kusin någonsin hört, ja, den är till den grad menlös, att den ej en gång skulle kunna såra lilla Christines oskuldsfulla öron. Men är söta kusin det minsta inquiet, så har jag naturligtvis intet emot att hviska.

Schröderheim drog sin taburett alldeles intill fru Christinas soffa. Hon lutade sig fram mot honom. Med tummen och pekfingret omfattade han det lilla fina örat och böjde det i likhet med en tratt och höll sin mun så tätt därintill, att fru Hall utropade:

— Kusin kittlar mig med sitt flåsande.

— Alltid något att utsätta på en stackars karl. Var inte orolig, lilla Christine, jag kittlar inte söta mor! Nå, kan kusin höra på distans, om jag hviskar så här lågt. — Det har blifvit så underbart tyst i det här kabinettet! Jag förstår ej hvarför herrarne icke sköta sina egna angelägenheter. Grefven är tillräckligt kvicker karl för att själf finna upp sina historier, och om lille de Beche talar om allt hvad han kan, så blir det vår tur härborta att försöka rodna. Nå. — Det här är historien. Konversera er dam, mina unga herrar, och förnedra er ej med att lyssna! Jo, det fanns i Paris för några år sedan en ung, skön och dygdig aktris. En engelsk lord ansåg detta för så nytt i vårt tidehvarf — pardon, söta kusin, jag talar om aktriser — och för så stort, att han utbad sig att få ingå kontrakt med henne, af den natur att mot ett ståndaktigt framhärdande i samma tänkesätt betala till henne 50 guinéer månatligen. Men kontraktet hade dock en annan hake, nämligen, att om hon framdeles ämnade bryta kontraktet, lorden

då måtte äga förmånsrätten, i hvilket fall han ville öka pensionen till 100 guinéer i månaden. — Och nu vädjar jag till söta kusin, som jag vädjat till kungen: Var detta en uppmuntran till dygd eller en snara för oskuld?

— Hvad höll Hans Majestät före?

— Det är statshemligheter, som jag ej törs förråda. Hvad anser söta kusin?

— Det skall jag ge besked om en annan gång. — Det tål att fundera på.

Betjänten kom in och anmälde:

— Generaladjutanten vid svenska flottan, grefve Claes Adam Wachtmeister.

Grefve Wachtmeister var en grann karl om trettiotre år med en sjömans friska, rödletta ansikte och hurtiga sätt.

Han gick fram till fru Christina och kysste henne på hand, sade i förbigående några skämtsamma ord till Schröderheim och drog så fram en stol till mamsell Christines sybord.

Schröderheim höjde på ögonbrynen till en fråga. Fru Hall nickade.

— Nog ger hans familj sitt bifall, sade hon hviskande, det beror på om herr Hall gör det. Jag är lika mycket för Pollet som för Wachtmeister.

— Och lilla mamsell Christine själf —?

— Hon har penchant för allesammans, kanske mest för Nils von Jacobson. Men hon deciderar sig säkerligen för den, som hennes far utväljer. Han har hela hennes förtroende.

— Tala om — så. Här ha vi herr Hall.

Alla herrarne reste sig från sina platser och

hälsade på värden, som stelt bugade sig. Herr Hall gick direkt fram till unge John.

— Har du visat herrarne det, jag gaf dig i morse, min son?

— Nej, min far, jag har inte funnit något tillfälle. Herrarne ha haft så mycket att beställa.

— Gör det då nu!

Unge John drog fram sin hand ur fickan.

— Min unge herre, ifall den tingesten är laddad, vore jag oändligen tacksam, ifall den ej riktades direkte på mig, sade Schröderheim.

— Hvilken tingest? Hvad är det du har i handen, John? ropade fru Christina.

— Det är en pistol, som jag förskrifvit från England till min son, svarade herr Hall. Visa den, John! Det är ett mycket omsorgsfullt arbete, sir ni, sir ni.

De unga kavaljererna beskådade och beundrade den rikt inlagda pistolen.

— Charmant, syperb, en veritabel bijou! Kan unge herr Hall skjuta?

— Jag har aldrig försökt, men jag kan nog.

— Siktar unge herrn så där högt och råkar han af misstag röra vid trycket, så träffar han den kostbara engelska ljuskronan, sade Schröderheim torrt.

— Det kan han mans göra. Jag kan köpa en ny ljuskrona. Försök om du kan träffa ljuskronan, min son!

Fru Hall rusade upp från soffan med ett skrik. Men innan hon hann förhindra det, hade John tryckt af, och en mängd af de dyrbara, slipade glasarmarne och manschetterna föllo i små spillror till golfvet.

— Det var en bra träff, min son. Var utan

oro, mrs Hall. Posten till England går i afton och jag skrifver med den efter en alldeles dylik glaskrona, sir ni, sir ni!

De höga herrarne sågo på hvarandra, men unge John gaf sitt hjärta luft i ett kort skratt. Det kändes ackurat, som om han nu rent ut sagt hofherrarne sin mening och visat sitt allerhögsta misshag öfver dem och deras kurtis. Men ingen af de närvarande gaf saken denna tydning.

Fru Halls lille hund, som vaknat af skottet, skällde och tjöt erbarmligt. Papegojan flaxade vildt i sin bur och skrek oupphörligen: »Drummelpelle, Drummelpelle!»

— — — — — — — — — — — — — — —

Konungen hade rest bort och tagit Schröderheim och några af sin närmaste omgifning med sig på inspektionsresan till Dalsland och Wermland, men de kvarvarande officerarne och hofkarlarne fortsatte med sina uppvaktningar hos de vackra Götheborgsfruarna. Fru Hall tog alltjämt emot vid sin soffa och mamsell Christine vid sitt sybord, och herr Hall gick ut och in och besvärade ingen.

Hela veckan var för resten upptagen af kalaser, måndagen var man hos directeur Sandeberg på Partilled, tisdagen hos rådman Habicht på Jonsered, onsdagen hos Brusewitz i Gammelstaden, torsdagen hos konsul Deslile, fredagen hos arkiater Engelhardt, lördagen hos Erskine, söndagen hos Halls.

På alla ställena diskuterades ett viktigt ämne, nämligen hur kungen skulle mottagas vid sin återkomst. Det ena projektet efter det andra uppstod och förkastades. Somliga höllo före, att borgerskapet skulle anordna en subskriberad bal, andra röstade

för att anställa en artig illumination, låta förtöja några rikt illuminerade båtar i Stora kanalen och upplysa Kämpebron och Lejonbron med lyktor, samt anställa ett praktfullt fyrverkeri med lämpliga eldpjeser. — Den ena dagen hade man bestämt sig för ett projekt, den andra för ett annat. Men då villrådigheten var som störst, anmälde borgerskapets infantericorps, att den åt ingen ville cedera äran att högtidligen mottaga konungen, och att officerarne i tysthet aftalat ett sätt att vid stadsporten vara konungen till mötes, ifall Hans Majestät sent på aftonen skulle anlända.

Konungen, som alltid var hågad att öfverraska och förbluffa, infann sig emellertid, utan att någon hade aning därom, redan klockan tre på eftermiddagen den 28 november. Inga anstalter voro vidtagna vid stadsporten. Tillställningen tycktes vara totalt mankerad. Det blef en oro, ett springande och ett förfrågande. Ändtligen fick man det besked, att Hans Majestät förklarat sig samma afton vilja besöka spektaklet. I största hast beslöt man sig för att i underdånighet beledsaga Kungliga Majestät på återvägen till Residenset.

Rådman Lunds son, en kusin till unge John Hall, hade strax detta arrangemang kom på tal bedt honom vara sig behjälplig med framletandet af några lämpliga kostymer ur det Hallska teaterförrådet, men unge John hade tvärt nekat härtill. Unge John hade jakobinska tänkesätt och ville på inga villkor spänna sig för tyrannens triumfvagn.

— Du är en verklig frondör, utbrast Lund harmsen.

— Jag säger med Thorild: »Jag skulle säras af detta ordet, om jag ej sett dessa kungavänner utan

kärlek, små och lättsinniga idolatrer, icke af en konung utan af sin egen lyckas härlighet!» Tag på vinden hvad dig lyster, men låt mig vara fri från att bli ett redskap till tyrannens firande!

— Går du med oss på spektaklet, John? frågade fru Hall på festaftonen. I så fall får du skifta dräkt.

— Jag går ej på spektaklet.

Söta mor var ingalunda missbelåten med detta beslut, ty hon var ej alltför angelägen om att medföra sin långe, sjuttonårige, på samma gång bråkige och tafatte son i logen, där han besvärade både henne och de uppvaktande förnäma kavaljererna, hvilka under aftonens lopp skulle gå ut och in.

— Gör som du behagar, sade hon.

— Gå med oss, min son, uppmanade herr Hall.

— Tack, söta far, men jag vill inte —

— Gör det, min son!

— Nej jag vill det inte, jag gör det inte.

John tillbragte spektakeltiden i sitt rum, sysselsatt med att uppstoppa en fågel. Men när klockan led framåt niotiden, sparkade han undan blånorna, slängde fågeln ifrån sig och rusade ner på contoiret. Han hade fått lust att gå ut och se på folkvimlet. Pistolen stoppade han i fickan.

Nere på contoiret satt en ung man och skref. Han var alldeles ensam, ty contoirstiden var länge sedan slut. Det var unge Carnegie, en son till herr Halls mångårige vän och forne associé, som tillbakaflyttat till Skottland, men som för några år sedan skickat sin son till Götheborg och till det Hallska contoiret. David Carnegie var en mycket lofvande ung man och behandlades af herr Hall nästan som en son.

— Vill Carnegie göra mig sällskap ut i staden? frågade John.

David Carnegie, en rödkindad, robust byggd ung man på ett par och tjugu år, vände sig knappt om för att svara.

— Thank you, no time!

— Kom! Var inte en sådan tvärvigg!

Carnegie skakade på hufvudet, han var omöjlig att rubba från contoirsstolen.

Hurraropen från den alldeles i närheten belägna teatern hördes allt tydligare.

John ruskade Carnegie ganska omildt i axeln.

— Kom med, jag vill det.

— Men jag vill inte. Han gjorde sig med största lätthet fri från Johns tag och låtsade ej vidare om honom.

John stampade i golfvet, men då han såg, att detta ej gjorde ringaste intryck på Carnegie, ryckte han till sig hatt och slängkappa och rusade ut genom dörren och ned på gatan. Medels knuffningar och armbågande lyckades han efter några minuter att komma fram till Stora Torget.

Hela stadens och förstädernas befolkning var i rörelse. Stora Hamngatan myllrade af människor, men i synnerhet trängdes man väldeligen på Stora Torget, hvarifrån man bäst kunde se, när tåget från Sillegatan satte sig i rörelse. Rådhuset och Stadshuset vid Stora Torget voro eklärerade, men eljes intet enskildt hus, undantagandes det Hallska. Naturligtvis brunno de vanliga lyktorna i gathörnen, men dessa lyktor lyste så erbarmligt, att man var i ständig fara att träda miste och hufvudstupa ramla ner i kanalen.

— Här är ju mörkt som i en säck. Om ändå alla husen varit illuminerade, sade en månglerska och fäktade med sitt nankinsparaply för att komma närmare processionsvägen, som hölls öppen af stadssoldaterna.

— Hallen har illuminerat, han knusslar aldrig —

— Är det rike Hallens hus det där? Jag har hört talas om rike Hallen, det är han, som äger Gunnebot, där alla gångstigar äro strödda med tjockaste guldsand, och som har en son, som sofver i silfvervagga.

— Jag har hört så sägas.

— Stå still, pojke, och trampa mig inte —

Det var till John, hon talade.

— Om det där är Hallens hus, så ha vi ingen glädje utaf det. Vi få inte se skapandes grand af tåget, när det är så bälgmörkt — och jag som slagit mig i backen på att jag skulle se kungen.

— Madam får se honom, om madam bara står stilla och beskedligt, sade John höfligt. Jag kan tala om för madam, att kungens vagn är upplyst och att de trettio officerare, som omgifva vagnen, hålla i ena handen en lanterna på hög stång och i den andra särskildt inrättade brännare, som hvarje minut kasta stjärnor ifrån sig. Det är så arrangeradt, för att folket skall få se kungen.

— Hur vet han det? frågade månglerskan försmädligt.

John kunde ha svarat: därför att kungen åker i min fars spegelglasvagn efter min fars spannhästar, och därför att jag såg, när min fars betjänter placerade ljusen i vagnen. Men det svarade han inte. Han stammade:

— Jag har hört så sägas.

— Är det sant hvad den där spolingen säger? frågade gumman skepparen, som fortfarande stod bakom henne.

— Det är dagsens sanning. Jag har sett vagnen utanför spektakelhuset.

— Där komma de!

— Trampa mig inte, röt månglerskan till John.

— Jag ber ödmjukast om förlåtelse, man skuffar mig bakifrån, svarade John. Söta mor skulle ha förvånat sig öfver hans goda manerer, om hon hört honom!

Det blef en trängsel och ett knuffande. Folket skrek och hurrade, medan det vältrade fram öfver Stora Torget efter tåget, som långsamt gick fram mot den högt hvälfda Lejonbron. Främst kom janitscharmusiken, men den gälla mässingen och trumhvirflarne hördes endast doft mellan hurraropen och människosorlet.

Efter musiken kom en uniformerad borgersman med en stor, silfverbeslagen staf i hand.

Så, ridande på en hvit, rikt utstofferad häst, ledd af en borgersman i uniform, en ung, vacker borgare i fruntimmersdräkt. Det var *Fama*, Ryktets gudinna, som var iklädd en praktfull dräkt och höll en basun i handen.

Folket trängdes omkring hästen.

— Hvad säger hon? skrek månglerskan.

— Tyst käring, så att man kan höra! röt skepparen.

Nu hördes ganska tydligt Famas ord, hvilka oupphörligt upprepades:

»Glädjens, innevånare i Götheborg, som inom edra murar återsett den, som frälst er från utländskt förtryck, Svea och Götha Rikets store och älskvärde konung, Gustaf den tredje!»

— Lefve konungen! Hell vår Gustaf! ljöd det oupphörligen som svar på detta häroldsrop.

Nu kommo tvenne hvita, rikt utstofferade hästar, äfvenledes ledda af tvenne uniformsklädda borgare.

På den ena hästen satt en yngling i praktfull fruntimmersdräkt.

— Hvem är den där? frågade den oroliga gumman.

— Det är Götheborg. Den agerande bär Götheborgs vapen som en sköld på högra armen.

— Är det där Götheborg, så är väl han där Masthugget, sade gumman och pekade på den andra ryttaren, som var iklädd en manlig dräkt af guld- och silfverskir. På hufvudet bar han en rund hatt med en stor vinge på hvardera sidan; de guldskimrande stöfletterna voro försedda med vingar, och högt lyftad i handen höll han en staf.

— Nej för ingen del, skrattade John. Det är Merkurius, Handelns gud.

— Hva', hva' sa' han?

Men Johns artighet öfvergaf honom plötsligen. Med en blick, som han sökte göra rysligt vild, stirrade han på den kungliga vagnen, som nu nalkades, dragen af sex kolsvarta hästar, på hvilka sutto kungliga spannridare med tända bloss. Bredvid kungens lifkusk satt herr Halls engelska kusk, rak och ståtlig med pudradt hår och stångpiska. Herr Hall hade särskildt anhållit om nåden att få ställa sitt ekipage till Hans Kungliga Majestäts disposition

under dess höga varelse i Götheborg, dit inga galavagnar denna gång blifvit skickade i anledning af den stora brådskan, som rådt vid konungens afresa till stadens frälsning.

Vagnen företräddes af tjugosex öfverofficerare, fyra i hvarje led, med dragna värjor, anförda af deras chef, rådman Lund.

Ändtligen, ändtligen! Kungen, kungen, kungen!

— Han ljög då inte för mig, sade månglerskan, då hon såg, att vagnen verkligen var omgifven af trettiosex underofficerare, som buro höga lanternor och brännare, hvilkas stjärnljus som fladdrande blixtar upplyste vagnen. John stod med handen knuten om pistolen och betraktade konungens ansikte, som lyste i vagnsfönstret strålande och leende, medan han nådigt hälsade åt alla sidor. John hade ej minsta afsikt att skjuta — han ville blott veta, hur det kändes att stå med pistol i handen, när tyrannen for förbi, och tänka: *om jag nu tryckte af!*

— Sir han så ut, ja, ja. Jag trodde han skulle ha krona och spira, och så är han klädd i svenska dräkten som alla andra karlar, mumlade madamen.

John stirrade alltjämt på vagnen, som långsamt körde förbi. Ett oförmodadt blixtljus lyste till, och John såg att kungen, som ej var förberedd därpå, hade sjunkit tillbaka mot vagnsdynorna med slappa, bleka och förstörda drag och slocknad och stirrande blick. John lät pistolen glida ner i fickan. Den oförmodade synen hade blott varat en sekund. När lanternorna ånyo samfäldt höjdes och alla stjärnljusen kastade sitt sken, såg John konungen sitta framåtlutad, som nyss förut, med strålande ögon och leende mun, nådigt hälsande på folkmassan.

Det var ett jubel, som man aldrig förr varit vittne till i det lugna Götheborg. Folkmassan trängde på från alla håll, och oaktadt officerarne vid processionen bemödade sig om att bibehålla ordning under marschen, rubbades den allt som oftast. Af denna orsak vågade man ej heller forcera brännarne till den grad af stjärngifning, som kunnat ernås, emedan man fruktade för att skada folkmassan, som under hela vägen trängde processionen närmare än beräknadt var.

John följde med strömmen öfver Kämpebron, snedt öfver Lilla Torget och hann fram till Residenset några minuter innan processionen, som tagit den längre vägen öfver Lejonbron, stannade därutanför.

Konungen dröjde några ögonblick i vagnen för att gifva underofficerarne och korporal-corpsen tid att rangera sig i häck från vagnsdörren och fram till trappan vid Residenset. De till *Götheborg*, *Merkurius* och *Fama* utklädda ynglingarne stodo i en rad vid vagnsdörren, *Fama* i midten.

Götheborg vände sig först till kungen med följande ord:

»Sorg ej mer mitt inre sårar,
Ögat fäller glädjetårar.
Store Gustaf! Det är du,
Som har frälst en nödställd Fru!»

Nu kom turen till *Merkurius*.

»Utaf trolös granne tryckt
Var jag fängslad, stum och tyster.
Gustaf mig ur fängslet ryckt
För att vinna dubbel lustre.»

Jublet kring vagnen blef så starkt att det dröjde några ögonblick, innan *Fama* kunde göra sig hörd. Hennes ord lydde:

»Store Gustaf, hvad du gjort
Och hvad du än tänker göra,
Skall kring jorden Ort fran Ort
Alla med förundran höra.»

Nu reciterade alla tre i chorus:

»Gustaf har från nöd och sorg
Frälst vårt kära Götheborg!»

Stormande lefve och fröjderop skallade till bekräftelse af dessa ord.

När tystnaden någorlunda blifvit återställd, framträdde chefen, rådman Lund, och anhöll i djupaste underdånighet, att det täcktes Kungliga Majestät med nådigt välbehag anse den underdåniga vördnadsbetygelse, som borgarecorpsen i detta tillfälle likaså enfaldigt som hjärtligt velat ådagalägga, med lika underdånig bönfallan det densamme måtte allt framgent få vara innesluten uti Kungliga Majestäts nåd, hägn och beskydd.

Konungen tackade i några med hög och tydlig röst framsagda ord och lofvade att fortfarande hafva Götheborgs borgareskaps infantericorps innesluten i sin nåd och huldhet.

Så hälsade han ännu en gång den jublande folkhopen och drog sig därefter tillbaka till sina rum.

Mängden stod ännu länge kvar utanför Residenset, liksom berusad blickande upp till de upplysta fönstren af konungens rum. Men Hans Majestät behagade ej visa sig.

Plötsligen började folket åter hurra, trängas och knuffas värre än någonsin.

En ung man hade sprungit upp på Residensets trappa och utkastade därifrån penningar bland folket. Han stoppade handen i fickan och drog upp den gång på gång full med mynt. Där! Där! Där! Guld-, silfver- och kopparmynt regnade öfver de närståendes hufvuden och föllo ner bland hopen.

Den frikostige mannen på Residensets trappa var unge John, som det plötsligen fallit in, att det dock vore roligt att pröfva på, hur det kändes att vara kung. Det var ett lika lätt som angenämt göra. Bara kasta ut pengar, där, där, där. — Hur man bockade och krökte sig i stoftet för honom! Med hurraropen för kungen började också blanda sig rop af: Lefve John Hall, lefve John Hall, lefve John Hall!

John tog emot hyllningen och bugade sig nådigt åt alla sidor.

Ändtligen gjorde polisbetjänterna slut på upptåget genom att förständiga unge herr Hall att upphöra med penningutkastandet och tillsäga hopen att skingra sig, hvilket den också gjorde, då de i processionen deltagande afmarscherade till öfverofficerarnes samlingsrum i Stadshuset, där de blefvo undfägnade tillika med andra af stadens borgareskap, hvilka där infunnit sig.

Då unge John från gatan såg, att det Hallska huset alltjämt var ekläreradt, och däraf drog den slutsatsen, att hans föräldrars förnäma gäster ännu voro kvar, ville han ej begifva sig hem.

Under det att han dref omkring på Stora Torget, mötte han sin kusin Lund.

— Följ med in i Stadshuset, se hur mycket folk strömmar till! sade denne.

— Hvad är där på färde?

— Borgerskapets infanteriecorps har fest, men en mängd andra medborgare hafva också infunnit sig. Se så, John, du kan ju vara frondör bäst du gitter, du är väl ändå tillräcklig patriot att med oss andra glädjas åt din fädernestads och hela fäderneslandets frälsning. Kom med, gör dig inte besynnerligare än du är, det är Gudi nog.

Mot vanan lät John öfvertala sig.

Inne i Stadshusets stora sal var man i färd med att dricka de kungliga skålarna under sång och musik. Alla hade rest sig med glasen i hand och sjöngo i chorus:

»Hvem är ej af fröjd betagen
Denna dagen,
Då kung Gustaf blef oss skänkt!

Låt oss denna hjälte fira,
Som skall sira
Tideböckren i vårt land!

Gustafs skål vi våga nämna
Och ej lämna
Tomma glas uti vår hand.

Chorus:

Lefve, säll och äroriker,
Gustaf, två Gustafver liker,

Gustafs halfva del och hjärta,
Som vårt hela hjärta fått,
Himlen frie från all smärta
Och välsigne med allt godt!
Lef, Sophia Magdalena,
Och med ditt vårt väl förena!

Hela höga kungahuset,
Som likt ljuset
Lyser upp vår Norra Pol,
Låte himlen städse skina
Ibland sina
Och bland andra som en sol!»

De rojalistiska och patriotiska skålarna och sångerna fortsattes oafbrutet till klockan tolf, då man i stillhet skildes åt under önskan af all möjlig välsignelse öfver den tappre, vise och nådige kungen och öfver det hela kungliga huset.

Unge John hade ett par gånger gått ut för att se, om det Hallska palatset alltjämt vore upplyst. Och då det så befanns vara det, hade han funnit det lugnare att stanna, där han var.

När festen på Stadshuset var slut, gick han hem. Då låg det stora huset mörkt. Endast från ett rum lyste det, från David Carnegies rum. Han satt ännu uppe och arbetade.

På Gunnebo.

Herr Hall hade ratat alla mamsell Christines friare och bedt den ene efter den andre aflägsna sig. Men då mamsell Christine fyllt aderton år, tyckte herr Hall ändå, att det var skäl att »få henne försörjd», och beslöt, att hjälten vid Hogland, grefve Claes Adam Wachtmeister, skulle få bli måg i det Hallska huset. Förlofningen eklaterades och gjorde *en* lycklig och många olyckliga.

Med all makt yrkade fästmannen på att det snart skulle rustas till bröllop. Han trifdes nämligen ganska illa i den svårhandterliga familjen. Svärfar fordrade mycket krus och var en veritabel despot, svärmor retade honom med sin behagsjuka och sitt variabla lynne, och svåger John var horribel i sin framfusenhet.

Lilla Christine själf var mycket söt, men ganska vipsig och tvang sin fästman att alltjämt visa sig aux petits soins, vare sig att han uppvaktade henne vid hennes sybåge i staden, eller hon körde honom och hans vän, Nils von Jacobson, i öppen kalesch omkring på skogspromenaderna vid Gunnebo.

Wachtmeister hade velat gifta sig på våren, men herr Hall utsatte bröllopet till september, och grefven

vågade ej vara alltför pockande. Sin återstående flicktid begagnade lilla Christine på bästa sätt. Hon tyckte om att bli uppvaktad af sin ståtlige och förnäme fästman, men var nog beskedlig att fortfarande hysa vänskap för sina forna tillbedjare och tillåta, att de suckade för henne. I synnerhet var detta fallet med den fordom mest gynnade af dem alla, nämligen Nils von Jacobson, för hvilken hon haft ganska mycken tendresse, innan Wachtmeister gjorde slag i saken. Man hade mycket brytt von Jacobson och henne för hvarandra, och denne hade också haft den oerhörda förmätenheten att gå sta' och fria till rike Hallens enda dotter, fastän herr Hall gaf honom ett ganska kallt mottagande och »käringen» fräste åt honom, närhelst han visade sig. När von Jacobson framförde sitt frieri, fick han till svar:

— Nej, jag tackar, jag vill ha valuta för mina pengar, sir ni, sir ni.

Men nu, när lilla Christine var i hamn, sågo hennes föräldrar med långt blidare ögon, att den kurtisante von Jacobson kom och pratade tok med henne, helst gref Claes ej var det bittersta jaloux på den gode vännen, hvilken han hellre såg upptagen af lilla fästmön än af fru Utfall på Nääs eller fru Sandeberg på Partilled, för hvilka charmanta unga fruar båda herrarne samtidigt gjorde sin cour.

I dag väntade mamsell Christine Nils von Jacobson ut till Gunnebo, dit hon själf bjudit honom. Hela familjen var redan utflyttad, fast man ej räknade mer än den fjärde april. Orsaken var den, att Frulli börjat på med matsalens dekorerande, och herr Hall ville tillse arbetet. Han reste för den skull ut till Gunnebo hvarje middag vid contoirstidens slut.

Mamsell Christines fästman delade också sin tid mellan staden och landet, men damerna voro mera stabila.

Det var en besvärlig väg ut till Gunnebo. Mölndalsbackarne hade rykte om sig att vara halsbrytande, och von Jacobson, som åkte i egen chaise och efter sin egen lilla häst, hade all möda ospard att hålla inne det lifliga djuret i de värsta svängarne, helst backarne stodo blanka af svallis. Knappt hade hästen stretat upp för en backe, förrän en annan tog vid. Däruppe på platån blåste en frisk vind, och solen lyste öfver det öppna landskapet, som vid horisonten stängdes af blånande kullar och berg. Men inte länge hade man att glädjas åt den släta vägen. Åter fick von Jacobson fara försiktigt och ej tänka hvarken på den täcka utsikten eller på den söta mamsell Christine, ty nu bar det af utför en af de värsta hästbräckorna. Där nedanför låg insjön med ett tunt istäcke, som hvarken bar eller brast. Hästen fick därför ej, som den ville, sträcka ut öfver sjön, utan måste gå i skridt på den hala träbron. Svängen upp till Gunnebo grindstuga var också ganska skarp, så ännu alltjämt fick det gå i skridt.

Men nu ändtligen var den besvärliga vägen genomtråkad, och von Jacobson akte öfver karusellplatsen, därifrån han såg Gunnebo boningshus skymta fram. Härifrån gick vägen uppför en sluttande höjd, längs en hög mur med balustrad, sirad med byster af romerska kejsare. På sommaren var vyen från karusellplatsen alldeles hänförande, ty boningshuset låg fritt och ledigt på höjden af ända till fem terrasser, hvilka voro utlagda till blomsterparterrer. Men i alla fall kunde man äfven nu till fullo njuta

af byggnadens täcka och ovanliga utseende. Dess vackra fasad, med sina sex fristående joniska kolonner, lände sannerligen arkitekten, kapten Carlberg, till utmärkt heder. Det dyrbara koppartaket lyste grant i solskenet.

Hvad hade man ej att förtälja om detta tak, såväl som om hela Gunnebo! Hvartenda barn i Götheborg visste, att Gunnebo, då det en gång blefve färdigt, skulle kosta 38 tunnor guld. Och det glänsande koppartaket hade också sin historia. Kapten Carlberg var en djärf karl och hade beslutat att först hvälfva taket och sist knäppa syllarne. Herr Hall hade skakat på hufvudet åt förslaget och sagt: »Det går galit, Carlberg, det går galit!» Men när det gick galit, och gallerverket ramlade och flera arbetare satte lifvet till, påstod man, att allt hvad herr Hall yttrat, där han stod ett stycke ifrån och åsett olyckan hade varit:

— Si, Carlberg och hans folk flyga i luften! Jag betalar enkorna, sir ni, sir ni.

Nils von Jacobson önskade, att han kunnat hålla sig från Gunnebo, men hans hjärta drog honom hitut, och han kunde ej motstå, när mamsell Christine bjöd honom, ty han visste, att han d'âme et de cœur var hennes vän, och att hon behöfde en sådan. Lika så viss kunde hon vara på de tänkesätt af heder och ära, som nu och framdeles obrottsligen skulle styra alla hans böjelser och alla hans gärningar. Han visste också, att han förstod att cachera sig och under skämt och ras gömma sina ömmare känslor. Wachtmeister hade också full reda på såväl hans forna som hans nuvarande känslor för mamsell Christine. Således hade Nils von Jacobson ingen

anledning att tourmentera sig med samvetsskrupler, när han höll inne hästen vid hufvudingången. Han gaf tömmarne till en stallbetjänt, som väntade, och hoppade lätt ur chaisen för att genom peristylen begifva sig in i den runda vestibulen. Där hjälpte betjänten honom af med pälsen. Han mönstrade sig i en af de stora konsolspeglarne, hvarefter hofmästaren fick lof att gå in och anmäla honom. De fyra nischerna i vestibulen hade sedan von Jacobsons sista besök blifvit prydda med statyer, hvilka han beskådade, innan han begaf sig genom den ännu ej fullt färdiga salongen till stora förmaket. I salongen stodo byggnadsställningarne ännu kvar, men så vidt von Jacobson kunde förstå, var det ansenliga rummet i det närmaste färdigt.

Redan nu, fast utan möbler och fönstergardiner och belamradt med allsköns bråte, kunde man se, hur oändligt vackert det skulle te sig, när det en gång stod färdigt. Det var prydt med kannelerade joniska pilastrar och hade allegoriska hautreliefer öfver dörrarna. Allra största omsorgen var dock nedlagd på plafonden med dess änglar och draperier i hautrelief, och von Jacobson beundrade nu som tillförne, att en sväfvande ängel tycktes hålla det snöre, hvari ljuskronan skulle hänga. När von Jacobson trängt sig fram mellan ställningarna och öppnade dörren till förmaket, kunde han ej heller låta bli att anmärka, hur äfven i småsaker en utmärkt omtanke var visad. Dörren gick ner till golfvet utan tröskel, och på det den ej måtte skrapa det med kostbara träslag inlagda golfvet, voro gångjärnen så inrättade, att de vid dörrens öppnande höjde den, men åter sänkte dörren, när den stängdes.

Nu stod von Jacobson inne i förmaket. Detta var fullständigt färdigt och ordnadt. Hvilket förtjusande rum! Basreliefer upptogo behagligt speglarnes ställe mellan bägge fönstren och öfver spiseln. Möblerna voro sirade med det mest omsorgsfullt utförda bildhuggeri och hade öfverdrag af ljusblått silkesbrokad, af hvilket stoff också fönstergardinerna voro förfärdigade.

Vid ena fönstret med utsikt åt trädgårdssidan satt mamsell Christine, som rodnade vackert, då von Jacobson kom in i rummet. Han drog fram en taburett till hennes båge och satt några ögonblick och kontemplerade henne utan att säga ett ord.

Mamsell Christine var också tyst och förde nålen flitigt upp och ner. Men slutligen blef tystnaden alltför besvärande, och hon bröt den.

— Har ingenting försports om konungens tillstånd? frågade hon.

— Jo, i går råkade jag Chalmers par hasard. Han, Smitten och Björnberg kommo direkte från Stockholm. Chalmers berättelse rörande ransakningen om kungens mord var förfärlig. Allt tyder på att vi snart ha att vänta kungens slut. Wachtmeister sade mig, att han skulle dröja inne i staden för att afvakta kurirens ankomst.

— Det är ett fasaväckande illdåd, man föröfvat mot vår milde monark, sade mamsell Christine. Är det sant, att Ribbing . . .?

— Ja, man säger så . . .

— Min far bevisade som vanligt sin stora klokskap, då han nekade att gifva mig till honom. Jag kunde i denna momang ha varit Ribbingens olyckliga hustru. Mamsell Christine suckade.

— Herr Hall tycks ha haft den stora klokskapen att supponera, att alla mamsell Christines friare kunde bli kungamördare, och han har därför varit af tillräckligt rojalistiskt sinnelag att förkasta dem alla och med sitt val stanna på Wachtmeister, som har den stora fördelen, att han är bror till riksdrotsen och att han snart blir amiral.

— Min far trodde aldrig, att —

— Att jag skulle duga till kungamördare. Nej, det är ju allt för troligt. Han har aldrig trott mig om något godt. Söta mamsell Christine —

— Ja.

Mamsell Christine drog ej upp sista stynget, men stirrade ut i trädgården.

— Hvad ser mamsell Christine på? Se inte på det, utan se på mig.

— Jag ser på John. Han låter gräfva sig en ormgrop på kullen. Förlidna sommaren och sommaren dessförinnan hade han väl tjugo snokar, som han matade med söt mjölk, och som kommo framkrälande ur buskar och snår och runno efter honom, när han hvisslade på dem. Nu anlägger han en veritabel ormgrop, där de otäckingarne skola ha sitt ständiga hemvist. Gud gifve, att de där ville trifvas, då skulle jag vara nöjd och belåten, ty sannerligen det är nöjsamt, att, hvar man går och står, se en orm rinna framför sig.

— Att herr Hall tillåter detta på sitt vackra ställe!

— Tillåter John! Tillåter John!

— Men hvarför väntar unge herrn ej att gräfva gropen, tills marken tinat upp?

— Det vet jag inte. Fråga hvarför, när det är tal om John! Han ville gräfva ormgropen i dag, och därför gräfs den i dag.

— Si så där ja, tag nu sina vackra ögon tillbaks och se på mig!

Mamsell Christine var nog complaisant att göra som von Jacobson bad. De sutto länge och sågo på hvarandra.

Med ett rodnade mamsell Christine och började sy.

— Herr von Jacobson narrar mig att försumma, hvad jag har för händer, sade hon.

— Det är alltjämt eldskärmen till fästmannen?

— Ja. Tala om något af intresse från staden! Men sitt inte alltför nära inpå mig, jag kunde råka att sticka herr von Jacobson nålen i ögat.

— Ögat är ingalunda det mest sensibla hos mig. Men därefter frågar mamsell Christine föga. Är det något nytt att höra, att jag i går aftse var hos gumman Engelhardt, och att den fördömda pulverkäringen var så förbittrad på adelsmännen, att hon ville sätta hvar eviga en på Marstrands fästning; och att jag i tisdags såg, när mamsell Christine med Wachtmeister for förbi högvakten, där jag var hos Falkenberg.

— Det är för innerligt roligt att åka med Wachtmeister och höra trumman gå, när man far öfver torget!

— Det är alltför angenämt att höra mamsell Christine säga detta.

— Det är väl roligt, att jag nu för tiden tycker, att något är roligt. Det är styggt af herr von Jacobson att missunna mig denna fattiga glädje.

— Hvad unnar mamsell Christine mig för glädje? Tyst, jag hör vagnsbuller, det måste vara fästmannen,

som anländer. Vi skola spela honom ett litet puts, mamsell Christine.

— Hvad skall det tjäna till —

— Till att ge oss en kontenans, mamsell Christine. Sitt vackert stilla så där, litet mer vänd hitåt, och småle sött — se inte så bister ut, småle åt mig, så faller jag på knä och låtsas göra min deklaration —

— Nej, nej, herr von Jacobson —

— Jo, jo, mamsell Christine. Jag känner Wachtmeister, det är ett skämt, som han senterar. Vi bruka ofta plaisantera hvarandra på detta sätt. Se nu på mig hela tiden, och låtsa ej höra, när han kommer in. Nu faller jag på knä.

"Oh, mademoiselle Christine,
Je m'égarais dans ce triste détour
Cette amitié fatale, hélas, c'était l'amour"

deklamerade von Jacobson med aplomb, under det han alltjämt höll den motsträfvande mamsell Christines hand i sin.

Dörren hade öppnats och någon kommit in i rummet.

Mamsell Christine rodnade allt mera och mera under von Jacobsons eldiga blickar och hade svårt att ej se mot dörren. Von Jacobson låg stadigt på knä och deklamerade —

Men då han alltjämt ej hörde det glada Wachtmeisterska skrattet, som alltid brukade ackompanjera hans tillställningar och påfund, vände han sig om.

I dörren stod ej den muntre fästmannen, utan unge John, som med mulna blickar åskådade den ömma scenen.

Han hade synbarligen kommit alldeles direkt från sin ormgrop. Kläderna voro nedsölade, och dräkten i sin helhet var ovårdad och sluskig. En skärmlös grön kaskett hade han på hufvudet, och en portör var med en rem slungad öfver axeln. I handen höll han en spadkäpp.

Herr von Jacobson rusade upp.

— Hvad står på? frågade han.

— Det står på, att herrskapet bär sig illa åt och att, då det är så vulet, att syster Christine tycker mera om herr von Jacobson än om sin fästman, så skall jag tala med vår far, att han tillständigar grefven att bryta förlofningen.

Lilla Christine såg förskräckt ut.

— Jag vill inte ha förlofningen bruten. Jag är nöjd, som det är.

— Ja, men jag är inte nöjd att åse hur min enda syster tar emot kärleksförklaringar af en karl, medan hon är förlofvad med en annan. Hur skulle det gå, när syster Christine väl är gift med Wachtmeister? Till all lycka har detta ännu inte skett.

— John får inte springa sta' till söta far, bad Christine ängsligt.

— Får jag inte? Får jag inte ge ärligt besked? Skäms, skäms, syster Christine!

John fäktade med spadkäppen i luften och råkade träffa en sèvrevas, som från spiselhyllan föll ner i golfvet och krossades.

Herr von Jacobson blef ond.

— Skäms själf öfver att vara till den grad tungus att inte förstå litet skämt och ras, utan tyda allt till det värsta. Unge herrn behöfver inte gå omvägar till sin far med skvallret, jag skall direkte

till Wachtmeister inrapportera hur med saken förhåller sig, nämligen, att det var en arrangerad kärleksscen för att syrprenera fästmannen.

— Tro det, den som vill! Man kan ju med sitt nakna öga se, att herr von Jacobson älskar syster Christine, och att syster Christine älskar herr von Jacobson.

— John skall inte lägga sin näsa i blöt. Det här angår inte John alls, utropade lilla Christine.

— Angår det mig inte, att min endaste syster sviker tro och lofven?

— Jag förlåter John aldrig, om John säger något till söta far eller till Wachtmeister.

Vagnshjul rasslade i sandgruset utanför.

Herr von Jacobson stammade några osammanhängande ord, och lilla Christine satte sig vid sybågen och började sticka nålen härs och tvärs utan att följa mönstret eller räkna styngen.

Dörren ryektes upp, och Wachtmeister kom stormande in.

John gaf honom ej tid att hälsa, utan antastade honom genast.

— Svåger Wachtmeister — herr von Jacobson och syster Christine —

— Det här låter som en presentation, den är fullkomligt onödig. Hör nu på, mina vänner, jag kommer med stora nyheter

— Nej, svåger Wachtmeister skall först höra på mig! I svågers frånvaro ha herr von Jacobson och syster Christine — —

Grefven såg från den ene till den andre, medan han sparkade undan några skärfvor af vasen, som lågo i vägen för honom. Så skrattade han muntert:

— Jag ser, att herrskapet dansat omkring med åtskilligt, och att somliga uppträda i en kostym, som minst sagdt ej är anständig, ej ens på landet. Grefve Wachtmeister mätte John från kasketten till de nedsmorda stöflarne, och innan John hann afbryta honom, fortsatte han:

— Jag medför nyheter. Kuriren anlände just nu med notifikationen om konungens död den 29 mars, femtifem minuter till elfva på förmiddagen.

John grep svågern våldsamt om armen. — Är detta sant? ropade han.

— Nå, nå, nyps inte så förbåldt! Min bäste John, din varelse är verkligen alltför negligerad. Skulle du inte godhetsfullt vilja skifta kostym, innan vi resonnera politiken —

Men John hörde honom ej.

— Gustaf den tredje har då slutat sitt lopp, och hans gärningars lön väntar honom, sade han långsamt och lade handen öfver ögonen. Bländverk och lögner skola ej förvilla efterväridens omdöme.

— Han är då död, utbrast von Jacobson, som hittills stått tyst.

Hans röst väckte John ur funderingarna till känslan af sin plikt. Utan minsta förberedelse började han för tredje gången:

— Svåger Wachtmeister, herr von Jacobson och syster Christine — —

— Det kan jag höra en annan gång. Jag har kört hit ut till Gunnebo exprès för att hämta lilla Christine och herr von Jacobson in till staden, där alla corpser i dag skola svärja hyllningseden åt den nye konungen. Ingen tid är att förspilla, gör sig i ordning, lilla vännen!

— Nej, vänta, syster Christine, smyg sig inte undan! Nu skall det sägas, och nu skall det höras. Förlofningen måste gå tillbaka —

— Hä! Hva befalls?

— Den måste gå tillbaka. Jag skall säga hvarför.

Syster Christine hade blifvit blossande röd och såg på sin bror med ett hatfullt uttryck i blicken. Men innan hon hann säga ett ord, föll von Jacobson in:

— Jag kan förtälja bror hela affären, som den förlupit. Saken är helt enkelt den, att mamsell Christine och jag på skämt arrangerade en liten kärleksscen, som bror skulle syrprenerat. Jag låg på knä och debiterade en den allra artigaste komplimang på vers, då unge herr Hall inträder i brors ställe och tar saken förbaldt högtidligt. Och nu är han omöjlig att persvadera att taga reson, utan tänker skvallra för pappa, som skall förmå bror till att bryta förlofningen.

— Tro honom inte, tro honom inte, skrek John utom sig. Han älskar syster Christine, och syster Christine —

Syster Christine sprang upp och gaf John en örfil.

— Det här skall du få umgälla, skrek hon.

John höjde handen för att återgälda den systerliga karessen, men Wachtmeister trädde emellan.

— Nå, nå, sakteliga, sakteliga. Sköt han sina ormar, min käre John, och stick inte sta' och försök spela orm i mitt paradis på Gunnebo. Lugna sig, lilla Christine! Här blir ingen brytning af. Jag accepterar som fullkomligt god min vän von Jacobsons förklaring.

Men John ville på inga villkor ge sig till tåls.

— Det är synd och skam! Man drager svåger Wachtmeister vid näsan!

Men nu förlorade Wachtmeister tålamodet.

Han tog sin svåger i axeln och vände honom mot dörren.

— Ett råd, min käre John: Aldrig säga mera än hvad människor bry sig om att höra. Sådant har endast otack till lön.

— Jag frågar inte efter tack och lön, men syster Christine och herr von Jacobson —

— Svåger John behöfver inte göra sig några bekymmer, lilla Christine älskar mig och ingen annan, och här blir ingen brytning af. Jag är karl till att själf sköta mina angelägenheter och tål ingen inblandning af hvem det vara må. Hur är det fatt? Jag tror, att lilla vännen gråter, tillade fästmannen och lutade sig öfver sybågen för att kyssa fästmön på pannan.

— Han var så god, så aimabel och nådig, snyftade mamsell Christine, jag kan ej låta vara att fälla en tår på hans kallnade stoft.

Medan hon yttrade detta, slängdes dörren så hårdt igen, att fönsterrutorna klirrade och de tre sprutto högt till.

— Han är inte synnerligen belefvad, den unge herren, sade von Jacobson, som började känna sig lättare om hjärtat.

— Han är inte rätt klok, sade Wachtmeister, det har han aldrig varit och kommer aldrig att bli.

— Aldrig i världen kan jag förlåta honom, snyftade lilla Christine. Hvart tog han vägen?

— Han borde tagit vägen direkte till tvättbordet, men det har han nog inte gjort, utan efter sedvanan

lupit till skogs. Vore årstiden längre framskriden, skulle jag tro, att han toge sitt natthärberge i den ihåliga almen, där han brukar sitta hopkrupen nätterna igenom för att meditera. Nu har han både kungamordet och världens ondska i skepnad af syster Christine och herr von Jacobson att filosofera öfver.

— Månn' han skvallrar för gubben? sade von Jacobson.

— Visst gör han. Vi få alla tre åhöra en längre predikan för omaket. Men det blir hela följden. När jag inte vill bryta, blir det ingen brytning af. Gubben Hall står vid sitt ord. Men han talade här om dagen om att skicka unge herrn till Stockholm för att förkofra sig i teckning för Desprez. Jag skall råda till den resan och det ju förr desto hellre.

— Vore jag gamle herr Hall, så sände jag min vaurien till son snarare till Hamburg eller London för att bereda honom någon insikt i handelsyrket. Herpel och Carnegie lära ha betackat sig att vidare spela Mentorer för en dylik Telemachos.

— Det är mig partie égale, hvart han skickas, blott han kommer bort. Men bär det af till Stockholm, så tycker jag, att gamle herrn kunde skaffa sin son en vacker lärarinna i skick och seder och stora världens manerer. Jag skall rekommendera honom ett därtill fullt lämpligt fruntimmer. Måtte unge John snarast möjligt få fara till denna tecknings- och kärlekspension! Här går han blott och ställer till krångel och oreda. Man vet aldrig hvad han härnäst skall finna på. Gör sig nu i ordning, lilla vännen, så fara vi till staden, och så får hon se, hur regementet hyllar konung Gustaf IV Adolf. Malmsköld har ställt sitt rum i kommendantshuset till mitt förfogande.

— Söta mor vill nog följa med in och se på ståten och beställa sorgdräkter, sade lilla Christine och bredde silkesflor öfver sybågen för att skydda det hvita broderiet för dam.

— Nå ja, säg till söta mor, om lilla vännen anser det nödigt. Men säg också till att det hastar, den ovulige pojken har uppehållit oss alltför länge med sitt dumma snack.

En myndighetsdag.

Tvenne stora fester firades på hösten och vintern 1792 i det Hallska palatset vid Sillegatan. Den 23 september stod bröllopet mellan Generaladjutanten vid Svenska flottan, högvälborne herr grefve Claes Adam Wachtmeister och dygdädla jungfrun Christina Hall; och den 23 december firades med än större högtidlighet unge Johns myndighetsblifvande.

Vid båda dessa för hans hus så glädeliga tillfällen hade herr Hall låtit bespisa stadens fattiga, men på myndighetsdagen utdelades dessutom penninggåfvor till hela contoirspersonalen, som en corps var inbjuden till festmiddagen.

Herr Hall hade sin son vid sin högra sida och Herpel vid sin vänstra, medan David Carnegie intog platsen midt emot och agerade vice värd. Men jämte contoirspersonalen voro på unge Johns hedersdag äfven inbjudna stadens förnämligare män såsom landshöfdingen och biskopen och andra honoratiores. Middagen var en bland de splendidaste, som hofmästaren, mr Brown, någonsin låtit servera, och inför sig själf erkände denne också, att hertigen af Westmoreland aldrig bjudit på utsöktare viner, än John Hall gjorde denna dag.

Middagen var ej synnerligen ledig och rolig, ty det hvilade en viss högtidlighet öfver sinnena, och allra högtidligast var värden själf.

När champagnervinet serverades, reste sig herr Hall för att hålla festtalet. Han rätade på sig och såg oändligen styf ut, då han började:

— Jag ber eder, mina vänner, dricka för min son John Halls välgång. Han inträder i dag i sin myndighetsålder, och för att han skall hafva något att inträda i, ger jag honom tiotusen riksdaler banco som gåfva jämte min faderliga välsignelse. Här har du dessa sedlar, min son John, du skall använda dem till dina nöjen. Min son John tänker med instundande nyårs ingång begifva sig till hufvudstaden för att där under skickliga lärares ledning uppodla de rika gåfvor, som blifvit honom tilldelade af Försynen. Jag kommer att mycket sakna min son John, när han är borta, ty han är en mycket god son, min son John, sir ni, sir ni.

Talet skulle blifvit betydligt längre, men herr Hall kom till korta, när han tänkte på skilsmässan från den älskade sonen, och i stället för det vältalighetens blomster, medels hvilket herr Hall ämnat presentera sin son John för contoirspersonalen och sina gamla affärsvänner och lierade, hvilket dock var tämligen öfverflödigt, ty alla kände John, somliga alltför väl, blef det blott till ett med hes stämma framstammadt:

— God bless you, my boy! hvarpå herr Hall burdus satte sig ner utan att se hvarken till höger eller vänster.

David Carnegie var situationen bättre vuxen och

utbragte med ljudlig röst: »Three cheers for John Hall junior! Hurrah, hurrah, hurrah!

John reste sig upp med champagnerglaset i hand och försökte flera gånger att tala. Men blygheten tog öfverhand, och han satte sig ner utan att ha yttrat ett ord.

Gubben Tranchell hviskade till gubben Tham:

— Malplacerad själftillit och malplacerad blygsamhet, men alltid malplacerad! Hvad skall det blifva af den stackaren?

— Ja, nu borde den vanliga framfusenheten hafva kommit till användning, men en tölp är och förblir en tölp. Han kunde atminstone haft så mycket vett, att han tackat sin far. Men sådana äro sönerna nu för tiden.

Men härvidlag gjorde directeur Tham unge John orätt, ty när middagen var förbi, och medan herrarne drucko kaffe, följde han efter sin far in i dennes rum.

När de voro för sig själfva, grep John faderns hand och kysste den.

— Jag kunde inte tacka söta far därinne, när alla hörde på. Jag fick tunghäfta, men jag är innerligt rörd öfver min fars mot mig visade godhet.

— Si, si! — Hur heter det på svenska det där du fick? Tunghäfta. Det är ett bra ord. Det fick jag också, sir du, sir du, så jag är därvidlag ej bättre än du, men det behöfs inte många ord mellan dig och mig, min son. Vi förstå hvarandra ändå, sir du, sir du.

— Hör på, söta far, jag är ju nu myndig och kan göra hvad jag vill?

Herr Hall såg litet häpen upp på sin son, men svarade genast.

— Ja visst kan du. Men hvad vill du göra, det vill jag gärna veta, sir du.

— Jag vill skänka bort de pengarne, du gaf mig. Hvad skall jag med så mycket pengar?

— Du kommer att gifva ut mera än tiotusen riksdaler banco, när du väl är i Stockholm och skall sköta dina nöjen. Men i så fall får jag väl sörja för att det ingen balans blir.

— Hör, söta far, det är så, att jag vill ge bort det jag fått i dag till ett par fattiga familjer jag känner till, och som jag lofvat hjälpa.

— Tiotusen riksdaler banco är för mycket att skänka bort till fattiga familjer. Du har ett ömt hjärta, min son, men det springer bort med dig.

— Gaf söta far mig icke dessa pengar, för att jag skulle ha glädje af dem på denna dag?

— Jo, i dag och många dagar.

— Tag dem igen, ifall jag inte får göra med dem hvad jag vill.

John drog upp sedlarne ur fickan och räckte dem till sin far.

— Man kan lätteligen tappa bort sedlar genom att vifta med dem som du nu gör, sir du, sir du. Behåll dina pengar! Nå, nå, gör hvad du vill med dem! Men om du prompt vill donera bort en summa af tiotusen riksdaler banco på din myndighetsdag, kunde du ha nämnt det därinne i ditt skåltal. Det var bra enfaldigt af dig att ej göra det, sir du, sir du!

— Nej, det vill jag inte, det gör jag inte. Söta far, säg ej ett ord därom till någon! Om söta far inte lofvar det, går jag min väg från alltsammans.

— Du bör inte tala så högt! De kunna tro, att vi disputera, sir du. De tro väl allaredan, att vi gått vår väg. Vi få ej vara ohöfliga mot våra gäster, sir du. Jag tycker om denna nya dräkt, du i dag bär, den kläder dig, min son, sir du. Du skulle alltid vara klädd i högtidsdräkt, det kläder dig mycket. Nu gå vi in.

Herr Hall var en ypperlig värd. Han gick omkring bland sina gäster och konverserade dem allesammans. Han arrangerade spelpartier och bjöd hvar och en snus ur sin gulddosa.

Själf tog han plats vid det förnämligaste bordet, dit han inbjudit landshöfdingen och öfverdirecteuren i tullen jämte äldste directeuren i Ostindiska kompaniet.

John stod jämte några af de yngre handelsbokhållarne och förevisade det präktiga guldur, han denna dag fått. Han var högst intresserad och förklarade mekanismen i uret, som visade, utom timmar och minuter, äfven dagar, månader och år. Uret hade slagverk, och spelade vid hvarje full timme ett litet musikstycke. John petade med sin bröstnål på kuggarne och hjulen och lyfte till och med upp ett af dem för att bättre förklara hur det arbetade.

— Ett sådant ur har bestämdt ej vår unge konung i sin ägo, sade en af herrarne.

— Jo, just det har han, svarade herr Hall från spelbordet. Jag förskref detta ur från samme urmakare i Paris, som för kejsarinnan Catherinas räkning förfärdigat det briljanterade ur hon skänkte vår nådige konung. Detta är i alla stycken så likt konungens, som det var möjligt, blott att på detta uret står min son John Halls initialer och på det andra ett G. A.

under kunglig krona. Kom hit, John, och visa landshöfdingen ditt ur!

John kom fram och ställde sig vid landshöfdingens stol och förevisade uret.

— Jag måste frukta för min hörsel, sade landshöfdingen. Jag kan inte höra, att uret går, fast jag håller det tätt intill örat.

— Det är därför att det har en mycket tyst gång, jag har särskildt beställt det sålunda. Ett alltför hårdt pickande ur stör arbetet på contoiret, sir ni, sir ni.

— Jag undrar dock om det går, jag har ej sett visarne röra sig minsta grand, medan jag betraktat dem.

— Låt mig se, sade herr Hall. Nej, det går inte. Hvad har det kommit åt uret, John?

— Jag lyfte upp ett af hjulen för att se, hur det var fästadt, det är kanske därför —

— Det blir en dyrbar reparation att bekosta, sade directeur Tham, som var en skicklig mekaniker. Det får skickas tillbaka till sin mästare, ty här i staden kan detta ej besörjas. Men unge John har råd att betala hvad som helst, vi veta alla hvilken rik man han blifvit i dag.

— Rik, ja, ja, sade herr Hall. Men min son John har ett sådant ömt hjärta, att han förklarat sig vilja skänka bort hela den summa, han af mig fått i dag, sir ni, sir ni.

Herr Hall råkade med detsamma se upp på sin son.

Johns ansikte hade blifvit alldeles likblekt och strax därefter mörkrödt.

Utan att yttra ett ord drog han upp sedelbunten ur fickan och kastade den på den flammande elden

i den öppna engelska kaminen. Det blef ett allmänt rop och beskärmande. Alla sprungo till för att rädda de dyrbara papperen. Men det lyckades ej. I en blink voro de nya sedlarna förvandlade till en liten grå askhög.

Alla undrade hvad herr Hall skulle säga till sin oregerlige son.

Men unge John var försvunnen. – Ingen hade sett, när han gick, men han var borta.

Herr Hall sade: – Låtom oss åter sätta oss till spelborden. Min son är myndig, sir ni, sir ni, och han kan göra af sina pengar hvad han behagar, sir ni, sir ni.

John hade kastat på sig sin päls, ryckt till sig hatten och skyndat ut på gatan. I sin distraktion gick han allt längre och längre bort, förbi hamnarne, ända ut till Klippan. Där låg den stora Ostindiefararen Sophia Magdalena, som om några dagar skulle afsegla till China.

John gick ombord och träffade kaptenen, som artigt hälsade på den förnäme unge mannen och frågade, hvarmed han kunde stå till tjänst.

– Det är kallt häruppe, behagar inte min herre stiga ner i min hytt, sade han.

John antog inbjudningen och följde kaptenen ner för den smala trappan. Väl inkommen i hytten bjöd kaptenen John en plats. Själf tog han ur väggskapet fram en väldig butelj Jamaica-rhum, socker och två höga toddyglas med skedar och ställde på bordet framför John. Luften i kajutan var ej den bästa, ty spiseln osade, och det kändes ganska kvaft och instängdt i den trånga och låga hytten. Men

detta bekymrade kaptenen föga. Han var helt upptagen af sitt värf att göra i ordning de två groggarne. Han stötte sitt glas mot Johns, blinkade och tömde glaset nästan i ett enda drag. Men när John smuttat på glaset, gjorde han en grimas och ställde det ifrån sig.

— Man kan inte tala affärer med torr strupe, sade kaptenen och satte sig på sin koj. Var nu beskedlig och säg sitt ärende.

John började:

— Jag skulle ha stor lust att gå till sjös och följa med Sophia Magdalena. —

Kaptenen slog sig med båda händerna på knäet.

— Såg jag inte bums, att det var ärendet! Jaså, herrn vill till sjös? Hvarför vill herrn till sjös?

— Därför att denna staden är mig för liten och trång. Därför att när man nyser på Östra Hamngatan, ropas det prosit från Otterhällan. Därför att Götheborg är en håla, där man inte får göra, som man själf lyster, och vill man göra något olikt andra, så skriks man ut som besynnerlig och stollig. Jag vill ut i vida världen, därför att jag längtar dit och därför att jag inte passar att sitta på contoir och räkna siffror, utan har andra idéer och intressen och nöjen. Och jag skall säga kapten, att jag har min vilja för mig och att den är sådan, att jag blir sjuk, om jag ej får den uppfylld. Och nu vill jag till sjös. Jag vill följa med till Ostindien och se nya länder och nya världar och sällsynta djur och fåglar och en annan himmel än denna dimmiga Götheborgsskyn och en annan jord än dessa gropiga och smutsiga gator och andra människor, som låta en vara i fred och . . .

Nu led ej John af tunghäfta. Tvärtom. Orden flödade öfver hans läppar, ty när unge John Hall kom i prattagen, talade han oändligen mycket.

Kaptenen sökte afbryta honom, men det lyckades ej. I afvaktan på att han skulle få säga sitt ord, lagade han i ordning till sig ännu ett grogglas och drack John till, men John skakade på hufvudet. Hans ögon tindrade och strålade, medan han alltjämt talade. —

— Helst ville jag förhyra ett eget skepp och fara vida kring och själf upptäcka nya länder och världar som Vasco di Gama och Christopher Columbus och andra upptäcktsresande. Jag slukar alla böcker om dylika resor, som finnas att tillgå i min fars bibliothek, och förskrifver andra själf. Jag vet åt hvilket håll, jag skulle ställa färden, och hvilka land, jag helst ville upptäcka. Men lika gärna skulle jag vilja göra som Thunberg och endast resa för att företaga vetenskapliga insamlingar och komma hem med dem. Det skulle vara sådana samlingar af djur och växter, att alla Sveriges lärde män skulle erkänna, att maken till samlingar funnes ej i världen. Tag mig med, herr kapten, tag mig med!

— Men hur skulle min herre kunna hafva sin varelse på mitt skepp? På Sophia Magdalena ligger man ej på ejderdun och äter kräsliga, som jag af min herres utseende och dräkt kan förstå är min herres vana.

John såg ner på sin högtidsdräkt, pälsen hade han genast vid inträdet i kajutan måst lägga ifrån sig.

— Det är en särskild anledning, hvarför jag i dag är så utstyrd, sade han nästan förlägen. Så grann är jag långtifrån hvarje dag, tvärtom, man

förebrår mig ständigt, att jag ej tillräckligt vårdar min person. Och hvad läcker mat beträffar, så är jag ej det minsta svag för bordets njutningar. Jag är mycket måttlig i mat och dryck.

— Det kan så vara efter min herres begrepp. Men hur tror min herre att salt fläsk och skeppsskorpor smaka?

— Därom kan jag ej göra mig den ringaste tanke, jag har aldrig försökt. Men en sak får jag erkänna för kapten. Jag är mycket disponerad för sjösjukan.

— Det frågar jag fan efter — det blir herrns ensak. Men hvad skulle jag göra med herrn på Sophia Magdalena?

— Blott låta mig följa med som passagerare. Jag kan betala hvilken summa herr kapten önskar.

— Jag tycker inte om passagerare på Ostindiefarare. Morsgrisar passa inte på Sophia Magdalena, men vi kunna ju tala om saken. Först och främst, hvad är min herres namn?

— Jag är John Hall den yngre.

Kaptenen rusade upp.

— Nej, så tusan jag tar herrn. John Halls ende son och arfvinge! Jag tänkte blott på ejderdunet, jag tänkte inte på guldvaggan och silfvervagnen och silkestömmarne. Nej, tack vackert! Sådana passagerare betackar sig Sophia Magdalena för. Hon skulle bli tillständigad att angöra alla obebodda öar, och hela besättningen skulle ut och plocka snäckor och springa efter skalbaggar och fjärilar och fånga ormar till ormgropen på Gunnebo!

— Ju mer herr kaptenen söker afråda mig, desto större blir lusten. Jag ber ödmjukast, att kaptenen tar mig med. Jag ber och besvär kaptenen

att göra det. Det är så trångt i den här staden, där alla känna en och undra öfver en. Jag vill ut i den stora vida världen.

— Och hvad säger gamle herrn om den resan? frågade kaptenen.

— Det vet jag inte — jag skall fråga honom. Jag vill inte rymma från hemmet, som så många göra, fast jag trängtar efter att komma härifrån ut i vida världen. Jag skulle säkerligen passa bättre där än här. Jag skulle känna mig mycket friare och lyckligare än jag nu gör. Men min far tror kanske redan, att jag rymt. Vill kapten säga mig, hvad klockan är? Min klocka går icke. Det är min myndighetsdag i dag, och jag har fått ett nytt ur.

— Ja, det är ju rätt det. Det är unge herrns myndighetsdag. Folket på de Hallska skeppen ha fått gratifikationer i dag. Har den äran att gratulera! Att herr Hall kunnat vara ifrån så länge! Det är ju stort kalas hemma, efter hvad jag hört.

— Ja, det är det. Det är festmiddag för mig, och jag kan nog inte vara ifrån. Jag gick ut för att hämta frisk luft och röra på mig, och jag gick i tankarne ända hit ut, och när jag fick se Sophia Magdalena, kom denna svåra lusten att fara till sjös öfver mig. Kapten får vara så innerligt beskedlig att taga mig med!

— Skaffa sig först pappas lof, så skall jag fundera på saken. Klockan är öfver tio. Det är bäst att jag slår sällskap in till staden med herr Hall. Trakten är inte alltför säker, och den fina pälsen kan nog fresta.

John tackade för kaptenens anbud, hvarpå de begåfvo sig i väg. Det ville kaptenens vid mörkret

vana öga till för att hitta till rätta härute, fast han naturligtvis hade lykta med.

Den annars så språksamme kaptenen på Sophia Magdalena fick intet tillfälle att under den timslånga promenaden berätta sina skepparhistorier, ty John lät honom ej komma till ordet, utan beskref med eldiga färger alla de under, de tillsammans skulle upptäcka och hemföra, blott kaptenen lyssnade till Johns bön och toge honom med på denna Ostindiefärd.

Det var nära midnatt, när unge John och hans följeslagare kommo fram till Carlsporten och togo afsked af hvarandra.

— Jag reser med kapten, sade John, när han bjöd godnatt, det är en afgjord sak.

— Jag tar inte herrn, förrän gamle John Hall kommer och säger, att denna resa sker med hans vetskap och vilja.

— Var inte bekymrad. Jag rymmer inte från hemmet för att gå till sjös. Jag skulle aldrig vilja göra min far den sorgen. Men nu får jag skynda mig, så att han ej blir orolig öfver mitt långa uteblifvande. Adjö, adjö, herr kapten, och tack för den stunden på Sophia Magdalena. Det var det enda roliga jag haft på min myndighetsdag.

I det Hallska huset rådde största uppståndelse. Betjänterna sprungo kring staden och letade efter unge herrn, som var totalt försvunnen.

John smög sig obemärkt upp för trappan och in i sin fars rum.

Herr Hall satt orörlig sin stora karmstol framme vid fönstret, händerna höll han för ögonen.

— Jag trodde, att du dränkt dig, min son, eller

blifvit mördad, sade han, då John lade sin hand på hans axel.

— Förlåt mig, söta far, jag har fördröjt mig. Jag har varit ute vid Klippan och talat vid kaptenen på Sophia Magdalena. Jag tänker följa med honom till Ostindien. Han seglar mellan jul och nyår. Jag vill se mig om i världen.

Herr Hall såg först mäkta förbluffad ut, men sade så illmarigt:

— Man reser inte till Ostindien utan pengar, min son. Och du har inga pengar mera. De ligga därinne i kaminen, sir du, sir du.

— Pengar får jag af dig, min far.

— Nej pass, inte till någon Ostindiefärd. Du skall få kredit i Stockholm hos Pauli & comp., men inga kontanter. Sådana förvaltar du ej bra, sir du, sir du. När jag är stoft, kan du resa till Ostindien, men inte förr, min son. Jag släpper dig inte, sir du, och du vill väl ej göra mig den bedröfvelsen att rymma ifrån mig.

— Nej, det vill jag inte. John suckade djupt. — Men jag ville så fasligt gärna ut i världen.

— Nu får du först fara till Stockholm och sedan måhända om några år till London och Paris. Men till främmande världsdelar får du icke fara i min lefnadstid, sir du. Godnatt nu! Det har varit en mycket ansträngande dag, din myndighetsdag, sir du, sir du. Den har låtit tala om sig, fastän på annat sätt, än jag beräknat. Först petade du sönder den dyrbara klockan. Så kastade du tio tusen riksdaler banco på eldbrasan. Så gick du sta och dränkte dig — sir du, sir du. — Det var Thammen, som sade, att du gått sta' och dränkt dig. Vet du, hvad

han sade — »Unge John,» sade han. — Nå, det är detsamma, hvad han sade. Du har dementerat Thammen. Du dränkte dig inte, sir du, sir du! Jag är mycket glad, att du dementerade Thammen, sir du. Mycket glad, mycket glad!

— –

Privat correspondance.

Fru Hall doppade gåspennan i bläckhuset och började skrifva:

Götheborg den 27 juli 1796.

»Bäste Herr Professor! —

Fru Hall skref till den berömde professor Elias Martin i Stockholm:

»Morgonen är töcknig och mulen, men Personen till hvilken jag har det nöjet att skrifva, är så mycket gladare! Gud vare lof det ni lefver, återvunnit hälsan och det glada humeuret. Eder tafla hade jag svårt att lämna, då jag den 23 första gången fick admirera henne. Det blifver alltid med lika stor admiration, jag ser henne och dess pendant Haga, och med fördubbladt nöje sker det, ty jag känner dess Mästare, och denne Mästare är tillika min vän. Måtte jag ännu en gång få komma till Stockholm, se Eder och flera mina vänner, då professor Sergell alltid ihågkommes. Det gör mig hjärtligen ondt höra att han mått illa, hur är det med dess humeur? Han är ju för närvarande på Finspång. Jag tager så mycket mera del uti hans lidande, som jag ofta haft mjält-

sjuka och inte längre än sedan förliden vinter, då jag plågades uti sällskapen och hade sömnlösa nätter och fick en ledsnad till allt. Det försvann småningom. I slutet af Mars månad blef jag frisk, vill nu intet byta hälsan med någon. Gud vare därför evig tack! Ännu felas mig en vue utaf Norrbro, som herr Professorn lofvat sända mig. Jag får då se huset, där jag bodde. I min lefnads tid har jag aldrig haft så roligt som i Stockholm. Det fägnar mig höra, att ni älskar måla så mycket. Till landshöfding Ugglas beder jag mycket hälsa, och säg att jag beklagar att vi skickade oss så illa mot honom, när han sist var i Götheborg, att han intet vill denna sommar komma till oss. Gud gifve, att vi hade honom till vår Landshöfding, men jag unnar honom bättre. Jag har nu hunnit upplefva den dagen, då vi första gången ätit uti stora huset på Gunnebo. Det skedde den 22 Juli, då Riksdrotzen åt på Gunnebo. Dagen var högtidlig och glad, och jag lefver alltid Herr Professorns ödmjuka tjänarinna och vän

Christina Hall.

P. S. Min son är så lycklig och reser i främmande land med doctor Noring, som är glad och tillika en förståndig karl. De lära nu vara resta ifrån Pyrmont och till Göttingen. Herr Professorn är rätt god, som intresserar sig för min son. Gud låte mig få den glädjen af honom, som jag önskar. Dess långa vistande i Stockholm var intet nyttigt, helst han där var allena. Med allena menar jag utan eftersyn, ty för visso var han omgifven af en hoper unga karlar, som smickrade och skämde bort honom, liksom också kvinnfolken, däribland en, som jag

inte vill nämna. Herr Professorn har nog mångfaldiga gånger sett henne på teatern, där hon uppträder och med all flit étalerar sina förföriska behagligheter och väcker entusiasm, mindre för talangen än för skönheten och odygden.

Fru Christina vek papperet fyrdubbelt och förseglade det med ett par ljusröda munlack, som hon framtog ur oblatasken i schatullet. Morgonen var alltjämt töcknig och mulen, och fru Christina Hall började åter känna en ledsnad till allt.

Constance dansar.

Öfverdirecteuren i tullen, krigsrådet baron Gustaf Fredric Koskull, var en i hela staden känd och omtyckt personlighet. Han var en charmant kavaljer med eleganta later, som dock törhända voro en nyans mera själfsvåldiga, när baron Koskull rörde sig i den götheborgska grosshandlaresocieteten, än när han uppe i Stockholm vistades bland sina likar. Vare därmed hur som helst, han var en gouterad gäst öfverallt, och själf var han den mest aimable och charmante värd, som tänkas kunde. Det fanns endast en hake med baron Koskull, och det var den släta ekonomien. Somliga skyllde denna på gamla skulder, andra på öfverdådigt lefnadssätt, ingen på bristande inkomster, ty lönen i tullen var god och sportlerna än bättre. Själf påstod baronen, att hans stora barnskara hade skulden därtill. Säkert är, att alla utvägar att bättra på finanserna måste anlitas och äfven flitigt anlitades. Så till exempel hade baron Koskull en lika stor inkomstkälla af kortspelet som af tullen. Han var Götheborgs skickligaste kortspelare, som med fullständigt samma skicklighet skötte sina kort i quadrille, boston, torr whist och l'hombre, för att

ej nämna, att han var begåfvad med en mirakulös tur i alla brukliga hasardspel. Ej under, att han hvarje kväll måste ha sitt parti, antingen i klubben eller i den enskilda societeten.

Baron Koskull tillhörde en familj, ryktbar för skönhet och tjusningsgåfva, och själf vansläktades han icke. Han var en sällsynt vacker karl och var vid fyllda fyrtiofem år en lika stor kvinnotjusare och kvinnofördärfvare som någonsin vid tjugo. Hur mycket än spelbordet lockade och fängslade, danssalens frestelser kunde han ej heller motstå, och så mycken ledighet unnade han sig alltid, att han kunde dansa första menuetten och anglaisen före maten med de två vackraste damerna i sällskapet. Ej heller uraktlät han någonsin under spelpauserna, då förfriskningarna kringbjödos, att gå ut i salongen och hviska douceurer i de unga fruarnas öron. Själf hade han en mycket vacker och mycket öfverseende friherrinna, mot hvilken han visade sig vara den artigaste, om också icke den allra trognaste äkta man.

Baron Koskull och hans friherrinna hade flera söner, men endast två underbart vackra små flickor, den elfvaåriga Marianne och den åttaåriga Constance. Dessa små förtjusande damer voro liksom fadern i besittning af alla möjliga sällskapliga talanger, och lilla Constance hade denna vinter börjat dansa så näpet, så sylfidiskt och graciöst, att det väckte allmän uppmärksamhet i den Koskullska umgängeskretsen.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Det var stor fest på Residenset. Herr och fru Hall hade kommit i rätt tid till balens öppnande, men unge John hade haft annat att tänka på än att

passa tiden, och vagnen hade därför gått tillbaka för att hämta honom. Ganska länge fick den vänta utanför, innan unge herrn ändtligen var redo, och då vagnen åter stannade utanför Residenset, var vagnsfilen försvunnen, hvilket häntydde på att de andra gästerna varit punktligare.

John Hall gick uppför de breda trapporna, då tvenne uniformerade tullkarlar gingo om honom. De buro mellan sig en stor klädkorg af vide. I korgen satt en förtjusande liten skönhet på åtta år. Det var lilla Constance Koskull.

Hon satt i sin korg, förnäm och rak, omgifven af en sky af hvita, luftiga kjolar och med en blåklintskrans i de mörka lockarna.

— God dag, John Hall, sade lilla nåden, då hon bars förbi honom.

— Nej, se lilla fröken Constance! Hvart bär det hän?

Lilla fröken räckte fram högra handen till kyssning. Med den vänstra höll hon sig hårdt fast i korgens flätade kant.

— Jag skall upp och dansa min pas de schawl, sade hon. Men gatorna äro ju så smutsiga efter regnet, att mamma var alldeles au désespoir, när vagnen mankerade. Men då fann jag på råd och sade, att man kunde bära hit mig i klädkorgen. Du hade gärna kunnat låta hämta mig i din spegelglasvagn, så hade jag sluppit bli buren i klädkorg!

— Hur vet lilla fröken Constance, att jag har en spegelglasvagn, sade John och klappade den lilla handen, som höll fast i korgkanten.

— Är du inte John Hall? frågade lilla nåden och spärrade upp ögonen.

— Jo, det är jag, men spegelglasvagnen är min fars.

— Det är ju alldeles egalt. Hälsa honom från mig och säg, att han får skicka spegelglasvagnen att hämta mig, när jag skall dansa hos er.

Uppe i balsalen sutto och stodo gästerna längs väggarna för att åse lilla fröken Koskulls dans.

Den lilla älfvan kom insväfvande på tåspetsarne. Hon sväfvade fram och åter på de minsta små hvita sidenskor, hon höjde silkesflorsschalen öfver hufvudet, så att det förtjusande ansiktet blickade fram som ur en hvit sky, hon rundade de små armarne i de mest graciösa attityder, hon skakade de korta, skira kjolarna, som om de varit vingar, som skulle lyfta henne till flykt, hon piruetterade, hon snodde schalen flera hvarf omkring sig och löste sig ur den och svingade rundt, hon föll på knä med armarna under nacken och den lilla mjuka kroppen långt tillbakaböjd. De violblå Koskullska ögonen strålade, och rosenmunnen log det grannaste leende åt pappa och mamma. Hon böjde hufvudet för landshöfdingen, hon nickade åt John Hall.

Hon var alldeles bedårande, en fulländad kokett på åtta år.

När hon slutat dansa, omringade man baron Koskull och komplimenterade honom.

— Ja, ja, lilla envisan artar sig rätt bra, sade han och kysste sin lilla dotter på hand. Gå nu och gör din komplimang för farbror Forselles och för tant och farbror de Frese och för de andra damerna och herrarne.

Lilla Constance gjorde sin rund från den ena till den andra och blef komplimenterad och kysst.

När hon kom fram till unge John, sade hon:

— Gjorde jag inte min sak bra, John Hall?

— Mycket bra, men jag tycker inte om att se små flickor dansa.

— Jag vet hvarför du inte tycker om det, det är därför att du är en misantrop, det säger pappa.

— Nej, det är inte därför, jag är ingen misantrop, och jag tycker om att se allt som är vackert.

— Nå, det här var väl vackert!

— Ja bevars, men jag tycker att små flickor skola ligga i sina små sängar denna tiden på dygnet.

— Det är ett mycket enfaldigt tycke, sade lilla nåden onådigt och gick vidare.

Plötsligen lyftes fröken Constance upp från golfvet och bars på gullstol ut i matsalen. Sorlet tystnade. Landshöfdingen höll tal därinne.

Unge John ställde sig i dörren för att se, hvad som var på färde.

Man hade lyft upp lilla Constance på buffeten, och där stod hon mellan bålar och glas, synbar för alla, under det landshöfdingen med öfverflödande ordsvall höll ett tal för änglabarnet, den gudomliga varelsen, fröken Constance Koskull, lefve hon!

— Pappa, brukar man inte vid hofvet krossa sina glas, när man dricker en firad skönhets skål? ropade den lilla alldeles högt.

— Mycket rätt, lilla stumpan, håll på din värdighet!

Lilla Constance såg på herrarne, som stodo rundt omkring henne med glas och pokaler fyllda af skummande champagnervin.

Landshöfdingen slungade flux sitt i botten tömda

glas mot golfvet. Herrarne följde ögonblickligen värdens exempel. Slipade tumlare och glas krossades mot väggar och golf.

Lilla Constance smålog och hälsade åt alla sidor.

— Nu kan du bäras hem igen, Constance. Gör din reverens för damerna och kyss på fingret åt herrarne! Så! Pappa är nöjd med henne, lilla slarfvan.

Baron Koskull lyfte upp den lilla dottern och bar henne på sina armar genom den stora våningen för att i förstugan placera henne i klädkorgen.

När Constance på faderns arm bars förbi unge John, som stod med ryggen mot den stora trymåen och bläddrade i en bok, nickade hon först åt sin bild i spegeln och sedan öfver sin axel till John.

— Hvarför krossade du inte ditt glas, när min skål dracks? Det var ganska ohöfligt. Men jag skall förlåta dig, om du bara inte glömmer af att låta hämta mig i din spegelglasvagn, sade hon.

Björnbergska kriget.

Niclas Björnberg var nu en af Götheborgs allra rikaste män. Han hade trängt sig fram, knuffat sig fram och armbågat sig fram, och om han af våda eller med afsikt knuffat omkull någon på vägen, så lät han honom ligga där och han fick tacka till, att han ej blef trampad på köpet. En fortyn hade han vunnit på sina leveranser till kriget, men den mesta rikedomen öste han ur brännvinspannorna, ty Björnberg hade arrenderat kronobränneriet.

Kom så det svåra nödåret 1799. Där satt Björnbergen med sina stora magasiner fulla af spannmål, tillräckligt för att mätta alla stadens hungrande munnar, men i stället för att släppa ut den i marknaden och låta baka bröd däraf, kastade han spannmålen i pannorna och lät den förvandlas till brännvin. De, som förut nämnt Björnberg brännvinskungen, kallade honom nu brännvinsdjäfvulen. De fattiga knotade och bådo om bröd, de rike harmades öfver allt elände, som brännvinet ställde till. Man vände sig till Björnberg med hot och böner, men han vände döförat till och ville ej taga reson. Borgareskapets långmod började tryta, och slutligen beslöt man sig för att till

Kungliga Majestät aflåta en skrifvelse med anhållan om brännvinsbränningens inställande i hela länet, i staden så väl som på landet.

Det var en morgon i september, då Björnberg på pulpeten i sitt contoir fann en afskrift af denna borgareskapets petition.

Han ryckte papperet till sig, läste och svor, svor och läste.

»Beklagligen har här i Götheborg superiet utbredt sina förödande verkningar som en pest, så att det är nästan omöjligt att finna nyktra och dugliga arbetare eller tjänare, så länge ett nästan onaturligt antal krogar och ölminuteringsställen finnas, hvilka äro helt och hållet frigifna. Dessa lastens högsäten . . .»

Björnberg slog den knutna handen i pulpeten:

— Här har jag dig, gamle räf, bakom det här står John Hall — jag kan höra hans låt, och Björnberg härmade på ett märkvärdigt träffande sätt gamle Hallens säfliga, högtidliga ton och starka engelska brytning: — Dessa lastens högsäten, dessa lastens högsäten. Så höll han åter pappersarket på sned framför det seende vänstra ögat och läste vidare:

»Den rikliga förtjänst, skärgårdsboarne, arbetarne i sillsalterierna och trankokerierna samt andra arbetare hafva» — hvem ha de att tacka för den rikliga förtjänsten, om jag får fråga — »allt dränkes i denna syndaflod af brännvin» — syndaflod, det är den satans Hallen igen. Jag vet hvad den syndafloden heter, den heter afund och hat. Han tycker, att jag förtjänar för mycket och, hvad det lider, kan gå om honom, och ångerköpt är han därjämte, när han ser att en hel flod — syndaflod bevars — af guld går

hans näsa förbi. Han var för fin att vara med om arrendet, när jag föreslog honom det, och nu försöker han med all kraft att sätta stopp för förtjänsten och propp för tunnorna. Men det skall inte gå efter beräkning, gamle John. Det finns fler räfvar i den här staden, fast de inte alla äro hvita. Den här skrifvelsen till Kungliga Majestät skall jag notera på ditt konto, och jag skall ha betalning för den med skälig ränta på den stora uppgörelsens dag, lita du på det! Jag kan vänta och bida min tid! Helst ville jag, att den tiden komme i din tid, gamle John, men gör den inte det, så kan den komma i din stollige sons, som fått i sin envisa skalle, att han skall hata och afsky mig, som vore jag Beelzebub själf. För att herrarne inte själfva supa, kunna de väl unna andra den fröjden!

Björnberg var mörkröd af ilska, när han öppnade dörren till det yttre contoiret, där alla handelsbetjänterna i ett nu fingo brådt med att arbeta. De hade suttit sysslolösa och pratat om borgareskapets skrifvelse och undrat hur han därinne skulle taga saken.

— Skicka flux på momangen ut och beställ skjuts för mig till i eftermiddag. Jag reser till Stockholm, röt Björnberg inåt contoiret.

— Blir grosshandlaren länge borta? frågade den gråhårige förste bokhållaren tveksamt. Han var rädd att bli tillhutad, om han inte frågade, och rädd att bli tagen vid strupen, om han frågade.

— Jag blir borta så länge det behöfs, så mycket han vet det.

— Hvilka order ger grosshandlaren under tiden rörande bränningen?

— Att vi bränna som hittills. Tror han inte,

att om jag lägger den ena dalern bredvid den andra på vägen häremellan och Stockholm, att jag får bränna så mycket mig lyster, och det kan hända, att jag gör det, om ej för annat så för att skaffa ett halft dussin räfvar lång näsa. Nå, hvarför står han där och gapar? Skicka genast och beställ skjuts och låt tillsäga frun, att hon tar ner min tulubb och mitt resskärp från vinden och inte efter vanligheten sölar till sista momangen. Hur mycket pengar har han inne? Hva'? Det är för litet. Skaffa mer och låt växla nere i schapparne vid Tyska kyrkan. Skall det vara, så skall det vara, här hjälper det ej att knussla eller se på hvad det kostar, kostar det, så smakar det, och mig smakar det att sträcka ut benen så långt, att herrarne allesammans stupa kullerbytta öfver dem.

Björnberg smackade med tungan, som han brukade, när han var mäkta arg.

Ej allenast på contoiret, men också i hela staden afvaktade man med oro, hvad Björnberg skulle uppnå i Stockholm. Ändtligen kungjordes medels plakat på broarna och uppslag på husknutarna, att Kungliga Majestät afslagit det begärda upphörandet af kronobrännerierna, fast brännandet i så måtto begränsades, att icke öfver femtiotvå tunnor säd på detta sätt dagligen finge förstöras.

Aldrig hade Björnberg varit så hatad och förbannad, ty alla visste eller anade, hvad han i hufvudstaden hade företagit sig för att bevaka sin rätt. Nu undrade man blott, hvad som skulle ske vid hans hemkomst. Därom fick man visshet, då tidningen Gotheborgs Allehanda innehöll följande tillkännagifvande:

»Som Kungliga Majestät behagat inskränka till mer än hälften brännvinsbränningen i de af mig arrenderade regala brännerierna i Götheborg och Halmstad samt vid Brinkebergskulle, så har jag, till förekommande af oordningar vid utdelandet däraf, velat anmoda de af stadens innevånare, som vilja hafva brännvin, att för en månad på en gång uttaga det parti, som i mån af tillverkning kan aflåtas och till den ändan inlämna deras skriftliga rekvisitioner, belagda med föregående årets skattsedel till bevis öfver de mantalsskrifna personernas antal, som äro i hvars och ens hushåll, och därjämte uppgifva af hvad slag man önskar.»

En karl läste på gatan upp kungörelsen för några andra karlar, som sågo trasiga och förhungrade ut.

— Sir man på. Nu skall man tigga Björnbergen om nådig tillåtelse att få supa sig full!

— Vi vilja ha bröd, vi äro leda på brännvinet! skrek en annan.

— Tycka ni som jag, så släcka vi vackert ut elden under de Björnbergska pannorna, och skulle af ovårdsamhet några gnistor flyga i synen på uslingen själf, så mycket bättre, ropade en rå röst.

— Som man brygger, får man supa! Det vore rätt åt'en.

Alla talade på en gång, och sorlet och oväsendet växte.

— Björnberg är en ganska vågsam man, sade John Hall på tal om intimationen och bjöd gubben Tranchell på snus. Få se, hur det går!

— Det går så länge det går, svarade gubben Tranchell och stoppade näsan full. — Det nös jag på.

Herr Hall knäppte på snusdoslocket och såg betänksam ut.

— Det går galit, det går galit, det har jag sagt från första stund, sir ni, sir ni, sade han slutligen och tog sig en stor pris, hvarefter han började nysa upprepade gånger.

Men gubben Tranchell kände sin man och aktade sig väl för att säga: Gud hjälp!

— — — — — — — — — — — — — — —

Den 13 november 1799 klockan half fem kom extrapost till Götheborg med underrättelse om prins Gustafs födelse. Landshöfdingen af Forselles illuminerade genast sitt hus, och genom janitscharmusik, dels på gatorna, dels på båt genom kanalerna, förkunnades denna glädeliga nyhet.

Kanonerna från vallarna började lossas. Det fanns en ung man i Götheborg, borgmästarens son, den vittre Arvid David Hummel, hvars hjärta hoppade af glädje vid hvarje skott, ty när det tvåhundrade och femtiosjette skottet föll, visste han, att en kronprins var född. Och detta var för honom af stor vikt. Han hade för denna händelse skrifvit ett tal, som skulle hållas på stora Rådhuset, och hans ämne var: »Om prinsars danande till goda regenter för sitt tidehvarf», och ifall det väntade barnet hade blifvit en prinsessa, kunde det beställda talet ej hållas. — Men nu var all oro förbi.

Dagen för orationens hållande var bestämd till den sjuttonde november. Sjuhundrade och femtio personer hade blifvit inbjudna till dess åhörande, hvarefter stor bal skulle gifvas på Rådhuset, som var utvändigt illumineradt med marschaller och lampor. Det var en stor lycka, att årstiden tillät en tidig

illumination, ty festen började klockan fem på eftermiddagen. Redan en halftimme förut såg man hela den fina Götheborgssocieteten trängas i trappuppgången, där sexton ståtliga grenadierer af det Stedingkska regementet höllo vakt.

Det hade just ej varit så alldeles bekvämt för de många balgäster, hvilka af brist på vagnar måste till fots begifva sig till festlokalen, att i tid uppnå densamma, ty nedanför Rådhuset hade samlat sig en otålig och ganska bråksam folkmassa, hvilken vederbörande dock ej brydde sig om att låta skingra, emedan man med nöje såg, att populacen i Götheborg deltog i ett älskadt kungahus' glädje.

De balbesökande tyckte dock, att litet mindre flathet väl kunde visas gent emot de okynniga ynglingar, skolgossar och lärlingar, hvilka togo sig för att från de vid Rådhuset utsatta marschallerna med käppar utkasta brännbara ämnen på vakten och på flera af de i sista stund ankomna gästerna, som gingo uppför rådhustrappan.

I stora rådhussalen, prydd med gröna kransar och blomsterslingor och upplyst af fem stora glaskronor, samt i de angränsande konsistorierummen, rådde ganska mycken trängsel. Dansen hade ännu ej börjat, ty orationen skulle först hållas, och de kungliga skålarna drickas. Nu trädde Arvid David Hummel fram.

Hummels tal åhördes med uppmärksamhet och öfvervägande gillande, om ock somliga af de äldre och försiktigare herrarne tyckte sig spåra jakobinska tänkesätt under en del af festtalarens yttranden.

Plötsligen höll unge Hummel inne, förvirrad af de grufliga hurraropen och det ursinniga larm, som

hördes från den samlade folkhopen utanför fönstren. Landshöfdingen lät skicka ner en stadssoldat att tillsäga folket, att det väl för dagens högtidlighets skull fick hurra och roa sig, endast detta skedde på beskedligt sätt, hvarjämte han bad att så skulle ske.

Tillsägelsen blef ej i någon nämnvärd grad hörsammad, folkhopen utanför stojade och larmade immerbadd, men unge Hummel bragte det oaktadt sitt långa tal till ett lyckosamt slut. Champagnervinet bjöds omkring jämte nybakad konfekt i lysande omslag och karameller med sinnrika deviser, syftande på det höga festföremålet, den nyfödde kronprinsen, hvars skål i all underdånighet af landshöfdingen föreslogs. Lefveropen inifrån salen öfverröstade i någon mån det högljudda oväsendet från gatan.

Regementsmusiken började spela. Det var osynlig musik, placerad bakom några höga granar, hvilket mycket förhöjde effekten, då menuetten spelades upp.

Gamle John Hall, som var iklädd sin sedvanliga högtidsdräkt med stora guldknappar i den blå rocken och stora sko- och knäspännen likaledes af guld, silkesstrumpor och skor och hvitt spetskrås samt pudradt och ombundet hår, tog sig än mer sirlig och förnäm ut än vanligt, då han högtidligen reste sig upp och bugade sig för amiral de Freses fru. Det var nämligen beslutadt, att stadens rikaste köpman och dess förnämsta dam skulle tillsammans öppna balen. Långsamt och prudentligt ledde John Hall sin dam högst upp i rummet till deras platser, de öfriga paren ordnade sig så småningom efter rang och ålder. En ståtlig syn var det att se alla dessa vördnadsbjudande åldringar och unga eleganter i menuettens takt figurera mot de ståtliga matronorna

och de sköna fruarna och mamsellerna, ty alla, gamla som unga, dansade med i den första menuetten.

Man hade dansat ett par turer, då larmet utanför på torget blef allt mer bedöfvande. Musiken tystnade, och dansen afbröts. —

Utifrån ljöd ett vildt skränande och ursinniga rop, hvilkas betydelse man först nu uppfattade.

Från hundratals strupar ljöd det skrik, som trängde upp i festsalen.

— Ut med Björnberg, ut med Björnberg!

Björnberg stod framför friherrinnan Koskull och sade henne några grofkorniga artigheter, då skränet trängde igenom.

Han blef mörkröd i ansiktet, men förändrade ej en min.

— Hör, hur de satanerna tjuta, sade han och sneglade på friherrinnan. Skrik er hesa! Björnberg stannar kvar där han är, så länge det behagar honom, och det blir sannolikt till sista ljuset släckes.

— Ut med Björnberg, ut med Björnberg! ropades ursinnigt.

— Jag har minsann lust att gå ut, om ej för annat, så för att taga reda på hvem jag har att tacka för denna artiga tillställning, mumlade Björnberg.

Friherrinnan Koskull höll Björnberg förskräckt tillbaka. Hon hade fattat tag i hans rockskört och bad och besvor:

— För Guds skull, gör det inte, man sliter herr Björnberg i stycken!

Den största villervalla rådde i salen. Flera af damerna voro alldeles utom sig af förskräckelse, där langades omkring svampdosor och luktflaskor och kavaljererna hade all möda i världen att lugna och

trösta sina moitiéer. De äldre herrarne stodo i ett hörn af salen och sågo generade och besvärade ut samt öfverlade sinsemellan, om hvad man skulle företaga sig.

— Ut med Björnberg! ljöd det alltjämt nerifrån torget.

Baron Koskull kom fram och slog Björnberg på axeln. Han såg ytterst animerad ut.

— Hör på, min bror, jag tror det artar sig till en veritabel revolution. Bror är väl icke så särdeles angelägen att spela konungens af Frankrike roll, förmodar jag, utan prefererar min friherrinnas sällskap framför de Götheborgska sansculotternas. Men som de där herrarne tyckas vara mycket enträgna, är det väl bäst att komma till klarhet om hvad bror tänker göra.

— Jag funderade ett ögonblick på att begifva mig ner, men jag har slagit det ur hågen. Brors vackra friherrinna påstår, att vargarne skulle slita mig i stycken. Men hvarför fortsätter man icke balen? Hvarför befaller inte landshöfdingen, att musiken spelar upp? Jag skall vara den förste att dansa.

Björnberg vidtalade landshöfdingen, och denne gick in på att man ej kunde företaga sig något bättre än att dansa, ty ingen enda af herrarne vågade att under det pågående tumultet hemföra sina damer.

Paren ordnade sig på nytt. Damerna sågo alltjämt förskrämda ut och åhörde med större distraktion än sedvanligt sina kavaljerers komplimanger. Det var som att dansa öfver en tänd krutfjärding.

Björnberg förde nu den vackra fru Otterdahl,

hvars lilla hand darrade i hans, hvar gång de vilda ropen trängde in i salen.

— Var inte inquiet, hviskade Björnberg i den vackra fruns öra, det är myndigheternas sak att passa på det här, fast det ännu så länge tyckes roa dem att låta populacen ge hals efter mig.

När menuetten slutat, blef en paus, under hvilken mandelmjölk och konfityrer kringbjödo. Björnberg serverade sin dam, och medan hon läppjade på mandelmjölken, lyssnade han efter skränet.

Unge Wingård, biskopens son, stod vid ett af fönstren och såg ner.

— Se efter, ifall skrikhalsarna retirera, Johan Didrik! ropade Björnberg till honom. Det förefaller, som om de fått nog af nöjet.

— Å nej, herr Björnberg, sade doktor Dubb, som stod alldeles tätt intill och hörde frågan. Så lättvindigt går det ej. Torget tömmes visserligen, men efter hvad jag hört, lär man desto lifligare trängas och knuffas på Norra Hamngatan utanför herr Björnbergs hus.

— Det artar sig till en verklig revolt, ropade baron Koskull upprymd, det är högst pikant att för en gångs skull något händer i vår beskedliga stad. Götheborg ter sig fullkomligt som Paris. Busarne ämna aflägga visit hos bror Björnberg.

— Den äran ger jag — jag ber om ursäkt, lilla fru Otterdahl, därför att jag svär. Hör hit, han, Andersson. — Gå och se till, att de ej göra något ofog vid mitt hus och se efter frun och barnen, ifall det behöfs.

Landshöfdingen kom i detsamma fram.

— Får jag fraga herr landshöfdingen . .

— Man kommer för att rapportera för mig, svarade denne kort. Hvar har grosshandlare Björnberg sin fru? Jag ser ej till henne på balen?

— Min hustru håller sig hemma, hon är sängliggande sjuk.

— Det är en mycket obehaglig situation för den beskedliga fru Björnberg och hennes små barn.

— Det är en obehaglig situation för mig också. Jag hyser emellertid den oförgripliga åsikten, att myndigheterna böra inskrida för att hjälpa stadens borgare att försvara lif och egendom.

— Myndigheterna skola göra sin plikt utan att därom påminnas, det kan grosshandlare Björnberg vara viss på. Men det är lättare att reta upp en folkhop än att stäfja den, det borde stadens borgare besinna, svarade Forselles i retlig ton.

Herr landshöfdingen var ingen handlingens man, utan en goddagspilt och elegant fruntimmerskarl, som ej tyckte om att få sitt balnöje afbrutet på detta vådliga sätt. Han hade dessutom aldrig kunnat fördraga Björnbergs familjäritet och påflugenhet.

— Är det han där, som skall rapportera? frågade Björnberg, då en uniformsklädd polisgevaldiger visade sig i dörren till förstugan.

— Ja, det är gevaldigern, som jag skickat ner till herr Björnbergs hus för att se, hvad som där tilldrager sig.

Stadens öfverkommendant, contreamiralen de Frese, politieborgmästaren Hummel och flera af borgareskapets äldste kommo till för att afhöra rapporten.

— En hop mursten, som låg utanför Björnbergska huset, har nyttjats för att inslå fönstren såväl till gatan som till gårdssidan. Jag såg flera

pojkar sysselsatta med att slå stenarna i mindre stycken, som de lämnade åt andra för att dessa skulle börja stenkastningen. Man har rifvit ner portarne.

Björnberg gjorde en rörelse, som om han velat rusa ner. —

Politieborgmästaren höll honom tillbaka.

— Och fru Björnberg och barnen? frågade herr Hall.

— Jag såg till att de blefvo bragta i säkerhet åt gårdssidan, sade gevaldigern, jag bar själf fru Björnberg dit.

— Det är bra. Men hvad tänka herrarne nu göra? frågade Björnberg.

— Till hvarje pris måste vi skaffa lugn till natten, sade amiralen och drog upp sin stora klocka ur byxfickan. Half nio. Följer bror med? frågade han landshöfdingen, som såg litet tveksam ut.

— Naturligtvis, svarade denne och gjorde ett tecken åt sin betjänt, som kastade en vid blå slängkappa öfver sin herres granna uniform och räckte honom den trekantiga hatten. Landshöfdingen såg med en lång saknadens blick in i balsalen och kastade en förstulen slängkyss in till en af de vackra fruarna, som satt på kanapén alldeles vid dörren. Blicken och hälsningen uppfångades och besvarades af ett par vackra, blå ögon.

Med ett helt annat uttryck i sitt ansikte än nyss förut, vände sig landshöfdingen till Björnberg.

— Visa sig inte i fönstret under vår bortovaro, herr Björnberg, här gäller det att lugna och ej att reta, sådant har gjorts förut alltför mycket.

— Din fjäskige valp, mumlade Björnberg mellan tänderna.

Landshöfdingen stod emellertid vid fönstret i förstugan och såg ut under väntan på sina följeslagare, kommendanten och borgmästaren, hvilka voro i färd med att gifva order åt officerarne och stadssoldaterna.

Landshöfdingen blef ögonblickligen igenkänd af folkhopen nedanför på torget, ty ett rop höjdes: Hurra för Forselles, skrek man.

— Hvem är den där långe karlen som immerfort står här utanför och gastar? frågade landshöfdingen unge Wingård.

Innan denne hann svara, hade Björnberg lutat sig fram mellan de båda herrarne.

— Den där under lyktan, det är Hallens kusk, han lystrar för ovanlighetens skull till sin herres order, hvilket väl annars ej brukar hända unge Johns tjänstefolk.

Landshöfdingen svarade ej, troligen hörde han ej yttrandet till slut.

Amiralen vinkade till sig några af officerarne vid det Stedingkska regementet, hvarpå han, åtföljd af dessa, landshöfdingen och politieborgmästaren, begaf sig i väg till det Björnbergska huset.

Trängseln var stor hela Norra Hamngatan nedåt, gatan var eländigt upplyst, och risken att under tumultet komma hufvudstupa i kanalen, utmed hvilken inga kedjor voro spända, var större än vanligt. Ju närmare det Björnbergska huset, desto större trängsel. Alldeles utanför huset var den rent vådlig, och det var med yttersta möda, som stadssoldaterna kunde bana väg för herrarne.

Men så snart den allmänt omtyckte amiralen igenkändes, försökte folkmassan själf att understödja deras bemödanden.

— Fresen skall hjälpa oss mot Björnberg!

— Han är ingen blodsugare!

— Gif plats åt amiralen! ropades om hvartannat.

Ändtligen hade herrarne kommit upp på fritrappan framför Björnbergska huset. Den högreste amiralen igenkändes äfven af de längst bort stående.

Larmet och stojet aftogo ett ögonblick.

— Jag uppmanar och besvär eder, godt folk, att afstå från öfvervåld och skingra er, utropade amiralen med hög röst.

— Vi skingra oss ej, förrän Björnberg utfäster sig att ej bränna.

— Skaffa oss bröd, amiral, vi behöfva bröd, men ej brännvin.

— Låt oss gå till bränneriet, det är förstördt i en handvändning!

— Lämna ut den rackaren Björnberg, det är han, som är skulden till hela eländet!

— Förbjud den satan att bränna, skrek en röst.

— Det är platt ogörligt att uppfylla er önskan, go' vänner, ty det går öfver min befogenhet att inställa bränningen vid kronobränneriet. Slikt beror på konungens nådiga vilja och befallning.

De vildaste skrän och ursinnigaste förbannelser ljödo genom folkhopen. Tumultet växte.

— Vi måste till hvarje pris hindra blodsutgjutelse, sade kommendanten till de rådvilla herrarne omkring sig. Nöden har ingen lag. Det gäller ämbetet, men vi måste skaffa lugn à tout prix.

— Jag önskar den lede tagit Björnberg för länge sedan, mumlade landshöfdingen.

Amiralen höjde handen till tecken att han ville tala.

— Jag lofvar, att arbetet vid kronobränneriet skall inställas, tills konungens svar hinner anlända, ropade han med hög röst.

Orden fingo en nästan ögonblicklig påföljd. Folket gjorde ej motstånd, då vakt utsattes utanför Björnbergs hus. Några gesäller och bättre klädda personer, hvilka tycktes vara ledare för upploppet, uppmanade folket att hurra för amiralen. Ett par djärfva sällar togo honom till och med under armen och tågade under ideligt hurrande och lefverop tillbaka med honom till Stora Torget.

Men vid åsynen af det rikt upplysta Rådhuset, hvarifrån dansmusiken ljöd, bröt raseriet ut på nytt.

— Ut med Björnberg, ut med Björnberg, ut med Björnberg!

— Vräk ner honom!

— Björnberg skall brännas i sina pannor. Ut med Björnberg!

Åter tystnade dansmusiken tvärt därinne, och mörka skuggor ilade fram och åter bakom de upplysta fönstren.

Landshöfdingen hade skyndsamt gått upp i balsalen.

Nu öppnade han ett fönster och ropade ner till folket:

— Herr Björnberg utlämnas ej.

Så stängdes fönstret i största hast, och luckor påskrufvades för detta och andra fönster, som vette åt Stora Torget.

Det var i yttersta stund. Folket hade redan

började kasta sten, och larmet tilltog med hvarje ögonblick.

Amiralen försökte tala, men kunde ej göra sig hörd.

— Lämna ut Björnberg, annars storma vi Rådhuset, ropades det.

— Lämna ut honom!

Folket trängde på och beredde sig till att storma den af grenadierer bevakade ingången.

Men amiralen hade haft så mycket andrum, att han hunnit tillkalla officerarne vid artilleriet och det Stedingkska regementet och gifva order om att regementet skulle besätta Stora Torget.

Härigenom blef rådhuset skyddadt, men folkmassan började i det stället att åter vältra sig ner för Norra Hamngatan.

Någon hade ropat:

— Vi rifva ner ugglenästet i grund, sedan fånga vi den fula fågeln!

Hvar sekund var dyrbar. Ett ögonblick såg det mer än betänkligt ut.

Då hördes ett tungt rasslande ljud, Kämpebron drogs upp på sina kedjor. Strax därefter ljödo taktfasta steg på de mörka tvärgatorna, som besattes af militär. Samtidigt kördes kanoner fram utanför Ostindiska kompaniets hus. Trängseln och förvirringen bland den sålunda instängda folkmassan var obeskriflig. Tillräckligt utrymme fanns dock till handgemäng.

— Bryter elden lös nu, är staden ödelagd, sade öfverkommendanten till närmast stående officern. Man måste skrämma dem till lydnad. Med skallande röst, som trängde genom sorlet, ropade han:

— Bajonettanfall!

Men folket vek icke undan, utan gjorde sig redo att möta chocken.

Några sårades. Klagoskrik och jämmerrop blandades med upploppsskränet. Ett par soldater hade knuffats ner i stora kanalen och försökte förgäfves krafla sig upp på flottbron.

Ångestsvetten bröt fram på amiralens panna.

Han sade till officerarne, som stodo bredvid honom på trappan:

— Det här barkar till skogs, det blir ett veritabelt blodbad.

— Tillbaka! Gevär på axeln! dundrade han.

— Det gäller lifvet, herr amiral, gå ej ner!

— Hellre ett lif än allas. Det är min plikt.

Inom ett ögonblick var öfverkommendanten nere från trappan och midt inne i folkmassan. Hans kläder sönderrefvos i trängseln, men så allmänt älskad var han, att ingen hand höjdes mot honom, och där han lyckades göra sig hörd, vann han gehör. Han talade, förmanade, lugnade, han lofvade ånyo, att brännvinsbränningen skulle inställas.

Stormen lade sig allt mera och mera.

Men folkmassan på Stora torget utanför Rådhuset skingrade sig ej, fastän regementet natten igenom bivuakerade på gatorna.

Utanför Rådhuset väntade man på Björnberg.

Den ena vagnen efter den andra kom framkörande och stannade vid Rådhuset för att hemforsla de förskrämda balgästerna. En hvar, som gick ner för den breda trappan, synades noga, och hotfulla ansikten tittade in genom fönsterrutorna på vagnarna för att om möjligt upptäcka den hatade mannen.

Flera af de i slängkappor inhöljda balkavaljererna blefvo antastade på gatorna, och lyktor höjdes tätt intill deras ansikten för att folket skulle kunna öfvertyga sig om att det ej var Björnberg, som sökte undkomma. Man var beredd på att, om så skulle fordras, hela natten vänta på honom utanför Rådhuset.

Därinne i matsalen hade man rådplägat. Björnberg var visserligen illa sedd och hatad af de flesta, men alla voro dock ense om att man för borgareskapets heders skull ej finge öfvergifva honom.

Björnberg stod fullkomligt lugn och åhörde rådplägningen, som om saken ej anginge honom mera än de andra, men hans sluga ansikte hade ett ondskefullt uttryck, och det enda ögat blinkade och plirade oupphörligt. Den osäkra blicken for från den ene till den andre af herrarne, allt eftersom den ene eller andre hade ordet, men själf yttrade han ingen mening, knäppte blott immerfort på locket till snusdosan, ur hvilken han allt som oftast tog en pris. Hvad man kunde säga om Björnberg, rädd var han inte.

— Det bästa och säkraste sättet — jag tror nästan det enda — är att föra herr Björnberg öfver rådhusvinden och rådhustaket ner i kommendantshuset, sade amiralen, som uppmärksamt åhört de andras förslag, hvilka han gång på gång gendrifvit såsom omöjliga och outförbara. Hvad säger herr Björnberg själf?

— Herr amiral, jag har inte äntrat på tak, sedan jag var pojke i världen, men det kan ju vara roligt nog att försöka, hur mycket som hänger i af de gamla konsterna, svarade Björnberg.

— Det är bra. Låt tillsäga vaktmästare An

dersson, att han håller sig beredd med en lykta och att en af hans småpojkar följer med för att visa krypvägen genom midtgluggen öfver taket. Jag gör följe öfver vinden, och kanske några af herrar officerare göra sällskap, ifall flykten mot förmodan skulle upptäckas. Jaså, herr Carnegie går också med. En avant, således!

De kvarblifne voro i stor ångest, sedan Björnberg och hans följeslagare lämnat balsalen. De hade under aftonens lopp varit underkastade olika och starka sinnesrörelser, allesammans föga förenliga med feststämningen de voro komna att dela, men intet var jämförligt med detta att veta, det en man, som nyss varit i deras krets, och som de alla kände, sökte rädda lifvet genom flykt öfver det branta och höga taket, under det folkmassans dofva sorl alltjämt hördes nerifrån.

Det var också en kuslig vandring öfver den mörka vinden. Det prasslade och tassade i alla vinklar och vrår. Blåsten tjöt genom den öppna gluggen, och folkmassans hotande sorl nere från Stora Torget hördes dubbelt tydligt i tystnaden häruppe.

Hunnen halfvägs öfver den stora vinden, stannade Björnberg vid en af gluggarne och såg ner.

Så grep han hårdt om Carnegies arm och hviskade i dennes öra:

— Nu har han vågat sig ut, den Judas.

— Hvem menar bror?

— Ser inte bror sin fosterbror, den unge John Hall därnere? Han talar med sin kusk.

— Jo, jag ser, han ger honom väl order att köra fram vagnen, svarade Carnegie.

— Å nej, han reser inte så snart. Han har ännu mycket att uträtta. Jag vet, att det är han, som uppviglat folket mot mig, fast gubben står bakom och ger order och betalar kalaset. Jag har börjat bli en farlig konkurrent för det Hallska huset, det måtte väl bror ha reda på.

— Men det är en sak, som den unge John Hall inte har reda på, och som han inte skulle bekymra sig om, ifall han hade det.

— Nå, så kallar han det för medlidande med de elända, hans sympatier äro alltid med mobben.

— Ja, så förefaller det.

— Herr Björnberg får skynda sig, ropade amiralen från andra sidan af vinden.

— Jag tror bror misstar sig, sade Carnegie, medan de båda skyndade öfver vinden. Det vore så olikt gamle John Hall som möjligt.

— Kanske och kanske inte. Men det vore likt hans stollige son att sticka sta' och vilja utrota brännvinet och mig på köpet. Han vill ha bort all ondska ur världen, ja, jaha, pröfva mans på, unge John Hall.

— Nog är han dum, men så dum, tror jag ej, att han är.

— Jag tror, hvad jag tror, och jag vet, hvad jag vet.

De hade nu hunnit fram till takgluggen, som stod vidöppen.

— Vi ha igenkänt ett par af ledarne, och de skola få sitt välförtjänta straff, sade amiralen till Björnberg.

— Ja, herrarne äro så goda och känna igen bulvanerna, men de som stå bakom, dem ha herrarne

aldrig sett förr, mumlade Björnberg mellan de sammanbitna tänderna.

— Vi ha inte tid att resonnera, herr Björnberg, inföll amiralen otaligt, det gäller lifvet för herrn.

— Ja, i afton gäller det för mig; en annan dag, hoppas jag, för andra. De, som äro skulden till det här, skola få umgälla det, så sant mig Gud hjälpe till lif och själ. Nu svor jag på det.

— Banna inte, Björnberg, utan rädda lifvet. Kryp först, gosse!

Björnberg bet samman tänderna och följde oförskräckt efter sin unge vägvisare genom gluggen och ut på taket.

Därnere från djupet larmade mängden som ett stormvräkt haf, och några hesa röster skrålade alltjämt:

— Ut med Björnberg!

Kommendanten hade trängt öfverkroppen genom takgluggen och följde med spejande ögon och bultande pulsar den halsbrytande flykten. När Björnbergs smala kropp kröp ner genom vindsgluggen i kommendantshuset, drog han en lättnadens suck.

— Det låter på Björnberg, som om han misstänkte herrarne Hall att stå bakom detta, men det är naturligtvis en fullständigt grundlös misstanke, sade major Virgin.

— Jag förmodar det, svararade amiralen. Men man skall veta att hålla sitt folk inom tillbörliga skrankor, och det förstår unge John Hall sig inte på. I morgon får hans länge kusk krypa i kurran för den här nattens göra.

— Det blir ganska obehagligt för unge John att ha Björnberg till fiende, inföll majoren betänksamt.

— Ja, om fiendskapen gällde någon annan, men sannerligen Björnberg kan fördärfva rike Hallens son. Nu gå vi ner.

Folkmassan stod alltjämt kvar, väntande på sitt byte. Plötsligen vid tretiden på natten spred sig ett rykte om att Björnberg undkommit från Rådhuset. Stojet började ånyo. I ett nu begynte folkmassan att vältra sig genom gatorna för att stanna utanför hvarje hus, där Björnberg kunde antagas ligga gömd och där höja sitt skrän: »Ut med Björnberg, ut med Björnberg!»

Från Rådhuset tågade man till Residenset och från Residenset till baron Koskulls bostad.

— Ut med Björnberg, ut med Björnberg!

Baron Koskull visade sig i fönstret. Ljus brann i rummet, där han stod, klädd i en brokig, vadderad nattrock och med en ostindisk silkesduk virad om hufvudet som nattmössa.

— Jag har inte logis för husvilla brännvinsbrännare, så mycket I det veten, ropade han, men min friherrinna och jag vilja prompt ha nattro. Varen därför så höfliga och aflägsnen eder! Om det är några lurendrejare, som partout önskar tala vid mig, så träffas jag i morgon klockan tio i tullen. God natt nu, godt folk!

Det goda folket började skratta och hurra för Koskullen och ropa godnatt och hälsa friherrinnan och fröknarna.

Men baron Koskull bevärdigade dem ej med något ord vidare, han stängde fönstret och rullade ner gardinerna.

— Det gäller att förstå sig på populacen, sade han skrattande, när han kom in i sängkammaren till

sin hustru. Det är bara amiralen och jag, som göra det i den här staden. Få se, hur amiralen reder sig i morgon. Det har nu lyckats honom att bura in fågeln, värre är att försätta honom i frihet. Nå, det blir hans sak. I morgon skall jag måla färdigt Mariannes konterfej och ej låta mig af något störas, ej ens om de taga alla krämarne i staden och vrida nacken af dem samt och synnerligen. Man är sig själf allra närmast. God natt, Anne Charlotte, dormez bien!

Baron Koskull målar.

Den Koskullska boställsvåningen bestod af en mångfald små rum och hade lågt till taket och kunde ingalunda täfla med våningarna i det Hallska, det Sparreska eller det Björnbergska huset. Men baron Koskulls smak förnekade sig aldrig och allt hvad han befattade sig med fick en apart och distinguerad prägel. Det lilla låga förmaket var möbleradt på ett sätt, lika täckt som ovanligt. Under båda fönstren stodo två små soffor och mellan dem vid posten en balja, hvarur en vinranka uppsteg, som slingrade sina grenar åt båda sidor och vindade sig omkring ett spjälverk, som var uppsatt i fönstret. På motsatta sidan stod en bokhylla och jämte den tvenne små bord, fullsatta med blomsterkrukor. I rummets hörn funnos höga neriumträd, alla i full blomning, hvilket gjorde det skönaste afbrott mot de hvita väggarna och de pärlfärgade möblerna.

Troligen var det ej många personer i Götheborg, som dagen efter det Björnbergska upproret hade sinne och tankar för något annat än detta, men bland dessa få var krigsrådet Koskull. Visserligen höll han sig hemma under förmiddagen och besvärade

sig ej ner i tullen, men orsaken därtill var ingalunda rädsla för den upprörda folkmassan, som alltjämt sorlade och skrek på gatorna, utan den, att han hade något viktigt för händer i hemmet. Fröken Marianne Koskulls porträtt skulle målas, och hennes far tilltrodde ingen annan än sig själf den habilité, som fordrades för detta delikata värf.

Séancen ägde rum i förmaket, som låg åt den ljusaste gatan, och baron Koskull hade själf med allra största omsorg ordnat sin dotters dräkt och pose.

Marianne Koskull var endast fjorton år, men en fulländad skönhet.

— Så där! Höj hufvudet, du behöfver icke cachera din hvita hals, armen litet mer rundad. — Det är bra!

Marianne rodnade under fadrens granskande blickar.

— Nu får söta far väl börja, annars hinna vi inte långt i dag!

Marianne gjorde sig ännu en gång i ordning till posen. Hon satt på en röd sidentaburett vid ett litet rundt tebord, på hvilket stod en bur med ett par kanariefåglar; i handen höll hon en sockerbit, som hon räckte in mellan burens galler. Ställningen var mycket lyckligt funnen. Den gaf baron Koskull ett utsökt tillfälle att måla den unga flickans bara, runda armar och hvita hals, från hvilken den ljusblå langschalen glidit ner. Hennes klädning var af hvit linong med höga, korta puffärmar och djupt urringadt lif med ett under bröstet fästadt rosenrödt skärp. Det blonda håret var uppbundet à la grecque med smala guldband, lindade hvarftals öfver hjässan.

Baron Koskull började måla, allt under det han hvisslade en liten fransysk chanson, hvars ord han med en för honom märklig försynthet underlät att sjunga. Marianne kunde godt ha sufflerat honom däri, ifall hans minne svikit, ty lilla Constance gjorde ej annat än sjöng den visan från morgon till kväll och hade så väl attraperat faderns min och åtbörder vid de mest indecenta ställena, att baron Koskulls delikatess vis à vis Marianne sannerligen var förspilld möda. Men Marianne låtsade intet därom, utan satt stilla och orubblig och med samma förtjusande uttryck i de blå, ömma och oskuldsfulla ögonen.

Ändtligen höll baron Koskull upp ett ögonblick och gick ett par steg tillbaka från staffliet.

— Nej sannerligen jag fått det tillräckligt ljushyllt! Det är skada, Marianne, ty din syperba teint är det vackraste du har. Hoppas dock, att när du, som jag förmodar, snart själf följer efter porträttet, du får tillfälle revanchera dig på din oartige pappa genom att visa, hvari han brustit, nota bene i kopian. Kom hit, Marianne och säg hvad du tycker!

— Jag tycker, att du mycket flatterat mig, pappa, sade Marianne.

— Hoppas det; min intention är att måla en beau och inte en laid. Det skulle mycket förundra mig, om min syster och svåger, när de få det här porträttet sig tillsändt, icke med allra snaraste inbjuda dig till Stockholm. Och är du väl installerad hos din faster Ulrique, så följer allt det andra af sig själft. Du kommer att röra dig i de allra högsta kretsarna, du blir nämnd till hoffröken etcetera, etcetera —

— Jag vet, hvad pappa menar med etcetera etcetera, du gör ett rikt och förnämt gifte, Marianne! Det är skada, att kusin Magnus är för ung för dig, annars kunde du taga honom.

— Hur har du kommit in, Constance? frågade baron Koskull.

— Genom dörren.

— Var inte dörren läst? Tag bort handen! En sådan slarfva!

Constance hade på tåspetsarne smugit sig in i rummet, flugit upp på stolen bakom fadern och lagt båda sina händer öfver hans ögon.

— Nej vänta! Du skall först kyssa dem!

Koskull drog ner de små händerna öfver sin mun.

— Så där ja! Du börjar ganska tidigt, Constance, fortsatte han med låtsadt missnöje.

— Det är väl inte för tidigt att bli kysst på hand, när man går på sitt tolfte år, men det är inte heller första gången.

— Är det Fredrik Damm, som pussar dig på hand? frågade fadern.

— Det är detsamma, hvem det är. Men tala om, cher père, hvad du menade med etcetera, etcetera. Ja, det är inte lönt, att ni försöka att mota ut mig, för jag vill partout inte gå, jag vill sitta här och hålla penslarne, och jag skall vara så stilla och sedig som en liten mus. Först måla vi Mariannes porträtt, så skicka vi det till faster Ulrique, så blir Marianne inviterad till Stockholm, så blir hon hoffröken — och så — och så —

Baron Koskull låtsade ej vidare om Constance, utan fortsatte vänd till Marianne:

— Ja, nog kommer det att gå som en dans för dig, som har protektion och den allra bästa till på köpet; det var svårare för syster Ulrique. Hon bodde ju alldeles ur världen nere i Wexiö, och ingen mäktig förespråkare hade hon, sade baronen.

— Ja, hur kunde det gå? frågade Marianne.

— Det är en hel conte de fées, som jag skall tala om för dig, om du blott sitter orubbad och inte förändrar uttrycket. Constance kan gå ut, det är inte någon historia för småbarn.

Men Constance rörde sig ej från bordet, där hon nu satt uppkrupen med en stor knippa penslar liggande i knäet. Hon skakade på hufvudet och blinkade åt fadern med sina tjufpojksögon.

— Jag ser inga småbarn i det här rummet. Cher père kan tryggt tala om, hur faster Ulrique blef hoffröken.

Baron Koskull gick ett steg tillbaka för att bedöma effekten af de sista penseldragen.

— Det gick till på så sätt, att min syster Ulrique var en stor skönhet. Det var början, det är alltid början och slutet på alla fruntimmersfortyner. Men det är på långt när ej en så stor fördel att vara en skönhet nere i Wexiö som uppe i Stockholm eller Götheborg. Nå, det var ej svårt att utspekulera, och min far lät för den skull måla en miniatyrbild af henne, som han förärade vår bror Ulric Gabriel till julgåfva. Han var på den tiden hofpage.

Baron Koskull glömde för några minuter berättelsen för målningen, men Constance lät honom ej vara i fred.

— Nå, nå, utbrast hon otåligt.

— Jo, konterfejet gick uppe på hofvet till låns

från den ene till den andre, slutligen fick kungen se det!

— Du för handen så förträffligt, cher père, att den stora ringen blixtrar vid hvarje penseldrag, du gör. Vet du om det? frågade Constance.

— Ja, det vet jag, lilla stumpan.

— När jag får en sådan diamantring, skall jag lära mig måla eller spela harpa. Nå, hvad sade kungen?

— Han tyckte, att hon var gudomlig, han kunde intet annat tycka. Gif hit penslarne, Constance, jag måste ha en mycket fin.

— Och så — och så. Jag dör af otålighet —

— Nå, nå. Jo, kungen skulle resa ner till Carlskrona och beslöt allernådigast att på ditresan ligga en natt öfver i Wexiö. Det var på hösten sjuttisex. Han stannade exprès i Wexiö för att se den vackra fröken Koskull, det hade hela sviten reda pa — och vi med för resten. Stor cour var befalld på aftonen, strax efter ankomsten. Men den hösten var det ett exekrabelt väder med ideligt regnande. Vägarna voro uppblötta och bottenlösa. Nå, Hans Majestät, högstsalig kung Gustaf den tredje, brukade ej spara hästarna, och det gjorde han visserligen ej heller denna gång. Men det nyttade till intet, han hann icke fram till Wexiö förrän vid elfvatiden på natten, och då torde alla skönheterna ha varit så sömniga, att man ej ansåg mödan värdt att befalla dem att infinna sig. Men kungen ville partout se min syster, som han, ifall hon befanns motsvara porträttet, ämnade till hoffröken hos hertig Carl. Litet mer åt vänster, Marianne, och sitt stilla, annars berättar jag ej.

— Nå, nu är det bra, hur gick det sedan? ropade Constance otåligt och sparkade med de små fötterna mot bordsfoten.

— Resan skulle fortsättas följande morgon, men man kunde omöjligt tillsäga en ung fröken att presentera sig på en lever.

— Kunde ej kungen ha besökt farmor för att få se faster?

— Nej, lilla stumpan, det kunde han inte, och hade han kunnat det, hade vi inte kunnat ta emot honom, vi hade det sannerligen ej så ställdt på den tiden. Men kungen ville partout se din faster, och hennes familj hade visserligen heller intet emot, att han skulle få se henne. Landshöfdingen fann då på råd. Det var landshöfding Nackrej, en fjäsk för resten. Han proponerade kungen att låta i domkyrkan hålla en morgonbön innan afresan, så skulle han sörja för saken, nämligen genom att placera fröken Koskull på första bänken midt emot kungen. Denna propos mottogs mycket nådigt, och stadens prästerskap kände sig ofantligt smickradt af kung Gustafs fromma sinnelag. Fast det är tjugu år sedan dess, ser jag det för mig, som hade det passerat i går. Prästerna och konsistorium med den gamle bispen i spetsen, alla i full ornat, mötte kungen vid domkyrkoporten för att följa Hans Majestät till Högstdensammes plats. Midt emot kungen satt min syster. Och prästerskapet mässade och sjöng och höll böner, och kungen och hela hofvet sutto i djupaste andakt och sågo på la belle Koskull. Sannerligen tror jag inte, att hon är den enda hoffröken, som blifvit promoverad i en domkyrka, tillade baron Koskull skrattande.

— Nå sedan? frågade de bägge flickorna ifrigt.

— Sedan! Jo, när bönen var slutad, gick Majestätet långsamt förbi min syster och hälsade mycket nådigt på henne, och efter kungens återkomst till Stockholm proponerades hon genom vår bror att bli hoffröken vid hertig Carls hof. Två år därefter hade hon gjort ett af de förnämsta partien i landet, och genom hennes protektion hoppas jag, att vår Marianne i sinom tid skall bli utnämnd till hoffröken hos Hennes Majestät drottningen, tillade baron Koskull och hällde några droppar luktvatten på sin näsduk af finaste kammarduk och gned pekfingret, som fått en elak färgfläck.

— Ja, det förstår jag, men sedan, sedan? Det är det, jag så gärna vill veta. Hvilket stort parti skall Marianne göra?

— Hvem vet, hvilket öde jag går till mötes. Kanske går jag och förälskar mig i en fattig fänrik i Stockholm och gifter mig med honom.

— Det gör du visst inte, och det får du heller inte. Får hon det, pappa? Och hon vill det heller inte, hvem vill bli fattig, när man kan bli rik? Inte jag atminstone. Jag nöjer mig med ingen mindre än den rikaste mannen i Sverige.

— Då får du ta John Hall, han är åtminstone den rikaste karlen i Götheborg.

Constance slog handen i bordet. — Ja, det har du rätt i. Jag skall reflektera på honom, han ser bra ut, fastän han går illa at sig — men kopiöst bortskämd är han. Man finge ta sig till att uppfostra honom. Men, mon Dieu, inte får hvarken du eller jag tänka på en ofrälse. Få vi väl, pappa? Skulle du tillåta det?

Baron Koskull gned fortfarande på fläcken. När han gnidit tillräckligt, höll han upp sin hvita hand mot dagern och synade den noga.

— En rik ofrälse — det vill säga — så rik som unge John Hall — måste man anse som en jämnbörding. Gamle Hallens dotter har en Wachtmeister — Nåja, det är långt hädan och dit, du får först trampa ut barnskorna, innan jag behöfver skaffa mig grå hår för att placera dig, lilla envisan. Nu har jag först och främst Marianne att sörja för, fortsatte den ömme fadern, i det han återtog palett och penslar. Och håll dig stilla, Constance, eller jag kör ut dig! — Hvad är nu på färde?

— Det är en kungörelse, jag hör trumhvirflarna, ropade Constance och rusade upp i fönstret med den dubbla reflexionsspegeln. De ha väl knipit farbror Björnberg.

Trumhvirflarna hördes allt tydligare och allt närmare. De slutade med en bedöfvande hvirfvel alldeles utanför huset.

Constance hade öppnat fönstret på glänt för att bättre höra hvad som utropades. — Jag förstår inte hvad han säger. Säg, hvad meningen är, käre far?

— Man kungör magistratens förbud mot sammanskockningar och varnar husbondfolk att icke tillåta barn eller tjänare att vistas ute efter mörkrets inbrott samt förkunnar, att brännvinsbränningen tills vidare blifvit inställd. Det gäller dig, Constance, visserligen inte brännvinsförbudet, men desto mer, att du måste hålla dig inomhus efter mörkrets inbrott — du hörde ju »barn efter mörkrets inbrott».

Constance låtsade som om hon ej hört den

faderliga sottisen. Hon satt alltjämt uppkrupen i fönstret och tittade genom reflexionsspegeln.

Plötsligen slog hon ihop händerna och ropade:

— Tala om björnen, så krafsar han på dörren!

Baron Koskull mumlade några hastiga ord och skyndade fram till Constance.

— Är det Björnberg? Det undanber jag mig. Jag släpper inte in honom på några villkor.

— Lugna sig, käre pappa, det är min björn och inte hans. Det är min tillkommande man, John Hall. Uff, hur han styr ut sig! Hvarför klär han sig inte som annat folk?

— Jag förmodar af den orsak, att han i intet vill vara lik andra. Allt bättre folk i staden soignerar sin person, därför gör John Hall det inte.

— Han skulle taga efter sin far, sade Marianne torrt.

— Det skulle alla barn göra, min kära Marianne, svarade baronen.

— Han ser för resten alls inte oäfven ut, sade Constance och lade hufvudet på sned som fadern nyss. Han har talande, blå ögon och vackert krusigt hår. Men det är evinnerlig skada, att han går så framåtböjd och platt inte förstår att föra sina armar och ben.

— Det får du lära honom, Constance, när ni väl äro gifta.

— Jag har ännu inte deciderat mig, kära syster. Han är alltför besynnerlig. Men jag har hört, att han skall hafva det ömmaste hjärta i världen, det är också att sätta värde på. Och så är han så mäkta rik.

— Det är väl egentligen det, som är mest att sätta värde på hos John Hall.

— Tyst, han är inne i huset nu! Han ringer på klockan. Severin går och öppnar. Hvad han stöflar långsamt upp för trappan! Nu stannar han. Hvad tror cher père, att han företager sig, eftersom han inte kommer in?

— Han har måhända fallit i filosofiska meditationer. Kanske han alldeles icke ämnat sig hit utan gått in i distraktion. Sådant kan hända honom. Enfin! Var god stig in!

Det tycktes, som hade baron Koskull haft rätt i sin förmodan, ty John Hall såg sig förundrad omkring i rummet, som visste han ej rätt, hvar han befann sig.

Ändtligen vaknade han upp och bugade sig för baron Koskull och de två fröknarna.

— Jag stör väl inte, sade han och satte sig ner utan att afvakta svaret.

— En sådan idé! Du kommer särdeles opportunt, min käre John. Nu kan jag få höra din mening om detta porträtt af min dotter Marianne. Du är skicklig målare och stor kännare. Hvad tycks?

Unge John reste sig upp och stod en lång stund och jämförde kopian med originalet.

Marianne skrattade. — Nu kan herr Hall snart själf måla mig, sade hon.

— Är halsen färdig? frågade John utan att gifva akt på Mariannes ord. Det förefaller mig som om — John hviskade några ord i baron Koskulls öra.

— Mycket rätt anmärkt. Tack och heder! Det där har du lärt af Inga Åberg.

— Hvem är Inga Åberg? frågade Constance, som hittills suttit tyst och observerat John.

— Det är John Halls lärarinna, svarade hennes far allvarligt.

John Hall såg högst missnöjd ut.

— Det får inte farbror säga. Jag tycker inte om, när man säger så. Mademoiselle Inga Åberg är en skådespelerska, fröken Constance.

— Och ofantligt vacker och celeber och mycket beskedlig och medgörlig. Så mindre kompetent och älskansvärd lärarinna kunde gamle John Hall ha skaffat sin son.

— Lärde hon herr Hall språket? frågade Constance. Marianne lutade sig rodnande öfver fågelburen.

— Alldeles rätt gissadt, lilla stumpan. Det var det hon gjorde.

John blef mörkröd och knäppte med fingrarna, som han brukade göra, när han blef otålig.

— Om inte farbror håller inne med sådant tal, så går jag bums.

— Nå, nå, nå! Var inte så eldfängd! Man skall väl förstå litet skämt och inte taga allt så förbaldt allvarligt. Stanna mans kvar och säg hvari jag felat.

— Jag tycker, att farbror bra illa väljer sin publik — Den försynthet, som unga flickors närvaro — — —

— Därom vill jag inte veta besked. Det där badinaget har jag förgätit för länge sedan. Jag menar, säg mig, hvari jag felat i målningen. Jag böjer mig, som billigt är, fullständigt för en discipel af den store Desprez.

John Hall tog komplimangen för god och ställde sig åter framför staffliet och betraktade skiftesvis Marianne och taflan.

— Fröken Marianne har hvitare hull, sade han plötsligt.

— Alldeles min mening. Du har ett sällsynt juste omdöme. Jag skall söka bättra på hyn. Nå, hvad nytt i staden?

— I staden? — John Hall funderade ett ögonblick. I staden? Jo, man vill prompt få reda på hvar Björnberg ligger dold. Somliga påstå, att han rest bort ur staden, andra, att han är kvar i kommendantshuset, under det att åter andra hålla före, att han för sin egen säkerhets skull är uppå Elfsborgs fästning i skydd.

Koskull smålog.

— Du vet, hvar han är.

John Hall rodnade. — Om jag det visste, skulle man snarare få slita mig i stycken, än att jag sade det. Farbror har väl hört kungörelsen? Man har också uppsatt den på alla broar och på flera husknutar. Ändtligen äro vi frälsade från denna brännvinssyndaflod!

— Nå, hur gick det med din kusk?

— Jag har låst in honom. Han har intet att göra ute i dag, och i natt skola beväpnade borgare patrullera öfverallt i staden.

— Jag trodde, att din kusk blef fast för sitt gårdagsgöra.

— Nära var det. Jag har haft en hård dust med amiralen, som partout ville låta arrestera honom i morse. Nej, ett sådant dråpligt skåp, farbror har här!

— Inte sant, det är ett vackert skåp, helst inuti. Nå, aimable elev af vår store Desprez, är det bättre så här?

— Mycket bra. Tillåter farbror, att jag ser pa det här skåpet inuti? Om fröken Constance ville hjälpa mig! Jag vrider visst nyckeln åt tokigt håll.

— Visst gör herr Hall det. Alldeles tokigt, alldeles tokigt! Så här skall man bära sig åt.

— Jag tackar ödmjukast, fröken Constance. Sannerligen, är det inte syperbt! Det är ett önskeskåp. Det är ackurat ett sådant skåp, som jag vill ha för min myntsamling. Det här får farbror sälja mig! Det är visst något gammalt arfvegods?

Baron Koskull svarade inte.

John blef allt ifrigare och ifrigare. — Jag talade ju om för farbror, att jag stod i begrepp att förskrifva mig ett skåp från England, och jag beskref för farbror, hur det skulle te sig. Och så har farbror ackurat ett sådant skåp och visar mig det inte.

— Jag hade det inte då. Jag har helt nyligen fatt det.

John Hall talade med hufvudet långt inne i skåpet.

— Sir man på, just så skall det vara, platta med kläden belagda lådor! Vore inte snickarne här i staden så obegripligt enfaldiga, kunde man ju hoppas att få detta skåp kopieradt. Men något sådant är otänkbart, fullständigt ogörligt! Således får farbror lof att afsta skåpet åt mig!

— Visst har du rätt i att Götheborgssnickarne äro oskickliga. Men låt nu skåpet vara och kom i stället hit, min käre konnässör, ej blott i skåp utan

än mer i målning, och se om den här ändringen vinner ditt gillande.

— Pardon, farbror Koskull, det är mig omöjligt att nu tänka på något annat än det här skåpet. Goda fröken Constance, lägg ett ord för mig och säg sin far, att jag måste ha det här skåpet.

Baron Koskull målade immerfort.

Constance gick med långsamma och afmätta steg, à la tragedienne, förbi Marianne och föll på knä framför faderns fötter. Hon knäppte ihop händerna, höjde dem mot honom och sade:

— Herr John Hall den yngre ber och bönfaller genom mig att få köpa det märkliga och oskattbara skåpet för sin myntsamling. Värdes bifalla hans anhållan!

Baron Koskull slog ut med handen.

— Hvad tänker du på? John Hall såg ju ögonblickligen, att detta är ett gammalt arf, och som sådant har det alltför stort affektionsvärde för mig för att jag skulle vilja tänka på att sälja det.

Constance reste sig långsamt upp och vände lika högtidligt tillbaka till John Hall och skåpet. Armarna hade hon lagt i kors öfver bröstet, hon bugade sig djupt.

— Ambassaden har misslyckats, sade hon. Nej, nej, nu vrider herr Hall låset igen åt galet håll. Så där skall det vara! Var nu inte dum nästa gång!

John Hall stod alltjämt kvar, han förmådde ej slita sig från skåpet.

Baron Koskull målade stadigt.

— Jo, farbror, jag måste ha det! Jag blir sjuk, om jag inte får det. Låt mig få det till hvad

pris som helst! Jag betalar villigt två hundrade riksdaler. Det är en veritabel väntjänst, farbror gör mig.

— Under tre hundrade riksdaler kan jag inte tänka på det.

— Det ger jag med nöje. Om snickarne i Götheborg blott förstode sitt handtverk, skulle jag ingalunda vilja beröfva farbror detta makalösa skåp.

Baronen smålog. — Du har som alltid rätt, käre John Hall, det är snickarne i Götheborg, som äro dummerjönsar. Det är ogörligt för dem att kopiera, än mindre att efter beskrifning förfärdiga ett sådant skåp.

— Platt omöjligt. Det är därför jag måste ha det här!

— Kan du tro mig vara kapabel att sälja ett familjestycke, som har affektionsvärde, för trehundra riksdaler?

— Vill farbror sälja det för fyra hundrade? John stod och stampade med foten i golfvet, som han brukade göra, när han inte strax fick sin vilja fram.

— Hade jag den faiblessen att göra det, min käre John Hall, kunde du lätt få den föreställningen, att allt här i huset vore till salu, till exempel det gamla konsturet, på hvilket du förut spekulerat, eller Sèvrevasen, som jag hört, att du också gärna vill komma åt. Nej, rör den inte från sin plats, den är mycket bräcklig.

— Jag skulle inga sådana föreställningar få. Sälj mig bara skåpet, så blir jag nöjd. För hvilket pris som helst!

— Käre John — om jag nu ville pungslå dig

— men det vill jag inte. Låt gå då för fyra hundrade, eftersom finanserna äro mindre briljanta för ögonblicket. Lofva mig blott en sak, att ej för någon omtala, att jag gjort mig af med en sådan klenodie — helst till detta pris.

— Det svär jag att inte göra. När får jag låta afhämta skåpet?

— Det är väl bäst att vänta därmed tills i morgon för villervallans skull ute i staden. Går du redan, John Hall? Är du rädd, att jag skall ångra mig och taga tillbaka mitt löfte?

John rodnade. Han kände sig genomskådad. Med stor brådska tog han upp ett smutsigt visitkort ur fickan och tecknade några ord därpå, hvarefter han räckte det till baron Koskull.

— Var god och tag det här! Det är en anvisning på fyra hundrade riksdaler, som farbror torde lyfta hos Herpel på contoiret. Jag är obeskrifligt glad och tacksam.

— Se hit ett ögonblick! Hvad sägs om handen? Här i staden finnes ingen att rådfråga sig med, undantagandes den, som varit Desprez' discipel.

— Jo, handen är förträfflig. Adieu, fröken Marianne! Tack, fröken Constance, för det fröken hjälpte mig att få min åstundan. Och tack än en gång för farbrors välvilja!

John Hall skyndade hufvudstupa ut. Knappt var dörren stängd bakom honom, förrän baron Koskull vände sig till Marianne med ett hjärtligt skratt.

— Om alla millionärer vore så lättrogna, så vore det lättare att lefva för oss andra. Ett dylikt skåp skulle inte en Götheborgssnickare gå i land med!

Sir man på! Nå, det beror på, hvem som beställer det.

— Tala sakta! Han är ännu inte ur huset. Var det det skåpet, som snickar Mattson förfärdigade åt dig förliden månad? sade Marianne, som gått fram till staffliet och beskådade sitt konterfej, lutad mot faderns axel.

— Rätt gissadt. Jag beskref, hur jag ville ha skåpet efter unge Hallens beskrifning. Jag visste, att han skulle bli utom sig, om han finge se det hos mig. Nu kan jag ge dig den vackra spensen och sobelmuffen till din Stockholmsresa. Sitt nu igen! Efter en stund sade baron Koskull: Hvar är Constance?

— Här, svarade Constance.

— Hvar har du varit?

— Jag hörde, hvad pappa sade, och så tyckte jag det var synd om den stackars enfaldige karlen. Och så följde jag efter honom i förstugan och gaf honom en kyss i mellangift för skåpet. Nej, nej, jag sade inte att det var därför, han har ej den allra bittersta soupçon. Jag frågade honom bara, om han ville ha en kyss, och han svarade, att det ville han gärna, ifall jag ville ge honom den. Och så pussade jag honom. Men när han väl fått den, gjorde han sig styf och kavat och sade i sin allra högtidligaste ton: »Fröken Constance bjuder väl inte ut sina kyssar till hvem som helst?» Nej, inte till hvem som helst, svarade jag. »Det har väl något att betyda, när fröken Constance kysser någon?» Ja, något betyder det, svarade jag. Och när jag sagt det, såg han lika belåten ut, som när han fick köpa skåpet. Men först då sade han: »Jag är synnerligen förtjust

öfver att ha fått kyssa fröken Constance, det var en mycket god kyss.»

— Detsamma sade väl du?

— Nej! Constance rynkade på näsan och gned läpparna med handen. Det gjorde jag visst inte. Den smakade piptobak. Det gör jag inte om igen utan i yttersta knipa.

Baron Koskull skrattade.

— Nå, hvarför skulle du sticka sta' i onödan? Spar du mans dina kyssar, tills du blir äldre och herrarne tigga dig om att få dem!

Någon inne hos herr Hall.

Det var Götheborgsväder, mulet med snökåfver och nedmörkt, fast klockan redan var åtta på morgonen. På det Hallska contoiret brann ljus. Herr Herpel kom stöflande uppför trappan, hängde rocken på den gemensamma klädhängaren och ordnade sin peruk.

Så öppnade han sin pulpet, tog fram några papper och stod i begrepp att gå in till sin principal, då David Carnegie såg upp från sina böcker och med sin torra, kärfva röst sade:

— Gå inte in, herr Herpel, han vill inte bli störd. Det är någon därinne.

— Hvem är därinne? Är det unge John? Han skall ju i dag anträda sin resa till utlandet, eller har det blifvit uppskof?

— Nej, det har det inte. Det är inte unge John. Det är någon annan. Han har sagt mig till, att han inte vill bli störd.

Herpel satte sig på sin plats och väntade.

I det inre contoirsrummet gick herr Hall med händerna på ryggen, långsamt fram och åter, förbi den herre med förnämt utseende, som satt i den

långa tagelsoffan. Den främmande tog sig allt emellanåt en pris ur sin juvelprydda dosa för att ge sig en kontenans, medan han väntade. Hvarje gång, herr Hall passerade förbi den främmande, skakade han på hufvudet; det skulle betyda ett så prompt nej som väl möjligt, men han yttrade ej ett ord.

Slutligen blef den långvariga tystnaden den främmande för penibel.

Han steg upp och ställde sig rakt framför herr Hall.

— Jag upprepar ännu en gång, att om endast tillräckligt pengar funnes att tillgå, råder intet tvifvel om att svenska flottans deltagande i kriget mellan England och Danmark vore särdeles opportunt. Vill herr grosshandlare Hall verkligen ej bidraga härtill?

Herr Hall stannade tvärt framför den främmande. Han talade långsammare än vanligt och med mycket stark brytning.

— Jag gifver, sir ni, sir ni, ej ett halft öre till krigsutförandet mot England, ehuru, sir ni, sir ni, jag kunde gifva hela den äskade summan, sir ni, sir ni, men jag skall gärna gifva honom 500,000 riksdaler specie, sir ni, om han kan skaffa oss snar fred, sir ni.

— Är detta herr grosshandlare Halls sista ord?

— En ärlig köpmans ord är alltid hans sista, om därmed vill säga, att han står för det, sir ni, sir ni.

— Då återstår för mig intet annat än att taga afsked, sade den främmande med ett mycket onådigt tonfall i rösten, och på högre ort frambära min herres svar.

— Jag skall ej uppehålla. Min tid är strängt upptagen, synnerligast i dag, då min son John skall

anträda sin stora, utländska resa. Han ämnar besöka Paris, London, S:t Petersburg och andra utländska orter, och jag har att ordna hans papper.

Som unge Johns utrikes resa ej det minsta intresserade den främmande, bugade sig denne till afsked och gick.

— Man skall inte alltid säga ja, ja, man skall också kunna syrprenera med att säga nej, nej, när man så finner för godt, mumlade herr Hall, då dörren slöts efter den höge herrn.

Så satte han sig till rätta vid pulpeten och tog fram de anbefallningsbref, han skrifvit till sina affärsvänner på skilda orter, och ordnade dem i tur och ordning, allt eftersom de skulle aflämnas. Ofvanpå denna packe lades Johns pass, hvilket herr Hall noga granskade.

»Svenske undersåten John Hall junior, tjugonio år, regelbundna anletsdrag, blek hy, blå ögon, mörkbrunt hår, medelstorlek.» — Hå, hå, ja, ja! Herr Hall fann det mycket påkostande att skiljas från sin son på så lång tid, men han tyckte själf, att John behöfde se sig om i världen och vara på egen hand.

— När jag är stoft och ej mera kan sörja för honom, hvem skall då göra det? Åt hvem skall jag våga anförtro honom? Hvem skall jag bedja sörja för honom?

Herr Halls hvita hufvud sjönk ett ögonblick ner på de darrande händerna.

I detsamma knackade det på contoirsdörren.

Herr Hall lyfte hastigt upp hufvudet.

— Nej, kom inte in ännu, Herpel. Jag har ännu någon att tala vid, sir han, sir han.

Herr Hall lyssnade efter, och när Herpel af-

lägsnat sig från dörren, trefvade han med handen under skjutklaffen på pulpeten. Han tryckte på en fjäder därinne, och en lönlåda sprang fram. Ur lönlådan framtog herr Hall en gammal bok, hvars nötta, hvita skinnband sammanhölls af ett par stora silfverknäppen. Herr Hall slog upp boken och började läsa. Det var hans fars gamla engelska familjebibel.

Unge John på resa.

Bondbarnen sprungo andfådda efter vagnarne och tiggde slantar af den resande herrn i första vagnen, som drogs af fyra hästar och var den vackraste resvagn, som någonsin blifvit skådad i Finland. Vagnen, som följde efter på makligt afstånd för dammets skull, var en pack- och köksvagn. Kocken och betjänterna, som åkte i denna vagn, svuro och hötte åt barnen, men deras husbonde i första vagnen kastade kopparslantar till höger och vänster åt den jublande skaran, som bildade vagnarnes eskort ända fram till Åbo stadsport. Somliga voro med ända till värdshuset, där nyfikna skaror samlade sig för att se, hvem den förnäme ägaren till de stora och granna vagnarne månde vara.

Värden stod djupt bugande i porten och bad mobben att ej vara påträngande.

Men skaran var alltför nyfiken för att lystra till uppmaningen. Man trängdes och knuffades och kikade in genom vagnsfönstret.

— Det är en ryss, ropade en.

— En smutsig ryss, skrek en annan, då en man med långt skägg visade sig på vagnssteget, som betjänterna nerfällde.

Men den främmande sade på svenska:

— God dag, herr värd! Haf godheten att se till, att vagnarne genast föras öfver på postfartyget, som går till Sverige!

Värden bugade sig alltjämt.

— Nådig herre, detta låter sig tyvärr ej göra, fartyget har ej ännu anländt, vidriga vindar i Bottenhafvet ha fördröjt dess ankomst.

— För hur lång tid?

— Det är omöjligt att säga. Men troligtvis kan min herre ej påräkna att få afsegla förrän om tvenne dagar.

— Då är det väl, att jag har godt om tid. Men förhör sig, ifall intet annat fartyg står att hyra! Fast vänta! Jag måste bese staden. Hör på, herr värd, uppehåller sig ej möjligen i värdshuset någon student eller annan kunnig person, som kunde tjäna mig till vägvisare vid beseendet af de akademiska samlingarna och domkyrkan?

— En svensk student finns verkligen här i huset, nådig herre. Han är fattig och har därför ej rest hem öfver sommaren som de andra. Skall jag tillsäga honom?

— Ja, var så god och gör det och bed honom infinna sig här om en timme, ifall hans tid så tillåter.

När den resande gått upp i värdshuset, trängde sig folkmassan kring de båda vagnarne, som voro så ansenliga, att ingen af dem rymdes i vagnslidret. Man kikade in i resvagnen och beskärmade sig öfver dess praktfulla inredning, man kröp inunder den för att beskåda de märkvärdiga fjädrarna, och man fingrade på packlårarna, som buros upp i värdshuset.

— Hvem far med slik ståt genom landet, när det ej är kungen själf? frågade man.

Och betjänterna svarade:

— Det gör John Hall från Götheborg.

Klockan i domkyrkan slog tolf, då den efterskickade studenten knackade på dörren till värdshusets ansenligaste rum, som den resande bebodde. En vänlig röst ropade: Stig in!

Studenten gjorde så, men blef förbluffad stående på tröskeln.

Härinne rådde sannerligen Jerusalems förstörelse. Men studenten såg blott, att allt var villervalla, utan att i förstone få klarhet öfver, hvari denna bestod. Hans blickar sökte den rike herrn, som låtit kalla honom. Längst framme vid ena fönstret såg studenten en skogsman med långt skägg, iklädd en ganska sliten blå fris-syrtut med nerfälld skjortkrage men utan halsduk. Det var ett besynnerligt utseende och en besynnerlig påklädsel för en rik man. Men ju mer studenten såg, desto mera behagade honom uttrycket i främlingens ansikte.

Studenten väntade alltjämt, men då den resande totalt tycktes ha förgätit, att han tillkallat någon, eller att han tillropat denne någon att stiga in, blef studenten otålig och gjorde sig redo till att gå. Men dörrlåset knarrade, och den främmande herrn vände sig om.

— Nej se, när kom min herre? Välkommen, min herre! Var god och stig fram!

Studenten svarade:

— Det har sig just ej så lättvindigt att stiga fram i det här rummet, men jag skall försöka.

Vid hvarje steg han tog, snubblade han öfver

jaktredskap och metspön, som stodo lutade mot stolarne, eller ref ned något af den mångfald af föremål, som öfverallt skräpade. Där lågo stenar och stoffer, där herbarier med pressade växter, där uppstoppade fåglar, ormar och ödlor i burkar med sprit och tusentals andra besynnerliga resedon.

Den resande herrn drog själf ner ett jaktgevär, som föll till golfvet med ett hiskligt brak, då han gick sin gäst till mötes.

— Förlåt, att jag besvärat min herre hit, sade han. Jag är John Hall från Götheborg.

— Mitt namn är Alm. Jag är prästson från Småland.

John Hall fixerade sin gäst uppmärksamt.

— Jag tycker om min herre, sade han. Var god och sitt ner, så få vi språkas vid. Förstår herr Alm sig på stenar?

— Åja, tämligen. Men af alla naturvetenskaper sysselsätter jag mig helst med kemien.

— Det gläder mig. Jag skall visa herrn anteckningar öfver några kemiska experiment, som jag förehaft. Men dessförinnan vill jag gärna förevisa de stenar, jag dels samlat, dels inköpt under min resa. Jag har dem förvarade i dessa byxor, tills jag hemfört dem, och de hunnit bli uppställda i mitt naturaliekabinett. Det är ett bra påfund, inte sant?

John Hall höll upp ett par hvita kaschmirsbyxor, hvilkas vida ben, nedtill ombundna med snören, voro alldeles fyllda med stenar och petrifikat.

— En simpel lärftssäck vore lika bra, tycker jag. Är det där ett par byxor?

— Ja, hvad säger herrn! Jag köpte de här vidunderliga byxorna hos Londons förnämste skräddare.

Min far ville, att jag skulle köpa kläder af senaste engelska modet under min utländska resa. Jag har ej velat göra honom emot och har därför köpt en hel hoper, som jag dock aldrig tänker nyttja. Det här skall vara byxor! Har min herre någonsin sett något så horribelt, men alla karlar komma i alla fall att bruka dylika, därför att det är à la mode.

— Ja, sannerligen se ej byxorna ut som en säck.

— Det är efter min mening det enda, hvartill de kunna användas. Andra få styra ut sig som apor, jag gör det inte. Jag klär mig efter mitt eget tycke. Hela koffertar med kläder har jag emellertid hem med mig och skall nog få användning för dem på ett eller annat sätt, men taga dem på mig, gör jag inte. Men nog härom, se i stället på den här kalkstenen! Den är märklig för sin ovanliga grynighet, inte sant?

— Jag har sett en myckenhet af detta slag på Öland.

— Säger min herre det? Jag köpte den som en raritet. Här har jag petrifikater. Som min herre ser, ganska många conchitæ striatæ och cochlitæ, dels helt simpla, dels förgyllda med en kisskorpa, dels inuti uppfyllda med kristaller.

— Herr Hall intresserar sig för naturvetenskaperna, hör jag.

Unge John for med handen genom sitt skägg och såg allvarligt på sin gäst.

— Jag värderar vetenskaper och konster högst af allt, sade han. Men kunna vi ej nu gå och bese de akademiska samlingarna, de intressera mig mycket.

John Hall började leta.

— Jag finner ej min hatt. Hör hit, Andreas — var god och skaffa fram min hatt!

Betjänten sökte förgäfves, tills hans herre steg upp från stolen och befanns ha suttit på sin hatt.

— Den hatten duger ej mera, sade betjänten, som fåfängt bemödade sig att återge den dess naturliga skapnad. Han tog upp en af hattarne ur den engelska kofferten och räckte den åt sin herre. Se här har herr Hall en ny hatt!

— Nej, för all del, den är lika tokiger som byxorna, då bär jag hellre min gamla hatt som den är.

Betjänten försökte göra invändningar, men det hjälpte inte. Utan att fråga, drog han emellertid af sin herre den gamla slitna syrtuten och ajusterade honom i en tämligen ny grön jaktrock. John lät honom handskas med sig, som om han vore ett barn.

— Sådant här toilettväsen glömmer jag immerfort, herr student, när jag blir ifrig med mina stenar, sade John med sitt vackra småleende. Är jag bra nu, min herre?

— Ja visst, om blott inte det där skägget vore, svarade den uppriktige studenten.

— Jag har lagt mig till det ryska bruket att bära skägg, därför att jag tycker, att det är synnerligen bekvämt.

— Kanske att det är bekvämt, men det är ovant och väcker uppmärksamhet.

— Det frågar jag inte efter. Jag är van att väcka uppmärksamhet. Jag skall säga, jag tycker inte om att vara precis som andra. Och jag tycker om min herre, därför att min herre inte är precis som andra, utan säger sin mening rent ut.

— Hvarför skulle jag inte göra det? Jag har lärt att tala sanning.

— Det tycker jag om. Kom nu, så gå vi!

De gingo tillsammans ner för det gamla värdshusets brakande trätrappa, framåt den soliga Storgatan till universitetet.

John Hall utsporde sin ciceron om allt. Han ville ha reda på, huru de akademiska samlingarna kommit till, och hvem som ordnat dem.

— Saken är den, att jag under mina resor i Sverige inköpt stenar och mineralier från alla provinser, hvaraf jag tänker göra en fullständig samling i svensk geologi och mineralogi, sade John. Denna samling skall åtföljas af en skrifven förklaring. Jag skall visa min herre. Han trefvade i bröstfickan och drog fram en bunt smutsiga blad och lösa papper och visade studenten de anteckningar, han gjort.

Studenten gjorde några anmärkningar och påminte slutligen om att middagstiden var inne.

— Den hade jag platt förgätit. Kom, så gå vi tillbaka till värdshuset! Jag har låtit tillsäga min kock att duka i lindbersån, som denna heta dag kan erbjuda skugga och svalka, och jag hoppas, att min herre blir min gäst.

— Med nöje. Jag skall också göra skäl för anrättningarna, ty jag är ganska hungrig. Tycker ej herr Hall i alla fall, att det är bra besvärligt att resa med så mycken betjäning och så stor tross?

— Det har jag inte tänkt pa. Jag är van därvid alltifrån barndomen och vet ej af något annat.

— Jag tycker, att det är synd om herr Hall, som ej får sköta sig själf.

— Sköter jag inte mig själf? Jag gör precis som jag vill, och andra få rätta sig efter mig!

— Det är inte så jag menar. I herr Halls ställe skulle jag känna mig mycket ofri.

John Hall funderade på saken, därpå hade han synbarligen aldrig tänkt.

De hade nu kommit fram till värdshuset. Måltiden var framdukad i bersån, som erbjöd skugga, under det att trädgården med sina kryddsängar och frukträd låg och ångade i solskenet. Några bikupor stodo på en grönmålad bänk, och bina flögo surrande ut och in.

John slog sig genast ner vid bordet, men studenten blef en lång stund stående framför det med hopknäppta händer.

John väntade.

Ändtligen satte sig studenten.

— Läser min herre alltid så långa bordsböner?

— Ja, det gör jag. Läser herr Hall ingen bordsbön?

— Nej, det har jag lagt bort för länge sedan.

— Det är orätt. Utan bordsbön följer ingen välsignelse med måltiden, anrättningarna må vara aldrig så kräsliga, säger min far. Jag skulle vilja, att herr Hall kände min gamle far, min gamla mor och vår gamla prästgård. Den ligger så täckt, fridfullt inbäddad mellan grönskande träd, vid en insjös lugna rand. Alldeles utanför min fars studerkammare ha vi kyrkogården. Min högsta sträfvan är, att en gång, när min far sent omsider lyktar sina ögon, få bli hans värdige efterträdare.

— Det är en stor lycka för en son att älska sin faders kall, som han en gång skall ärfva. Hur

mången son måste ej bli sin faders efterträdare utan att göra detta! Men jag är en alltför försumlig värd. Var god och förse sig! Vinet är från min faders källare.

— Skall ej herr Hall själf...?

— Tackar ödmjukast. — Inte mera. Jag är ingen kännare utan mycket måttlig i mat och dryck. Äro min herres föräldrar redan till ålder komna?

— Ja, de äro mycket gamla. Min far närmar sig med stora steg de sjutti åren. Han har fyllt sex och sexti år.

— Alldeles samma ålder har min far. Men min far är en märkvärdig åldring. Flitig som en myra och klok och driftig, som vore han blott tjugo år. Han sitter på sitt contoir lika många timmar som den yngste af sina handelsbetjänter.

— Min far är också kry och duktig, långt mer än mången yngling. Han predikar hvarje söndag tvenne gånger, han läser med sina nattvardsbarn, han sköter sitt landtbruk och ser till sina fattiga. Och min mor! Herr Hall skulle se min mor! Hon är en liten rund, treflig gumma med krithvitt hår under bindmössan och så god och mjuk att taga under hakan och kyssa på ögonen. Hon har en hy, hvit och röd som en ung flickas. Och hon spinner själf sitt garn och slår i väfstolen och sköter hönsen och matar grisarne, fast hon är fyllda sextio år. Lefver herr Halls mor?

— Ja bevars. Men jag skulle ju visa min anteckningsbok, rörande de kemiska experimenten, om hvilka jag talat.

Studenten höll på att bryta mandlarne vid des-

serten, medan John Hall tog fram en sliten anteckningsbok.

— Var god och se!

Studenten bläddrade i boken. På baksidan af ett blad med kemiska anteckningar upptäckte han en väl tecknad blomma.

— Herr Hall ritar? sade han.

— Jag ritar, målar och etsar. Den där blomman, ja, den där blomman rör en privatsak, om hvilken jag kanhända en annan gång och vid närmare bekantskap torde tala med min herre. Gå vidare!

På nästa blad fann studenten ett projekt rörande ett stort och vidlyftigt affärsföretag.

— Intresserar sig herr Hall också för affärer? frågade han förvånad.

— Ja, för de ovanliga och storartade. John Hall lutade sig öfver studentens axel och läste med lika mycket intresse som han.

— Det där skall en gång utföras. Det är en förträfflig idé. Jag skrifver ner den ena planen efter den andra, allt eftersom de fara genom mitt hufvud, förstår min herre! Mina projekter röra mest de sköna konsterna och vetenskaperna, men också filantropiska och understundom merkantila ämnen, som min herre ser. Dessa senare idéer äro alla mycket vidtomfattande, efter min faders förmenande alltför vidtomfattande. Men jag har ej andra idéer än sådana.

Han började tala om sina idéer och projekter. Studenten kände sig helt förvirrad.

Är detta en man med ett utmärkt lysande snille och lekande inbillningsgåfva, eller är han blott sam-

mansatt af underligheter, kapabel af de största dårskaper och färdig till allt? tänkte han.

Bäst de sutto samspråkande, kom resbetjänten och anmälde, att han lyckats förhyra ett fartyg, som följande morgon i dagbräckningen var färdigt att afsegla till Sverige.

— Befaller herr Hall, att vagnarne ofördröjligen skola öfverföras på skeppet? frågade han.

— Det kommer mig alldeles icke lägligt, utropade John, vänd till studenten. Jag har tyckt om min herres sällskap. Det är inte många människor, i hvilkas sällskap jag trifves, och det passar mig inte, att vi så snart skola skiljas.

— Också jag har haft en mycket angenäm dag, sade studenten.

— Nej, jag vill det inte, jag gör det inte, jag behöfver inte göra det. John stampade i marken som ett oregerligt barn. Hör, Mathias! Vagnarne skola ej föras ombord på skeppet, gå i stället ner och gif kaptenen återbud. Lämna honom det här till ersättning för hans omak. Jag vill inte resa med hans usla fartyg.

— Herr Hall stannar således i Åbo ännu någon tid? frågade studenten.

— Nej bevars, jag reser nog i morgon hem till Sverige, men inte sjöledes, utan landvägen öfver Torneå och Lappmarken. Se inte så förbluffad ut! Man kan också mycket väl fara den vägen, ifall man så behagar, om den äfven inte är den ginaste. Jag har emellertid ej brådtom, och jag lofvar mig mycket nöje af denna resa, förutsatt att min herre fogar sig efter min önskan och gör mig sällskap.

— Det är alldeles ogörligt, sade studenten. Min far är fattig och kan ej underhålla mig vid akademien längre än till instundande höst. Det är därför jag ej kunnat resa hem öfver sommaren. Jag måste vara färdig till hösten.

— Äro betänkligheterna endast af ekonomisk natur? Då är saken lätt afhjälpt, utbrast John med strålande min. Se här, och se här!

Han stack handen ner i byxfickan och tog upp en mängd dukater, som han trugade ner i studentens ficka.

— Är detta ej nog, så tag en summa, som kan häfva alla hinder, penningarne ligga i schatullet därinne. Tag så mycket som behagas och utan samvetsbetänkligheter. Det har ingen fara att taga hur mycket som helst. Jag kan aldrig bli fattig.

— Nej, nej. Inte mera än detta! Var så god och tag igen det öfverflödiga! Jag har aldrig i mitt lif haft så mycket pengar. Det här räcker till ännu en termin vid akademien.

— Nå, då får jag herrn, inte sant? Jag skall laga att herrn får återse sina gamla föräldrar, sedan vi skilts åt i Stockholm.

— Hvad herr Hall är god!

— Jag är visst inte god, tvärtom jag erkänner sanningen af La Rochefoucaulds ord, att det är egenkärleken, som danar vänskapen. Vi älska att äga någon, med hvilken vi kunna tala om oss själfva, för hvilken vi kunna skryta af vår sällhet, när vi äro lyckliga, eller klaga öfver ödets orättvisor, när vi äro bedröfvade. Det är en sådan vänskap, jag alltid önskat mig — och som jag nu tror mig ha funnit. Au revoir till i morgon klockan sju. Väl-

kommen till frukosten, och tack för att min herre ej varit en bråkstake, utan låtit mig få min vilja fram!

Den präktiga resvagnen rullade åter framåt landsvägen. Men i dag sutto tvenne resande inne i vagnen.

Det var i juli månad, morgonen hade varit mulen, men vid tiotiden bröt solen fram och gjorde dagen till en af de hetaste under sommaren, och dammet höjde sig som en molnstod mellan de båda vagnarne.

— Min herre skall väl beskåda sitt fängelse, sade John Hall.

Studenten såg sig omkring.

— Vagnen är mycket bekväm, sade han makligt.

— Den är mer inventiös än min herre förmodar. — Röker min herre icke pipa? Här har jag pipskåpet. Välj hvilken pipa som behagas, utom den här, som är min favorit, och som jag nu tänker tända. — Sedan skall jag förevisa vagnen.

De båda herrarne rökte och bolmade en stund under tystnad. Ändtligen sade John: — Se hit! Vill man tillbringa natten härinne, och det vill man ganska gärna, när värdshusen äro alltför skröpliga, så har man blott att trycka på den här knappen, och flux förvandlas vagnen till en ypperlig sängkammare. Madrassen rullar ut af sig själf, och man slumrar förträffligt på den, vi skola pröfva på saken under resan i Lappmarken. Men här finnas också många andra sinnrika inventioner. Här ha vi reseapoteket med allt hvad man kan tarfva. Och här är resebiblioteket. John Hall tryckte på en fjäder, framsidan af vagnen öppnade sig och visade ett litet nätt bibliotek.

— Se på den här lilla boken, det är min synnerliga favorit, jag har medfört den från Gotheborg,

där den utkom för ett par år sedan. Den heter »Enslighetsälskaren». Har min herre läst den? Inte? Här är i all synnerhet några stanzer till Vänskapen, som mycket behaga mig.

John Hall lade undan sin pipa och började läsa. Han hade en ganska behaglig röst och läste med känsla, fast föredraget möjligtvis kunnat vara en mån mindre patetiskt:

»Trött jag vandrade på lifvets stig.
Nattens irrbloss virrade mitt öga.
Ingen huslig skugga mötte mig,
Ingen stjärna blänkte i det höga.

Känslofull för mina suckars röst,
Himlen såg och ömkade min smärta,
Skickade en Vän intill mitt bröst,
Och bekymren flydde detta hjärta.

Tillslut, Lycka, dina stolta slott,
Purpurns skimmer höljer icke bojan.
Med en Vän mitt högmod fordrar blott
Måttligheten och den lugna kojan.

Störta, Motgång, störta mot mitt tjäll,
Detta tjäll, som dalens låghet gömmer.
Med en Vän, i lifvets skymning säll,
Leende jag ödets stormar glömmer.

Då jag lämnar dödlighetens strand,
Skall en Vän mitt trötta öga sluta
Och en Usling på min Urnas rand
Tacksamhetens varma tårar gjuta.»

John hade tårar i ögonen, när han slutat läsa. Studenten bolmade fortfarande helt lugnt på sin pipa.

När John satte in »Enslighetsälskaren» till de andra böckerna, drog han af våda ned en liten bok, som studenten upptog och återlämnade.

— Har herr Hall varit i S:t Petersburg? Jag ser, att det här är en beskrifning öfver den staden.

— Jag kommer närmast därifrån, sade John.

— Och herr Hall var allena också där, ty jag räknar ej betjänterna?

John blef mörkröd. — Nej, icke där. Där hade jag sällskap, men vi skildes åt. Hon narrades för mig, jag blef ond, och när hon ej ville rätta sig efter min vilja, körde jag af henne.

Studenten såg förbluffad på sin värd.

— Hvem var det, som kördes af? frågade han.

— Det var min älskarinna. Men man borde aldrig vara filosof till hälften. Jag borde ha varit förberedd på att falla offer för tillställningar, då jag var nog olycklig att vända mig till ett vidlyftigt fruntimmer. Har min vän hört talas om skådespelerskan Inga Åberg?

— Jag har sett henne.

— På teatern?

— Nej, utanför Wauxhallen i Kungsträdgården uti Stockholm. Det är fyra år sedan dess. Jag stod utanför gallret, då en dam steg ur sin vagn för att promenera därinne. Folket omkring mig ropade, att det var Inga Åberg.

— För fyra år sedan, då var hon inte mycket påklädd, inföll John och knackade askan ur tobakspipan.

— Det var det oanständigaste kvinnfolk, jag

någonsin sett, utbrast studenten med stor indignation.

— Jag kan tala om för min vän af hvad klädesplagg Inga Åbergs dräkt bestod den tiden, sade John med ett elakt småleende. Först var det pantalons, långt uppe och noga efter lifvet, så en légèr florskappa, som sannerligen icke hindrade något öga att genomskåda. På foten hade hon en såla, fäst kring smalbenet med band, och guldringar på tårna.

— Ja fy, det minns jag. Det var ett vedervärdigt troll!

— Inga Åberg! Ja, det kan man också kalla henne, fast man vanligtvis ger henne långt vackrare namn, både när man talar till henne och när man talar om henne. Min vän ser sig inquiet omkring i vagnen! Var ej rädd, hon är ej undanstucken här. Hon och jag äro skilda åt för tid och evighet. Men låtom oss tala om något annat! Ser min herre hvilken täck utsikt från denna kulle? Finland är ett vackert land.

John Hall lät vagnen hålla och steg ur för att från kullen afteckna landskapets konturer.

— Se på denna mörka skog, som utgör fonden af landskapet, och hur den vid horisonten är öppnad af en genombrytande dal, i hvilken denna lilla å tagit läge, sade han.

John Hall ritade flitigt, medan han samspråkade med studenten, som satt midt emot honom på en tufva vid dikesranden.

— Säkert har min herre liksom jag anmärkt den förtjusning, hvarmed resande beskrifva Italien, men gifves väl i deras teckning någon skönhet, som icke är känd här i norden? Äga vi icke en angenäm

svalka, som viftar balsamiska angor från en blomstrande äng eller en björkdunge? Och äga vi icke en horisont, som ännu skimrar med västerns purpurstrimma, när morgonrodnaden färgar österns nästgränsande bädd? Äga vi icke en langsamt frambrytande skymning, som dunklar himlen utan att förmörka den?

Studenten såg förvånad på den talande.

John Hall lät sin blick ännu en gång öfverfara landskapet.

— Här är alltför täckt, sade han åter. Därpå fortsatte han utan ringaste öfvergang.

— Jag skulle kunna tala om för min herre på hvad sätt denna listiga äfventyrerska bedrog mig. Men det kan inte intressera min herre.

— Nej, alldeles icke, svarade studenten på sitt burdusa manér.

John Hall ref papperet, på hvilket han tecknat utsikten, i små stycken och strödde dem omkring sig.

— Men det gifves andra sköna kvinnor i Sverige, och när jag framdeles gifter mig, skall jag veta skaffa mig den vackraste af dem alla.

Studenten såg förbluffad på John Hall.

— Herr Hall menar väl den dygdigaste?

— Jag menar den vackraste — jag skulle aldrig kunna älska en aldrig så dygdig kvinna, om hon därjämte vore ful. Jag tycker om allt, som är vackert. Hvarför skulle jag låta mina ögon pinas vid åsynen af en ful hustru, när en vacker lika lätt står mig till buds?

— Herr Hall talar, som om det blott gällde att välja, men den kvinna, som behagar oss, står oftast ej till att erhålla.

— Jag skulle ej vilja taga en hustru, som jag visste ej älskade mig, men hvad det beträffar att kunna få, nog kan jag få hvilken jag vill ha.

— Hvarför det? frågade studenten.

— Därför att jag är John Hall.

— Herr Hall menar, därför att herr Hall är rik?

— Ja, naturligtvis.

Studenten blef blossande röd.

— Får jag säga, att det säkerligen är en alldeles falsk föreställning. Jag beklagar herr Hall, som kan så tänka och tala. Jag beklagar denna falska föreställning, att allt kan fås för pengar. Jag tror, nej, jag vet, att den man kommer lika langt, ja, längre i världen, som beflitar sig om att vara en duglig och hederlig karl, som gör hvar man rätt och talar sanning och har ett gudaktigt sinnelag, som den hvilken äger alla kung Salomos skatter.

— Jag skulle önska, att jag härvidlag kunde vara af samma åsikt. Ty min vän skall veta, att jag otaliga nätter legat vaken, ett rof för den pinsamma tanken, att ingen människa frågar efter, att jag är en dygdig man, utan endast tänker på att jag är rike Hallens son! Sannerligen jag begriper att det så är, ty själf frågar jag ej den ringaste smula efter pengar och förstår mig ej på dem. Men så är det ej med andra, och jag skulle önska, att min vän kunde öfvertyga mig om att det finnes människor, hvilka ej fästa något afseende vid personen, utan behandla tiggaren och millionären lika. Jag skulle vilja, förklädd till tiggare, besöka ett obekant hus och se hur jag där blefve bemött.

— Är detta verkligen herr Halls mening, så kunna vi ju pröfva på. Vi fara i morgon förbi en

prästgård, om hvars invånare jag vet så mycket, att jag tryggt vågar påstå, att de lika vänligt skola välkomna den fattige stafkarlen som den rike herr Hall.

— Och i den prästgården finnes en liten, täck prästgårdsmamsell, förmodar jag af min väns vackra rodnad. Nå, henne skulle jag vilja se för att öfvertyga mig om, att hon verkligen är min vän värdig; det andra miraklet går jag väl miste om. Skola vi således utföra denna plan och i morgon, till fots och förklädda till tiggare, färdas vägen fram, tills vi hunnit min väns prästgård, och se, hur vi där bli mottagna? Är detta afgjordt? Hur innerligt belåten skulle jag ej känna mig, ifall jag blefve hyggligt bemött för min egen skull och ej för de usla penningarnes! Men därpå vågar jag knappast hoppas.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— Hallå, hallå, vak upp, herr sjusofvare!

Studenten reste sig yrvaken i sängen, då han hörde knackningen.

— Är elden lös? ropade han.

— Nej bevars, men lås upp.

Det var John Halls röst, men i dörren stod en stafkarl i sliten, blå syrtut utan halsduk, med uppfläkt skjorta, trasig hatt djupt neddragen öfver ögonen och en väldig knölpåk i handen. Det långa oredda skägget och det tofviga håret gaf John Hall till fullkomlighet utseendet af en landstrykare.

Sedan studenten öppnat dörren, lade han sig åter i sängen och vände hufvudet mot väggen.

— Klockan är endast fyra, mumlade han.

— Klockan är sex. Stig upp, min vän!

Men studenten rörde sig ej. Då tog John Hall vattenkannan från tvättbordet och hällde hela dess

innehåll öfver den nu fullt vakne, men mycket missbelåtne mannen.

— Stig mans upp! Jag är nyfiken på hvad som skall hända oss. I nio och tjugo år har jag varit rik, nu skall jag i tolf timmar vara fattig. Min vän är ju god och stiger flux upp och tar på sig ett par slitna skor och trasiga kläder. Sådana finnas väl?

— Till öfverflöd i Åbo, men på denna resa medför jag blott en enda anständig dräkt.

— Min vän skall få låna paltor af mig, jag har flera än dessa i mina koffertar. Jag tycker om att begagna kläder, som jag vant mig vid, och i hvilka jag ej behöfver känna något skräddaretvång. Jag skall skicka in Andreas, och han skall travestera min vän på några få momanger. Han har lösskägg och annat utklädseldon tillreds, ty jag har varit på flera maskerader både i London och i S:t Petersburg. Han gör detta så bra, att min väns gamla mor, nere i Småland, ej skulle känna igen sin son, ifall hon finge se honom. Det är visserligen skada på det vackra utseendet, men hvad gör det för en gångs skull och för nöjet att få råka den vackra prästgårdsmamsellen och för tillfredsställelsen att visa mig, att jag dömt orätt i allt annat än vid uppskattandet af hennes behag.

— Hur tänker herr Hall uppträda i prästgården?

— Det vet jag alldeles icke, det får bero på ögonblickets ingifvelse. Måhända säger jag ej ett ord, utan sträcker blott fram min hand och ber om en allmosa, måhända pratar jag omkull både prästfar och prästmor och min väns lilla flamma på köpet. Där ha vi Andreas. Se så, foga sig nu!

En timme senare begåfvo de två sig i väg,

John Hall lycklig och stolt öfver sina trasor, studenten surmulen, men båda till fullkomlighet förklädda. En hvar, som mötte dem, tog de två vandrarne för hvad de utgåfvo sig. John underlät heller aldrig att framräcka sin hand och mumla: gif en fattig vandringsman en slant! Härtill ville dock studenten ej bekväma sig.

Hade John Hall ofta varit tyst och allvarsam, da han i sin granna vagn åkte framåt vägen, var han nu glad och förnöjd och sjöng och hvisslade, där han med knölpåken i hand, och hatten djupt nedtryckt öfver pannan vandrade fram den långa, dammiga och skugglösa landsvägen.

Det led framåt aftonen, och deras väg förde genom en skog. Än hördes en enslig dufva, som kurrade i en åldrig stam, än lyssnade de till orrens aftonmusik, som öfverröstade en flock af starar och förenade sina toner med den gälla bofinkens. En vig ekorre kilade öfver vägen och hoppade mellan tallarna.

Ändtligen skymtade den hvita prästgården mellan träden. Längre bort, bakom åkrarne och omgifven af fruktträd och humlegårdar, låg en täck by, vid hvars gästgifvaregård John Hall stämt möte med vagnarne. En dåsig juliaftons fredlighet hvilade öfver prästgården. Ingen ilsken hund rusade pa dem, ej heller jagades de bort af gårdsfolket. Alla tjänstehjon voro borta på slåttern, och prästen hade gått till ett närbeläget torp på sjukbesök. Endast prästfrun och de båda unga döttrarna voro hemma. De sutto i stora salen på nedre botten, sysselsatta med spånad. Salen hade hvitmålade möbler, och det renskurade golfvet var strödt med enris. I fönstren

stodo blommande balsamin och myrten. Öfver soffan hängde ett par porträtt i nötta förgyllda ramar, det ena föreställde en vördig prost, det andra hans lika vördiga prostinna. Allt detta iakttogo John Hall och studenten, innan de knackade på köksdörren och skrämde de stackars fruntimren, hvilka förskräckta kommo ut och frågade, hvad som var på färde.

— Vi äro ett par fattiga vandringsmän, som bedja om en dryck vatten, sade John.

Den täckaste af de båda prästgårdsmamsellerna kom fram med en skopa vatten, som hon räckte honom.

John förstod af studentens uppsyn, att det var hans flamma, som spelade Rebecca gentemot den törstige Eleazar.

I detsamma kom prästfar genom trädgården och tittade in i köket.

— God afton, god afton, godt folk, sade han. Har mor och flickorna intet annat än vatten att bjuda ett par vandringsmän? Sätt er här i köket och vänta, medan gröten kokar, och låt mig höra, hvarifrån ni komma.

— Vi äro från Sverige, svarade John.

— Och ha sett bättre dagar. Det hör jag på talet, sade prästfar vänligt. Han hade tändt sin pipa och slagit sig ned på fållbänken bredvid de båda männen. Ären I bröder?

— Å nej, jag är från Götheborg, och min vän är från Småland.

— Ären I för tillfället utan sysselsättning, ty jag förmodar att I lärt något yrke.

— Jag har lärt att teckna och etsa, svarade

John, som talade långsamt och försiktigt, ty han var rädd att förråda sig.

— Tala om dina lefnadshändelser, det skulle roa mig att höra.

Hela familjen var nu samlad i köket. Prästmor stod vid spiseln och passade på gröten, och de unga flickorna framsatte på det nyskurade köksbordet tallrikar och skedar jämte ett stort bröd, smör och mjölk åt de båda färdemännen.

Studenten satt alldeles stum och kunde ej taga sina ögon från den vackra mamsell Augusta. Prästen satt på fällbänken bredvid studenten, men John Hall hade rest sig upp, då han skulle tala. Han stod med hatten i hand och vred den mellan händerna, som om han ej rätt visste, hvad han skulle säga. Men plötsligen grep han sig an och började:

— Jag är en rik mans son. Ingenting vardt mig nekadt, allt fanns till öfverflöd, alla mina önskningar tillfredsställdes och uppfylldes af en öm fader . . .

John höll inne ett ögonblick som för att hämta andan.

Men innan han hunnit fortsätta, sade prästen, i det han knackade askan ur pipan:

— Och denne ömme fader är nu död, och du har så illa förvaltat ditt arf, att du blifvit fattig.

John svarade ej på frågan om faderns död.

— Nej, nej, så var det icke. — Jag skall tala om hur det var. Sedan de stora rikedomarne blifvit mina, ville jag ytterligare förkofra dem, och jag gjorde det. Jag hade större vyer än köpmännen omkring mig. Jag vågade mera än andra, och jag

vann mera än någon annan. Jag hade lyckan med mig i allt hvad jag företog. Allt hvad jag rörde vid förvandlades till guld. Min ömme faders gamla vänner bistodo mig med råd och dåd, hans contoirspersonal, som insåg att, om jag än ej ärft hela min fars duglighet och erfarenhet, jag dock ärft hans goda vilja, arbetade för mig lika troget och redbart, som de arbetat för honom. Jag blef allt rikare dag för dag. Men då greps jag af tanken: »Hvad båtar dig all denna rikedom, du, som redan förut har mera än nog! Du är en man med enkla vanor, du frågar ej efter granna kläder eller ett yppigt bord eller de stores gunst. Du har tillräckligt studerat den Alpiske filosofen för att älska naturen, du dyrkar vetenskaperna och de sköna konsterna, och du skattar friheten från allt tvång högre än annat. Nu har du tillräckligt visat, att det arf, din fader efterlämnat, fallit i händer, som kunna förvalta och förkofra det så som han önskade, nu har du också rättighet att njuta däraf efter ditt eget skön. Jag såg mig omkring, öfverallt möttes mina ögon af nöd och elände, alltjämt sårades mina öron af uslingars klagan och späda barns rop efter bröd. Jag ömmade för mina likars nöd, jag ville bättra deras villkor. Jag, som njöt af allt skönt i naturen och de sköna konsterna, jag fasade för det fula, som öfverallt omgaf mig, när jag lät min blick hvila på mänskligheten. Jag ville afskaffa nöd, elände, laster och brott, jag ville göra mänskligheten lycklig och bereda den tillfälle att uppfatta och njuta af naturens och konstens skönhet, af inbillningens nöjen, af dygd och goda seder. — Ja, herr pastor, förebrå mig att jag är en

svärmare och en fantast, det är ej första gången, jag hör detta!

John Hall strök med handen öfver pannan, och hans ögon stodo fulla af tårar.

Pastorn nickade: fortsätt, fortsätt!

— Jag försökte realisera mina planer till mänsklighetens lyckliggörande. Jag hade många bruk och egendomar, på dem sörjde jag för mina underhafvandes väl. Jag byggde nya och välförsedda torp och bostäder, jag inrättade goda skolor för barnen, ynglingarne fingo tillträde till mina konstsamlingar och mina naturaliekabinett, för de sjuka uppförde jag hospitaler, för de ålderstigne inrättade jag understödskassor. Från mina orangerier delade jag ut blommor åt kvinnorna, så att de kunde pryda sina bostäder med dessa täcka Floras barn. Jag ville, att mina underhafvande skulle känna sig lyckliga, att det ibland dem ej skulle finnas en fattig eller nödställd man eller kvinna eller ett af hunger kvidande barn. Jag ville återföra dem till naturen, ej till den vilda och råa naturen, som nöden och hungern föder, utan till den sköna naturen, den jag själf älskar och vördar, därför påbjöd jag, att deras bostäder skulle prydas med blommor, därför upplät jag mina af konstens mästare prydda salar och gemak till deras beskådande — —

John Hall hade blifvit allt ifrigare och ifrigare, medan han talade. Hans ögon strålade, och färgen kom och gick på hans bleka kinder. Alla betraktade honom med undran och glömde trasorna, som omslöto honom för den hänförelse, som jämte den vackraste godhet lyste ur hans drag.

— Och hur lyckades din afsikt? frågade prästen mildt. Men jag behöfver ej fråga. —

— Den lyckades, som allt lyckades, för mig. På bruken och egendomarne rådde ett paradisiskt tillstånd, i staden sörjde jag också för mina trogna arbetare och raska sjömän. Min gode far hade börjat härmed, och jag fullföljde hans afsikter. Men jag var alltför rik för att inskränka mig till att endast sörja för dem, som stodo mig nära, efter hand fick jag lust att utbreda mina välgärningar. Jag donerade min fädernestad stora summor, för hvilka man efter mina bestämmelser byggde hospital och fattighus, jag skänkte till samlandet af konstföremål och till naturvetenskapliga ändamål. Alla dessa milda och allmännyttiga stiftelser buro min fars och mitt namn. Själf vandrade jag nöjd och säll mellan de armes tillflyktsort och konstens salar.

— Naturligtvis kunde ej den största rikedom räcka till allt det där. Du behöfver ej säga mig mera, nu vet jag hvad som bragte dig till tiggarstafven, sade prästen.

John funderade ett ögonblick, som om han ej ville gå in på att så var förhållandet, men slutligen vaknade han upp som ur en skön dröm till medvetande om den skepnad, i hvilken han uppträdde, och han svarade långsamt:

— Ja, jag blef fattig, men hvad mera? Behöfde jag därför vara olycklig? Hade jag ej mina vänners beundran, mina förre underlydandes kärlek och tacksamhet? Jag hade ju så ringa behof — jag kunde försörja mig med min etsning, jag hade en vän, som jag älskade, och en trogen hustru, som ingenting bättre begärde än att med mig få dela min

ädla fattigdom. Hvart jag vände mig i världen, möttes jag af goda människor, som visade sig lika kärleksfulla mot den fattige mannen som mot den mångprisade millionären, alldeles som mitt goda värdfolk nu. Öfver allt detta kände jag mig innerligt lycklig och tacksam, lyckligare än jag någonsin känt mig, när jag var en rik och afundad man!

John Hall bröt plötsligen ut i en våldsam gråt.

— Gud signe er, Gud signe er, stammade han mellan snyftningarna. Han hade sjunkit ned på bänken och höll händerna för ögonen.

Den goda prästfamiljen visade sig djupt rörd af det den hört och bemötte de båda vandringsmännen med all tänkbar godhet. De erbjödos nattkvarter i prästgården, men John tackade och sade, att de ännu hade ett stycke väg att färdas.

När de beredde sig att gå, räckte prästen dem hvar sin blanka daler.

— Jag är ledsen att ej kunna undvara mera, men det gifves af godt hjärta, sade han.

John böjde sig ner och kysste vördnadsfullt den gamle prästens hand.

— Jag skall aldrig skilja mig från denna silfverpenning utan skall i all framtid förvara den som ett kärt och dyrbart minne. Herr pastorn och hans goda familj har gifvit mig mera än jag någonsin kan tacka för eller vedergälla, sade han med tårar i ögonen.

När de båda männen hunnit ett stycke ut på landsvägen, som förde till byn, där vagnarne väntade dem, frågade studenten:

— Hade jag rätt?

— Tusenfaldigt rätt. Nu behöfver jag ej längre

genomvaka nätterna med tanke på att allt gifves den rike och intet den fattige.

— Det var herr Halls oförmodade stora vältalighet, som fullständigt tillvann oss de goda människornas hjärtan, sade studenten.

— Var jag vältalig? Jag visste ej, hur mina ord föllo. Jag visste ej en gång, att det var så jag menat. Det var som om någon annan talat genom mig. —

Han tystnade tvärt och yttrade ej ett ord, förrän de stodo utanför den lilla byns gästgifvaregård.

Värden på stället var alldeles konfunderad öfver den brist på öfverensstämmelse, som rådde mellan resvagnarnes och betjäningens utstyrsel och de båda nerdammade och trasige karlarne, hvaraf den ene förklarades vara ägare till vagnarne och husbonde öfver de pockande herrar kuskar, kockar och lakejer, som förut anländt.

När John gick förbi packvagnen, tycktes något falla honom in.

— Finns ett bud att tillgå till prästgården i afton? frågade han värden.

— Ja, det kan anskaffas. En af prästens pigor är här och återvänder om en stund. Min herre kan tryggt anförtro henne att besörja hvilket ärende som helst.

— I så fall bed henne komma till oss på rummet! Men låt först bära upp den där kofferten!

Studenten såg bestört och orolig ut. Hvad skulle det nu blifva af?

Så snart de voro för sig själfva, och kofferten blifvit uppburen, fick han besked.

— Tycker ej min vän, att det skulle vara särdeles

nöjsamt, om vi två sände några små presenter till det vänliga prästfolket? Till exempel — John rotade bland sakerna i kofferten — den här sjöskumspipan åt prästfar, och — hör hit, Andreas, hvar lade du ned fruntimmersgrannlaten? — Jaså här — nå, gå då — jag finner reda på det själf. — Jo, den här långschalen kunna vi ge åt prästfrun. Jag köpte den i S:t Petersburg till min mors sällskapsdam, men hon kan få något annat — jag har packen full.

— Ja, det var far och mor. Men vi få väl ej totalt glömma bort de små söta mamsellerna? Hvad sägs om det här tyget? Det var egentligen bestämdt till småfröknarna Koskull, men jag kan köpa något annat till dem. Man prackade på mig allt möjligt därborta i S:t Petersburg, men det kommer ju till nytta. Tag och skrif utanskriften själf till mamsell Augusta, så lägger jag in detta till mamsell Hulda. Vänta, vi låta de här ljusblå banden följa med till hårband. Se inte så förskräckt ut, jag skall inte tulla ner den förtjusande mamsell Augustas klädning. Jag lägger den här jämte den andra och schalen och pipan. Andreas! Gör ett paket af dessa saker och säg till prästens piga, att hon kommer upp!

Flickan stod förlägen i den öppna dörren och snodde förklädesbandet om fingrarne.

— Hon kommer lagom, min vän. Lämna det här paketet till kära far och säg honom, att det innehåller några obetydliga, men valmenta gåfvor från de båda vandringsmännen, som i dag blefvo så vänligt förplägade i den vackra prästgården. Kommer lilla jäntan ihåg allt detta?

Flickan svarade ja och neg, när John lade några blanka mynt i hennes hand.

När hon gått, var det en ganska lång stund dödstyst i rummet. Det var, som om studenten väntat, att John skulle säga något, och som om John väntat, att studenten skulle göra det.

Ändtligen gick John fram till fönstret, där studenten satt med hufvudet lutadt i handen, stirrande utåt landsvägen i den riktning, från hvilken de nyss kommit.

John klappade honom vänligt på axeln.

— Hör på, min vän, det är väl bäst, att jag erkänner, att, fast jag ej frågar efter pengar, jag dock finner, att rikedomen är en välsignad sak och att det är lycksaligt att kunna dela med af sitt öfverflöd. Ja, jag skall gå än längre och säga, att fastän jag gjort den allra angenämaste erfarenhet och räknar denna dag som en af de allra sällaste i mitt lif, jag dock är tacksam och belåten, att det i afton för evigt är slut på fattigdomen. Jag passar ej för fattigdomen. Men ännu en sak! Min väns lilla flamma därborta i prästgården var alltför täck och älsklig och gör min väns smak och hjärta all heder. Kan min vän i en framtid lyckas vinna henne, skall det bli min omsorg att sörja för utstyrsel och bosättning och min glädje, att bjuda mig till fadder åt den förstfödde. Glöm således ej att underrätta mig!

Studenten blef blossande röd. Han grep efter Johns hand, som alltjämt låg kvar på hans skuldra, och tryckte den varmt.

Åter i Götheborg.

Forselles och de Frese fingo i alla fall nådigt afsked, och de värsta skrikhalsarne, förutom de, som hade alltför mäktigt beskydd, fingo slita spö för dansen de anstiftade den balnatten, sade Björnberg och steg upp från spelbordet för att laga till en grogg, hvilkens kaliber han pröfvade genom att hålla glaset upp mot ljuset.

— Och bror Björnberg fick en förmögenhet i skadeersättning för annullerandet af brännvinsarrendet, sade en af herrarne, som likaledes stigit upp för att laga till sin grogg.

— Jag begärde cirka 133,000 riksdaler, men hur tusan vet bror, att jag fick dem? sade Björnberg och satte sig åter ner vid spelbordet samt rörde om i glaset.

Herrarne höllo groggpaus.

— Därför att bror alltid brukar få det bror vill ha, ropade baron Koskull.

Baron Koskull hade skickat efter mera rhum och stod framme vid klaffbordet, där glasen, flaskorna och buteljerna voro uppstaplade. Han flyttade undan några begagnade punschkoppar, medan han väntade.

Björnberg tog sitt grogglas i handen och gick fram till honom.

— Det ligger ett par hundrade riksdalersedlar och väntar på mitt contoir. När kommer bror och hämtar dem? sade han med låg röst.

— I morgon förmiddag, innan bror går på börsen. Tack och heder! Det är välkomna lappar.

— Bror kommer således i morgon half ett, så få vi närmare språkas vid.

— Tack och heder! Nå, där ha vi rhummen! Det har tagit lång tid för lilla sötnosen att skaffa fram den.

Baron Koskull tog buteljen från den vackra uppasserskan och passade med detsamma på tillfället att kyssa henne. Flickan lät sig ej bekomma. Hon var van vid att herrarne på Bachelors' club togo sig små friheter.

— Lägg nu i sockret, lilla grynet, så smakar groggen dubbelt så bra. Hvem ser ut som en moskovit, bror Malm? Ingen i det här sällskapet, hoppas jag.

— Unge John Hall. Jag såg honom i går morse, när han kom hem från sin utländska resa. Gud sig förbarme! Han såg ut som en veritabel skäggbuse. Jag tror inte hans egen mor kunde känna igen honom. Han har skägg ända upp till ögonen och långt ner på bröstet hänger det.

— Fi donc, så snuskigt! Det är inte värdt, att lilla sötnosen låter kyssa sig af honom, det blefve skråmor på det fina hullet. Nej, ännu en bit! Visst inte blir den för söt. Jag tycker om allt som är sött. Först och främst lilla sötnosen. Hvad

skratta herrarne åt? Nå, gå då, efter det ändtligen skall vara, men kom snart igen, den här groggen är all inom en halftimme, och då får lilla vännen hjälpa till med att laga en ny. Nå, hvad var det, som var så amusant, berätta, berätta!

Herrarne vid de två andra spelborden hade kommit till. Baron Koskull slog sig också ner och läppjade på groggen.

— Fi donc! Satungen hade rätt. Groggen är slisksöt. —

— Jo, min dräng har talat med den skurken Sebastian, Hallens kusk, och han berättade att, ha, ha, ha, ja, den stollen kan man tro om allt. Jo, tänk er, mina herrar, när de kommo ner till Öresundet, blåste en ganska frisk vind, och den kujonen, unge John, blef så rädd, att han burdus vände om och for landvägen öfver Torneå till Petersburg, sade Björnberg.

— Det är något djäfvulstyg, som Hallens illmarige kusk sökt slå i brors dräng. Han vet nog, att karlen pladdrar om allt för bror och har ingenting emot att ljuga bror skäppan full som betaldt för gammal ost, anno 99.

— Något sådant föll mig också in, därför frågade jag kocken, som jag händelsevis mötte på Kämpebron, han sade visserligen ingenting om utvägen, men talade om att de verkligen tagit hemfärden öfver Torneå, därför att »nådig herrn» ej ville fara öfver sjön. Så det stämmer. Sanna mina ord, att gubben Hall hädanefter kommer att försäkra, att genaste vägen till Hamburg, London och Paris, det var ju så färden skulle ställas, går öfver Torneå och

Lappmarken. »Den vägen tog min son John, och den vägen, min son John tar, är alltid den rätta.»

Alla skrattade.

— Jag vet något ännu intressantare om den resan, sade baron Koskull och knäppte på sin guldsnusdosa. Behagar bror en pris? När Inga Åberg . . . Baron Koskull berättade hviskande. —

— Det är inte sant — det är blankt omöjligt — det är brors påhitt —

— På heder och ära — jag har det från säkraste källa. Inte från gubben eller valpen, utan från Inga Åberg själf. Vilja herrarne höra la fin de l'histoire?

Herrarne lutade hufvudena tillsammans, medan baron Koskull berättade. —

— Nå, där sitter bror Carnegie mol tyst, som om han ingenting hört från den resan. Törs bror inte för gubben? A la bonheur, gubben har respekt med sig. Jo, jag har hört genom . . . ja, det är detsamma genom hvem, att unge John på sin resa hade för vana att taga upp i sin vagn och sällskapa med hvar eviga tiggare han for förbi på landsvägen. Och att han fraterniserade med mobben dagen i ända. En af landstrykarne gjorde sällskap från Åbo till Stockholm, och när han for hem till sitt land igen, skickade John med honom en koffert full af nyinköpta kläder och lät laga i ordning en matsäck, som skulle fått en kung till att vattnas i munnen. Johns egna koffertar och kappsäckar äro däremot alldeles fullpackade med stenar, grodor och ödlor och annat oting.

— Unge John tycks ha fört ett muntert lif på den resan efter allt att döma, sade Björnberg. Inne

har han varit i alla herrgardar och prästgårdar. Och alla prästmamsellerna har unge John tagit under hakan och kysst på munnen, och ringförlofvat sig har han gjort med ett par . . . det har jag hört —

— Nej, det sista får bror mig inte att tro. Unge John är sannerligen ingen fruntimmerskarl, jag skulle önska, att han vore det litet mera, sade baron Koskull. Nej, han är inte det minsta entreprenant mot könet, det vet jag också från Inga Åberg. Hvad säger bror Carnegie om den saken?

— Jag säger ingenting, jag vet ingenting. —

— Äro vi komna tillsammans för att spela boston eller för att diskutera den odågan, unge John? frågade en af de äldre herrarne i vresig ton.

— Allt i tur och ordning.

Baron Koskull knackade i bordet med sin långa silfversked.

— Groggpausen är lyktad. Låtom oss återgå till den seriösa delen af aftonens arbete, mina herrar.

Unge John hemma.

Gamle John Hall satt nere på sitt kontor och väntade på sin son. Han talade för sig själf, som han hade för vana nu på ålderdomen.

— John är inte punktlig, mumlade han och drog upp sin tjocka guldklocka ur byxfickan. Han får lära sig vara punktlig, när han, då jag är stoft, skall styra och ställa med allt det här. Jag skall ej glömma att påpeka det för honom.

En stund förflöt. Gamle John gick ner från sin plats och spatserade fram och åter i rummet med händerna på ryggen. Ett ögonblick stannade han vid sonens pulpet.

— John har glömt sin nyckel kvar i låset, sade han. Det är en mycket farlig vana, ifall någon vill begagna sig däraf. John är inte ordentlig, och man måste vara ordentlig, när man är John Hall. Jag skall också påpeka detta för honom.

Ju längre John dröjde, desto flera anledningar fann hans far att påpeka åtskilligt, som han låtit komma sig till last.

— Jag skall fråga John om det är sant, att Andreas häromdagen fann en tusenriksdalersedel ned-

fallen mellan fodret och insidan af Johns rock, som han borstade ren. Det är ju ingen skada skedd, när man har att göra med redelige och ärlige män, men det har man icke alltid, det skall jag påpeka för John. Han svarar mig väl, att en sådan liten lapp lätt kan glida ner, när man har söndrigt foder i sin rock, detta bör man dock icke hafva, när man är John Hall, det skall jag påpeka för honom. Det farligaste är dock icke att ha tappat sedeln, men att icke ha saknat den. Man måste nödvändigt sakna en tusenriksdalersedel. Jag saknar en daler, om den ej finnes, där den bör finnas. John bör lära sig sakna åtminstone tusenriksdalersedlar, det måste jag påpeka för honom.

I detsamma kom John in.

Godmorgon, käre far! Jag trodde jag skulle vara alltför tidig. Klockan är inte slagen half elfva ännu.

Det var half tio, jag stämde möte med dig, min son. Du har ett ganska slarfvigt minne, sir du. Sätt dig där, min son! Men stoppa först på dig din nyckel, som sitter i pulpeten. Jag för min del anser det säkrare att ha mina nycklar i fickan än i pulpeten, och vid närmare eftersinnande tycker du nog detsamma min son. När du en gång ordnar din pulpet, hvilket du kanske beslutar dig att göra endera dagen, så finner du en bunt växelblanketter i vänstra hörnet. Det är jag, som lagt dit dem, ifall du vill skrifva en anvisning för en vän. Det är mera ändamålsenligt än att skrifva en sådan på baksidan af det här kortet. Blaren är intet respektabelt papper att presentera i kassan, men saknas han, är hela killeleken förstörd, och det är äfvenledes skada.

Dessutom kunde baron Koskull tagit anstöt däraf, sir du, sir du.

— Nej, det kunde han inte, det var han själf, som proponerade, att jag skulle skrifva anvisningen på ett killekort, och han sökte själf ut Blaren för att choquera gamle Herpel.

— Man skall intet nöje finna i att choquera förste kassören hos John Hall.

John skrattade: — Blef han choquerad?

— Ja, det blef han. Men nu skola vi genomgå affärer. Det är knapp tid.

— Min far stämde mig ej hit ner förrän half elfva —

— Half tio, min son. Jag misstar mig aldrig —

— Half elfva, half elfva, jag är säker på min sak.

— Jo, sir du, jag önskar sätta dig in i affärerna. Jag är gammal och ganska bräcklig och kan gå bort hvilken stund som helst. När du var ute på din resa och jag satt här mol allena, tänkte jag: när John kommer hem, skall jag påpeka detta och detta för honom. Man skall ej lita på andra och ej vara beroende af andra, när man är John Hall. Således hvarje morgon klockan half tio väntar jag dig härnere. Hör du på, hvad jag säger dig, min son?

— Ja bevars, min far vill sätta mig in i affärerna, det har min far alltid velat. Jag hör efter, fast jag tecknar. — Ser min far, det är ett utkast till en operascen. Jag har gått med den i hufvudet en längre tid, och nu i detta ögonblick har det ändtligen klarnat för mig hur den skall sättas på papperet.

— När det har dröjt så länge, innan du fått klarhet i denna affär, kunde du gärna dröja därmed en timme eller par. Kan det ej uppskjutas till senare?

Kom ihåg, att jag är en gammal man, och för en gammal man är hvarje minut dyrbar. Lägg bort det där, det gör mig orolig!

John sköt undan teckningen och sade:

— Du är ingen gammal man, min far, du kommer att öfverlefva oss alla. Men skola vi genomgå den här högen af papper och räkenskaper, så räcker ej Methusalems ålder till.

— Det är ej så vidlyftigt. Jag skall förklara allt. Att börja med vill jag gärna tala om för dig, hur vår firma uppstått. Sir du, jag, Erskine, som nu är lord Kelly, och Carnegie, unge Carnegies far, bekostade uppbyggandet af det Hallska huset, firman, sir du, sir du. Så reste Carnegie tillbaka till Skottland, och jag och Erskine voro kvar. Men jämte associationen med oss hade Erskine eget contoir tillsammans med mr Mitchell, under firma Erskine & comp.

— Ja, min far, så mycket vet jag.

— Du vet också, att Erskines firma drifver rörelse med skepp och sillsaltning och har stora kommissioner med te, socker och ostindiska varor. Du vet, att vi ej befatta oss med dylika affärer, men du vet också, att Erskines firma är uttryckligen förbjuden att i sina negociationer inblanda John Hall & compains namn? Det är en ganska viktig sak, sir du. Våra affärer äro inskränkta till bruks- och sågverksrörelse samt utskeppning af järn och bräder. Nå, när nu Erskine lämnade Götheborg år 96, var det, som du vet, fråga om att unge David Carnegie antingen skulle få del i vår enskilda rörelse eller öfvergå till Erskines särskilda contoir. Men jag ville ej släppa Carnegie, ty, sir du, om han skulle själf

etablera sig eller flyttas öfver till Erskine & companis contoir, skulle han kunna göra John Hall & comp. verkligt intrång vid järnskeppningen m. m. För att förhindra detta, har jag visserligen ej gjort David Carnegie till vår associé, men jag har höjt hans lön, sir du, sir du. Däremot har jag tillåtit att Jan Lamberg, som sedan 1790 varit på vårt contoir, af Erskine skulle få antagas till biträde åt Mitchell, hvilken fortfarande bestrider Erskine & companis rörelse. Du vet vidare, att vi ha förbindelse med huset Denison & comp i London. Gäspar du redan? Min son, det är ganska tidigt. —

— Jag kan ej hejda en gäspning, min far. Jag hör på. Jag vet om Denison & comp. i London. Jag ville just tala härom, det intresserar mig mycket.

— Det är rätt, min son, tala du, tala du! Säg hvad du tycker! Det finns intet bättre än att vara intresserad. Allt annat är lättlärdt, om man blott har intresset. Det var om Denison & comp, John. Gunga inte på den stolen, den går i stycken — sir du, sir du. Nå, John!

— Jo, när du härnäst skrifver till dem, så låt Carnegie begära upplysning om de möjligen känna en Denison, som för ett tiotal år sedan afled i Liverpool. Han hade en märkvärdig mineralsamling. Jag har stort intresse af att veta hvar den hamnat.

— Vi afverka skogar i Nerike och Wermland till ett värde af — här ser du siffran. Per år, John! Hvad säger du härtill?

— Hvad vill du jag skall säga? Jag förmodar, att min far anser det fördelaktigt att afverka skogar till den summan, i annat fall skulle han ej göra det. Men antag, att man läte skogarne växa och ej af-

verkade ett träd på, låt mig se, ett hundrade och femtio år. — Det skulle då — det vore en storartad plan. — Låt mig se . . .

— Hugskott och fantasier äro ej affärer. Jag kan utan papper och penna och utan hufvudbry säga dig, hvad resultat det blir, om du ej på hundrafemtio år afverkar dina skogar. Du är död, och skogarne äro förstörda — båda delarna för länge sedan. Låt vara det där. — Ser du, i Wermland hafva vi följande bruk: Björkefors, Löfstaholm, Antonström, Ransäter, Gardsjö, Loviseholm, Annefors, Thorsby, Olsby, Walfors, Öxnäs, Radanefors, Kollerud. I Nerike hafva vi . . . Men John! Hur skall jag kunna sätta en sofvande man in i affärer? Du snarkade, John. Det är inte höfligt mot din gamle far, sir du, sir du.

— Jag ber ödmjukast om förlåtelse. Jag kom sent hem från Koskulls i går och uppräknandet af namn och siffror gör mig alltid sömnsjuk. Räkna inte upp alla bruken i Nerike. Jag har så ungefärligen reda på dem. Här har jag ett papper att visa min far, som säkerligen skulle intressera honom. Se på den här vackra arabesken! Jag såg den på slottet Eremitaget i S:t Petersburg och tecknade af den för Gunnebo. Den är synnerligen graciös. —

— Jag skall se på den efter middagen. Inte nu. Jo, den är graciös. Ser du, min son, jag efterlämnar väl vid min död cirka en million etthundradetusen riksdaler riksgäld, däraf skola din syster och svåger utom sin del i boet erhålla 100,000 riksdaler banco i ett för allt. Din moder har afsagt sig all rätt och andel i boet emot 1,500 riksdaler banco lifstids pension och begagnandet af Gunnebo egendom på lifstid. Resten är ditt. Är du belåten, min son?

— Det är visst många pengar. Hvad skall jag göra med så många pengar?

— Använda dem väl, min son.

— Hvad menas med att använda pengar väl? Låta dem förkofras eller gifva ut dem för det, som bereder oss glädje och nöje, och befordrar våra likars väl och lycka och lindrar uslingars nöd?

— Att använda sina pengar väl är att få valuta för dem. —

— Hvad är valuta? — Är det här ett bref från nådig fru grefvinnan?

— Ja, det är ett bref från din syster Christine. Hon låter hälsa dig.

— Det är alltför nådigt af en sådan förnäm dam.

— Du skall ej säga så. Vi talade om affärer. De skulle också intressera dig, som de intresserat mig, ifall du förstode dem. Du måste låta mig sätta dig in i dem. Vi hafva allaredan försummat alltför mycken tid, sir du, sir du. Du är trettio år, och min tid kan vara ute redan i morgon. Gör mig icke den sorgen att icke vilja. Viljan är allt här i världen. Jag skall nog hafva tålamodet, om du blott har viljan. Hvarför ser du på klockan? Hur mycket är den? Det var mycket, då får det vara slut för i dag. Men vi fortsätta i morgon klockan half tio och sedan alla morgnar klockan half tio. Man skall förstå allt själf. Själf är bästa dräng.

— Skrifver min far till Denison & comp. nu?

— Just till dem. Det gäller en sändning af bräder, som vi ej i tid fått ner till Wenern. Det är en försummelse af förvaltaren på Löfstaholm. Du får ej glömma, att jag allvarligen påpekar för dig, att du måste hafva ett noggrant öga på dina för-

valtare. I annat fall kommer du att råka ut för mycket underslef och mycket slarf. Den här förvaltaren har redan fått sitt respass.

— När du nu skrifver, så var god att med detsamma förhöra dig hos Denison & comp. angående Denison i Liverpool. Och känna de till honom, så begär upplysningar, hvart hans samlingar tagit vägen. Jag skulle ha stor lust att komma öfver dem.

— Jag skall inte uppehålla dig längre, John. Den här dagen har varit förspilld, så får det ej bli med morgondagen. Det går ej an för en ung man att förspilla en dag, långt mindre för en gammal man. Man vet ej hur många dagar, som återstå, sir du, sir du.

Gamle John smålog halft sorgset, halt ironiskt, när han tillade: — Du är en skral lärjunge, John, hvad angår affärer. Du får dåligt betyg för flit och än sämre för uppförande, sir du, sir du. Tag det här papperet med dig! Det är inte respektabelt för John Hall junior att ha denna operasceen liggande på sin pulpet. Hvad skulle David Carnegie tänka, om han finge se den?

När gamle John Hall dog.

Två drängar kommo inkörande med ett stort lass halm från Gunnebo. Halmen breddes utanför det Hallska huset till sådan tjocklek, att ett lass icke förslog, utan ytterligare ett måste efterskickas. Halmen breddes ut på Östra Hamngatan, längs Sillegatan och ända fram till Torggatan. Det var ett helt kvarter, hvars gator sålunda täcktes med halm. Aldrig hade man i Götheborg sett så mycket halm utanför ett hus, där en sjuk låg. Men det var också rike Hallen, som var dödssjuk, och han hade själf ordinerat, att så skulle det vara och ej annorlunda.

Det vardt stor bestörtning i staden, när halmtäcket breddes ut framför det Hallska huset. Var gamle herr Hall verkligen så illa däran? Man hade nog märkt, att han under de senaste månaderna börjat skranta och åldras, men de många, som mött den sirlige gubben på hans sedvanliga morgonpromenad ännu för några dagar sedan, kunde omöjligen få i sitt hufvud, att de då sett honom för sista gången i detta lifvet.

Det talades i staden ej om något annat, än att man bredt halm utanför Hallska huset, och att gamle

John låg på sitt yttersta. Alla skulle ner och se på halmen, och man gick så tyst därpå, att man också ovillkorligen började tala sakta och hviska, som om den sjuke kunnat höra, hvad som sades här nere på gatan. John Hall kunde för den skull godt hafva hört det, ty man sade endast vänliga ord om honom och beklagade hans snara bortgång.

Där gingo directeur Holterman och Patrik Alströmer Östra Hamngatan framåt. När de trampade på halmen, började de tala om den sjuke.

— Ett sådant hem som hans, både här i staden och på Gunnebo finnes inte. Han var bland de få på den här orten, som älskade de sköna konsterna och gynnade dem. Hvem träder i hans ställe? sade Patrik Alströmer.

— Han var en gentleman från topp till tå, det var John Hall, hviskade Martin Holterman tillbaka. Med honom bortgår mycket af den Götheborgska lustren och glansen. Han var en af stadens stödjepelare, och när han är stoft, står hans plats tom.

En mängd af bolagets sjömän och arbetare stodo utanför huset och sågo upp mot fönsterna.

— Det är hitåt han ligger, här är halmen som tjockast, sade en.

— Ja, ja, den rike får så här mycket halm, när han håller på att dö, den fattige får nöja sig utan, men jag unnar gamle Hallen allt hvad han får. Han har varit en god och rättradig husbonde.

— Han begärde, att man skulle arbeta styft, men han arbetade själf lika flitigt som den yngste bokhållaren, och han knusslade aldrig på styfvern, när han tyckte, att man ärligt förtjänat den.

— Mångfaldiga gånger har jag hört honom säga:

Du skall få mera, än du skulle ha, därför att du gjort det bra, sir du.

— Där komma arkiater Engelhardt och doktor Dubb! Kunde man inte fråga dem, hur gamle herrn har det?

— Det är inte värdt, de ha brådtom, ser du väl, men här ha vi unge Fredrik Damm, honom kan man kanske antasta.

Men Fredrik Damm hvarken hörde eller såg. —

— Nej, han har alltför brådtom, det är på vippen att han kommer för sent till contoiret. Se, hur försiktigt han håller fast i dörren, så att inte järnloden skola höras genom huset, när dörren smäller igen! Jo, jo, gamle John Hall har varit en god husbonde för alla, och man vet hvad man har, men inte hvad man får.

Unge Fredrik var nu inne på contoiret och förhörde sig, hur natten förlupit.

— Dåligt, svarade David Carnegie buttert.

Med herr Herpel var det ej värdt att tala, han snäste alla, som kommo i vägen för honom.

En tung hjärtebeklämmande tystnad rådde härnere på contoiret. Intet buller hördes från den halmbetäckta gatan, som annars brukade genljuda af hästtramp och skrammel från bondfolkets kärror och fordon, hvilka hade sin väg här förbi till Stora torget.

När handelsbetjänterna sågo ut genom fönstret, mötte deras blickar människohopen, som alltjämt stod utanför och stirrade upp mot huset.

Hvar gång herr Herpel eller David Carnegie hade något att uträtta på det inre contoiret, sågo bokhållarne också upp från sina böcker och papper. De tittade ofrivilligt efter det hvita gubbhufvudet och den raka gestalten i sin sirliga gammaldags dräkt,

som de voro vana att se därinne, stående vid pulpeten.

Men han fanns där ej mera. —

Dagen skred fram, och det hade blifvit afton.

Halmen utanför huset vardt allt mer och mer tilltrampad.

När Fredrik Damm gick ut från contoiret, måste han nästan tränga sig fram genom en tät människoskara.

Någon fattade honom i armen.

— Lefver han ännu? Det var Niclas Björnberg, som talade.

— Ja, doktorerna tro, att han möjligtvis kan öfverlefva natten, men det är lika troligt, att det kan vara förbi hvilket ögonblick som helst. Jag talade med unge herr Hall för en stund sedan. Han såg ut som ett spöke och hade skälfvan i hela kroppen.

— Åja, det blir besvärligt nog för unge John, när gamlingen slutar. Och nu har han gjort det! Se, lakanen rullas ned för fönstren i hans kammare. Nu är det slut med honom.

— John Hall är död, ljöd det som en susning genom folkmassan på gatan, och likt en löpeld spreds underrättelsen kring hela staden.

Halmen, som på morgonen legat så ordentligt utbredd framför huset, var nu hoptofvad, nedtrådd och nedsölad af de många fötter, som under dagens lopp trampat den. Men den hade gjort sin tjänst, den behöfdes ej mera. Intet buller, inga ljud, kunde längre oroa den stela och orörliga skepnad, som låg utsträckt i mahognypaulunen, och hvilkens hvita ansikte bestralades af skenet från vaxljusen i de höga silfverkandelabrarne, som stodo på ömse sidor om hufvudgärden.

Utanför sängkammaren, i lilla kabinettet, satt fru Hall med spetsnäsduken för ögonen. Hennes dotter stod bredvid henne och talade tröstens ord till söta mor, och i matsalen gick amiral Wachtmeister upp och ner, fram och åter, som ginge han på sitt eget skeppsdäck.

Men inne i sängkammaren, bakom de gula sänggardinerna, hördes djupa, tröstlösa snyftningar.

Det var unge John, som begrät sin far.

Gunnebo från trädgårdssidan.

ANDRA BOKEN.

Arfvingar.

Enkefru Christina Hall satt i sitt kabinett jämte dottern och mågen. Alla tre väntade på John.

Fru Christinas blickar sökte spegeln, hon rättade på sitt enkedok och grämde sig öfver att den svarta flanelldräkten missklädde henne. Men sannerligen, hvilken dräkt hon än burit, kunde numera ingen benämna henne den charmanta fru Hall. Ansiktshuden var slapp och gulnad och hade många rynkor, ögonen hade mistat sin eld. Numera utgjorde endast den smärta gestalten och de vackra händerna les beaux restes af svunna behag.

Detta medvetande och känslan af att med mannens död hennes glanstid var all, hade ej gjort fru Christinas stridiga humör älskligare. Sorgen gaf sig luft i elakt och kinkande lynne, helst när hon rufvade öfver att hon undertecknat det testamente af år åttisju, som hennes man föreläst henne, och hvari hennes och dotterns arfslotter så mycket som möjligt kringskuros till förmån för John.

Men när gamle John Hall sagt: »Mrs Hall, ni bör skrifva under, sir ni, sir ni,» hade hon skrifvit

under. Herr Hall hade haft respekt med sig, och det var ej värdt för någon, ej ens för hans eljes så katiga hustru, att streta emot hans vilja. Men för unge John hade ingen respekt, minst af alla hans mor, och då John efter faderns död blifvit liksom tokig af sorg, hade fru Hall tagit tyglarne i sin hand och ställt affärerna och contoirsböckerna under Herpels och Carnegies vård.

Natten efter dödsfallet hade det också spökat i huset, och låsarne till herr Halls skrifbyråer hade därefter varit förvridna till den grad, att de ej kunnat med nycklar uppläsas, och när byråarna brötos upp med våld, fanns ej testamentet. Det blef till ett sökande genom hela huset efter detta viktiga dokument. Man beskyllde unge John för att ha förlagt det. Unge John hade ju för vana att förlägga papper på de besynnerligaste ställen, och han ansåg det själf ej för otroligt, att han haft testamentet i händerna och därpå lagt det undan på en plats, som han ej för tillfället kunde påminna sig.

Nu var han åter nere på contoiret för att spana efter det, och hans moder, syster och svåger sutto i det grå kabinettet och väntade på hans återkomst.

Man hade aftalat med John, att, om han ej i dag fann testamentet, finge man skrida till någon öfverenskommelse för arfsfördelningen, ty detta sakernas obestämda tillstånd var odrägligt för alla parter. Herr Hall hade dött den andre oktober och i dag var det redan den tjugusjette, och arfvingarne visste ej besked om något. Hans excellens hade visserligen redan under herr Halls lifstid på sin hustrus arfslott fått sig utbetalda ganska ansenliga summor, men icke desto mindre var han särdeles ifrig att få

veta, hvad yttermera skulle blifva honom beskärdt, och enkefru Hall var än mera inquiet, ty hon hade behof af en hel hoper pengar och var dessutom ganska närig.

Wachtmeister stod och trummade en generalmarsch på rutan, medan han väntade.

Hans svärmor satt med korslagda händer i skötet och såg bister ut, under det grefvinnan beskärmade sig öfver John.

— Mycket kan man tro om John, men att han skulle gå och slarfva bort självfvaste testamentet, det öfvergår väl ändå allt.

— Jag vet sannerligen inte, när han skulle kunna ha gjort det, men han skyller sig själf för det, och då kan ju ingen disputera emot, sade excellensen.

— Det papperet har väl fått dela lott med så många andra. Det var enkefru Hall, som talade. — Inte för att jag sörjer, om det är weg för alltid, i så fall få vi göra någon slags öfverenskommelse med John, och girig är han inte. Tvärtemot, det är som om pengarne brände honom i händerna, innan han väl hunnit ge ut dem. Tiggarne belägra ju formligen huset. Herr Hall gaf aldrig tiggare vid dörrarna, som John gör. Men det som är mest oroväckande är denna mani han har att själf vilja ställa med allt och lägga hand vid allt. Däraf blir dock intet, förrän vi fått vårt säkradt, det skall jag vara man för. John har platt intet begrepp om pengar och affärer.

— Han sade till mig i går, att söta far skötte allt, och att han tänker göra sammaledes, när arfskiftet väl är öfverståndet. Det var söta fars önskan, påstod han, sade grefvinnan.

— Replikerade du inte, att det är en himmelsvid difference mellan honom och hans far? frågade hennes mor otåligt.

— Nej, det gjorde jag inte. Jag byter inte gärna ord med John, han tar inte reson. Jag tänker som så: när arfskiftet är öfver, så skiljas ju våra vägar.

— Den som kunde säga detsamma! suckade fru Christina. Nåja, jag har Gunnebo till enkesäte, och det är ju alltid en god distans däremellan och staden.

— Men John har aldrig visat sig vara en dålig son mot söta mor!

— Det påstår jag inte. Han har i alla fall gjort mig tillräckligt förtret i mina dar. Han är konstig och besynnerlig, säkerligen den mest besynnerliga människa, som existerar här i världen. Jag har aldrig förstått mig på honom, lika så litet som någon annan gjort det.

— Salig herr Hall var också besynnerlig, sade Wachtmeister.

— Ja, så visst var han så. Han var besynnerlig på sitt sätt, men alltid på samma sätt, så honom kunde man begripa sig på och gå ur vägen för. Från honom har John sin envishet. Men hvarifrån John fått sina nycker, begriper inte jag. —

Excellensen, grefve Claes Wachtmeister och hans hustru, grefvinnan Christine Wachtmeister född Hall, skyndade båda att svara, att det var alldeles omöjligt att utspekulera af hvem John ärft sitt nyckfulla väsen.

— Nu kommer han, utbrast fru Christina. Jag hör hans steg.

— Det är allt ganska inquietant, innan man får

veta sitt öde, suckade grefvinnan. Hennes man hörde upp med trumningen.

— För en gång tycks vi ha gjort svåger John orätt. Han håller ett papper i handen. Han har funnit testamentet.

— Det har han inte gjort, svarade enkefru Hall i afgörande ton.

När John kom in i rummet, gick han direkt fram till sin mor och kysste henne på hand, hvarpå han vänligt hälsade sin syster och svåger. Johns ögon voro rödkantade och svullna som efter mycken gråt och nattvak.

Amiralen hade sett rätt. John höll verkligen ett papper i handen. Men också fru Hall hade skäl för sitt påstående, att det ej var testamentet. Det var i det stället ett tillskrynkladt nummer af tidningen Götheborgs Allehanda.

— Benjamin Lund har i dag satt in några verser om vår salige döde, sade John. Jag har tagit dem med för att läsa upp dem för söta mor.

— Kunna vi inte vänta därmed till sedermera? frågade excellensen otåligt.

— Nej, sista versen vill jag läsa upp för söta mor. Verserna äro välmenande och ganska vackra, när man betänker mitt syskonbarns mindre lyckliga gåfvor för poesien, sade John och läste för sig själf igenom de första tre verserna. Den sista läste han däremot högt:

»Så hvila från de kval, som mänskans öde skaka,
Uti det sälla lugn, dig himlen gifvit har.
Nu sorgen fräter mig, jag kan ej sällhet smaka,
Då jag har mist en Vän, Beskyddare och Far -»

John strök med rockärmen öfver ögonen och borttorkade de skymmande tårarna.

— Salig herr Hall upplefde en ganska respektabel ålder, tröstade Wachtmeister. När man dör vid fyllda sextiosju år, bör dödsfallet ju vara väntadt, om ock beklagligt.

— För en son, som innerligt älskar sin far, dör denne alltid för tidigt, svarade John häftigt, hvarpå han i mildare ton tillade: Jag är emellertid belåten, med att Lunden känner tacksamhetens eld i sitt hjärta för alla de välgärningar, han åtnjutit af min far. Han skall ej ha skrifvit dessa verser förgäfves, jag skall ej förgäta honom dem.

Amiralen, som stått och trampat oroligt under Johns deklamation, kunde ej längre hålla tillbaka sin nyfikenhet.

— Har svåger funnit testamentet? Det är på tid, att vi få saken klar. Christine och jag ämna resa hem i slutet af veckan.

John knycklade ihop tidningen och stoppade den på sig.

— Nej, käre svåger, jag har sannerligen gjort mig allt tänkbart besvär och letat öfverallt, men ej funnit testamentet. Jag lär väl i min stora bedröfvelse ha stoppat undan det någonstädes, hvar vet jag ej, lika litet som jag kan påminna mig, att jag sett testamentet, men det kan ju ha fallit ur mitt minne vid detta förfärliga tillfälle. Dock lofvar jag, att hvarken min mor eller min syster skola bli lidande på detta. Efter ett ögonblicks uppehåll fortsatte John:

— Min salig far talade strax före sin död med mig om sina testamentsförordnanden. Jag hörde beklagligtvis ej så noga efter, men det hufvudsakliga kommer

jag dock ihåg. Min kära mor minnes väl också de bestämmelser, som gällde henne, och som hon undertecknat.

— Nej, det gör jag inte, svarade fru Christina kärft.

— Jag har tänkt ut därnere på contoiret, medan jag letade som allra argast, att jag ej gör min mor någon orätt, om jag föreslår henne, att hon erhåller fyrtiofyra tusen riksdaler kontant och i årligt underhåll åtta tusen riksdaler banco.

— Hvilket motsvarar ett belopp af... vill min måg godhetsfullt inkommodera sig med att uträkna summan?

Grefve Wachtmeister tog fram sitt plån och började räkna. Han var en habil räknemästare, och han sade nästan ögonblickligen: — Detta är räntan på ett kapital af 133,333 riksdaler.

Fru Hall lät ej märka sin tillfredsställelse, hon sade blott:

— Och hvad om Gunnebo?

— Naturligtvis, därom nämnde min salig far alldeles särskildt, och det var detta jag mest fäste mig vid. »Din mor erhåller nyttjanderätten öfver Gunnebo under sin lifstid,» sade han. Detta är således en gifven sak, men jag tillägger för egen del, att jag skall låta af mina privata medel besörja allt underhåll och alla reparationer vid detta kära ställe. — Är min mor belåten?

— Jag kan ju få fundera på saken. Hvad har du tänkt föreslå din svåger?

Grefve Wachtmeister försökte att ej se alltför intresserad ut.

— Vill min svåger mottaga 250,000 riksdaler ur boet i ett för allt? Jag erinrar mig, att min salig

far nämnde, att han för syster Christine afsett 100,000 riksdaler banco, och ifall testamentet återfinnes, kan min svåger få se, att så är förhållandet. Men då jag ju kan misstaga mig, och papperet ej står att finna, vill jag hellre fela på denna sida än på den motsatta. Jag vore särdeles nöjd, om min mor och min svåger ville ingå med mig i en dylik arfförening, så sluppe jag besväret att vidare leta efter det olycksaliga papperet, hvilket tyckes ha sjunkit neder i jordens innandöme, när det som bäst behöfdes. Innan någon arfförening är gjord, har jag ju ej fri dispositionsrätt öfver contoiret och affären, och så länge jag ej det har, kan jag ej komma in i min salig fars anseende och sköta affären på egen risk och räkning, som jag ämnar.

John väntade på svar, men fick intet.

— Jag har för min fars gamle vän, arkiater Engelhardt, omnämnt detta mitt förslag. Han invände häremot, att vi ej känna sterbhusets behallning, och sade, att innan jag föreslog en dylik arfförening, borde jag först skaffa mig säkra underrättelser därom hos contoirets betjäning. Men contoirsbetjäningen har ju redan uträknat sterbhusets gravationer och tillgångar och enskildt meddelat oss dem, så det blir nog bra med den saken. Jag är otålig att få denna arfförening genomförd snarast möjligt för att slippa obehaget med allt vidare letande efter det så olyckligt förkomna papperet.

John slog sig ned vid det stora bordet.

— Vet min mor och min svåger, att jag i dag skrifvit ända till tolf utländska bref, sade han belåten. Det går geschwindare för mig än för Carnegie.

— A propos, jag undrar om min svåger ej

gjorde klokast i att för sin och medarfvingars räkning låta handelsrörelsen fortfara med biträde af herr Carnegie, som ju af salig herr Hall omfattades med synnerlig tillit, vänskap och välvilja, och som är fullkomligt förtrogen med alla husets affärer, eller än bättre upptaga herr Carnegie till kompanjon.

— Nej, nej, det vill jag inte, det gör jag inte, hvarken det ena eller det andra. Allt får bli som det varit, undantagandes att jag intager min aflidne faders plats.

— Om svåger John har något särskildt mot herr Carnegie, vore det väl ändå skäl att gå i kompaniskap med någon annan i handelsärenden tillvand person?

— Nej, det vill jag inte, jag vill ensamt styra och ställa med affären, och jag skall snarast möjligt utlösa mina medarfvingar därur.

— Vore det ej bättre undvika att med så stora summor decimera rörelsekapitalet och i stället lämna några af husets fastigheter?

— Nej, det vill jag inte. Min far tyckte inte om att skilja sig vid sina egendomar eller bruk, och reda pengar är väl det bästa att få både för min mor och min svåger. Pensionen till min mor skall jag förbinda mig att utbetala i vissa bestämda terminer.

— Det är som svåger önskar, fast nog anser jag, ehuru ingalunda affärsman, att svåger gör oklokt i att draga ifrån huset så pass stora summor af dess disponibla resurser. I hvarje fall förbehåller jag mig, att på min hustrus lott må komma bruken Rottneros och Rottnedal. Härpå beror, om jag vill ingå i denna arfförening.

John funderade ett ögonblick. Jag skiljer mig ytterst ogärna från något bruk — jag vill inte minska på de fasta egendomarnas antal, som min far efterlämnat.

— Svåger kan ju, ifall det tryter egendomar och bruk tillhandla sig ett eller ett par i dessas ställe, proponerade excellensen skrattande.

Men John tog saken på allvar.

— Det har svåger rätt i. Det kan jag göra. Jag kan köpa Borgviks bruk i Wermland och ännu ett, så har huset jämnt lika många bruk som i min käre salige fars tid. Min syster skall få Rottneros på sin lott. Och nu äro vi ju ense om att min mor och min svåger vilja med mig ingå denna arfförening?

— Eftersom så fatalt är, att testamentet ej återfinnes, gifves väl ej någon annan utväg, svarade fru Christina buttert.

— Och min svåger?

— Jag instämmer med min fru svärmor och förlitar mig på att min svåger ej vill göra sin enda syster orätt.

— Det kan svåger Wachtmeister tryggt förlita sig på. Jag vill inte göra någon människa i världen orätt, minst af alla mina närmaste, sade John. Det återstår således intet annat än att tala vid en lagkarl och låta honom upprätta arfföreningen. Detta tilltror jag mig ej.

— Nej, för all del. Skall jag skicka efter Ahlberg?

— Inte i dag. I morgon. Jag skall ut till kyrkogården i dag.

— Nu kör Medevivagnen fram, upplyste grefvinnan, som stod vid fönstret.

— Det är inte för min räkning — är det svåger Wachtmeister, som skall ut och färdas? A propos, medan jag kommer ihåg det. Hur mycket har riksdrotsen i årlig lön?

— Fyra tusen riksdaler banco. Hvad kan det intressera?

— Jo, jag vill, att Herpel skall ha samma lön af mig.

Excellensen höjde på axlarne. Så gick han fram till sin hustru och kysste henne på pannan och sin svärmor på hand, hvarefter de båda svågrarne tillsammans gingo ner för trappan. Väl utkomna på gatan skildes deras vägar. Grefven hoppade vigt upp i Medevivagnen och tog tömmarne för att köra till Amiralitetsvarfvet, medan John till fots begaf sig ut till kyrkogården och till sin faders graf.

Detta ideliga dryftande af arfvet pinade John outsägligen. Nu skulle han väl blifva det kvitt. Han visste, hur innerligen väl hans fader unnat honom allt och hur lycklig han varit, då han med sin enda älskade son fått tala om sitt hus och sina affärer. Men han visste också, att aldrig i tiden fru Christina fått blanda sig i något, som angick John Hall & companis affärer, och äfven på hvilket afstånd excellensen Wachtmeister alltid hållits från contoiret och dess angelägenheter.

Och nu på en gång var så mycket af det John Hall ägt, fru Christinas och excellensens, de skulle syna John Halls böcker, granska hans papper, dryfta hans görande och låtande.

— Det är synd om de döde, sade John halfhögt. Men nu skall detta snart få ett slut, det lofvar jag dig, gamle far.

Ty detta debatterande och köpslående hade till den grad irriterat och upprört unge John, att det ej var minst därför, han föreslog denna för honom ofördelaktiga arfförening.

— Det är mycket synd om de döda, sade John åter och rätade på träkorset, på hvilket John Halls namn stod ritadt med tjocka svarta bokstäfver, ty grafven var allt för ny för att ännu ha fått sin sten. — Det är mycket synd om den döde. Strax han är stoft, är det slut med rädslan och respekten, och hvar och en tänker blott på att få ut sitt, det som för några korta dagar sedan var hans. De skola få det så snart som möjligt, och sedan blir det återigen John Hall och ingen annan, som råder på contoiret. Det var så du ville ha det, gamle far, och hvad på mig beror, skall din vilja ske.

John lade handen öfver ögonen och stod länge kvar vid grafven.

Och vinden tjöt i de aflöfvade träden, och det blef kusligt och mörkt på kyrkogården.

Under nya regimen.

Unge Fredrik Damm stod vid sin pulpet på det Hallska contoiret och hvisslade.

— Jag har ingenting annat att göra, sade han, då herr Herpel kom fram till honom.

— Hvad vill det säga? gläfsade Herpel.

— Herr Hall var just nu härute och sade, att han själf ville verkställa denna kalkyl, sade unge Fredrik och förde handen genom sitt lockiga hår, som den unge sprätten, enligt parisermodet bar klippt à la Titus. Kanske herr Herpel kan finna ut något annat göra för mig, tills herr Hall tröttnat?

— Det skall jag besörja. Hvar är boken?

— Herr Hall har boken inne på sitt contoir.

— Jag skall hämta ut den. Hvad är det för konster? Herpel var mäkta arg, då han knackade på contoirsdörren.

— Kom in, svarade David Carnegies röst.

Han stod vid sin chefs pulpet och följde med blickarne hvarje hans rörelse.

John Hall hade öppnat sin pulpet och slagit upp locket, som han höll uppe med sitt hufvud, under det han ifrigt gräfde och rörde om i pulpeten.

— Vänta ett ögonblick, Carnegie! Jag får genast fatt i papperet. Men kanske det är rådligast att tömma pulpeten på dess innehåll, så kommer det nog fram i dagens ljus. — Hvad vill herr Herpel? Jaså, den där boken, jag har inte haft tid att gå igenom den ännu, jag skall taga till det, när jag blott funnit det papper Carnegie är här för att hämta. Det är en order från Muidman & söner i Amsterdam. Vill herr Herpel vara god och hjälpa mig och Carnegie att leta!

John Hall tog ett par djupa grepp ner i pulpeten och lade en hop papper framför de båda herrarne. Sa dök han ner igen efter mera och åter mera, ända till dess skrifbyrån midt emot var alldeles belamrad med papper af alla möjliga slag och storlekar.

— Nu skola vi leta, sade han.

Det blef en lång tystnad, endast afbruten af papperens rasslande, då de ordnades af Herpel och Carnegie och hopknycklades af John.

— Här är det! ropade denne plötsligen. Ack nej. — Det är ett köpebref. Nå här då — ? Jaså, det var roligt att finna igen, det är en af mina teckningar, som jag sätter mycken pris på, och som jag trodde gått förlorad, och så finner jag den här alldeles à propos.

Herpel lade samman alla de större och mindre sedlar, han letat fram ur den hopgyttrade pappersmängden.

Carnegie såg mäkta förargad ut, där han stod och rotade i denna ynkliga blandning af köpebref, kvittenser, landskaps-, figur- och karrikatyrmålningar, byggnadsförslag och ritningar, inlösta reverser, utkast till mantalsuppgifter, privatbref och annat.

Allt som oftast stördes det ifriga letandet genom ett utrop af triumf från John Hall, då han i ett nedskrynkladt och hopviket papper tyckte sig ha igenfunnit det saknade brefvet. Men när Herpel och Carnegie sågo efter, funno de strax, att det förevisade papperet ej var det rätta.

Slutligen blef John otålig. — Med ett grepp samlade han åter till sig papperen utan att bekymra sig om den sköna ordning, i hvilken hans båda tromän försatt dem, och vräkte alltsammans huller om buller ner i pulpeten.

— Det står inte för lifvet, Carnegie, sade han. Vi bry oss inte om det för i dag, jag har så mycket annat att besörja. Jag skall skrifva ut växlarne på London, herr Herpel.

— Skall inte Habicht göra det som vanligt? murrade Herpel.

— Nej, jag ber ödmjukast, själf är bästa dräng.

— Inte kan herr Hall till den grad belasta sig, och är det skäl att fråntaga bokhållarne de göromål, som hvar af dem från längre tid varit van att förrätta, sade Carnegie, medan Herpel förargad gick sin väg.

— Jag vill själf besörja allt. Jag vill det, och jag gör det.

Som Carnegie ansåg, att han ej hade något att uträtta härinne, när hans principal ej vidare brydde sig om att söka efter det viktiga papperet, vände han sig om för att gå.

Men John ropade: — Hör på, Carnegie! Det här brefvet från Ekström har kommit mig att tänka på ett projekt rörande Loviseholms bruk. Jag har tänkt, att då Loviseholm ligger så nära norska gränsen,

vore det en syperb idé att frakta vårt järn därifrån till norskarne i stället för att transportera det den långa vägen till Götheborg. Från Fredrikshall kunde brukets tillverkning sedan med lätthet sändas till England direkt. Hvad säger Carnegie härom?

Carnegie skakade på hufvudet.

— Hade det varit en god plan, hade säkerligen salig herr Hall utfört den, sade han.

— Det kan ju hända, att min salige fader ej kommit att tänka på saken.

David Carnegie såg högligen tviflande ut. Han kunde aldrig förmå sig att tro, att det kunde vara något bevändt med unge Johns påfund. En god idé, som gubben inte skulle ha haft, och som unge John hittat på! Jo pytt! tänkte han. Högt sade han:

— Det är säkerligen inte utförbart, herr Hall.

— Jag tror, att det skulle gå, sade John eftertänksamt. Har Carnegie tagit sin bok med? frågade han strax därefter.

— Hvilken bok?

— Den med de löpande räkningarne med husets bankirer. Jag tänker föra denna bok själf.

Carnegie blef blodröd.

— Tänker herr Hall taga ifrån mig detta arbete?

— Det kan jag godt sköta själf. Carnegie har så mycket annat att bestyra.

— Om herr Hall tänker själf sköta den utländska korrespondansen och själf föra sketches, så blir jag snart en ledig gångare här på contoiret.

— Visst inte, visst inte. Var nu god och gif mig boken!

Carnegie nämnde ej ett ord till Herpel, än mindre till de andra bokhallarne, utan hämtade in boken till

sin principal, som under Carnegies korta frånvaro åter vältrat ut allt, hvad hans pulpet innehöll, under ifrigt letande efter ett annat förkommet papper.

När Carnegie kom in, öste John Hall åter ner pappershögen i pulpeten — det såg ut därinne, som om papperen blifvit med grepar sammanrörda och hopvältrade. När alla papperen än en gång försvunnit i sin gömma, tog John Hall boken från Carnegie och började afskrifva räkningarne på andra blad i samma bok.

David Carnegie rörde sig ej ur fläcken. Han måste se, hvad det skulle bli af.

När allt var kopieradt, ref John ur boken de blad, på hvilka Carnegie antecknat transaktionerna.

— Så där ja, nu slipper Carnegie det görat, sade John belåten.

David Carnegie blef ond, men han förifrade sig aldrig, utan sade i fullständigt sansad ton:

— Det vore allt skäl att få snar klarhet i hvad jag skall göra på det Hallska contoiret eller, bättre sagdt, hvad jag icke mer skall göra. Och med detsamma vill jag omtala för herr Hall, att jag nu, sedan mr Mitchell med döden afgått, tänker associera mig med Jan Lamberg, under firma D. Carnegie & compani, och efter öfverenskommelse med enkefru Mitchell öfvertaga alla sterbhusets skepp och skärgårdsverk.

John Hall betänkte sig ett ögonblick. — Däri gör Carnegie mycket rätt, jag har intet att därvid anmärka, helst den Mitchellska rörelsen är af en helt annan beskaffenhet än den jag efter min far öfvertagit, men jag hoppas det oaktadt, att Carnegie ej skiljer sig från huset. Det skulle min salig far icke

velat. Vi kunna ju uppgöra ett kontrakt på, låt oss säga åtta år, räknadt från den 1 januari detta år.

Carnegie svarade ej. — Det beror på, hur kontraktet skulle lyda, sade han slutligen med samma mulna uppsyn.

— Säg sina villkor —

Carnegie tog en penna och började skrifva medan han talade.

Jag stipulerar, att jag i samråd med herr Hall skall handhafva och sköta de göromal för det Hallska contoiret, som tillhöra utrikes affärerna, stångjärns- och trävaruexporten med all därvid erforderlig korrespondans — undantagandes växelförsäljningen. Så var det ställdt i gamle herr Halls tid.

— Vi kunna ju skrifva ett sådant kontrakt, ifall Carnegie önskar det, sade John långsamt, dock vill jag i förväg nämna, att om och när jag har lust att själf besörja denna korrespondans, jag anser mig oförhindrad att göra detta.

— Hvad tjänar då kontraktet till? Då kan det så godt vara oskrifvet och jag lika gärna lämna herr Hall.

— Nej, det vill jag inte. Det ville inte min salig far, och jag vill i allt göra hans vilja. Men det är ju möjligt, att jag ledsnar på saken, och då är det ju bra att ha Carnegie att tillgå.

Carnegie mumlade ett: »oändligt smickrande», som John ej hörde.

— Jag tror inte heller, att herr Hall länge vidhåller att framhärda i allt herr Hall åtagit sig, sade Carnegie, hvilken alltjämt förundrat sig öfver att den ovana fliten och det stora intresset kunnat räcka så pass lång tid. Och när herr Hall tröttnar, så finns

sannerligen ingen på contoiret, som utan långvarig inöfning kan besörja mina göromål.

— Det vet jag, och därför är det bra, att vi hafva detta kontrakt. Men min far talade också om, att Mitchell & comp. förbundit sig att icke idka bruks- och sågverksrörelse eller utskeppa järn och bräder. Detta villkor måste således också ingå i vårt kontrakt. Skrif därför: »Att Carnegie och dess kompanjon Lamberg förbinda sig att under, låt oss säga, åtta års tid, räknadt från den 1 januari 1803, hvarken direkt eller indirekt befatta sig med handel af järn, plankor och bräder —»

Carnegie var högst förvånad. Kunde man någonsin förstå sig på John Hall? Hade han ej i en blink blifvit förvandlad till en förutseende affärskarl? Det var ackurat, som om salig herr Hall stått bakom och dikterat det, John Hall den yngre dikterade för Carnegie.

Också föll det ej Carnegie in annat än att skrifva, som han blifvit tillsagd.

— Nu får Carnegie besörja, att kontraktet blir uppsatt i laga form. Jag ger Carnegie naturligtvis detsamma, som Carnegie åtnjutit under min salig faders tid. Hur mycket var det?

— Fjorton hundrade pund årligen, svarade Carnegie.

— Det är bra.

När Carnegie gått, satt John och funderade. Han var mycket belåten. Han hade fått sin vilja fram med Carnegie, utan att, som han trodde, ha stött denne för hufvudet. Carnegie hade varit lättare att handskas med än Herpel, som vid Johns första antydan om

att han, John, ville lyfta något af bördan från gamle Herpels skuldror, rent ut sagt:

— Får jag inte leda det, jag varit van att leda under salig herrns tid, så går jag min väg utan krus och komplimanger.

Naturligtvis fick Herpel sin vilja fram, ty Herpel och Carnegie *måste* tillhöra det Hallska contoiret. Intet tvifvel rådde om att detta varit salig herr Halls mening och vilja.

I det hela taget tyckte John, att det var ganska angenämt att vara chef för ett stort handelshus och alldeles ej så ointressant, som han förmodat.

Nu satt han och räknade och skref en stund mycket ifrigt. Men så försvann åter ett viktigt papper på det allra obegripligaste sätt, och så fick han åter börja leta. Under detta brydsamma och ansträngande göra slappades hans intresse. En af karrikatyrteckningarne hade vältrats upp ur pulpeten, och som den var ofullbordad, ritade John den färdig under den återstående contoirstiden.

När klockan slog två, lade han undan ritningarne, gäspade och sträckte på sig ett par gånger, hvarpå han gick fram till fönstret och tittade ut på gatan.

Utanför det Hallska huset gick fröken Constance Koskull upp och ner, fram och åter.

Dagen var mycket kall, och fröken Constance höll upp sin stora björnskinnsmuff för att skydda lilla näsan för kölden.

Den vackra fröken Koskull var klädd efter senaste modet med suffletthatt och polsk doffelrock med dubbla kragar. Hatten var fodrad med blekröd taft, under hvilket det ystra håret tittade fram i

orediga lockar, och kappan var grön och hade rödt sidensarsfoder, hvilket allt klädde förträffligt.

Hvar gång fröken Koskull gick förbi huset, lyfte hon upp sina violblå ögon, som hon eljes höll sänkta under de långa ögonhåren, och kastade en snabb blick in genom den öppna trädgårdsporten. John Hall stod länge och njöt af den vackra synen. Plötsligen fick han den idén, att den vackra fröken törhända gick ute i kölden och väntade på honom. Detta gjorde honom varm om hjärtat. Utan betänkande ryckte han till sig päls och mössa för att skynda ut till henne. Men då kom Fredrik Damm ut genom porten. Hans husbonde lät pälsen falla, ty alldeles tydligt var det Dammen, som fröken Constance väntat på. Hon drog fram sin lilla bara hand ur den stora muffen och räckte den åt Fredrik. Och det muntra ansiktet strålade, då hon så gjorde.

Så följdes de åt nerför Sillegatan och veko om hörnet vid Östra Hamngatan, där de försvunno för Johns blickar.

På kärleksstråt.

Det var sött af dig, att komma mig till mötes, sade Fredrik, när de gått några steg. Har du länge väntat?

— En hel evighet, svarade Constance och låtsade se surmulen ut. Jag har nött ut stenarne utanför Hallska huset, till den grad har jag trampat och stampat.

— Du skall inte gå utanför contoiret en annan gang. Det är bättre, att du efter vår vana möter mig i allén.

— Ja, men i dag fick jag lust att gå fram.

— Tror du, att du blifvit sedd?

— Ja visst. John Hall stod hela tiden i fönstret och slukade mig med ögonen.

— Kunde jag inte tro, att det är slätt bevändt med hans arbete därinne, sade Fredrik harmsen. Han lägger sin näsa i blöt af pur envishet. Vet du, hurudan John Hall är? Jag skall tala om det för dig. Han har lika många kapriser som en kollrig häst och är lika envis som en gris, med hvilken han också i åtskilligt annat kan förliknas.

— Det gjorde mig platt intet, att John Hall fick se mig. Han är ganska beskedlig och skvallrar inte.

När jag såg honom stå där, vet Fredrik, hvad jag då tänkte? Jag tänkte: det är stor skam, att Fredrik Damm inte är John Hall! Jag tänkte: jag vånne Fredrik hade alla dina rikedomar, och att det vore du, som satt på contoiret hos honom!

— Gud frie och bevare mig för en slik handelsbetjänt! skrattade Fredrik.

— Det är inte heller så indispensabelt, att han sitter på din plats, blott du sutte på hans.

— Det var godt, att du ej önskar mig något så ledt. Med John Hall som bokhållare finge jag snart lämna in min stat; kanske inte så länge som gamle Herpel lefver, men sedan. — I alla fall är det stor skada, att jag är en fattig sate, ty det skulle passa min söta Constance innerligt väl att vara rik.

Constance suckade. — Ja, säkerligen. Vi skulle båda två passa alltför väl till att vara rika människor. Vi skulle komma körandes i vår fyrspända vagn med kusk och lakejer i grant livré, och alla vi foro förbi skulle begapa oss och säga: hvilket vackert par! Men Fredrik kan vara alldeles förvissad om, att jag inte skulle vara stolt öfver vagnen — Constance smög sig tätt intill Fredrik, medan hon talade — eller öfver hästarna eller betjänterna, inte en gång öfver mig själf, jag skulle bara vara stolt öfver honom! Jag kan ej tänka mig någon större delice än att höra alla säga: »hvilken oändligt vacker man, den sköna Constance Koskull fått!» Ack, om du vore så rik som John Hall, då skulle pappa omfamna och kyssa mig, när jag föreställde dig som min fästman, och han skulle säga, att jag gjort honom en stor glädje och att jag belönat honom för all hans hafda möda och omsorg!

— Men när jag nu inte är så rik som John

Hall, utan är den fattige Fredrik Damm, hur blir det då?

— För mig blir det ackurat detsamma, ty jag vill hellre lefva med min Fredrik i den uslaste koja än med John Hall i hans palats. Men pappa —

— Ja, hvad säger pappa?

— Han säger ett prompt nej. Han har förehållit Marianne och mig, att vi få göra hvilket parti som helst, blott intet fattigt. Tror du inte pappa talar med mig om John Hall? Och allt hvad han säger, ger jag honom rätt i. Det vore oändligen nöjsamt att ha juveler och kläder som en drottning och spisa på guldtallrikar och strö ut pengar till höger och vänster och hjälpa sina föräldrar ur deras trångmål och etablera sina bröder — för Marianne är försörjd i Stockholm. Ja, om inte John Hall följde med på köpet, utan jag finge Fredrik i utbyte mot honom, så gjorde jag det flux på eviga momangen.

De hade nu kommit in i allén och den korta vinterdagen hade öfvergått i full skymning.

Fredrik tog Constances lilla hand ur muffen och lade den under sin arm.

— Och när detta inte låter sig göra, hur blir det då? Då gifter Constance sig kanske i alla fall med John Hall?

Constance nöp Fredrik i armen, så hårdt som hennes små valna fingrar mäktade det.

— Det gör jag aldrig i evigheten, det hör du ju! Det får bära eller brista. — Jag kan inte lefva utan dig! Du får enlevera mig, och jag får gifta mig med dig, min far ovetandes. Jag vet hur kapabel du är, att du är vitter, att du kan en hel hoper främmande språk, att du spelar fiol som en ängel. — En så

duglig och en så vacker karl som du, kan ej förblifva fattig. Vi flytta snart ur den usla kojan, och du ger mig allt hvad min håg står till. Hade aldrig någon fattig man blifvit rik här i Götheborg, hvem vore då rik, får jag spörja?

— Men om jag aldrig blir rik —?

Constance betänkte sig. Det vore en grym missräkning, det medgifver jag, för det är en högst eländig tillvaro att lefva fattig, synnerligast för mig, som skulle kunna göra ända på hvilken rikedom som helst, till och med på John Halls, om jag hade den.

— Min söta Constance, detta är en alltför oskattbar gåfva för hustrun till en fattig man, som skall arbeta sig upp med tvenne tomma händer. — Men allvarsamt, min ängla Constance — han drog henne till sig och kysste henne — är det ej ändå bäst, att jag talar med din far?

— Nej, Gud frie och bevare oss väl! Låtom oss njuta af vår tillvaro, så länge det tillstädjes oss. Sedan blir det bara till förmaningar och förbannelser. Och jag är i min goda rätt med det här, ser du, ty min far har blott förbjudit mig att gifta mig med en fattig karl, men inte att älska honom. Och det är förtjusande att kyssas, utan att någon vet om det eller räknar kyssarne. —

Fredrik Damm lät ej säga sig detta tvenne gånger.

När de gingo vidare, tog Constance Fredriks hand och stoppade in den i den varma muffen jämte sin egen.

— Jag vill veta, hur länge du varit kär i mig,

Fredrik, sade hon och strök sitt hufvud mot hans arm. När började det för dig?

— Det kan jag säga dig — det var för tre år sedan under det stora äppleträdet på er gård. Du stod under trädet och ropade på mig. Skola vi leka Adam och Eva, Fredrik, sade du, jag skall fresta dig med det här äpplet? Du höll äpplet framför min mun så nära, att jag kunde bita dig i lillfingret.

— Hvilket du också gjorde, du bet mycket illa, din kanalje.

— Hvarför frestade du mig? frågade han och kysste henne på nytt. Och du gaf mig inte en bit af äpplet, utan åt upp det själf helt och hållet, tilllade han. Minns du?

— Det var platt inte mot öfverenskommelsen, jag hade ju blott sagt till dig, att jag skulle fresta dig, inte att du skulle få något för ditt besvär. Bara i tre år, du, det är allt många år, du förspillt — för jag blir snart sexton år, och jag har älskat dig, sedan jag var fem, sex år, och du en stor, stor gosse. Jag var au désespoir, när jag räknade ut, att du alltid och evinnerligen skulle förbli åtta år äldre än jag. Jag begrep inte, att det skulle jämka ut sig med tiden. Nu är det alldeles precis lagom.

— Precis lagom för att gifta sig — det tycker jag också.

— Ack ja — suckade hon. Men ser du, hur nedmörkt det blifvit, de två eländiga lyktorna, som skola lysa upp hela långa allén, hålla ju totalt på att slockna, och intet månsken ha vi! Vi måste vända om nu — Fredrik får följa mig till mitt gathörn, men inte ett steg längre, annars kunde

pappa få se dig, eller någon elak varelse kunde berätta om vårt sammanträffande, och då får jag en sådan störtskur af bannor. Hvarför blir du ståendes?

— Jag vill ha färdekyssen att värma mig med —

— Böj dig ner! Constance slog båda armarne om Fredriks hals och kysste honom länge, länge —

I arrest.

Constance Koskull var vid sitt allra miserablaste lynne, ty pappa och hon hade grälat om John Hall. Constance hade svarat näbbigt, och pappa hade sans façon tagit henne i armen och ledt upp henne på hennes rum, därpå hade han gått ut, vridit om nyckeln och spatserat sin väg.

Constance bultade och slog på dörren och sparkade på den af alla krafter. Men ingen brydde sig om att öppna för henne.

Hon var så ond, att hon inte visste till sig. När hon lämnat dörren i fred, gick hon fram till fönstret, men råkade under vägen stöta till det lilla ovala sybordet. Knäet gjorde ondt, när hon stötte det mot bordet, och smärtan gjorde henne alldeles ursinnig. Hennes vrede vände sig mot sybordet. Hon drog ut lådan, lyfte upp de små locken från de sidenfodrade och vadderade rummen inne i lådan och kastade ut de små kamrarnas innehåll, huller om buller på golfvet. Fingerborgen rullade under den pärlfärgade sängen. Silkesdockorna och trådnystanen kramade hon ihop till en boll, som hon slungade upp på hyllbordet. Den föll bland nipp-

sakerna, krossade en ostindisk kopp och en liten bonbonnière och vräkte omkull ljusstaken på nattduksbordet. Ljussaxen och ljuset rullade ner på golfvet ända fram till kung Davidsharpan borta i ena hörnet. Men Constance gaf ej akt därpå. Hon höll i handen det lilla nålhuset af genombrutet elfenben — det hjälpte intet annat än att locket måste skrufvas upp och alla nålarne strös ut, hon gaf sig till och med tid att rycka ur stoppnålarne och tamburnålarne från sydynan i sybordet och låta dem göra allt det andra sällskap. Nu fick hon tag i den lilla saxen, den bände och bröt hon mellan fingrarne, tills skrufven lossnade och de båda halfvorna föllo i sär. När sinnet rann på Constance Koskull, kom det öfver henne en lust att fördärfva och förstöra. Men när vreden fått sitt utlopp, blef hon god igen.

Nu började hon sansa sig och betraktade förstörelsen omkring sig både skamsen och förvånad, som om hon ej rätt kunde förstå, att det var hon, som ställt till allt detta. Hon gick fram till sybordet och smekte dess blankpolerade yta. Härvid föll hennes blick på den gröna sidensarspåsen under sybordet. Hon smålog, stoppade ner handen i påsen och drog fram en rikt utsydd taskbok, som hon karesserade och kysste. I hvita stråpärlor på ljusblå, pärlbroderad botten stod namnet »Fredrik». Den sista slängen på den sista bokstafven fattades ännu. Synålen var påträdd, de små fina pärlorna lågo i den lilla spegelasken. Constance öppnade locket, tog taskboken i hand och trädde de hvita sandpärlorna en efter annan på nålen och sydde, medan hon sakta gnolade:

»Vi sutto bland flätade kransar
Och sågo på flickornas dansar
Och hörde på gossarnes skämt.
För oss blåste herden på hornet,
Oss hälsade festligt från tornet
De landtliga klockornas klämt.

Då kände vi kärlekens välde,
Omkring mig han armarne fällde
Och svor mig sin kärlek därmed.
Då gaf jag mitt hjärta tillbaka,
Då svor jag att blifva hans maka,
Och Flora befäste vår ed.»

Hon lade ner arbetet, knäppte hop bägge armarna om nacken, lutade sig bakut i stolen och hviskade:

— Jag älskar min Fredrik, jag älskar min Fredrik! Jag vill inte gifta mig med någon annan än honom — jag vill icke gifta mig med den stollige John Hall. Hon muttrade för sig själf om sina föresatser, hvad hon ville göra och hvad hon inte ville göra. Medan hon satt så, rann det henne i sinnet, att om hon gift sig med John Hall, vore hon nu värdinna för grefven af Artois, och då hade aldrig skandalen i förgår fått hända. Hela staden talade om intet annat än att John Hall på den storståtliga herrmiddag, han gaf för den franske prinsen, hade drumlat sig till den grad, att han vid densamma behöll sina halfstöflar och lät sin bokhållare, unge Geijer, sitta med vid bordet. Det hade inte fått ske, om hon varit fru i huset. Om han åtminstone haft det vettet att bjuda Fredrik Damm i stället för Jesper Geijer.

Hon började åter sy den ena pärlan efter den

andra, tills det sirliga namnet fått alla sina slängar. Hon kysste namnet och höll upp taskboken och beundrade den. Hon kikade ner i rummet, som skulle innehålla sedlarne. Djupt var det tillräckligt för den, som hade så få sedlar att lägga dit som Fredrik — och inga förde hon i boet till honom. Hon hötte i luften med sin lilla hand.

— Jag hade riktig lust att taga ett grabbtag i John Halls tjocka taskbok och släppa ner en stor sedelbunt i den här. Det är så rent skamligt, att han skall vara rik och Fredrik fattig, mumlade hon.

Nu hade hon intet mer att beställa, och tiden blef henne lång. Hon gick fram till den lilla spegeln, som hängde öfver byrån. Håret hade fallit ner. Constance vred upp lockarne i en hög knut öfver hjässan, en lock var ostyrig och föll ständigt tillbaka. Hon stampade i golfvet, då det ej lyckades henne att få upp den, men så flög en idé på henne. Hon tänkte: den här locken skall jag lägga i taskboken till Fredrik, den är för mer än alla sedlar i världen.

Hon letade efter saxen för att klippa af locken. Det var sant — saxen — den låg där obrukbar. Hon fick i stället fatt på en liten knif med pärlemorskaft, den tog hon och skar med ett hastigt snitt af den bruna hårtofsen, som såg riktigt lefvande ut, den ringlade sig, då hon snodde den om fingret. Nu skulle den bindas om med en silkesända. Silket hade fastnat på byråns mässingsbeslag. Hon slet af en ljusblå silkesända och band den om locken. Hon strök locken mot sin kind och kysste den mångfaldiga gånger. Så stoppade hon ner den i taskbokens sedelficka.

Hvad var det? Någon var på väg upp till henne.

Steg hördes tydligt i den knarrande vindstrappan, som förde till hennes gafvelrum. Hon kände igen faderns gång. I ett nu låg taskboken åter nerstucken i den långa sidensarspåsen under sybordet, och Constance satt med ryggen vänd mot dörren och händerna korslagda i knäet, sedesam och allvarlig. Baron Koskull kom in.

Constance rörde sig icke.

— Lilla envisan! Hör hon, lilla envisan!

Lilla envisan hörde icke.

Baron Koskull tog en gåsfjäder från skrifschatullet och kittlade sin dotter i nacken.

Det ryckte till i Constance, men hon höll sig styf och stram. Hon grep efter gåsfjädern för att föra den undan, men hennes far hade nöje af leken och manövrerade den kittlande fjädern med stor behändighet. Än for den öfver hennes hals, än var den i nacken, än snuddade den vid mungipan, än svepte den öfver kinden.

Constance skakade på hufvudet, tills lockarne föllo ner.

— Nu kommer du åtminstone inte åt nacken, sade hon. Låt vara, pappa, jag trodde, att när man var i onåd och inläst, man åtminstone skulle slippa ifrån att bli kittlad.

— Vänd dig om, Constance, jag tycker inte om att konversera en ryggtafla.

Constance vände sig till hälften om på stolen.

— Hvad är det?

— Jag kommer med en anhållan från en god vän.

— Det hjälper inte, jag gör det aldrig, jag gör det inte, jag gör det inte.

— Skall jag svara detta på hennes aimabla biljett?

— Hennes, jag trodde det var hans.

— Hans, hans, hvem menar du med hans?

— Det vet pappa lika väl som jag, den där skäggbusen, John Hall.

— Ånej, han kommer inte att göra någon vidare propos. Den fortynen har du spelat bort, lilla Constance. John Hall töfvar minsann inte länge, innan han vänder sig till en flicka, som har tillräcklig honett ambition för att vilja bli den rikaste fru i Sverige. Då får du sitta där med ångern.

Constance böjde sig ner och ordnade de långa skobanden i kors öfver vristen och benet.

— Inte går han, om man vill göra sig mödan att hålla honom kvar, sade hon utan att se upp. Jag vill alls inte, men ville jag —

Det kom en glimt i baron Koskulls ögon, men Constance satt fortfarande böjd öfver sitt skoband och märkte det ej.

— Lita inte på det, min flicka lilla. Hur många gånger har jag sagt dig, att John Hall inte är som andra? Den lyckan har du förspillt.

— Nå, när den inte var från honom, från hvem var den aimabla biljetten?

— Från öfverstinnan Marianne Ehrenström. Hon ber, att vi skola taga dig med till supéen i afton.

Constance sprang upp. — Kommer franske prinsen dit? frågade hon ifrigt.

— Supéen är tillställd för honom.

— Nej, skall jag då få se monsieur le comte d'Artois på nära håll! Hvem kunde drömma om något sådant som att Ludvig den sextondes bror och Marie Antoinettes svåger skulle komma till Götheborg!

— Minst af alla kunde prinsen själf drömma om något sådant. Hans och grefvens af Lille entrevue är bestämd att äga rum i Calmar i nästa vecka. En attendant, stannar grefven af Artois här under tvenne dagar.

— Det var skada, att landshöfdingens ej inflyttat från Kungsladugården, så att de kunde mottaga honom på Residenset, utan att han skall nödgas bo hos den där John Hall.

— Prinsen kan inte annat än prisa bytet, nu har han fått kvarter i det syperbaste huset i staden.

— Ja, och John Hall låter sina bodtrampare komma till samma taffel som prinsen, hvilken lär högeligen förundra sig öfver slik etikett.

— Tror du, att det gick så juste till hos landshöfding Carpelan i går? Det är nog en lycka, att prinsen i afton gästar kommendanten Ehrenström, i annat fall måste han medtaga en mindre favorabel impression af sin vistelse i Götheborg. Tillställningen hos landshöfdingen vimlade af en mängd ridikyla episoder.

Constance knäppte båda armarne om sitt ena knä, som hon kastat öfver det andra. Det var hennes favoritställning, när hon var intresserad.

— Sätt dig ner och berätta, käre pappa, sade hon och nickade mot den hvita, låga taburetten midt emot sin.

Det knakade under taburetten, när baron Koskull flyttade den närmare sin dotter. Han såg efter hvad det kunde vara.

— Är det för större kommoditets skull, som du prefererar att ha dina sysaker här på golfvet? frågade han och plockade upp den ena saxhalfvan.

— Det kan ju anses som en förberedelse till det giftermål, du åstundar — jag ställer om mitt hus à la John Hall.

Baron Koskull gjorde en rörelse.

— Bevars, bevars, tro inte, att jag ämnar gifta mig med honom! Nå, berätta! Hur gick det till hos landshöfdingens?

— Fullständigt ridikylt. Man lär sig inte hofseder i Uleåborg. Du känner landshöfdingens franska. Den är hemgjord som allt annat där i huset. Fru Ehrenström var den fjärde i prinsens whistparti, och hon har gifvit mig en hel del detaljer, som sannerligen ... Carpelan hade läst öfver det tal, hvarmed han skulle komplimentera prinsen, men råkade icke desto mindre uttrycka sig ganska oanständigt.

— Som till exempel —

— Till exempel — Tiens! Han underrättade prinsen, att han var enceint i stället för enchanté.

Constance skrattade, så att groparne i kinden blefvo synliga.

— Nå, hur tog prinsen den remarkabla notisen?

— Han låtsade inte därom. Men fru Ehrenström såg, hur prinsen måste vända sig bort för att dölja sin munterhet.

— Jag ville långt hellre varit hos landshöfdingens i går än hos kommendantens i dag. Det måtte varit alltför nöjsamt.

— Nå, hvad sägs därom, att unge Carpelan bjöd prinsen på en sup, som han dock afböjde för att i stället anhålla om en kopp kaffe, hvilket naturligtvis ej serverades. »Grefven vill ha kaffe, gå ut och koka kaffe,» ropade landshöfdingen till sin fru, denna gång på franska och så högt, att de

förnäma gästerna fingo reda på alla interiörer från den Carpelanska hushållningen.

— Får man stiga på? ljöd en munter röst utanför, och Anna Margretha Björnbergs glada ansikte tittade in. Björnbergs äldsta dotter var ej vacker, hon hade ett rundt, rödblommigt ansikte, ljust hår och oppnäsa, men hon var glad och frispråkig och, som herrarne påstodo, ganska kysstäck, hvilket också var baron Koskulls mening, ty enligt loflig farbrorsrätt kysste han sin dotters väninna på mun, innan hon ens hunnit komma in i rummet. Anna Margretha var nyss fyllda femton år, men mycket utbildad för sin ålder, rund och trind.

— Jag kommer för att hämta Constance, sade hon. Solen skiner så grant, och hela Götheborg promenerar i allén för att passa på, när prinsen far tillbaka från Gunnebo.

Fångad!

John Hall hade varit uppe hos krigsrådet Koskull och begärt Constance till äkta, och denne hade svarat, att han kände sig mycket flatterad och med nöje gaf sitt bifall, men hade tillagt, att hans lilla envisa ej ville höra talas om giftermål förr än hon fyllt sjutton år, och hade bedt John att lugna sig till dess och ej brådska med att framföra sitt frieri.

John Hall försökte ge sig till tåls, men han var alltför förälskad i den vackra Constance och alltför ovan vid att hans önskningar ej strax gingo i uppfyllelse för ätt riktigt kunna lugna sig.

Fröken Constance hade stor skuld i detta, ty hon var aldrig att taga, där man lämnade henne. Än visade hon sig insinuant och tjusande gentemot John Hall, än var hon impertinent och agaçant; och som John Hall var ganska snarstucken, när han ansåg sig förnärmad, ville det hela baron Koskulls diplomati till för att det ej skulle komma till total brytning. Isynnerhet var det illa fatt på en supé hos commercerådet Lamberg. Constance hade gått dit med sitt allra istadigaste lynne, och hennes fars tillsägelser

och reprimander hade föga hjälpt, ty när John hälsade på henne, vände hon honom ryggen, och när han tilltalade henne, svarade hon inte. Men John var envis och ville ej släppa tag. Han gick fram till divansbordet, lyfte upp det skära floret, som täckte böckerna och gravyrerna, och tog en gravyrbok, för att visa sin utkorade. Men när han kom tillbaka, satt Constance bakom en fönstergardin med Fredrik Damm, och när han närmade sig, svepte hon den röda gardinen omkring sig och lät Fredrik säga ifrån, att fröken Koskull var inne i salen och deltog i pantlekarne. Under det hans kontorist kom fram med denna osanning, såg John Hall granneligen konturerna af fröken Constance bakom fönstergardinen och hörde hennes undertryckta skratt. Men då blef John ond på allvar. Han lät de två sitta kvar, där de voro, och gick burdus sin väg. Inne i salen roade sig ungdomen med pantlekar och ringdansar, men John gick tvärs igenom salen och salongen, där fru Petterson spelade fiol, och värdinnan sjöng duetter med öfverstinnan Ehrenström, och direkte in i stora förmaket.

— Få vi herr Hall med till vårt bostonparti? frågades från ett af spelborden. Där sutto fru Fröding och fru Malm och assessor Nolleroth och väntade.

— A, det är alls icke värdt att proponera. John Hall har totalt lagt bort att spela.

— Annars nog, men i afton spelar jag, svarade John och slog sig ner som fjärde man.

Fem spelbord voro dukade i rummet, och vid hvart och ett bord hade man placerat två fruntimmer och två kavaljerer. Dörrarne till salongen och salen

voro stängda, på det att icke stojet från ungdomens lekar eller musikklinket skulle höras hitin, där det gällde allvaret. Inte en gång för att intaga förfriskningar, behöfde man imkommodera sig ut till buffeten i salen, utan kunde orubbad njuta af traktaten, som bjöds omkring vid spelborden af pigorna.

Constance och Fredrik sutto bakom fönstergardinen väl en timme och mera, fullständigt ostörda, ty societeten hade så godt hjärta, att ingen nändes oroa ett älskande par.

Ändtligen reste Constance sig upp, sträckte på sig och kysste Fredriks ögon till afsked.

— Jag måste in i salen och låta min björn dansa, sade hon.

Men björnen var ej därinne, och ingen hade sett till honom. Constance blef inquiet. Hon visste, att hennes far skulle kräfva räkenskap af henne vid hemkomsten, hvarför hon gick in i salongen för att se efter sin bångstyrige friare.

Öfverallt i det stora rummet sutto vackra unga fruar med sina förälskade kavaljerer, hvilka för att ej störa musiken förde hviskande samtal. Hvar och en af de vackra fruarna hade sin tillbedjare, och ingen generade sig för de andra.

Bland främlingar hade Götheborg namn om sig att vara ett sannskyldigt Sodom och Gomorra.

Nej, inte heller här var John Hall till finnandes. Satt han verkligen hos de gamla och spelade eller hade han gått hem i vredesmod? Detta fattades bara. Constance bleknade af förskräckelse. Hvad skulle pappa säga?

Vågar man sig in i spelrummet? frågade hon Greta Björnberg.

— Inte skulle jag våga, min far skulle bums köra mig på dörren.

— För gubbarne är jag inte rädd, dem rår jag nog på, men gummorna tåla inte, att man tittar dem i korten. I hvarje fall, måste jag in!

När Constance gick genom salongen, beskärmade sig fruarna öfver henne.

— Det är imprudent af Constance att kompromettera sig med Fredrik Damm, innan hon är säker på John Hall, sade en.

— Ja, ja, man vet aldrig hvar man har Hallen, han är inte som andra. Misstänksam är han i alla fall inte.

— Månne han är jaloux?

— Det kan man inte veta. Han har mig veterligen aldrig förr varit kär.

— Ånej, jaloux är han nog inte, därtill är han för dum och egenkär. Men han är desto mera lättstött och svårskött. Constance borde inte spänna bågen för högt.

Constance hade sakta öppnat dörren till spelrummet och varsamt stängt den efter sig.

Ganska riktigt, där satt John Hall. Men han var i det humöret, att han inte ens såg upp från korten, när Constance gick öfver golfvet och ställde sig bakom faderns stol.

Baron Koskull vände sig till hälften om och tecknade åt sin dotter genom att höja ögonbrynen och blinka mot Johns spelbord. Constance lydde ögonblickligen och gick bort och ställde sig bakom fru Frödings stol. John Hall hade gifven och såg hvarken till höger eller vänster, långt mindre åt Constance, som stod midt framför honom.

— Hur går det för tant i afton? frågade hon.

— Dåligt, mitt barn. John Hall vinner af oss allesammans.

— Tur i spel, otur i kärlek, mumlade assessor Nolleroth.

— Kan man inte ha tur både i spel och i kärlek? frågade Constance med detsamma hon lutade sig fram mot spelbordsstaken för att knäppa till hårarmbandet, hvars lilla guldlås gått upp. Hon var i afton klädd i en fin hvit netteldukslädning, hals och armar voro bara.

— Söta lilla barn, tala inte, spelet går på tok, sade gumman Malm. Så där ja! Hade han knekten också! Det är en förbåld tur John Hall har.

Constance smög sig bakom Johns stol och tittade honom öfver axeln.

Hon var honom så nära, att han kände pusten af hennes andedräkt i sin nacke, men han rörde sig ej och låtsade ej om henne.

— Spela ut kungen, John Hall, hviskade hon.

Han svarade ej, kastade i stället en hacka på bordet.

Constance såg på fadern och höjde på axlarne.

— Du stör, Constance, gå ut till de andra! sade baronen i retlig ton.

I detsamma kom den aimabla värdinnan in, tassande på tå, som om hon gått igenom ett sjukrum. Hon gick från spelbord till spelbord och hviskade:

— Kanske herrskapet behagar göra upp. Supén är redo.

Ännu några minuter, och jetonlådorna tömdes och betarne delades.

Kavaljererna bjödo damerna armen. Constance

väntade vid faderns sida. Men John Hall kom ej fram till henne. Han förde ut gumman Malm, som alltjämt harcellerade honom för hans horribla tur. Fru Malm var alldeles konsternerad öfver John Halls hygglighet denna afton. Han var ackurat som en vanlig människa. Han serverade henne fiskrullader med gröna ärter och bad om ursäkt, då han spillde portvinet på hennes klädning. Hela tiden passade han upp på henne, och när supén var slut, konvojerade han henne in i salongen, hvarpå han kysste värdinnan på hand och tackade för mat. Därpå gick han sin väg utan att säga ett ord till någon annan, ung eller gammal.

När krigsrådet Koskulls väl voro hemma, fick Constance duktigt med bannor.

Constance svarade, att hon var ursinnig på den oborstade tölpen, som exponerat henne inför hela societeten.

— Det var säkerligen din faute, sade hennes far, han var högst misslynt, när han kom in i spelrummet. Han svarade mig snäft, när jag tilltalade honom. Hvad hade du gjort honom?

— Inte ett ord har jag sagt. — Men herr paschan af tjugo hästsvansar tål ej, att man talar ett ord med någon annan än med honom. Sannerligen, jag är led på det här. Jag vill inte gifta mig med John Hall, och jag vill ha frihet att konversera hvem jag behagar och när jag behagar och hur jag behagar!

— Nå, nå, den friheten kan du ej ha, så länge du går ogift. Gift dig med John Hall, så får du göra hvad dig lyster.

— Pappa kan ju skicka mig till hofvet och ge mig samma chancer som Marianne. Jag vet inte,

hvarför just jag skall kasta bort mig på en krämare, han må vara aldrig så rik. Nej, ge mig grefvar, furstar, kungar! Ja, kungar, hvarför inte? Kom ihåg grefven af Artois i höstas! Han sade, att jag kunde aspirera hur högt som helst. Då måtte jag åtminstone vara för god åt denne bodtrampare!

— Jag visste ej, att du var så hög af dig, svarade fadern i retsam ton. Jag tycker, att du låter dig ganska väl behaga, när de unga kontoristerna göra dig sin kur. Eller är det blott principalerna, som du håller för krämare?

Constance blef röd som drypande blod. Sinnet slog i hast om.

Hon böjde sig ned, tog faderns hand och kysste den.

— Jag frågar inte efter grefvar, prinsar och kungar. Du vet, hur det är fatt. Pappa, gör mig till viljes, låt mig få honom!

— Gift dig med John Hall, det är det enklaste.

Hon vände sig bort. — Det är synd om John Hall att få mig, sade hon.

Fadern skrattade. — Låt det bli hans sorg! Det var ju ett charmant bref grefvinnan Wachtmeister skref till dig för att lägga sig ut för sin bror. De önska också partiet.

— Är det meningen att tvinga mig? frågade Constance uppbrusande.

Baron Koskull lade sin hand på hennes skuldra.

— Hör på, mitt barn! Det gäller allvar. Om du inte gör detta parti, och om inte John Hall hjälper mig, äro vi ruinerade.

Hon vred de små händerna, så att fingrarne knakade.

— Vet du, att jag älskar —

— Ja, jag antar, att jag vet det. Du kan gärna för mig älska hvem du behagar, blott du gifter dig med John Hall. Tror du, att det är så säkert, att jag härnäst kan bjuda dig en man, på en gång rik, af ansedd släkt och beskedlig. En man, som är i stånd att gå i döden för den han älskar, och som, efter hvad jag har all anledning att förmoda, är så mycket upptagen af sig själf, att han lämnar dig all önskvärd frihet. Du behöfver ej heller skämmas för John Hall, han kan bli en mycket presentabel man, om du blott bibringar honom bättre hyfsning och håller honom till att soignera sig. Rika mäns egenheter förlåtas och urskuldas ganska lätt af världen, mitt barn. För öfrigt, det John Hall har att offrera dig, matte väl i alla fall uppväga personen själf. Å ena sidan rikedomen och glansen och härligheten! Å den andra . . . Baron Koskull slog ut med händerna och höjde på axlarne. Tänk på din familj, Constance, på mig och din mor och dina bröder! Men betänk dig ej alltför länge, du har fått första varningen i afton, i morgon kan du ännu måhända godtgöra hvad du felat, men sedan torde det blifva för sent. Du vet att John Halls envishet och halsstarrighet blifvit till ett proverb här i staden.

Baron Koskull grep sin dotters hand och smekte den ömt. Constance lade den andra handen öfver ögonen.

— Har jag då intet val? Och kan jag ej få uppskof?

— Döm själf! Tror du, efter hvad som passerat i afton, att John Hall gör första steget till ett närmande? Tror du det, så känner du honom föga. Jag får allt gå och hämta honom hit och tacka till,

om jag får honom med. Nå, Constance, jag vill inte tvinga dig, men du är ju mitt goda barn och min förståndiga flicka. Så där ja, du får gärna gråta — Gråt du, gråt du!

Constance slog båda armarne om faderns hals och borrade ansiktet in till hans bröst. Han smekte och klappade hennes hufvud och talade med henne, som om hon varit ett helt litet barn! — Så där ja, så, så, inte gråta mera! Vänta tills du blir gift med Hallen, så får du själf se, att det är mycket, som kan trösta. Nå, nå, inte gråta så förfärligt! Inte vill man ha röda ögon till i morgon. God natt och sof sött, mitt goda barn! Gud välsigne dig för att du är en lydig dotter och gör dina föräldrar glädje!

— — — — — — — — — — — — — — —

Följande dag var en söndag, men baron Koskull försummade biskop Wingårds högmässopredikan för att göra visit hos sin tillämnade måg.

Unge John begagnade samma rum som hans fader före honom, men hur olika var ej allt härinne mot i gamle herrns tid! Ej så till förståendes, som skulle unge John ha borttagit ett enda af de föremål, som hans fader här haft omkring sig, visst inte. Men den sirliga och prudentliga ordningen var försvunnen, ty här i gamle John Halls fem enskilda rum hade hans son sitt museum och sitt bibliothek, och bland unge Johns dygder och egenskaper var sannerligen icke ordningen den mest framträdande.

John satt inne i det första stora rummet vid ett stort bord och ritade. Han var iklädd en urblekt röd sammetsrock, en liten rökmössa satt på sned på hufvudet, en stor pipa hade han i munnen.

Rummet luktade af instängd tobaksrök. Baron Koskull rynkade på näsan. Det var fast otroligt, att John Hall kunde stå ut med en slik odör. Hans tilltänkta svärfar viftade kring sig med en parfymerad näsduk, men det halp föga.

— God dag, min käre John, sade baron Koskull, när han kom in i rummet. Jag är särdeles glad, att jag funnit dig härnere. Jag har ej beskådat dina samlingar och ditt bibliothek, sedan du installerat dem här. Om du har tid, skulle jag ha lust att göra det nu. Men du ritar! Det är ett utkast till en kakelugn, troligen till Gunnebo. Har jag gissat rätt?

John nickade.

Baron Koskull tyckte sig se gamle grosseur Hall framför sig. Det hade inte funnits någon oåtkomligare än gamle herrn, när han inte ville. Och han hade ibland inte velat, när baron Koskull velat. Det var ej ofta unge John tog sig dessa later, men när han gjorde det, var han lika omöjlig som hans far före honom. Men nu gällde det ej lån eller borgen, utan något vida viktigare.

Baron Koskull var tillräckligt skicklig diplomat för att veta hur unge John skulle tagas. Dock var unge John en envis tjurskalle, och man kunde ej veta, om kärleken till Constance var så rotfästad, att den skulle förmå besegra denna halsstarrighet. Också var det ej med den vanliga säkerheten, som baron Koskull gick till verket.

— Det är en vacker dessin på spisel, den där. Jag ser, att den är ämnad till sängkammaren på Gunnebo af de sammanbunda pilarna och facklorna, som ju utgöra emblemen i det vackra rummets basreliefer.

— Ja, denna spisel är ämnad till sängkammaren på Gunnebo, svarade John.

Baron Koskull, som intet undgick, märkte att John sökte undansmussla en annan ritning, som låg täckt af den, med hvilken han låtsades syssla. Då papperet gled åt sidan, såg baron Koskull, att denna sista dessin var ett fruntimmershufvud, och fastän likheten ingalunda var frappant, förstod baronen, att det skulle föreställa hans dotter Constance, hvilket synnerligen gladde honom.

Men han låtsade intet märka, utan sade:

— Kom nu och visa mig ditt museum och ditt bibliothek! Det här är ett syperbt rum för dina samlingar. Hvilken mängd af uppstoppade fåglar! Du har bestämdt flera hundrade härinne?

— Jag har närmare tusen större och mindre fåglar här och i de angränsande rummen.

— Det är kopiöst! Fast dessa små kolibrier taga ej mycken plats. De äro charmanta, för resten. Sådana färger: röda, gula, blå och gröna, och så många nyanser! Hvad är detta för ett inventiöst skåp?

— Det är ett herbarieskåp.

— Det är förbåldt intressant. Och här har du dina samlingar af snäckor och koraller. Charmant, charmant! Och i det rummet? Jaså, uppstoppade fyrfota djur och ouppstoppade skinn. Nå, det förklarar saken!

— Hvilken sak?

— Odören, min käre vän. Dessa rum äro verkligen starkt parfymerade.

— Det känner jag inte. Jag tycker, att här luktar godt.

— Det är en stor lycka att ej vara alltför sensibel, denna lycka äger jag tyvärr icke. Och har du dina ormar i spiritus vini? Och fiskar — — Jag för min del föredrager oändligen kokta och stekta fiskar framför preparerade, men jag har heller ingen samlarevurm, jag kan blott beundra den, där den finnes. Det är en sällsynt intressant samling också den här, det må jag säga, fast icke så synnerligen välluktande den heller. Men dessa charmanta fjärilar äro lyckligtvis neutrala, hvad lukten beträffar, de äro för innerligt täcka, där de sitta liksom uppflugna på sina långa nålar. Och i detta rummet? Nå, här finnes ändtligen något, jag förstår mig på, byster, vaser och taflor! Var nu så aimabel och visa mig din myntsamling!

John drog ut de platta med kläde försedda lådor, där mynten och medaljerna förvarades, och då baron Koskull verkligen var myntkännare, började John så småningom att tina upp.

— Hvad säger farbror om det här syracusanska myntet? Och det här är också ett sällsynt stycke. Hva falls?

— Högst remarkabelt. Hvilken möda och kostnad har du ej haft, innan du lyckats samla ihop allt detta!

— Det har varit min största glädje, jag älskar mitt museum och mitt bibliothek, svarade John.

Johns museum utgjordes af ganska olikartade samlingar, hvaraf de som förvarades i lådor och skap voro så tämligen på sin plats, medan desto större villervalla härskade bland de föremål, som ej sålunda kunde gömmas undan. I den största oreda och huller om buller stodo marmor- brons- och gips-

figurer, som ej hunnit bli placerade, och trängdes om utrymmet med taflor och gravyrer, som ej hunnit bli upphängda. Där stodo lutade mot väggarne, ett landskap af Fahlcrantz, en vy af Martin, en eldsvåda af Mandelberg, jämte ett herdestycke af Berghem och ett gladt bondgille af Dankerts. Där lågo sällsynta vapen och redskap från Australien, och mellan dem hängde Coldinu- och Neptuniordens brokiga band. De finaste porslinsgrupper, de dyrbaraste japanska urnor och ostindiska vaser stodo, där en ifrig hand först hunnit nedställa dem. Somligt hade gått sönder vid den slarfviga medfarten.

Baron Koskull betraktade allt, som John förevisade, och kunde ej nog prisa och berömma.

De båda herrarne hade nu hunnit in i det stora biblioteket. Det var en rikhaltig boksamling, men uppställd utan minsta plan och reda i stora, dyrbara skåp. En mängd böcker lågo också i brokigt virrvarr strödda omkring på stolar, bord och golf.

— Hvad har du här? frågade baron Koskull och lyfte upp en stor bok. Jaså, Buffon i praktband, charmant på min ära. Och hvad är det här för något? Frimurarkalendrar utan all ända. Och Youngs skrifter och Peringskölds Heimskringla och Björners Nordiska Kämpadater och Clemens den fjortondes bref och Diderots Essai sur la peinture. Läser du all denna olla podrida?

— Det gör jag allt.

— Också dessa Protocoll öfver silfverhandteringens närmare reglerande?

— Nej, de äro från min salig faders tid. Men alla dessa resebeskrifningar har jag själf inköpt. Jag köper alla resebeskrifningar, som finnas att tillgå.

Här har jag Tornei beskrifning öfver Torneå och Kemi Lappmark, Ödmans Bohuslän, Beschreibung über China, Tunelds geografi och mångfaldiga flera.

— Och här har du också Crazy tales, Chydei tankar om husbönders och tjänstehjons naturliga rätt och Bjurmans brefställare. Men det är väl ej värdt att längre uppehålla oss härinne. Latom oss återvända till den första salen!

John var alldeles uppmjukad.

— Behagar farbror Koskull ett glas gammalt portvin?

— Jag tackar. Det är en vara, som jag aldrig försmår.

John ringde på hofmästaren och gaf honom den nödiga ordern, medan baron Koskull åter betraktade Johns ritning.

— Jag trodde, att fabriken själf effektuerade alla dessiner till sina beställningar.

— Det gör den också, men jag ritar icke desto mindre själf mina spislar.

Hofmästaren kom in med en spindelväfshöljd vinbutelj och serverade de två herrarne i finslipade engelska glas.

När han stängt dörren efter sig, sade John:

— Skål, farbror Koskull!

— Den här samlingen af gamla utsökta viner har du ärft efter din far, därom behöfver jag ej fråga.

— Ja visst, jag är ingen vinkännare och ingen vinälskare. Jag är ytterst måttlig i mat och dryck.

— Det är en känd sak, men inte dör du, ifall du tömmer det här glaset i botten. Jag tackar, med största plaisir. När sådant här portvin friar, säger

jag aldrig nej. Det var sant, du sade, att du själf tecknar dina spislar. Hvarför gör du det?

— Därför att jag tycker om att få allt efter mitt eget hufvud.

— Hvem tycker inte om det? Men det är en lyx, som endast den rike mannen kan bestå sig.

John tog en lup och undersökte detaljerna på ritningen.

Baron Koskull smuttade på sitt glas.

— Är det något, jag kan stå till tjänst med? frågade John, som om detta plötsligen fallit honom in.

Han visste hvilket svar, han gemenligen brukade få på denna fråga. Men detta hindrade ej, att han ofta gjorde den. Han tyckte om att själf erbjuda de tjänster, som han trodde, att man skulle begära af honom. Ingen fann någonsin unge John svårbedd eller grufvade sig för att anmoda honom. Han fordrade inga redogörelser öfver hvarför och hvartill, som hans fader gjort.

— Ja, min käre Hall, eftersom du är god och frågar, vill jag erkänna, att ett lån på etthundrade riksdaler banco vore särdeles opportunt. Det kostar pengar att styra ut sina döttrar, skall jag säga, tillade baronen af en särskild ingifvelse.

John Hall hade fått tag i en knif, som låg tillhands på skrifbordet, och han började karfva och skära i den blanka mahognyskifvan. Han skar en djup fåra i bordet.

— Skall fröken Marianne giftas?

— Nej, det är inte henne det är fråga om, det är Constance.

Baron Koskull synade omsorgsfullt sina välsoignerade naglar.

— Så, farbror Koskull samtycker till giftermålet mellan fröken Constance och min kontorist?

— Kontorist, bäste Hall, jag förstår platt inte meningen.

— Jag menar Fredrik Damm.

— Hvarifrån kan du ha hämtat en sådan idé?

— Jag trodde, att de voro förlofvade, eftersom de sitta bakom fönstergardinerna och hviska med hvarandra.

— Quelle idée! Inte låter jag Constance gifta sig med Fredrik Damm!

— Hvem skall hon då gifta sig med?

John försökte se likgiltig ut, men hans röst lät icke stadig.

— Pardon, jag har inte sagt, att Constance skall gifta sig, blott att jag måste styra ut henne. Jag funderar på att skicka henne till Stockholm. Hennes syster Marianne har gjort stor succès vid hofvet, och jag är säker på att Constance skulle göra likaså. Här i Götheborg finnes endast ett konvenabelt parti för henne.

John teg envist. Baron Koskull fortsatte i en nonchalant ton, som om orden oförvarandes undsluppit honom.

— Och jag sade henne, att hon inte borde leka med elden.

John Hall teg fortfarande, medan han täljde och skar i den dyrbara skrifbordsskifvan.

— Hon var enfaldig nog att vilja göra dig jaloux i går aftse. »John Hall är så kallsinnig — — »

John såg upp.

— Nej, nej, jag tror det inte, men hon lärer sagt till sig själf: »John Hall är kallsinnig, fa se om

jag ej gör honom inquiet genom att negligera honom för en person, hvars kurtis ingen förnuftig människa kan supponera skulle kunna leda till något resultat.» Hade hon rådfört sig med mig, hade jag säkerligen lyckats få henne bort från denna idé. Mais que voulez-vous, en sjuttonårig, vacker och, man måste erkänna det, mycket uppmärksammad flicka, får lätt de mest barocka infall, om hon tror, att hennes älskare mankerar henne.

— Jag har inte mankerat fröken Constance, invände John allvarligt.

— Hon påstår motsatsen —

John Halls högtidliga drag klarnade plötsligen upp.

— Farbror Koskull skall inte skicka fröken Constance till hofvet, sade han. Det är intet bra ställe för en ung flicka. Låt henne stanna här!

— Hvarför det?

— Därför att, om fröken Constance tror, att jag mankerat henne, och jag aldrig haft en sådan afsikt, utan rakt tvärtom, så är ju saken . . . Hör, farbror Koskull, tag fröken Constance med sig hit i eftermiddag, så skall jag visa henne mitt kuriositetskabinett. Jag har just nu fått det i ordning —

— Du kan gärna följa mig hem och själf inbjuda min dotter.

— Ånej, det är bäst, att hon kommer hit. Jag har tänkt mig det så. Bed fröken Constance komma i dag, så är farbror snäll.

— Jag skall göra hvad på mig beror. — Adieu, adieu, min käre John!

— Välkommen åter i eftermiddag med fröken Constance!

— Jag tackar. Hvad är det för ett kuriositetskabinett du talar om?

— Det skall farbror få se i eftermiddag. Men än en sak, så behöfver jag inte fråga henne därom. Det är ju alldeles visst, att fröken Constance tycker om mig och inte om Dammen?

— Det är alldeles visst. Och det är nog bäst, att du inte frågar henne därom, hon kunde bli stött öfver en sådan enfaldig fråga.

— Jag skall inte göra det, det lofvar jag. Jag skall endast fråga henne, om hon vill bli min hustru.

— Det är allt som behöfs.

— Således, i eftermiddag!

När baron Koskull vid fyratiden på eftermiddagen återvände till det Hallska huset, hade han sin dotter med sig. John Hall tog emot dem, iklädd en prydlig och klädsam dräkt. Han förde far och dotter in i det lilla kuriositetskabinettet, som var festligt upplyst med lyktor och kandelabrar mellan grönskande växter, som blifvit placerade därinne sedan i förmiddags, och hvilka gåfvo det lilla rummet utseende af en veritabel löfsal.

Constance var ovanligt stilla och allvarsam och besag artigt alla de föremål, som John Hall tog fram och visade henne.

I kabinettet stodo ett par stolar af besynnerlig form, jämte bilden af en kines i kroppsstorlek. På en hylla voro några fint skurna småsaker af elfenben placerade.

John visade Constance en liten täckt vagn, förspänd med sex hästar, tillhopa intagande kanske en tumslängd; vidare en miniatyrspinnrock och en härfvel samt några andra konstsvarfvade elfenbensstycken,

däribland ett fartyg med spända segel, så litet, att det kunde gömmas i ett valnötsskal.

Baron Koskull och Constance beundrade alla dessa föremål, fast baron Koskull var ganska förvånad och brydd öfver att John Hall dröjde att framföra den viktiga frågan och i stället envisades med att förevisa allt detta krimskrams.

— Vill farbror vara god och röra vid den pjesen, sade han plötsligen och pekade på kinesen.

Baron Koskull gjorde, som han blifvit ombedd, och kinesen föll pladask öfver honom.

John skrattade hjärtligt.

— Hvad är detta för historier? frågade baron Koskull. Var god och befria mig från det här näsvisa belätet!

— Jag sade ju farbror, att det var några kuriositeter, jag inköpt. Ge sig blott till tåls! Så där, nu är farbror fri igen.

— Var nu alltför söt, fröken Constance, och sätt sig i den här stolen! Nej, icke i den där, den spara vi till sedan.

— Jag undanber mig några konster, John Hall. Svär på, att den ej faller omkull med mig!

— Det svär jag på. Nå, hvad sägs?

Constance satte sig i den omtalade stolen, som genast började traktera med musik och spelade gavotter, menuetter och slutligen den täcka melodien »Marlborough s'en va-t-en guerre . . .»

Constance var förtjust och klappade i händerna. John Hall såg mycket belåten ut.

— Och nu är ju fröken Constance så innerligt beskedlig och försöker den andra stolen. Var god

och tag plats och känn efter, om också den är till behag.

Constance satte sig till rätta i stolen. Hon höll sig med båda händerna fast i armstöden och lutade sig bekvämt tillbaka. Hon var mycket vacker, där hon satt.

— Så där ungefär satt fröken Constance, när hon en gång för länge sedan bars i en klädkorg uppför Residensets trappor. Jag glömmer aldrig den synen —

John stod tätt bredvid stolen och slukade Constance med ögonen.

— Kommer Constance ihåg, att Constance då frågade: »Får jag åka i din spegelglasvagn, John Hall?» Nu frågar jag Constance, får jag —

— Nej, nej, vänta lite! Constance försökte resa sig. Pappa, hjälp mig upp! Jag förstår inte, sitter jag fast? Jag kommer inte loss från stolen, den kvarhåller mig. Herre Gud, är jag då rakt förhäxad? Hvad är det här för konster och påhitt af den dumme John Hall? Cher père, säg till honom, att jag inte vill bli kvarhållen, att jag blir ond — att jag blir rasande. Släpp mig då lös! Hur är det fatt? Hvad är meningen?

— Meningen är väl, att du skall sitta fast, tills John Hall befriar dig från stolen, som han befriade mig från den usle kinesen, sade baron Koskull skrattande.

— Ja, däri har farbror Koskull rätt. Meningen är, att jag denna gång sörjt för, att Constance ej kan löpa sin väg från mig. Hon kommer inte loss från den stolen, förr än jag fått säga, hvad jag vill säga. Min lilla söta fröken är en liten fångad

fågel, som det ej hjälper, om hon aldrig så mycket flaxar med vingarne. Denna stol fängslar den sittande personen, så länge tills den, som förstår sig på mekaniken, släpper henne lös. Nej, låt inga tårar dunkla de vackra ögonen! Och se inte så förskräckt ut! Jag skall intet ondt göra. Jag skall bara säga, att jag intet högre önskar än att vara för min söta Constance den ömmaste man, och att om min söta Constance vill åka i min spegelglasvagn, skall jag —

— John Hall, släpp mig loss, eller jag mördar dig!

Constances ögon blixtrade, och hon stampade med sina små fötter.

— Min söta Constance får lofva att bli min hustru! Lofva det, och jag släpper Constance fri, annars aldrig! Jag tar farbror Koskull till vittne härpå.

— Säg du ja, lilla Constance, och sjåpa dig inte, det är mitt råd, sade baronen.

— Ja, ja, ja, ja — bara släpp mig lös!

— — — — — — — — — — — — — — —

Samma afton satt John Hall och skref ett bref till enkefru Christina Hall, född Gothén.

Brefvet lydde:

»Min mor!

Jag skulle dessa dagar haft den fägnaden att se min mor på Gunnebo för att vid den gladaste momang för mig gifva min mor tillkänna, att jag vunnit Fröken Constance Koskulls älskvärda hjärta och att jag förenas med detta aktningsvärda fruntimmer. Jag får med dessa rader ursäkta mig, att jag ej kan för opasslighets skull framföra denna

glada tidning. Skulle min mor behaga göra min syster sällskap med att i morgon vara hos mig, skulle det oändligen fägna mig.

Förblifver med aktning

min mors son

John Hall.»

Fästfolk.

Det blef stor uppståndelse i staden, när förlofningen mellan John Hall och Constance Koskull tillkännagafs.

Skvallret hade mycket att syssla med. Fredrik Damms namn nämndes lika ofta som John Halls, och man visste på runstycket den summa baron Koskull betingat sig för Constance. Egentligen hade man så länge haft reda på baron Koskulls planer att få rike Hallen till måg, att saken nästan borde varit utagerad, när den ändtligen blef afgjord. Men så var långtifrån förhållandet. Man hade så oändligen mycket att undras öfver.

Först undrade man, hur John skulle uppföra sig som fästman, och hur baron Koskull skulle bära sig åt för att hålla Constances koketteri inom tillbörliga skrankor under förlofningstiden. Hvarför gifte de tokiga människorna sig inte flux på momangen? Hvad hade de att vänta på?

Stod ej palatset i staden redo att mottaga om det så skulle vara en prinsessa? Och Gunnebo sedan? Hade man sett de rum, som Hallen låtit inreda därute till eget bruk? Nå ja, det kom an

på, hur svärmor och svärdotter kunde trifvas tillsammans. Hvarför gifte de sig inte genast? Inte behöfde de vänta på utstyrseln. Antingen den blefve färdig före eller efter bröllopet, så visste man ju hvem som fick betala fiolerna! Och hade någon i sina lefnadsdagar hört talas om en sådan utstyrsel? Rent syndig var den. Sådana underkläder, hvarje stycke besatt med äkta spetsar, fyra dussin silkesstrumpor; och atlasklädningar och hattar och kappor utan all ända: pälskappor och sidenkappor, mörkröda och ljusblå och hvita, pälsbrämade och utsydda, och tre äkta ostindiska schalar, den ena af dem make till kejsarinnan Josephines och muffar och solfjädrar och juveler! Baron Koskulls dotter hade kunnat nöja sig med mindre. Nå ja, det fick man ju heller inte säga! Det var den blifvande friherrinnan Hall det gällde! Men i alla fall, ett sådant öfverdåd måste straffa sig! Och nog ginge det an att vara nöjd, om inte allt vore drottningdon. Åja, det har syster så rätt i, det är inte därpå det kommer an, men något skall väl den ha till ersättning, som gifter sig med John Hall, helst den som har ett barndomstycke, som ännu varar!

John Hall och Constance Koskull! Det var som om det ej funnits något annat ämne af intresse för Götheborgssocieteten. John Hall vändes ut och in, på rätan och på afvigsidan, han tummades och synades och naggades från alla håll och kanter, och resultatet vardt, att John förklarades vara den allra besynnerligaste människa, på hvilken Götheborgssolen någonsin skinit. Besynnerlig hade han varit alltsedan den spädaste barndomen, och besynnerlig var han den dag i dag. Och Constance Koskull mättes

och vägdes äfven hon, och befanns vara mycket för lätt, mycket, mycket för lätt!

Det var ett tisslande och ett tasslande bland gästerna, som voro bjudna på förlofningskalasen. Men när så fästfolket infann sig, åtföljdt af den elegante baronen och den tillbakadragna, liksom förskrämda friherrinnan Koskull, förvandlades det diskreta sorlet till ett högljudt komplimenterande och gratulerande. John Hall såg högtidligt lycklig ut, och Constance Koskull var strålande vacker. Hon höll alltid en stor fästmöbukett af de skönaste rosor i handen och tjusade med sitt insinuerande koketteri alla karlar och afväpnade med sin älskvärdhet fruarnas afund och klanderlystnad.

Den sköna Constance bar äfven det så mycket omtalade juvelhalsbandet, John Halls fästmansgåfva. Sannerligen, det var kungligt! Den som hört, hvad det påstods kosta, kunde heller ej förundra sig däröfver. Naturligtvis hade Hallen nu som alltid blifvit lurad, men i alla fall, diamanter, stora som hasselnötter, fås ej för vrakpris! Fruarna bådo den söta Constance komma närmare och luta sig fram, så att de bättre kunde beskåda och admirera halsbandet. Herrarne ville också se, och Constance var inte svårbedd. Skrattande gick hon från den ena gruppen till den andra och ställde ut sig till beskådande, med händerna på ryggen och hufvudet tillbakakastadt. Fruarna beundrade halsbandet, och herrarne komplimenterade henne för den ländhvita, gudomligt formade hals, på hvilken det blixtrade.

De båda nyförlofvade uppförde sig för öfrigt på ett mönstergillt sätt i societeten. Intet kyssande bakom dörrar, intet klifs bakom fönstergardiner.

John Hall var alltför blyg och stel för att vilja exponera sig inför obehöriga, och Constance skulle aldrig tillåtit honom att göra det. Men enhvar, som hade ögon, kunde se, med hvilka lyckliga blickar John Hall följde sin fästmös strålande uppenbarelse, på en gång glad öfver att se så mycken skönhet och säll, därför att denna skönhet tillhörde honom. Han tyckte om att visa Constance, liksom han tyckte om att visa Gunnebo och sitt palats i staden, sina samlingar, sina konstskatter och sina böcker. John Hall var aldrig njugg. När han själf njöt, ville han också att andra skulle njuta.

Constance kände sig mycket tillfreds med den hyllning, som nu i dubbelt mått visades henne. Nu var hon ej allenast den vackra fröken Koskull, hon var den blifvande friherrinnan Hall. Man ansåg henne på ett helt annat sätt, man insinuerade sig hos henne helt annorlunda än förut. Det var något så underbart solidt i att ej allenast vara Götheborgs vackraste fruntimmer, utan också dess rikaste. Hon spelade, som om hon varit född därtill, rollen af en skön, glad och nådig drottning. Alla herrar, unga och gamla, John Hall inbegripen, uppmuntrades med ett tjusande, eggande småleende och en liflig eller tranSjuk blick ur de underbara, violblå ögonen. Constance Koskull doftade af friska rosor och lyste af blixtrande juvelers glans!

— — — — — — — — — — — — — — —

Fästfolkets privata lif förlopp ej i så alldeles orubbadt lugn.

Under uppvaktningen hos den vackra fästmön visade sig John som oftast alltför entreprenant och förälskad, och då vardt Constance afvisande och

snäsig, hvarpå John blef stött och surmulade, hvilket åter hade till följd, att Constance måste kokettera tillbaka den förlorade terrängen.

En morgon hade det åter aflupit på tok.

— John Hall har varit alldeles insupportabel, ropade Constance till fadern, när denne visade sig, sedan fästmannen tagit afsked.

— Hvad kan han nu ha funnit på?

— Jo, föreställ sig! Jag satt med ryggen mot dörren och tittade i eldbrasan och hade tankarne långt borta från alla John Hallar i världen, och vips kom han in genom dörren och gick på tå öfver golfvet och, utan att jag hade minsta soupçon därom, stod han bakom min stol och kysste mig i nacken. Jag blef alldeles perplex, men syrprisen renderade honom också en ljudande örfil.

— Hvad pratar du? Har du blifvit vanvettig, Constance? Hur upptog han detta?

— Förträffligt. Jag blef litet inquiet i förstone, men det gick alldeles syperbt. Han var vid ypperligt kurage och inte tjugo örfilar skulle rubbat honom. Nej, nej, se inte så konsternerad ut, han fick blott denna enda. Det var därför att han haft lyckan med sig, som han var så medgörlig. Ingenting att vara charmerad öfver! Han hade visserligen inte gjort någon briljant handelsaffär. Han hade helt enkelt stoppat upp fåglar, det behöfde han inte ha talat om, det märktes granneligen på händer och lukt. Det var detta, som utfallit till så obeskriflig belåtenhet. Och under det han orerade härom, kommo tvenne betjänter bärandes med den märkliga presenten, som han lofvat mig, och som enkom skulle beställas från England.

— Var det diademet till halsbandet?

— Pytt var det! Det var det här åbäket, som John Halls karlar knappt förmådde släpa hit. Den här boken, som jag håller fötterna på, till pall duger den ej illa.

Constance drog undan sin kjol och lät fadern se, att hennes små fötter hvilade på en enorm foliant.

— Han offrerade mig den med en min, som om han skänkt mig Perus skatter. Hvad det är? Det lär vara en engelsk illustrerad naturlära. Det är straffet, därför att jag inbillade honom, att jag var intresserad af naturvetenskapen. Men hvem rådde mig därtill? Ja, ja, det hade ju en ypperlig effekt. Han höll naturvetenskapliga föredrag, tills jag fruktade, att jag skulle gäspa käkarne ur led, och han förskref den där!

Constance sparkade till den stora boken.

— Den har säkerligen kostat en hel förmögenhet, suckade baron Koskull.

— Det är att förmoda, då illustrationerna äro utförda af Englands berömdaste mästare, och hvarje exemplar lär vara numreradt. Den här boken har jag att tacka min ömme fader för, kunde han nu lika visst skaffa mig diademet!

— Sannerligen den klokaste kan förutse något, när det gäller John Hall. Jag trodde, att han af sig själf skulle förstå, att ett diadem hör till halsbandet. Men det kommer väl efter bröllopet.

— Efter bröllopet! Ja, då kommer ju enligt ditt förmenande all jordens lycka mig till del! Men hör du, pappa — Constance strök sin kind mot faderns rockärm — du som är född diplomat, fast du ibland misslyckas, tror du ej, att du mot någon lämplig

dusör kunde förmå min fästmans kammartjänare att tvätta sin herres händer eller åtminstone hälla luktvatten öfver honom, innan han beger sig direkt från fågelskeletten härtill för att kyssa mig — huh — i nacken?

— Nå, nå, sakta i backarne, min sköna! Härmed får väntas, tills du är John Halls kammartjänares matmoder. Men i afton måste du tala med John Hall om vårt underhåll. Det är en opportun momang, eftersom han är vid sådant ypperligt humör.

— Han var, men hvem kan förutse hur han blir i afton —

— Du måste i alla fall gripa dig an.

— Jag skall försöka, men det faller sig för eländigt svårt. Flera gånger har jag pröfvat på, men innan han ens märkt hvaråt jag syftat, har jag lupit bort från alltsammans. Jag finner nog själf, att det är nödvändigt att få visshet häri — men det är ogörligt att gripa sig an. Jag hatar honom, och jag hatar mig själf, när jag skall sta' och börja.

— Det är bara barnsligheter. Låt det ske i afton, så är det undanstökadt till i morgon. Jag skall sörja för att ni bli lämnade ensamma.

— Det tycker jag alltid sörjes för till öfverlopps.

— Nu talar du mot bättre vetande. Tvärtom, jag arrangerar ju ständigt, att din mor eller en af gossarne komma in för att afbryta en tête à tête, som, om den varade alltför länge och du finge sköta dig ensam, skulle kunna sluta med en brytning.

Constance skrattade.

— Ja sannerligen, om inte hela familjen spelade rollen af min och John Halls skyddsängel, så hade

vi nog klöst ögonen ur hvarandra, innan timmen var till ända. Inte han på mig möjligen — men jag på honom. Han är inte så häftig som jag på långa vägar, men han är desto mera envis och besynnerlig. Det är visst och sant, han kan reta gallfeber på en ängel — Och jag är ingen långmodighetens ängel.

Det behöfver du ej nämna, jag vet det, och det är därför jag spelar skyddspatron. Men det är ett ansträngande värf, och det skall bli ett stort soulagement för mig, när ni ändtligen äro gifta.

— — — — — — — — — — — — — — —

Constance satt i lilla gröna kabinettet och väntade på sin fästman. Hon visste ej hvarmed hon skulle fördrifva tiden. Hon satt med armbågarne stödda mot bordet och speglade sig i den blanka mahognyskifvan. Hon hade undrat, om det skulle lyckas henne att se sin bild däri. Jo sannerligen, om man blott aktade sig för att andas på skifvan och därigenom fördunkla den. Visserligen var det ej alldeles som en spegel, men när man så väl kände sitt ansikte, som Constance gjorde, kunde man ganska väl njuta af ensemblen, om också detaljerna undflydde. Constance burrade upp håret och gjorde en grimas åt sin bild och räckte ut tungan åt den. Sedan lade hon ansiktet alldeles tätt intill bordet och lutade hufvudet på sned med en smäktande, förförisk uppsyn, så spärrade hon upp ögonen och lät näsvingarne skälfva, så rynkade hon pannan och trutade med munnen, så log hon spotskt, så lät hon det bistra uttrycket fly sin kos och såg bedjande öm och barnsligt oskuldsfull ut. Så kom åter det tranfulla, smäktande uttrycket, och ändtligen blixtrade under de halfslutna ögonlocken en passionsfull, tändande

blick. Med ett ord, hon repeterade alla de effekter, som hon om en kort stund tänkte genomgå inför den mycket förmående fästmannen. Föreställningen afslutades, som den börjat, med att fröken Constance gjorde en lustig, men alldeles icke missklädande grimas, och räckte ut spetsen af sin lilla röda tunga.

Det såg således ut, som skulle detta bli lönen, ifall den beskedlige fästmannen beviljade det åstundade apanaget åt den vackra fästmöns familj.

Emellertid följde ej någon vidare repetition, utan Constance kröp ihop i ett af soffhörnen, stödde den runda kudden mot det ena af de pelarskåp, som afslutade soffan å ömse sidor, och lutade hufvudet mot kudden. Hon såg ut som en smidig, graciös kattunge, där hon så låg hopkrupen.

Hennes klädning af mattgul muslin var till den grad snäft åtsittande, att hvarje kontur af den vackra gestalten kom till sin rätt, då hon nu sträckte ut sig på soffan. På hvardera soffskåpet stod en förgylld kandelaber med bronsfot, hvilkens alla ljus voro tända. Allt i det lilla kabinettet såg skinande gladt ut, ty ljusen i kandelabrarne speglade sig i de inlagda skåpen, secretairen och de små byråarne, allt af ny, blankpolerad mahogny. Constance Koskull hade ganska flitigt studerat attityder för sin danslärare, och hon förstod således i hvilka positioner en ung, vacker flicka tar sig bäst ut, då hon i mattgul klädning hvilar på en soffa med celadonfärgadt öfverdrag. Den ena af de bara armarne hade hon rundat öfver hufvudet, den andra hängde slappt graciöst ned längs sidan, och handen fasthöll en flik af den mörkröda långschalen, som var kastad öfver halsen. Hon slöt

ögonen och låtsade, som låge hon i ljufvaste slummer. Nu kunde John Hall komma när som helst.

När han kom in i kabinettet och märkte, att hon sof, satte han sig grensle på en af de små taburetterna, drog fram sin ritbok och började teckna. Constance låg alldeles orörlig och höll munnen halföppen, så att de små, hvita tänderna lyste mellan läpparne, hon andades synbart, den hvita barmen höjde och sänkte sig i takt. Under de till hälften sänkta ögonlocken iakttog Constance emellertid ganska noga fästmannen. Han ritade flitigt och ihärdigt och med stort allvar, som hade han suttit och tecknat en academie för Desprez. Constance låg orörlig, hon tyckte alldeles icke det var obehagligt att tjäna som modell. Men när fliten påstod alltför länge, blef hon otålig och rörde på sig samt beredde sig till ett graciöst uppvaknande, inom sig ganska förvånad öfver att John ej med ett utrop bjöd henne bibehalla ställningen. Hans tystnad intrigerade henne, hon slog fullt upp ögonen och satte sig upprätt i soffan. Förunderligt! Han ritade fortfarande. Hon satt tyst och stirrade på honom, ritbladet låg på mahognyskifvan, i hvilken hon nyss speglat sig, ett stycke svartkrita höll han i handen, det hade redan hunnit sätta en stor, svart fläck på hans hand eller kanske fanns den förut — —

Hon blef otålig och började trumma på bordet för att visa, att hon var vaken. Det var också en att arrangera slummerscener för!

Söta Constance, ruska inte på bordet, sade John. Kom i det stället hit och se om du gillar detta.

Hon rörde sig ej från sin plats, men sträckte ut handen efter ritningen.

— Hvad ritar du?

Det dröjde ett ögonblick, innan han gaf sig tid att svara.

— Faunen på kandelabern, sade han.

Hon vände på hufvudet och stirrade på kandelabern.

— Hvarför ritar du den?

— Därför att den är vacker.

Hon lade hufvudet på skrå och sade i sin mest insinuanta ton:

— Ritade du faunen, därför att den var det vackraste du varseblef, när du kom in i det här rummet?

Han förstod ej meningen med frågan, utan ritade fortfarande lika ifrigt som förut.

— Nå, John Hall! sade hon otåligt och började åter trumma på bordet.

Han såg upp. — Nej, min ängla Constance, jag såg allt något än vackrare, men då detta låg försänkt i så ljuf slummer, ville jag ej oroa med alltför ihärdigt stirrande. Jag tänkte: hon är uttröttad, må hon slumra så länge hon önskar. Medan jag ritar, kan jag åtminstone hålla mig stilla och stör ej hennes hvila.

— Du är en besynnerlig människa, John Hall, sade Constance i en alldeles ej ovänlig ton.

Men då han fortfarande ej lade märke till henne, blef hon otålig och började med sina små fötter hamra på bordfoten.

— Min älskade Constance, var stilla några få sekunder, och jag är färdig! John Hall böjde sig djupare ned öfver papperet.

Constance sträckte ut den allra yttersta tungspetsen mellan de svällande läpparne.

Detta tycktes vara det enda, som hon kunde få användning för af allt det växlande ansiktsspel, som hon repeterat i bordskifvan.

John Hall märkte ej grimasen, utan ritade immerfort.

Nu ref han af ett nytt blad från anteckningsboken och gjorde sig redo att äfvenledes afteckna foten pa den andra kandelabern, som föreställde en dansande satyr.

Men då brast Constances spröda tålamod.

— Har du par hasard kommit hit för de där pjesernas skull eller för min? frågade hon häftigt.

— För din, söta Constance. Men när du sofver, måste jag väl taga mig något före.

— Taga dig något före — Det kallar du — —! Hon höjde på axlarna. Sofver jag nu? frågade hon.

Han svarade ej på denna fråga, utan sade:

— Det var ett stort intresse att rita af den där faunen, jag skall jämföra den med Sergels. — Vänta, jag tror armen är för kort! Han höjde pennan och mätte figuren på afstånd. Ja, sannerligen är den det.

Det tog en lång stund att ändra armen.

Constance hade svårt att hålla sig stilla —

Nå ja, det var ju att vänta. I morse den mest plågsamme och efterhängsne älskare, som hon haft all möjlig möda att hålla från lifvet, och i afton, då det låg särskild vikt på att ha honom yr och förälskad — kall som ett isblock och med tanke endast för faunen på kandelabern och hans arm! Faunens arm! Här kom åter den lilla tungspetsen blixtsnabbt

fram mellan läpparne, men John märkte det ej heller nu, han bara ritade och suddade.

Tiden gick. Den store bordstudsaren inne i salen slog sju, och hon hade ännu ej ens öppnat attacken. Ej en minut var att förlora.

Constance lutade sig öfver Johns axel och betraktade ritningen.

— Nu tycker jag armen är bra och flöjten med och bockfoten och hela odjuret. Får jag se! Hon ryckte till sig bladet och skärskådade det med ett elakt härmande af Johns viktiga konstkännaremin.

John sträckte ut handen efter ritningen.

— Jag ber ödmjukast, jag har ännu några streck, som återstå.

Hon riste på hufvudet och fasthöll bladet.

— Vill du ha en kyss? frågade han.

— Nej, det undanber jag mig. Försök inte!

Han ville rycka ritningen ifrån henne, men hon gömde handen, som höll den, bakom ryggen och sade:

— Jag rifver den i tusende stycken, om du sticker sta'. Jag vill ha — Jag skall tala med dig om pappas affärer — och när vi arrangerat den saken till min belåtenhet, får du din älskade ritning, men inte ett ögonblick förut. Hon talade mycket hastigt, så hastigt, att orden snubblade öfver hvarandra.

— Din pappas affärer! Låt mig arrangera dem med honom! Inte förstår min söta Constance sig det allra bittersta på affärer.

— Lika mycket som du, och mera kanhända. Hon lade upp båda armbågarne på bordet och stödde hakan i handen. Hur tänker du sörja för min familj, John Hall? sporde hon tvärt.

Hon blef blossande röd, medan hon talade.

— Min älskade Constance skall låta detta bli min ensak. Jag inser ej, att du behöfver syssla med denna angelägenhet. Jag skall veta arrangera det så, att de dina ej komma att lida brist.

— Hvad ämnar du göra?

— Jag ämnar ha igen min teckning och så begifva mig af. Gamle Herpel har häftigt insjuknat, och jag tänker besöka honom och efterhöra hans tillstånd. Gif nu hit bladet, min sötaste vän!

Han reste sig och sträckte ut handen efter ritningen.

Hon kvarhöll honom i rockskörtet.

— Du får inte aflägsna dig, förr än jag fått ett klart besked. Du vill, att mitt tillkommande öde skall blifva, att jag måste lefva i öfverflöd, under det mina föräldrar och syskon försmäkta i fattigdom. Men det går jag aldrig in på!

— De känslor, du uttalat, hedra ditt ömma hjärta, sade han, men fattigdom och nöd behöfver du ej befara för de dina. Jag tycker, att det skulle vara mindre grannlaga af mig att med dig uppgöra denna sak, men du kan tryggt lämna afgörandet om din familjs underhåll i mina händer.

Constance började gråta. Denna scen, i hvilken hon själf insåg, att hon spelade den fula och han den nobla rollen, pinade henne. Som hon sagt fadern, i sådana ögonblick hatade hon både sig och fästmannen, och utan besinning ropade hon:

— Det är allra bäst, att det blir slut oss emellan!

Han smålog. — Jaså, det är bäst. Ja, ge mig i så fall min ritning, så att jag får gå min väg!

Hon ref den i små, små stycken och kastade bitarne i ansiktet på honom.

— Du är en Harpagon, en smulgråt, en snålvarg, och jag är den eländigaste varelse under solen, snyftade hon.

— Det har ännu ingen nämnt mig, sade han betänksamt. Det tror jag inte är en rättvis beskyllning. Det är bäst, att du sofver på den saken. Men min ritning kunde jag fått behålla oantastad, den var alldeles icke oäfven.

Han tog sin hatt och gick sin väg.

— — — — — — — — — — — — — — —

När baron Koskull kom hem, mötte Constance honom med underrättelsen om att hennes förlofning med John Hall var bruten. Han hade burit sig åt som en veritabel tölp, nekat att betala skulderna och att gifva familjen något underhåll. Hon tillade, att hon var glad, att det var slut med den eländiga förlofningen. Nu var hon fri och kunde göra hvad hon ville.

— Sådant enfaldigt prat, sade hennes far, man kan aldrig göra det man vill, när man inte har pengar. Nå, nå, gråt inte! Jag tror inte, att John Hall anser förlofningen häfd. Det vore inte likt honom att låta den gå öfverstyr för en penningfrågas skull. Så, gråt inte, Constance! Jag har det på känseln, att du blir friherrinnan Hall och kommer att rikligt sörja för dina föräldrar och syskon.

Baron Koskull hade rätt.

Följande morgon kom Andreas med en biljett från sin herre till fröken Koskull. Den var skrifven på groft, solkigt papper, illa hoplagd och förseglad med ett munlack.

Familjen satt kring kaffebordet, då biljetten aflämnades. Constance räckte den obruten till fadern. Han förde papperet under sin näsa och gjorde en grimas. Så lossade han munlacket och läste högt:

»Min käraste Constance!

Du är nog upprörd, men du misskänner mig, om du tror att ditt lugn och ditt tillkommande öde skulle blifva, som du föreställer dig. Nej, jag försäkrar, att jag noggrant känner de plågor, som skola förtära mitt lif, om du ej vill förena dig med mig, och känner nog världen för att ej vilja förorsaka dig en momangs missnöje. Blif vid det beslut, jag hos dig alltid skall högakta, och gör mig lycklig! Din far får uppgifva till mig sina skulder, och gifver jag honom landtegendomen Öjering uti Wermland, nära Carlstad belägen, att för dess belopp likvidera sina kreditorer, värdet är riksdaler 9,000 riksgälds. Och vill jag sedermera hvarje år till din familj lämna riksdaler 1,000 banco. Det är mitt beslut och som gör att jag, trots alla de omdömen, hvem det vara må, har om mig, skall alltid högakta dina tänkesätt. Se om någon omständighet kan förändra den kärlek jag har, och var öfvertygad om att ingen dödelig utom du skall råda i mitt bröst.

Din i döden trofaste vän

John Hall.»

— Mycket anständigt, sade baronen. För det öfriga blir det din sak att sörja, lilla Constance, när du väl är friherrinnan Hall.

Baron Koskull söndersmulade en skorpa i kaffe-

koppen. Constance såg ut, som om hon ej rätt visste om hon var glad eller missnöjd.

— Det här eländet har kostat mig en sömnlös natt, sade hon. Kunde han ej genast nådigt tillkännagifvit sitt beslut, så hade jag inte behöft gräma mig. Hon tog biljetten med yttersta fingerspetsarne och ämnade kasta den i elden, som sprakade i spiseln bakom henne.

Men hennes far grep hastigt om hennes arm.

— Nej, pass vackert! Gif mig den lappen! Den har onekligen en högst fatal odör, men värdepapper få ej dömas efter lukten.

Baron Koskull tog ur bröstfickan upp sin taskbok af grönt saffian med monogram och friherrlig krona. Bland hårsouvenirer och pressade blommor och öfverkorsade växlar nedlades omsorgsfullt John Halls första och sista fästmansbref.

Bröllopet.

Kammarpigan klädde bruden uppe på hennes rum. Brudklädningen af hvit atlas och brudslöjan af dyrbara äkta spetsar, en bröllopsgåfva af enkefru Hall, lågo utbredda på den pärlfärgade sängen. På ett litet bord där bredvid stod en stor ostindisk porslinstallrik med myrtenkransen och kronan.

Bruden själf satt vid toiletten framför spegeln, och kammarpigan höll på att coiffera henne.

— Herre Gud, den stackars fröken Constance! Hon är ackurat som ett offerlamm, som skall släpas till döden, tänkte jungfru Lisette, medan hon vred upp lockarne öfver hjässan till en hög grekisk knut. Märk väl, inte ett stilla och menlöst lamm! Så vansklig hade fröken Constance aldrig varit att göra till lags som denna förmiddag. Hon påstod, att håret satt för högt, och alla hårnålarna plockades ut, innan jungfru Lisette hunnit att rätta på det. Det var att börja från början, och när det så var uppsatt igen, satt det för lågt, och hårnålarna plockades åter bort den ena efter den andra och kastades denna gång på golfvet.

— Jag frågar inte efter hur jag ser ut, jag är

totalt led vid hela lifvet och vill helst dö, men jag kan väl inte träda fram som ett spektakel heller. Aldrig har Lisette varit så gauche som i dag. Skall jag till råga på allt också te mig som ett vidunder, när så många af släkten kommit ner från Stockholm till bröllopet, och halfva Götheborg är inviteradt, och hela staden skall ut för att se mig. Sannerligen det blir något att se på, om Lisette håller på så där. Men att höra blir det kanske däremot, det kan nog hända, att jag i en hastig vändning ger mig till att svara »nej» i brudstolen.

— Å, Gudbevars, nådig fröken!

— Vill Lisette ha John Hall till man? Å nej, det vill Lisette visst inte. Hvarför skulle jag då vilja det? Ja, jag vill heller inte. Det behöfs ingen luggning och dragning mera, jag klär mig inte till brud. Det blir intet bröllop af. Säg till, att man skickar återbud! Jag är sjuk, jag känner, att jag får vapörer. Låt mig vara! Låt mig få dö!

— Nådig fröken, nådig fröken! Gråt för all del inte! Tårar i brudkronan båda olycka.

— Hvad frågar jag efter gammalt skrock! Jag är så olycklig, som jag någonsin kan blifva. Det värsta, som kan hända mig, har redan händt mig.

— Om nådig fröken gråter, bli ögonen röda, utropade kammarpigan förskräckt. Och fröken Constance upphörde tvärt med gråten.

Så rusade hon upp från stolen, trädde alldeles fram till spegeln och synade sig noga däri. Hela underklädseln var fullbordad. Öfver de hvita spetskjolarne var kastad en puderkappa af hvit taft, och den bild, som mötte fröken Constance i spegeln, var så förtrollande vacker, att hon ej kunde låta vara

att småle åt den. Ögonen voro icke röda, och de fingo ej heller blifva det.

Med en djup suck sjönk bruden åter ned på stolen framför toiletten.

— Gör mig åtminstone så vacker, att man aldrig glömmer, hur skön Constance Koskull var på sin bröllopsdag, sade hon. Jag skall sitta så trankilt som möjligt. Har Lisette en hjärtans kär? Ja, jag vet. När Lisette gifter sig med honom, skall jag skänka Lisette en brudgåfva. En stor penningsumma skall jag skänka Lisette, jag kan skänka bort hvad jag vill och ge ut så mycket jag vill för egen räkning, blott den här dagen är öfver! A, Herre Gud, om den vore öfver! Gift sig aldrig annat än för kärleks skull, Lisette! Det är en misère. Nej, nej! Jag sitter ju stilla. Högre, högre skall håret vara, så där ja! Och smålockarne i pannan skola stå som ett burr under slöjan och kransen. Jag vill vara den vackraste brud, som någonsin skådats i Götheborgs stad. Det är bra. Sätt nu på klädningen! Har Lisette någonsin tagit i tjockare atlas? Det står af sig själf. Det är skada att långa släp ej äro à la mode i år, jag skulle tyckt om att höra det här atlaset frasa efter mig. En kort brudklädning är egentligen ganska ridikyl, och detta mode är beklagligt för den brud, som ej har en liten fot.

Fröken Constance beskådade med välbehag den lilla foten i den hvita brudskon. Hon lyfte upp den korta brudklädningen och vred på den höga vristen. Så betraktade hon den bländhvita halsen och armarne och hela den på samma gång smärta och yppiga gestalten.

— Gå nu ner efter min mor, Lisette, och säg,

att jag är färdig och att nu blott återstår att sätta på slöjan, kransen och kronan. Men kom snart igen, annars springer jag min väg från alltsammans. Jag törs ej vara allena.

— För all del, nådig fröken, gråt inte! Tänk på de vackra ögonen!

— Nej. Jag gråter inte. Men skynda! Jag vill inte tänka. Börjar jag på att tänka. — Tror Lisette, att John Hall någonsin badar sig? Å, Herre Gud! Constance stampade i golfvet.

Kammarpigan flög nerför trappan och hämtade upp Hennes Nåd, som i största hast följde henne. Friherrinnan Koskull var klädd i en dufgrå sidenklädning och såg mycket älsklig ut. Men *hon* hade inte sparat på tårarne, det syntes på ögonen.

Hon ursäktade sig också för dottern.

— Jag gråter ju alltid på bröllop, det vet du väl. Det är en gammal vana. Jag har gråtit på alla bröllop utom mitt eget. Friherrinnan knäppte med darrande hand juvelhalsbandet om dotterns hals.

— Du, mamma, behöfde sannerligen inte gråta på din bröllopsdag, som fick din hjärtans kär! Fäst slöjan med de här juvelnålarna! Det var bra aimabelt af Christine Wachtmeister att skänka mig dem, de äro gudomliga.

Friherrinnan fäste spetsslöjan på dotterns lockiga hår.

— Nej, jag grät inte på min bröllopsdag, jag har gråtit sedan. Om du har gråtit i dag, mitt barn, så kanske du slipper göra det i framtiden. John Hall kommer säkerligen aldrig att gifva dig anledning till jalousie.

Constance höjde på axlarna.

— Nej, om detta skulle vara enda orsaken för mig att fälla tårar, så sluppe jag visserligen att gjuta dem. Den, som fått sin hjärtans kär, har minsann ingenting att gråta för. Sedan behöfver man ju endast hålla honom kvar, och det är inte svårt. Man skall bara aldrig låta honom komma till vett och sansning. Det skulle jag aldrig låtit honom göra. Han skulle alltjämt varit lika tjusad och bedårad.

— Hur skulle han det kunnat vara?

— Kors, därför att jag alltjämt skulle vara lika tjusande och bedårande. Han skulle aldrig kunna få se någon kvinna, som kunde vara mera bedårande än jag.

— Du förblir inte alltid sjutton år, min stackars Constance.

— Var så beskedlig och sätt kronan högre! Så här!

Constance lyfte upp de runda armarne och placerade kronan, så som hon ville hafva den.

— Det vore detsamma, om jag ock blefve fyrti, fortsatte hon.

— Du pratar, som du har förstånd till. Den, som gör ett konvenansparti, är oändligen mycket lyckligare än den, som gifter sig för ett par eldiga ögons skull. Tro din mor, hon är äldre och har sett mera af världen än du. Nå, nå, Constance, hur är det nu fatt? Lukta på det här! Se så, chiffonera blott inte slöjan! Var förnuftig och förståndig! Herre Gud! Låt mig kyssa dig, mitt goda barn, så där ja! Jag hör vagnarne komma. För allt i världen, Constance, gör ingen skandal! Där ha vi din onkels, excellensen Brahes vagn, och där kommer Gunnebo-ekipaget med din svärmor och

Wachtmeisters. Å, Herre Gud, där ha vi biskopsvagnen! Constance, du får inte hålla mig fast, jag måste ner och taga emot gästerna. Din far blir ond.

— Jag gifter mig inte med John Hall. Man kan väl inte släpa mig till brudpallen. Jag hoppar ut genom det här fönstret.

— Constance, Constance, hvad står du och stirrar efter?

— Jag stirrar på den, som skulle varit brudgummen på mitt bröllop. O, Fredrik, Fredrik!

— Gud sig förbarme Constance, skrik inte så där! Det hörs ditned, och gästerna hålla på att komma. Jag måste gå. Jag kan inte reda mig med dig, jag skall skicka upp din far. —

När Constance vände sig bort från fönstret, hade modern gått. Strax därpå kom fadern in i rummet, småleende och charmant, med den stora brudbuketten i handen.

— Syperb, syperb, alldeles bedårande! En sådan brud som min Constance ha de goda Götheborgarne aldrig skådat. Småle blott, och allt är till fullkomlighet!

— Du får skicka tillbaka gästerna. Jag gifter mig icke med John Hall. Jag går icke ner, ropade Constance.

— Vore det icke evinnerlig skada, om gästerna ej finge se dig i dag, när du är vackrare än någonsin tillförne?

Constance höjde på axlarna.

— Jag är redo att bli beskådad, men inte att bli John Halls hustru, sade hon.

— Låt mig förskonas från ditt nonsens! Därmed hafva vi ej tid. John Hall kom just nu. Jag

har aldrig skådat en sådan bröllopsvagn, som den du skall åka i. Det är en sjuglasvagn, klädd med hvitt siden, och hästarne i spannet äro engelskt fullblod, kolsvarta utan minsta hvita fläck eller strimma. Se här, tag brudbuketten! Det finns inte maken till Gunneborosorna. Se på den här och den här! Tänk sådana rosor den nittonde november! John Hall bad mig att egenhändigt lämna dig den här buketten. Månne den innehåller någon syrpris? Så tag den!

— Nej, nej, jag går icke ner.

Det kom bud från friherrinnan, att allt var redo, att biskopen väntade och att gästerna började bli oroliga.

— Kom nu, Constance, sjåpa dig inte! Tag brudbuketten! Hvad är det här, det ligger en biljett instucken bland rosorna! Det är ett påfund af den förälskade brudgummen. Skola vi läsa den för att ge dig mod? Ja, hvad sägs? John Hall ville partout skicka morgongåfvebrefvet i brudbuketten. Och hvilken morgongåfva! Femti tusen riksdaler banco, som du fritt äger att disponera öfver. Skrifver han inte, att det är till nålpengar?

— Jo, han skrifver ganska vackert och rörande. Om det blott inte vore John Hall!

— Om det icke vore John Hall, vore det icke femti tusen riksdaler banco.

Det kom ett nytt bud nerifrån. Hvarför dröjde bruden? Man väntade och undrade.

— Så där ja, Constance. Det var rätt, håll upp hufvudet! Du är alldeles charmant, om du blott vill småle. Du vet hur det klär dig, när groparna i kinden komma till syne. Småle, Constance!

— Jag kan alltid säga nej i brudstolen, sade

bruden, medan hon vid faderns arm gick ned för den mattbelagda trappan.

— Ja visst, det återstår dig alltid. Men om du par hasard säger ja, så laga blott, att du säger det högre än brudgummen säger sitt ja, i annat fall kommer han att bli herre i huset. Du småler, Constance. Det var rätt, min flicka. Nu är du alldeles gudomlig. — Slå upp dörrarne på vid gafvel!

Dörrarna till bröllopssalen slogos upp.

Ändtligen, ändtligen! Det gick en suck af lättnad genom bröllopsgästernas skara, den hade varit orofull denna långa väntan på bruden. Efter sucken följde ett sorl af beundran. Den sköna bruden gick vid sin ståtlige faders arm igenom den med blommor rikt smyckade bröllopssalen, förbi rader af herrar med granna uniformer, somliga af dem kraschanprydda, och förbi andra i blå, gröna och bruna frackar, på hvilka också ibland en ordensstjärna lyste. Hon passerade förbi unga och gamla damer i dyrbara toiletter, förbi Marianne, som enkom rest ner till Götheborg för att bevista enda systerns bröllop och som smålog och nickade åt henne. Hon såg, att Marianne var strålande skön i sin klädning af majsgult siden med högrödt skärp. Marianne stod längst framme i salen, där den närmaste släkten tagit plats. Alldeles invid brudpallarne stod enkefru Hall, född Gothén, som visserligen alltjämt hade en ståtlig tournure, men som såg vissen och passée ut bredvid den sköna Marianne Koskull. Men tog enkefru Hall sig numera ej något ut för världen, så gjorde hennes dräkt det desto mer. Hon bar en klädning af purpurröd sammet med kort lif och slejfer öfver axlarna i stället för ärmar. På hufvudet hade hon en turban af

guldtyg, i hvilken blixtrade dyrbara juveler, och på den skinntorra halsen lågo tvenne rader stora orientaliska pärlor, sammanhållna af ett juvellås; stora päronformade pärlor utgjorde kläpparne på hennes örhängen. Bredvid enkefru Hall stod hennes dotter, grefvinnan Wachtmeister, i grön dräkt med juveldiadem pa håret, därnäst excellensen Brahe och brudens mor.

Från dörren midtemot den, hvarigenom bruden och hennes far gjorde sin entré, kom brudgummen, förd af sin svåger, excellensen Wachtmeister.

Brudparet möttes vid brudpallarne, bakom hvilka biskop Wingård väntade.

Baron Koskull såg inquiet ut och tummade på den höga uniformskragen, som om den varit för trång, och först då brudens ja ljöd högt, högre än brudgummens, smålog han triumferande.

Men nu började en ny oro, ej allenast för honom, men för alla. Brudgummen trefvade efter ringen. Han sökte den i högra västfickan, i vänstra västfickan, i bröstfickan på den blå fracken, i byxfickan.

Biskopen väntade. Bruden väntade.

— Herre Gud, den stackars Constance! suckade en af fruarna. John Hall har glömt ringen.

— En sådan drummelpelle, mumlade en herre bredvid henne. Man går inte i allsköns funderingar, när man skall gifta sig. Visste man inte, att något skulle vara på tok, då John Hall skulle stå brudgum!

— Jag måtte glömt ringen i fickan på pälsen, stammade John med låg röst och vände sig till en af de närstående herrarne. Sök ringen i pälsen och kom snarast möjligt tillbaka, så är Dammen beskedlig!

Men Fredrik Damm låtsade ej höra sin principals befallning. Han lät Jesper Geijer springa i sitt ställe.

Det blef en ytterst pinsam väntan.

Bruden var röd som en ros, men brudgummen hade blifvit likblek.

— Det bådar ondt, när ringen glömmes.

— Ja, ja, söta syster. Jag vånne jag vore långt borta. Först få vi vänta en kvart på bruden, och så glömmer brudgummen vigselringen.

— Herre Gud, se på friherrinnan, jag tror hon dånar!

— Hvad betyder det här, kusin Utfall?

— Det betyder, att John Hall nu som alltid är en sakramenskad slarf.

— Tyst, tyst, svär inte, det kan höras! Nå, Gud ske lof och tack! Han har funnit ringen. Men se på Hallen, hur hans hand skälfver, nu tappar han den väl i golfvet!

— Det vore ackurat likt honom. —

— Tyst, tyst!

— Gud vare lof, det gick lyckligt! Å, ett sådant bröllop! Nå, nu äro de ändtligen man och hustru. Herre Gud, hvad biskopen talar vackert och rörande! Ingen håller sådana bröllopstal som han. Akta, spill inte vin på min klädning! Den är splitter ny, skall jag säga kusin. Så där ja, nu är det visst jag, som är i tur och ordning att gratulera brudparet. Följ med, kusin! Så många pussar den söta Constance ger! Och alla på mun. Det var blott brudgummen, som hon vände kinden till.

— Har söta kusin någonsin sett en läckrare brud än Constance Koskull?

— Nej, sannerligen jag det har, men heller aldrig en vackrare bröllopsskrud. En sådan slöja och sådana juveler! Och hvem skall vara vacker, om inte den, som nyss fyllt sjutton år och heter Koskull?

— En gammal farbror tillåtes väl att kyssa friherrinnan Hall på rosenmunnen?

— Alla herrarne kalla sig i dag för gamla farbröder, skrattade Constance. Få se, om ni inte allesammans bli betydligt föryngrade tills i morgon på balen på Gunnebo, när det gäller att dansa!

Constance var yr af allt det smicker hon hörde, och af all den beundran hon uppväckte. Hennes ögon strålade, och groparna i kinden kommo jämt till synes. Hon började totalt förglömma, att hon var den olyckligaste varelse på jorden.

Hennes svåger, excellensen Wachtmeister, uppvaktade henne flitigt. Wachtmeister var en förbaldt kvicker karl. Därtill hade han särskilda historier, hvarmed han brukade regalera brudar. Och med dessa trakterade han den vackra svägerskan, som skiftesvis rodnade och slog honom på fingrarne.

John Hall kom och bjöd Constance armen. Gästerna ordnade sig parvis, och med brud och brudgum i spetsen tågade de vid tonerna af en dånande bröllopsmarsch in i matsalen, där de efter rang och värdighet placerades vid det stora bröllopsbordet.

Framför brudens plats stod den ståtliga krokanen, prydd med Kärlekens och Hymens emblemer i sockerdragant. Där rundt omkring och öfverallt på det rikt besatta bordet stodo härar af vinflaskor och karaffer, och vinet flöt också i strömmar under bröllopsmåltiden, som räckte öfver trenne timmar.

Det var skåltal och bröllopsvisor utan all ända. Benjamin Lund hade sannerligen hedrat sig, och alla bröllopsgästerna deltogo i hans brudsång, hvars första vers ljöd:

»John Hall, som med så stort behag
Vet sina tjäll och salar pryda,
Där allt fått skönhets lagar lyda,
Sin största skatt för hem i dag!
Där honom trädens skugga döljer,
Dit stadens tvång ej honom följer,
Och där han delar herdars ro
Uppå sin valda ort, det sköna Gunnebo,
Där är dess skönsta ros ock hans,
Ty denna ros, det är Constance!
Så låtom glädjen få sitt ljud
Med hell för brudgum och för brud!»

— — — — — — — — — — — — — — —

Utanför bröllopshuset, där brudparets vagn höll, lyste marschaller. Men gatan var så illa mörk, att alla John Halls lakejer voro ute med bloss och facklor för att lysa bröllopsvagnen under den korta färden från det Koskullska huset till det Hallska.

Folket trängde sig omkring det engelska ekipaget för att gapa och beundra. En sådan vagn och sådana hästar hade aldrig förut varit sedda i Götheborg.

Nu kom brudparet.

Nej, hvad hon var vacker den unga friherrinnan Hall! Men nu hade hon gråtit, och hon grät alltjämt; hon förde allt som oftast spetsnäsduken öfver ögonen.

Brudgummen däremot såg lycksalig ut, hvilket klädde honom, liksom tårarne klädde bruden.

Nu hjälpte han henne i vagnen. Det dröjde några ögonblick, innan hon hunnit ordna sig därinne, under tiden talade brudgummen med baron Koskull.

Plötsligen kom Fredrik Damm springande med buketten, som bruden glömt. Han var barhufvad och såg echaufferad ut. Stående på vagnens fotsteg, räckte han Constance buketten genom fönstret. Han stod alltjämt kvar på fotsteget till den nyfikna mängdens förtret, ty han bortskymde bruden totalt. Constance hade gripit om den hand, som räckt henne buketten och tycktes ej vilja släppa den. Fredriks och Constances ögon möttes, de kunde ej slita sina blickar från hvarandra, men de växlade ej ett ord. Då hördes baron Koskulls röst. Han talade mycket högt och var ej så alldeles stadig på benen.

— Har lilla bruden händelsevis glömt efter sig något annat än brudbuketten, och om så ej är förhållandet, skulle det ej vara på tid att bege sig af?

Constance svarade ej, men hon släppte Fredriks hand och gjorde plats bredvid sig på de hvita kuddarne.

Fredrik Damm gick långsamt ner från fotsteget och makade sig undan, när hans principal kom. Men han bugade sig ej för John Hall, när denne steg in i vagnen. Däremot fick betjänten ej komma fram till vagnsdörren för att stänga den, utan Fredrik gjorde det själf.

Bruden lutade sig ett ögonblick ut genom fönstret, och de omkringstående uppfångade en skymt af henne.

— Lefve brudparet, lefve brudparet! skränade de.

Kör! ropade John Hall till kusken.

Under färden från bröllopsgården till det Hallska

huset, sade brudparet ej ett ord. Constance grät, och John satt försänkt i djupa grubblerier.

Men när vagnen stannade utanför palatset vid Sillegatan, som var rikt ekläreradt och utanför hvilket facklor brunno, räckte han Constance handen, och medan han förde henne uppför trappan, hviskade han till henne med tårar i ögonen:

— Välkommen hem, min älskade hustru!

Och då hon ej svarade honom, tillade han:

— Gråt inte, min ömma Constance! Jag skall blifva dig en god och trogen make.

När de kommit upp för trappan, lämnade John Hall sin brud och gick in i förmaket och ställde sig framför faderns porträtt, som hängde på hedersplatsen öfver stora soffan.

Han stod där länge, tyst och allvarsam.

Ändtligen vände han sig till betjänten, som kommit in för att hjälpa sin herre af med pälsen.

— Hur mår herr Herpel i afton? frågade han.

— Herr Herpel dog för en timme sedan, svarade betjänten utan att tänka sig för.

John Hall ryckte till och bleknade. Han såg sig om. Därinne i stora salongen, midt under ljuskronan, stod Constance och grät, medan kammarjungfrun lyfte den hvita svandunskantade sidenkappan från hennes axlar. John Hall drog en djup suck. Detta var ej den hemkomst på bröllopsaftonen, som han drömt sig. Hans brud grät, och hans faders gamle trotjänare var död.

— Tala ej om detta dödsfall för friherrinnan, hviskade han sakta till betjänten. Hon skulle måhända anse det som ett dåligt förebud.

Affärer.

En trasigt klädd man stod i det yttre contoiret och bad att få tala vid herr grosseuren Hall.

— Han är ännu inte kommen, svarade Carnegie. Hvad är det frågan om?

— Jag har hittat det här papperet på gatan, sade karlen, det lär stå John Hall på det, och därför ville jag lämna det till herr Hall själf för att fa hittelön.

— Få se, om det är värdt hittelön!

— Det tappas så mycket från det här contoiret nu för tiden, att inte allt som återfinnes kan pretendera hittelön, mumlade Habicht.

Carnegie tog papperet. Det var en af John Hall inlöst revers. Mannen fick en riksdaler i hittelön och tillsades att aflägsna sig.

Ett par minuter senare kom John Hall inrusande. —

— Jag har försofvit mig i dag, sade han. Är det något, Carnegie?

Carnegie följde sin chef in på contoiret. Han såg mäkta ogillande ut, då han började:

— En sluskig karl har just varit här med denna revers, som han säger sig ha funnit på gatan.

John betraktade papperet flyktigt. — Ja, jag löste in den här i går. Hur kunde jag tappa den? Det var emellertid bra, att den kom tillbaka. Fick karlen hittelön?

— Ja vars. Men på tal om att komma tillbaka, så har denna växel kommit tillbaka från Hamburg.

— Hvarför det? Hvad är det för galet med den? Jag har själf utskrifvit denna växel.

Carnegie pekade på papperet, som han höll i handen.

— Den har kommit tillbaka, därför att herr Hall i kontexten med bokstäfver skrifvit zwei tausend drei hundert Mark Banco, och i den öfre kanten har herr Hall med siffror skrifvit ut summan till 3,200 Mark Banco.

— Ja, är det inte rätt?

Herr Carnegie höjde på axlarne.

— Siffrorna äro ju omkastade, ser väl herr Hall.

— Ja, jag ser. Nå, det har ingenting att betyda, jag skrifver en ny växel, som vi skicka.

— Det är att taga en ganska allvarlig sak alltför lättsinnigt. Sådant borde aldrig få passera i ett hus som det Hallska, det är ganska betänkligt, om korrespondenterna få anledning misstänka att här slarfvas.

— Det har ingen fara. Därtill har vår firma alltför godt renommé i utlandet. Det är en småsak, inte värd att göra sig viktig för.

John skref växeln, som han därpå lämnade till Carnegie.

— Nu är väl ingenting att anmärka?

— Därom är svårt att döma, ty denna växel är fullkomligt oläslig. Detta kan ju ha både sina

fördelar och sina nackdelar, ifall något misstag är begånget. Vore det ej skäl att skrifva en med läsbarare piktur?

John gjorde en otålig rörelse. — Nej, den här är mycket läsbar. Jag kan läsa den, och med litet god vilja kan hvilken annan som helst göra det.

John Hall grep efter sin post. Vid första brefvet han bröt och genombläddrade, gaf han till ett utrop.

— Hvad skall det här betyda? Niclas Ekström skrifver, att smidet på Öxnäs bruk har måst afbrytas, därför att tackjärn fattas. Han säger, att han i ett bref ordinerade 5,000 skeppund, och att jag blott befallt 500 skeppund. Jag kan omöjligen kontrollera hans uppgift, ty jag ref bums sönder brefvet. — Visade jag det icke för Carnegie?

— Nej, i så fall hade ett dylikt misstag näppeligen blifvit begånget. Vore det icke klokast, att herr Hall afstode från att själf sköta allt, och läte Habicht, som han förr gjorde, skrifva ut växlarne och några af oss andra besörja rekvisitionerna? Herr Hall har för mycket i hufvudet.

— Min salig far besörjde alltid själf rekvisitionerna. Carnegie kan vara trygg för att jag kan leda affärerna själf. Jag gör det på mitt sätt, det är olikt herrarnes, men därför lika bra.

Carnegie svarade icke.

— Jag behöfver en hel del pengar till nästa veckas utbetalningar. Jag tänker låna i London.

— Jag tager en alltför nitfull del i det Hallska husets tillstånd för att undertrycka ett råd, som endast välmeningen kan diktera. Hvarför företaga så många nybyggnader och lämna så mycket understöd uppe i Wermland? Det kan aldrig vara välbetänkt att

upplåna penningar utrikes och betala räntor för det stora parti stångjärn, som utan afsättning beständigt hopar sig på Götheborgska vågen. Det vore allt skäl att i stället för att utvidga rörelsen snarare inskränka den. I annat fall blir det förr eller senare till en stockning.

— Det blir det visserligen inte. Om jag använder en del af husets vidsträckta kredit till understöd åt redliga och förlägna bruksägare samt inköper af deras tillverkningar möjligen öfver hvad jag kan påräkna att själf genast afsätta, så är det därför, att jag vill gå wermländska bergslagens önskningar och behof till mötes. Och detta vill jag och skall jag göra. Och när jag uppbygger förfallna eller reparerar bristfälliga verkstäder och ombygger största delen af husets sågverk, så är detta ju en tillfällig utgift, som i framtiden kommer att bära riklig frukt. Pengar tröto aldrig min salig fader, och pengar komma heller icke att tryta mig. Jag vet fullväl hvad jag gör.

— Det är glädeligt att höra. Jag talar för herr Halls eget bästa. Gamle herrn hade icke att fullgöra afbetalningar i reda pengar till några medarfvingar, som herr Hall har. Den årliga förtjänsten måste uppgå till betydliga summor, om den skall svara till herr Halls årliga, oundvikliga utgifter, såsom räntor på medarfvingars innestående kapital, lifräntor, egna hushålls- och andra omkostnader jämte välgörenhetsposter, hvilket allt går till ett ansenligt belopp.

— Var utan oro, Carnegie! Mina inkomster äro tillräckliga, icke blott för att kunna uppfylla hvarje förbindelse utan ock för att kunna i någon mån räcka den idoga torftigheten en hjälpsam hand.

— Kunna inkomsterna numera verkligen kontrolleras såsom i gamle herrns tid? Jag vill fästa herr Halls uppmärksamhet på att vid dessa sista Fastings- och Persmessomarknader, då herr Hall själf fört kassa, stå många poster så i debet som kredit noterade i riksgäld, då de ut- och ingått i banco och tvärtom. Det blir därför ej lätt för herr Hall att för sig själf eller andra göra reda för de penningar, som herr Hall har om händer. Jag kan tryggt påstå detta, sedan jag blifvit satt att afsluta dessa kassaräkningar, hvilket dock ej lyckas mig för deras oredighets skull.

— Det kan jag med lätthet själf göra, om Carnegie vid tillfälle lämnar in boken. Jag har min metod för mig.

— I det fall att herr Hall verkligen själf förstår sin kassakladd, som inte på långliga tider blifvit balanserad, skulle jag gärna vilja ha förklaring på hur det hänger ihop att, när jag i kredit och debet hopsummerade den häromdagen, befanns det att 84,000 rdr blifvit utgifna utöfver hvad som är inkasseradt.

John Hall funderade ett ögonblick.

— Var god och bär hit kladden, så finner jag nog snart hvad jag menat. Och Carnegie! Jag vill inte göra några affärer med commercerådet Björnberg. Var god och säg honom det. Jag tycker inte om honom. —

— Skall jag också säga honom detta?

— Nej, det behöfs inte.

— Det är märkvärdigt, att herr Hall ensam af hela sin familj hyser en dylik afvoghet mot commercerådet Björnberg. Enkefru Hall har stort förtroende för honom och grefve Wachtmeister likaså.

— Jag är icke ensam häri. Min fader hade

samma känslor gent emot denne man och ville ej göra affärer med honom, sedan han såg, att Björnberg var utan samvete och att enkors och faderlösas förbannelser vidlådde honom.

— Det är särdeles oklokt af herr Hall, att stöta commercerådet Björnberg för hufvudet, han är en mäktig man och han är en farlig man för dem, mot hvilka han hyser agg.

— Jag har intet att frukta af någon, en dygdig människa lyssnar blott till sitt samvetes röst och följer dess maning. Jag är tacksam för Carnegies visade intresse, men förbehåller mig nu och framgent att handla, som mig bäst synes.

Carnegies rödletta ansikte blef blodrödt.

— Jag skall icke falla vidare besvärlig med mina råd eller föreställningar. Jag skall göra det jag blir anbefalld att göra, och ej yttra något, vare sig till varning eller uppmaning. Därpå kan herr Hall förlita sig.

— Det är bra, Carnegie. Jag vet, hvad jag gör. Carnegie kan ej förstå mina planer och mina vyer. Bär nu hit kladden, så finner jag snart, hvad jag menat.

Carnegie gjorde så och lämnade därpå det Hallska contoiret för att tillbringa återstoden af sin dag på David Carnegie & companis contoir. Han delade numera sin tid mellan de båda affärerna.

Men John Hall satt i flera timmar nedhukad öfver kassakladden utan att förstå meningen. Hans hufvud värkte, och han räknade och strök ut och räknade. Den engelska vagnen hade stannat utanför huset, och John hade sett Constance resa bort och komma igen, men han satt fortfarande kvar och ville

inte ge tappt. Han ville visa Carnegie, att han ej var så oerfaren, som denne förmenade, utan kunde föra sin kassakladd, visserligen annorlunda, men lika säkert som någon annan. Ändtligen kom hofmästaren ned på contoiret med hälsningar från friherrinnan, att middagen var serverad.

John Hall viftade med handen.

— Var god och stör mig inte, utan säg friherrinnan, att jag inte kan komma, förr än jag slutat denna kalkyl. Bed henne spisa utan mig!

— Men det är främmande i dag. Herr Damm är bjuden till middagen.

— Ja, det är sant, jag bjöd honom i går. Bed honom ursäkta mig! Friherrinnan får intaga mitt ställe hos honom. De kunna spela duetter på fiol och kung Davids harpa, så få de tiden att gå. Jag kan inte slita mig härifrån, förr än jag slutat det jag har för händer, och jag vill sitta orubbad. Hälsa friherrinnan och bed henne vara så aimabel som möjligt mot vår gäst. — Se så, nu har jag inte tid längre.

John Hall satt och räknade till långt ut på aftonen. Hans tinningar bultade, hans kropp skälfde af trötthet, och siffrorna dansade för hans ögon, men han satt envist kvar, alltjämt i förhoppning att finna hvad han menat.

Värdskapets plikter blefvo dock ingalunda försummade, ty uppe i öfra våningen var friherrinnan Hall en till den grad älskansvärd och tjusande värdinna, att hennes gäst totalt glömde bort sin contoirstid och satt kvar i det allra vackraste månsken med den sköna värdinnans hand i sin och hennes hufvud lutadt mot sin axel.

De hade uppfyllt herr Halls önskan och spelat duetter med hvarandra, men nu i månskenet sjöng Constance dels sombra dels tendra airer för Fredrik, och när den äkta mannen alltjämt dröjde, superade de på tu man hand.

Samtidigt med att John Hall, uttröttad och nedslagen, stöflade upp för contoirets vindeltrappa, spatserade Fredrik Damm stolt och lycklig ner för den ståtliga hufvudtrappan. Han såg charmant ut i sin moderna pariserdräkt med fyra västar af olika färger och en redingote af couleur de fumée d'Hambourg. Innan han gick hade han bedt friherrinnan framföra hans vördnad för den högt ärade principalen.

När Constance gjorde detta, svarade John Hall i frånvarande ton:

— Tackar ödmjukast, tackar ödmjukast!

Innan sol går ned.

Enkefru Hall tillbragte sommaren 1806 vid Loka brunn, och de båda unga voro ensamma herrar på Gunnebo, dit de utflyttat tidigt på våren. Vädret var synnerligen gynnsamt under hela sommaren, och det vackra landstället, numera fullt färdigt så inom som utomhus, strålade med en aldrig tillförne sedd skönhet.

Blomsterprakten på Gunnebo var den yppersta, som tänkas kunde, ty enkefru Hall var en stor blomstervän. De fem terrasserna framför hufvudfasaden utgjorde veritabla blomsterparterrer, klängrosor täckte husets trädgårdssida och den stora trappan, som var så hög, att man kunde åka därunder för att skyddad för regn inträda i byggnaden.

Nedanför trappan, åt denna trädgårdssida, var åter en blomsterparterr utbredd, hvilken omslöts af klippta häckar, som bildade labyrinter och gröna kabinett; det största af dessa var teatern, hvilken ofta fick göra tjänst under denna sommar, då mycken comedie spelades på Gunnebo. Den stora vattenkonstens bassin med dess sandplan omslöts likaledes

af en halfcirkelformad häck. Vid alla högtidliga tillfällen, och friherrinnan Constance Hall ansåg, att alla dagar denna sommar voro högtidliga, spelade vattenkonsten och duschade med sina strålar guld- och silfverfiskarne, som summo omkring i bassinen och ofta matades af herrskapet Halls charmanta gäster.

Ståtliga påfåglar stoltserade på de med guldskiftande sand belagda gångarne. När herrarne och damerna kommo dem nära, bredde de hastigt ut sina praktfulla stjärtar med ett ljud, som liknade uppslåendet af en solfjäder och läto så de yttersta fjädrarne hårdt släpa på sandgången, så att det knastrade vid hvarje snabbt trippande steg, de vackra fåglarne gjorde. Det knastrande buller, som detta släpande förorsakade, väckte förskräckelse hos damerna, ty de ståtliga fåglarne voro ingalunda af fredligaste lynne och tyckte ej om att bli störda.

Men i Gunnebo trädgård funnos också andra utländska dyrbara fjäderfän, som de vackra götheborgsdamerna utan fara kunde närma sig. De kunde, stående på de små hvälfda träbroarna och stödda mot deras rikt snidade räcken, mata de hvita och svarta svanarne af sällsynt race, som summo kring i dammen. De kunde i godan ro beundra fasanerna och pärlhönsen och i långa stunder sitta utanför den stora volièren och se på, hur de i alla färger skiftande, gladt kvittrande, utländska småfåglarne flögo fram och åter därinne. De kunde roa sig med att i fru Halls ryktbara hönsgård betrakta de stora Cochinchinatupparne och de små Bantamshönsen, som ej voro större än nykläckta kycklingar, och de kunde agera hönspigor och uppsamla de nyvärpta äggen i små

näpna korgar och filosofera öfver dem med sina uppvaktande kavaljerer.

Intet ställe hade så många resurser som Gunnebo!

I trädgården funnos för resten alla möjliga djur, somliga gingo fritt omkring, andra förvarades i burar. Ekorreburen var oftast målet för damernas vandringar. De beundrade de täcka varelserna, som blixtsnabbt kilade upp och ner och hoppade från gren till gren i den stora granen, som stod i burens midt. De stucko hasselnötter mellan ståltrådsgallren, och när de kvicka djuren grepo tag i nötterna och satte sig på huk med de yfviga plymsvansarne stående rakt upp i vädret och skalade nötterna med sina spetsiga tänder, hvad de vackra damerna hade roligt!

Men ingen enda kunde, oaktadt värdens enträgna anhållan, förmås att visa något annat intresse än förskräckelsens för ormarne i den stora ormgropen. Hvarje afton gick John Hall med en mjölkskål i hand för att mata sina favoriter, och långa stunder kunde han sitta och iakttaga dem, när de krälade fram till skålen och drucko den söta mjölken. Han hade särskilda namn på hvar och en af ormarne, och Pehr Backman, som var en kvick karl och som låg i ständiga processer med Carnegie, påstod, att John Hall uppkallat sina ormar efter sina handelsbokhållare på contoiret, och att den stinnaste ormen hette David Carnegie, men detta påstående förnekade John på det allra ifrigaste.

Vid sidan om vattenkonsten låg orangeriet, en täck byggnad, prydd med sfinxer i basrelief öfver dörrarne och med en öppen korridor med kolonner. I denna byggnad utgjorde ett rum lusthus. Det hade spegelglas i taket och på väggarne, och friherrinnan

Hall och hennes vackra väninnor trifdes under regnvädersstunder ypperligt i detta förtjusande rum, som från alla sidor återgaf deras sköna gestalter och de yppiga blomstergrupperna. Här doftade rosor och violer, här hviskades månget glödande kärleksord under palmerna och gafs mången förstulen kyss bakom Floras staty. Om spegelglasväggarne i detta rum kunnat tala, huru många hemligheter hade de då ej haft att förråda!

Bakom orangeriet vidtog parken; slingrande gångar förde ömsom till behagelig skugga, ömsom till glada utsikter och böjde ledigt öfver eller emellan de rikt bevuxna höjderna. Här i denna skuggiga park firade friherrinnan Hall mången fête champêtre, här lektes hök och dufva, här sprang man enkeleken nedför backarne, och om någon af de förtjusande fruarna, lycklig öfver att ha undsluppit den förföljande, famnades af sin moitié fastare och varmare än nödigt var, låtsade ingen därom, viss om att själf mötas af samma öfverseende.

Denna sommar på Gunnebo var en deliciös tid för älskande par. Friherrinnan Constance visste godt besked, och med utsökt takt och utmärkt välvilja bjöd hon samtidigt till gäster på Gunnebo de personer, hvilka helst ville vara tillsammans, och för hvilka annars yppade sig svårighet till ostörd samman-varo.

Somliga af kavaljererna voro ständiga gäster, andra redo från staden ut till Gunnebo efter slutad contoirstid, stannade kvar öfver natten och vände åter till staden tidigt på morgonen. Så gjorde Fredrik Damm och Jesper Geijer och tidtals äfven John Hall själf.

John var liksom Constance mycket gästfri och var aldrig mera belåten, än då rummen i den låga öfvervåningen på Gunnebo med sina inbyggda alkover voro öfverfyllda med främmande. Dock ägnade han sig ingalunda åt sina gästers förströelse, som Constance gjorde, utan skötte sig, som om han varit mol allena på det vackra stället. Mest penchant hade han för att smyga sig undan på en stig inåt skogen, där det fanns ett slags eremitage, en liten byggnad beklädd med bark och vid ingången två kolonner af obarkade tallar. Här, innesluten i skogens djupa fred, fastän endast få steg från vägen, kunde John Hall sitta timtals, försjunken i tankar eller drömmande om egen lycka eller förmåga att bereda andras sällhet. Dessa voro Gunnebotankarne, ty John Hall hade olika tankar i staden och på landet, och väl utanför contoiret glömde han totalt bort affärerna.

Om aftonen var det lifligast på Gunnebo. Då hade de unga herrarne hunnit ut från staden. På karusellplatsen lekte och rasade ungdomen, där kastades krans och dansades ringdansar.

Allt som oftast smög sig ett förälskadt par ur dansen, lockadt af ensligheten uti parken, där träden glödde i den nedgående solens sken.

Men intet älskande par tog sin väg förbi eremitaget. Ty hvem kunde veta, om ej John Hall ännu dvaldes där, och hvem ville oroa den besynnerlige mannen?

Hur härligt var det ej häruppe i skogsensligheten! Doften af gran och linnea blandade sina ångor i högsommarkvällens milda luft, och sorlet från den lilla ån nere i dalen hördes tydligt mellan de glada skratten och den muntra sången:

»Det brinner en eld, han brinner så klar,
Han brinner med tusende kransar —»

— — — — — — — — — — — — — — —

Man hade genom sommarens månader hunnit ända till september. En eftermiddag stod John Hall på trappan utanför stora salongen och ropade med högan röst nedåt trädgården:

— Constance, Constance, Constance!

— Han behöfver inte gorma så förbåldt, sade baron Koskulls betjänt, som stod utanför betjäntflygeln och talade med en kamrat. Hon sitter inne i lindbersån, alldeles nedanför honom. De ha suttit där i flera timmar.

— När kom han?

— Just nu, tycks det. Medevivagnen är ännu inte frånspänd.

— Nej, jag menar inte han där. Jag menar den andre.

— Han kom i middags. Han skaffar sig alltid ett par timmars försprång för principalen.

— Constance, Constance, Constance!

— Skulle man inte förbarma sig öfver honom och säga, hvar hon är? Han skriker, så det slår lock för öronen.

— Låt honom skrika! Hon hör honom, och när hon vill komma, kommer hon, men inte ett ögonblick förr, han må tjuta hur mycket han behagar.

— Constance, Constance!

— Se där är hon nere vid dammen! Hon har gjort sig omaket att gå ur bersån och fram mellan häckarne, där hon ej synes, och ner till dammen, och där står hon nu och matar fiskarne i all oskuld,

under det den andre sitter kvar i bersån och väntar på att hon skall komma igen och fortsätta herdestunden.

— Constance, Constance!

— Så, *nu* hör hon honom. Och kommer genast, när han kallar henne. Just så vill John Hall ha det, och John Hall får allt som han vill; åtminstone tror han det och är salig i sin tro. Är hon inte förbåldt vacker, som hon går där, min lilla fröken? Jag föredrog alltid fröken Constance för fröken Marianne. Se, fröken Constance, hon lägger sig vinn om att tjusa *alla* karlar, höga och låga, men det frågar fröken Marianne så katten efter, hon vill bara åt de allra högsta. — Men si, fröken Constance — —

Friherrinnan Hall gick långsamt upp för trappan och in i salongen, där John väntade henne. Hon var helt hvitklädd och bar en krans af rosor på håret, som var uppsatt à la grecque. Hon höll upp den snäfva klädningen med båda händerna och hade fånget fullt af blommor.

John glömde totalt bort hvad han hade att säga Constance, till den grad blef han slagen af hennes skönhet.

— Du är mycket vackrare än hon, det är ingen jämförelse, sade han.

— Mycket smickrande att höra. Men det vore i alla fall intressant att veta, med hvem du jämför mig.

— Med vår Flora nere i orangeriet. Fast min ömma Constance är oändligen mycket vackrare. Gif mig en kyss!

Constance räckte fram kinden och lät sin mans läppar snudda vid den.

John såg sig oroligt omkring. Han fruktade att någon bevittnat hans kärleksbetygelse. Han var alltjämt blyg och tafatt som en gosse.

— Hvar äro våra gäster? frågade han.

— De äro alla försvunna, hvar och en på sitt håll. Jag var på väg att leta efter dem, då du ropade mig tillbaka, som om det gällt lifvet. Var det något särskildt angeläget?

— Ja, det var så. Johns ansikte hade plötsligt återtagit det dystra utseende, som åsynen af Constance ett ögonblick förjagat. Men innan jag säger hvad det är, vill jag nämna, att jag är mycket belåten med att ingen annan än jag såg dig, när du gick genom trädgården.

— Ser jag så förfaselig ut? frågade Constance.

— Nej, men du håller upp klädningskjolen alldeles för högt. Det är oanständigt, var god och släpp ner den litet.

— Nå, nå, skrik inte så högt, någon kunde höra dig, parkdörrarne stå öppna.

— Hvem kan höra mig, när alla äro långt borta?

— Nå ja, jag skall göra dig till viljes, då detta tycks såra din blygsamhet. Är det anständigt så här? Men eftersom du tycker, att jag liknar Flora i den här dräkten och den här ställningen, så skall jag bibehålla den, tills våra gäster komma. Det kan ej dröja alltför länge. De veta, att jag serverar te klockan sex. — Hvad var det för angeläget du ville mig?

John betänkte sig ett ögonblick, innan han sva-

rade. Han strök håret ur pannan, som han hade för vana, när han kände sig förvirrad.

— Jag ville säga dig, att jag har beslutat mig för att resa till Stockholm. Jag har något angeläget att uträtta där.

Constance gaf till ett fröjderop. — Om jag inte hade mina händer fjättrade, skulle jag applådera ditt välkomna tal. Jag är alldeles förtjust.

Johns ansikte mulnade.

— Är du så glad öfver att blifva mig kvitt? Det är ingen nöjesresa utan angelägna affärer, som tvinga mig till Stockholm. Jag reser högst motvilligt. Det kännes särdeles påkostande att lämna dig, min älskade Constance.

Constance skrattade.

— Ingen sorg i onödan! Lämna mig, det kommer aldrig i fråga. Jag reser naturligtvis med. Men jag fordrar ett par veckors uppskof. Jag måste ha en hoper nya toiletter. Jag skall beställa dem i morgon dag, men förr än den femtonde september blir jag absolut inte redo. Jag behöfver hattar, kappor och baldräkter efter senaste modet. Du får ej förgäta, att det är första gången jag som friherrinnan Hall besöker hufvudstaden. Vi skola förbluffa de goda stockholmarne, John, tvinga karlarne på knä och göra fruntimren gula af afund.

— Nej, det skola vi inte göra, Constance! Tvärtom, Constance! Vi skola uppträda blygsamt och anspråkslöst och undvika allt skryt.

— Det är alldeles icke skryt att uppträda efter sina villkor.

— Tala inte så lättsinnigt, du gör mig orolig. Jag hade inte tänkt att taga dig med på denna affärs-

resa. Nästa gång skola vi fara ditupp för vårt nöje, och då skall du få göra hvad du behagar, min ömma Constance. Vänta till dess!

— Nästa gång är en skälm. Det är inte tal om annat än att jag skall upp och hälsa på Marianne och den öfriga släkten. Och jag skall dansa på hofvet — Constance gjorde en glissade öfver golfvet — men dessemellan får jag taga mig tid och tjusa till dina affärsvänner, så att de bli mjuka som vax, och du får dem till hvad du vill.

John blef mörkröd.

— Tar jag dig med, är det inte därför. —

Constance skrattade uppsluppet.

— Du är dock en lustig kurre, John! Du förstår inte skämt det bittersta grand, utan tar hvart ord man säger alltför högtidligt och bokstafligt. Tror du inte jag vet, att hela Sverige och halfva utlandet ligger på knä och tigger om nåden att få göra affärer med John Hall & compani? Nå, se inte så häng-färdig ut! Hvad jag säger är dagsens sanning, det vet du lika väl som jag.

John Hall gjorde en häftig rörelse.

— Sade du något, John?

— Nej.

— Nå, vill du partout ej, att jag skall lägga an på husets affärsvänner, får jag väl skaffa mig egen publik. Du vet hvilken lydig hustru jag är. — Tyst, där ha vi våra gäster! Gå litet åt sidan, så få vi se, om de äro så snabbtänkta som du och strax igen-finna likheten med Flora.

Constance ställde sig i en attityd så lik Floras som möjligt. Om kjolen hölls upp lika högt som tillförne, hade John ej tid att anmärka det, innan

damerna, hvar och en med sin vän af det andra könet, inträdde i salongen, gladt skämtande och under animeradt samspråk. Sist kom Fredrik Damm, ensam och surmulen.

Det blef ett allmänt utrop vid åsynen af Constance.

— Gudomligt! Hänförande! Charmant! Det är den syperba Flora, endast mycket skönare!

— På min ära, John Hall, denna sista staty är ett ypperligt förvärf!

— Som det ej är aviseradt: »Får icke vidröras», kysser jag denna förtjusande arm.

Baron Koskull var ej den minst entusiastiske.

— Sannerligen, så far hennes jag är, måste jag säga — — — Han kysste på fingret åt sin dotter. — Deliciös!

Men Constance lät sig ej bekomma. Hon förändrade ej minsta min vid alla dessa utrop, utan blef stående orörlig, så länge det roade henne. Ändtligen, när Fredrik Damm kom fram, förbyttes den inåtvända blicken i ett varmt ögonkast, hon öppnade långsamt de små händerna och släppte sitt tag i kjolen, och hela blomsterfånget föll ned för hans fötter.

Constance sträckte på sig med en vällustig rörelse.

— Ah — det var ändå ett tvång att stå där! Nu är det slut med gudinnan Flora, och i dess ställe träder den småhyggliga värdinnan på Gunnebo, som beskedligt serverar sina gäster te.

Hon gjorde som hon sagt och lade med egna händer i sockret, smuttade till och med oförmärkt på Fredrik Damms kopp, innan hon räckte honom den.

Framgångar och missräkningar.

Constance gjorde stor lycka i hufvudstaden. Stockholmarne voro tokiga i henne. Man löpte formligen gatlopp efter det Hallska ekipaget, när det visade sig, ty alla ville se den sköna friherrinnan Hall, den celebra Marianne Koskulls syster. Oftast sutto de två systrarna tillsammans i vagnen och utgjorde den vackraste tafla. Vanligtvis fanns där också en eller två uppvaktande kavaljerer, någon ordensprydd och guldsmidd herre eller en af societetens eleganta sprättar.

John Hall var till stockholmarnes stora missräkning aldrig med i vagnen. Han var på sitt sätt lika omtalad som hans sköna friherrinna, och man var ganska missnöjd öfver att han aldrig lät sig beskådas. Men på samma gång som societeten i allmänhet höll John Hall räkning för att han hade tillräckligt vett att ej vara påträngande i den krets, som hans hustru genom börd och släktskapsförhållanden tillhörde, fanns det mången, som förtröt, att det beryktade götheborgsoriginalet, kändt för sin slarfviga dräkt och sitt ovårdade skägg och sina galna idéer, höll sig borta från sällskapslifvet. Säkerligen skulle han

ypperligt kunnat medverka till nöjet. Ej ens på operan syntes han annat än någon sällsynt gång i Constances loge, där hon och Marianne gåfvo cour. Constance var söt att äta upp och ledig och glad med alla. Högst i gunsten stod envoyén, grefve Gustaf Lagerbjelke, som tillbringade denna höst i Sverige. Det var han, som hade det afundade privilegiet att sätta på Constance ytterkängorna, när spektaklet var slut.

De stockholmska konnässörerna hade svårt att afgöra hvilken af de båda systrarna var den mest eftersträfvansvärda, den blonda, stillsamma Marianne eller den ystra Constance. Man kom dock villigt öfverens däri att båda voro deliciösa.

Men Constances toiletter öfverstrålade vida Mariannes liksom alla andra stockholmsdamers. Ingen hade råd att bestå sig dräkter af den elegans och kostbarhet, som den götheborgska millionärens hustru presterade. Därtill kom att Constance hade den utsöktaste smak.

Hon bar vanligtvis hvita klädningar af ett slags indiskt muslin, till den grad luftigt och genomskinligt och lätt, att det föreföll som väfdt af idel skyar. Kjolkanten var smyckad med en bred bård af guld- eller pärlbroderier, och det korta lifvet, draperadt med djupa veck, lämnade de beundransvärdt formade armarne bara och sammanhölls öfver axlarna af stora kaméer, diamantspännen eller agraffer af ciseleradt guld. Constance hade, i likhet med franska kejsarinnan, en verklig passion för schalar. Hon ägde öfver femtio sådana, alla af stort värde, och hon visste drapera sig i dem med den mest bedårande grace. Hon älskade dessutom parfymer, men icke

vanliga, som stodo till buds för hvem som helst, utan sådana, som enkom voro sammansatta för hennes räkning. De lyckliga, som kommo i den sköna Constances närhet, lefde alltjämt i en atmosfär af förföriska och berusande dofter.

Stockholms högsta societet täflade om att få se hos sig den sköna friherrinnan Hall, född Koskull, och alla herrar, höga och låga, spände sig för hennes triumfvagn och sjöngo hennes pris. Förutom hennes skönhet och toiletter prisades också hennes kvickhet och lustiga infall, om hvilka man ej rätt visste, ifall de voro förestafvade af stort lättsinne eller stor naivitet eller båda i förening.

Hur skulle man till exempel döma ett af de infall, man citerade efter henne? Man berättade, att i ett sällskap, där man ej så särdeles berömmande talat om ett vackert fruntimmer, hade en person bland annat påstått, att nämnda dam ej hade mindre än tio älskare. Hvarvid Constance Hall godhjärtadt, om ock något obetänksamt, utropat:

— Tio älskare, det är förfärligt hvad man öfverdrifver! Jag skulle vilja ha dem, som fattas i tio!

Säkert är emellertid, att större succès, än den hon i verkligheten gjorde, hade Constance ej ens i drömmen kunnat föreställa sig.

Ryktet om hennes framgång och det uppseende, hon väckte i hufvudstaden, gladde alla hennes götheborgska vänner och synnerligast henne ömme fader. Men Fredrik Damm förtärdes af svartsjuka och svor öfver sin principal, hvilken, efter hvad skvallret hade att förmäla, ej det bittersta passade på sin förtjusande hustru.

En mera bekväm äkta man än John Hall kunde

visserligen hans mycket entourerade och kurtiserade friherrinna ej önska sig. John hade det blindaste förtroende för sin ömma Constance och hade dessutom under denna Stockholmsperiod många bekymmersamma stunder, för hvilkas vetskap han ville skona sin hustru i hennes nuvarande delikata tillstånd.

Dessa bekymmer voro penningbekymmer. Det i Europa rådande krigstillståndet och osäkerheten på hafvet hade nödsakat John Hall & comp. att inskränka exporten af sitt järn till England allena, där det så småningom för myckenhetens skull blifvit mindre begärligt och fallit till underpris. Ett betydligt förlag af nära 30,000 skeppund järn hade därför måst behållas, och de Hallska järnbruken drefvos med förlust. John Hall kände visserligen häröfver ingen allvarlig oro, men han behöfde kontanta penningar och använde tiden i Stockholm med att försöka uppbringa lån. Till hans stora förvåning gick det motigt för honom på contoiren. Det var ej nog med att visa sig för att få. Man skyllde ifrån sig, mest på de dåliga tiderna.

Detta var något, som John aldrig pröfvat på. Han blef både häpen och förargad och slutligen missmodig och tungsint. Låneförsöken på contoiren blefvo allt sparsammare och sparsammare och till sist upphörde de alldeles; och John Hall tog sig i stället för att ensam ströfva utåt Haga eller Kungliga Djurgården. Men så kom åter ett af David Carnegies olycksaliga bref med dess prompta maningar att oförtöfvadt skaffa kontanter, ty i annat fall ginge allt på tok; och John Hall hade intet annat att göra än att åter försöka på contoiren och där erhålla

antingen kalla ursäkter eller också sådana eländiga småsummor, att det var detsamma som att intet få.

En dag, när John Hall, betryckt och utpinad, ströfvade längs Brunnsvikens strand, råkade han oförhappandes den kvicke och angenäme Pehr Backman från Götheborg, som slog följe med honom och underhöll honom med lustiga historier och samspråk om de sköna konsterna, ty Backman var en stor dyrkare af dessa. Backman var en ung, vacker karl af fransysk härkomst, eldig och mörkhyad som en sydländing. Han hade kvicka, blixtrande bruna ögon och lockigt, svart hår, och fastän endast af medelstor växt, gaf han intryck af att vara idel senor och kraft.

Backman var en mycket skicklig ryttare och fäktare, och han dansade med oefterhärmligt behag, och som han dessutom var en kvick och tilltagsen karl, spelade han en stor roll i somliga Götheborgskretsar, där han var hardt nära förgudad. Men då Backmans familj ej tillhörde den finare köpmanskretsen, var han ej med i societeten såsom till exempel Fredrik Damm och Jesper Geijer. I denna societet var Backman fruktad och afskydd för sin skarpa tunga, sin grymma härmningskonst och icke minst för sin stora processlystnad.

David Carnegie och hans firma hade af Backman blifvit kvald med processer i flera år. Också hatade David Carnegie Pehr Backman som pesten, och Backman gycklade beständigt på ett alldeles icke harmlöst sätt med den Carnegieska försiktigheten och viktighetsmakeriet.

Backman hade en lång stund underhållit sig med John Hall om taflor och skulpturer, men på

en gång bröt han af och började tala, gå och snusa ackurat som David Carnegie.

John Hall hade ej kunnat hålla sig ifrån att småle, men han hejdade sig samvetsgrant och sade:

— Jag ber ödmjukast herr Backman att ej härma David Carnegie för mig, han är en hedersman, och fast jag väl inser hans muntrande sidor, öfvervägas de dock af hans stora förtjänster, på hvilka min salig far satte stort värde.

Det blixtrade till i Backmans ögon, då han, talande som Carnegie, började följande harang:

— John Halls uppfostran har icke varit riktad på detta för hans framtid viktiga göromål, nämligen att fortsätta husets vidsträckta traditioner. Lämnad nästan i oberoende af allt annat än sin vilja, upptagen af själfvalda nöjen, såsom inköp eller uppställande af naturaliesamlingar, målning, ordensinrättningar, resor och annat sådant, kunna contoirsgöromålen icke skötas, som de borde.

— Har herr Backman hört David Carnegie säga detta? frågade John allvarsamt.

— Nej bevars, vi talas aldrig vid. Men jag har sett det skrifvet. Och det kan herr Hall också få se. Titta på det här brefvet!

Backman drog upp ur fickan ett bref, som han visade John, och pekande på de nyss reciterade orden, läste han vidare med en ypperlig härmning af de Carnegieska strupljuden och den skotska brytningen:

»En djup okunnighet uti allt, som tillhör en köpman att veta, har blifvit en naturlig följd af denna uppfostran, och då den förenas med en fullkomlig ovana vid att lyda eller taga råd, ett oböjligt sinne

och en omisskännlig fordran på undergifvenhet, kan denna brist på egen kunskap i ingen mån ersättas genom den klokaste rådgifvare, hvilken sällan höres, aldrig åtlydes och efter kort tid icke mer vågar tala.»

— Det är ej beskedligt af David Carnegie att skrifva ett sådant bref, sade John, som blifvit mörkröd. Jag tillåter gärna David Carnegie att gifva mig råd.

Backman hade svårt att ej infalla »som herr Hall ej följer», men han sade i stället:

— Ja, ja, hur Carnegie talar och skrifver och råder, så slutar han med att bli herr Halls kompanjon, det vill jag ge mitt hufvud i pant på.

John Hall svarade hastigt:

— Tror då inte herr Backman, att jag vet hvad jag vill och hvad jag gör? Jag tar aldrig David Carnegie till min kompanjon, hur mycket som än arbetas därför.

— Saul ämnade heller icke taga David till sin efterträdare, men David blef det i alla fall. Trinda och rödkindade karlar se för innerligt menlösa ut framifrån, men när de ha en sådan bred ryggtafla som Carnegie, så äro de af den farliga sorten, lita på det! Backman knäppte med fingrarne.

John stannade tvärt.

— Jag kan nämna för herr Backman, att fast jag fullkomligt litar på David Carnegie, har han långt mindre att sköta på min tid, än han hade under min salig faders. Jag sköter själf allt.

— Det som synes, ja! Men det som icke synes, eller rättare sagdt, det som icke är ämnadt att synas! Om herr Hall mött motgång här i Stockholm, så kan

det ju bero på de rekommendationsbref, som skickats före herr Hall och hvaraf vi nyss tillsammans läst ett prof.

— Hur kan herr Backman veta —?

— Min värde herr Hall, jag vet allt. Jag vet till exempel, hvad som fört herr Hall hit till Stockholm, eller, rättare sagdt, hvem som fört herr Hall hit, för att herr Hall skulle få lida förödmjukelser enkom arrangerade för att få den fasta viljan mjuk och för att vederbörande sedan må kunna uppträda som skyddsängel och få sitt kompanjonskap genomdrifvet. Och hela saken är den enklaste i världen. Om jag till exempel vore herr Hall —

— Hvad skulle herr Backman då göra?

— Jo, om jag vore herr Hall och händelsevis vore i behof af en summa kontanta pengar, så skulle jag helt enkelt upplåna den äskade summan af en eller flera personer, allt efter som det behagade mig, mot mitt å Götheborgs våg stående järn som pant.

— Det är en briljant idé! Därpå har jag ej tänkt.

— Och om jag vore John Hall den yngre och ej hade lust att själf besvära mig med denna affär, så skulle jag anmoda någon fattig sate, Pehr Backman till exempel, att vara mitt ombud härvidlag. Och om jag vore John Hall och gjorde detta, så skulle jag få se, att det hela ginge som en dans, utan ringaste om och men och tyngd och svårighet och likbjudarmin, som jag vore van vid, nota bene, om jag vore John Hall och hade David Carnegie till förste man.

— Vill herr Backman göra detta för mig?

— Med allra största nöje och allra största lätthet. Hur mycket vill herr Hall ha?

— Carnegie skrifver, att ett hundrade tusen riksdaler banco behöfvas.

— Gif mig tid till i öfvermorgon, och herr Hall har dessa pengar. Och nu skola vi tala om angenämare ämnen. Har herr Hall nyligen varit hos herr Sergel? Han frågade sist jag var hos honom, med största intresse efter herr Hall och undrade, om han ej snarast skulle besökas. Om herr Hall har lust, kunna vi på återvägen gå upp tillsammans i Sergels atelier.

— Med allra största nöje. Det var en magnifik idé af herr Backman. Jag har under denna min stockholmsvistelse varit till den grad upptagen af affärer, att jag totalt måst försumma det som intressera mig mest af allt, nämligen alstren af de sköna konsterna. Jag är herr Backman högst förbunden för den angenäma distraktion, vårt möte beredt mitt sinne, och hoppas att få se herr Backman hos mig i Götheborg. Mina samlingar torde intressera en sådan kännare som min herre.

— Jag tackar. Jag har känt en stor åstundan att få komma upp till herr Hall och fröjda mina ögon med åsynen af alla de sköna föremål, hvilka herr Hall samlar i sitt praktfulla, åt skönheten och konsten helgade hem. Det Hallska museet är sannerligen en skatt, från hvilken ingen konstälskande götheborgsbo borde känna sig utestängd. Men då jag väl vet, att herr Halls sinne varit förgiftadt mot mig, har jag ej velat visa mig påträngande. Desto erkännsammare är jag för denna älskvärda inbjudan.

John Hall blef med ens förnöjd och lätt till

sinnet. Han hade bitterligen förtrutit obehaget af sin ställning som lånsökare på de stockholmska affärscontoiren. Han hade känt sig till den grad pinad häraf, att han nästan förglömt, att han var den rikaste mannen i det rika Götheborg, samme man, som kunde lyckliggöra kunskapstörstande och konstälskande människor genom att slå upp dörrarne till sitt museum och sitt bibliotek, och han var verkligen hjärtligen tacksam mot Backman, som påmint honom, att så alltjämt var förhållandet.

Men han sade blott:

— Ingen har förgiftat mitt sinne mot herr Backman.

— Om det roar herr Hall, kunna vi ju gärna kalla denna någon ingen. Den tjocka paddans namn, som heter ingen, skall ej komma öfver mina läppar. Och nu följas vi åt till herr Sergels atelier.

— Det göra vi. Detta är sannerligen den enda angenäma dag, jag haft under denna min Stockholmsvistelse. Men nu bär det snart hem igen. Min hustru har haft en lycklig tid häruppe hos sin syster och sina släktingar, men jag längtar ner till vårt Götheborg. Blott den här affären blir klarerad, skall jag oförtöfvadt vända åter.

Ett par dagar senare infann sig Backman hos John Hall med den äskade summan, som enligt Backmans försäkran med den allra största lätthet blifvit anskaffad. John Hall kände sig betydligt lyckligare till sinnes, när han skickade ner dessa pengar till David Carnegie, hvilken däraf först och främst gjorde sig betald för en sin enskilda fordran af huset.

Hemfärden blef ändtligen bestämd.

Det dyrbara lefnadssättet i Stockholm hade gått till många pengar. Constance hade satt sig i ganska stor skuld hos köpmän, juvelerare och grannlåtsmakerskor, som alla med största beredvillighet lämnade den mest vidsträckta kredit åt Johns Halls hustru.

Om dessa skulder visste John intet. De skulle så småningom klareras från Götheborg, försäkrade friherrinnan, och ingen tviflade härpå.

När John första dagen efter sin hemkomst infann sig på contoiret, togs han emot af David Carnegie, som såg mäkta allvarsam ut och till den grad liknade den bild, som Pehr Backman återgifvit af honom, att John Hall ej kunde låta vara att draga på mun.

— Här ligga en del bref och vänta på herr Halls hemkomst, sade Carnegie. Jag har ej skickat dem till Stockholm, då jag alltjämt trott, att den länge bebådade hemkomsten omsider skulle äga rum.

— Constance ville partout stanna, och jag hade ej hjärta att neka henne det eller resa ifrån henne, sade John.

Sannerligen hade ej Pehr Backman rätt, David Carnegies ord ljödo som en förebråelse.

— Tre bref från Denison & comp. i London. Undras hvad som till den grad kan pressera!

Carnegie svarade ej, utan lämnade John Hall ensam med hans post.

John blef allt blekare och blekare, medan han läste.

I första brefvet stod något om skillnaden i Hall den äldres och sonens administration. I det andra nämndes om den misskredit, i hvilken Halls ovisa och oförståndiga själfverksamhet försatte hans handelshus.

John satt och stirrade på brefven. Hvad kunde Denison & comp. mena? Rådde han för att konjunkturerna voro missgynnande, därför att kriget rasade öfverallt i Europa? Men detta var ej det värsta, som John läste. Här stod något än mera närgånget.

Det var som om det Hallska husets äldste korrespondent rent utaf ville spela förmyndare för honom. Han bannades, som om han varit en försumlig skolpojke. Denison & comp. förestállde John Hall esquire hur illa han handlade, då han genom sin obetänksamhet och slarfaktiga handläggning af contoirsgöromålen uteslöt all möjlighet att hålla reda i affärerna. De erbjödo sig att till husets återställande i kredit bidraga med nödiga förskott, dock under uttryckligt förbehåll, att Hall ville tillåta sin betjäning att införa skick och ordning i contoiret.

— Sannerligen tycks inte Pehr Backman få rätt. Det här har varit i säck, innan det kom i påse.

John ref brefven i tusen stycken, och när David Carnegie efter ett par dagars förlopp frågade, om brefven från Denison & comp. blifvit besvarade, såg John hastigt upp från sin pulpet och genmälte i en ton, som för honom var ovanligt skarp:

— De skola icke besvaras, David Carnegie. Det var slätt ingenting att svara på.

En nyårsönskan.

John Hall hade nyss jämte Constance mottagit lyckönskningar till årsskiftet af den uppvaktande contoirspersonalen. Den stora brickan med de gröna glasen, de höga vinflaskorna och konfekten bjöds omkring, och David Carnegie höll det sedvanliga nyårstalet till firmans chef. Men denna gång måtte han uttryckt sig oskickligt, ty John Hall gick burdus sin väg utan att tacka för skålen och utan att klinga med sina handelsbetjänter, hvilka Constance ensam måste underhålla. Han kom ej ens tillbaka, när contoirspersonalen var gången, och umgängesvännerna efter hand strömmade till för att önska godt nytt år. Constance fick ursäkta sin man med att han blifvit angripen af ett hastigt påkommet illamående, och hon fick själf vara dubbelt älskansvärd, på det att nyårsgratulanterna skulle glömma Johns frånvaro, hvilket de också totalt gjorde.

John hade flytt ner till sitt museum, hans tillflyktsort, då han kände sig orolig och bedröfvad. Han gick från den ena till den andra af sina samlingar, drog ut lådorna i skåpen, kastade en flyktig blick ditin, gick fram till bysterna och statyerna

och ställde sig att stirra på dem, öppnade en bok och försökte läsa.

— Jag vill inte, jag vill inte, jag vill inte tänka på det! ropade han. Jag vill inte börja det nya året med grubbel och missmod, det kan bringa ofärd. Jag vill tänka på det sällaste jag har att tänka på, på min ömma Constance och på min son, som jag har den ljufva förhoppning, att detta år skall bringa mig. Detta stora nöje att blifva far skall varda mig till del! Min älskade Constance önskade jag i natt, då tolfslaget klämtade, allt möjligt godt och lyckosamt för det nu ingångna året, men hvad skall jag önska min son?

John Hall hade med ens blifvit stillsam och lugn. Hans oroliga gång från det ena rummet till det andra afbröts hastigt, och med en djup suck satte han sig i sin fars gamla länstol, som var nött och sliten, men hvilken John ej velat ersätta med en ny eller låta renovera.

Liksom fadern hade han för vana att tala högt för sig själf i ensamheten. Nu sade han:

— Här har min fader suttit före mig och tänkt på mig, här vill jag sitta och tänka på min son, som ännu inte är till, men som jag tydligen ser framför mig. Han skall vara lik sin mor till det yttre, lika bildskön till växt och anletsdrag, och han skall vara lika intagande som hon, och han skall besitta hennes förmåga att vinna allas hjärtan. Och min son skall yttermera ha sin mors och hennes släkts lätta sinne och glada lynne, som aldrig dunklas af några grubblerier eller trista tankar. Men i allt öfrigt skall han vara lik min far. Klok och förutseende, samvetsgrann och rättrådig och driftig och arbetsam, och han skall

ha lycka med sig i allt, så som min far hade. — Jag skall önska min son, att han skall ha lycka med sig i alla sina företag. — Och när min son vuxit upp och blifvit stor, och då han i allt liknar min far, äfven däri att han har sinne och förstånd för affärer, då skall jag öfverlämna dem till honom i samma blomstrande skick, som jag mottagit dem af min far. Det vill jag göra och det skall jag göra i trots af allt, hvad Carnegie tycks mena.

Åter kom oron öfver John, och han gick utan rast eller ro från det ena rummet till det andra, tog åtskilliga föremål i sin hand, hvilka han genast lät falla till golfvet, ställde sig orörlig och stirrade ihärdigt på en tafla eller staty, som han icke såg, öppnade en bok, därpå en och åter en och lade dem ifrån sig med en tung suck. Han vred händerna och stönade.

Men på en gång återfingo anletsdragen sitt milda tycke, och John Hall hviskade: — Godt nytt år, min son! Så satte han sig åter i den gamla farsstolen för att drömma vidare.

— När min son öfvertagit affärerna, skall jag draga mig tillbaka, och jag skall njuta af . . . Nej, i dag vill jag alldeles icke tänka på mig själf utan på min son och hvad jag vidare skall önska honom. Jag har önskat honom att blifva lik Constance och min far, det måste bringa honom lycka i världen. Är det något annat, som jag möjligen förglömt att önska honom?

John Hall lade handen öfver ögonen och försjönk i grubblerier. Han var alltid lättrörd, men han var det i dubbel måtto denna dag.

— Menade Carnegie verkligen, att det ej nu är, som det var i min salig faders tid? Sade han detta

af elakhet, eller var det hans hjärtas mening? — Är det så, då måste jag ju önska min son, att det under *hans* tid måtte blifva som i min salig faders tid!

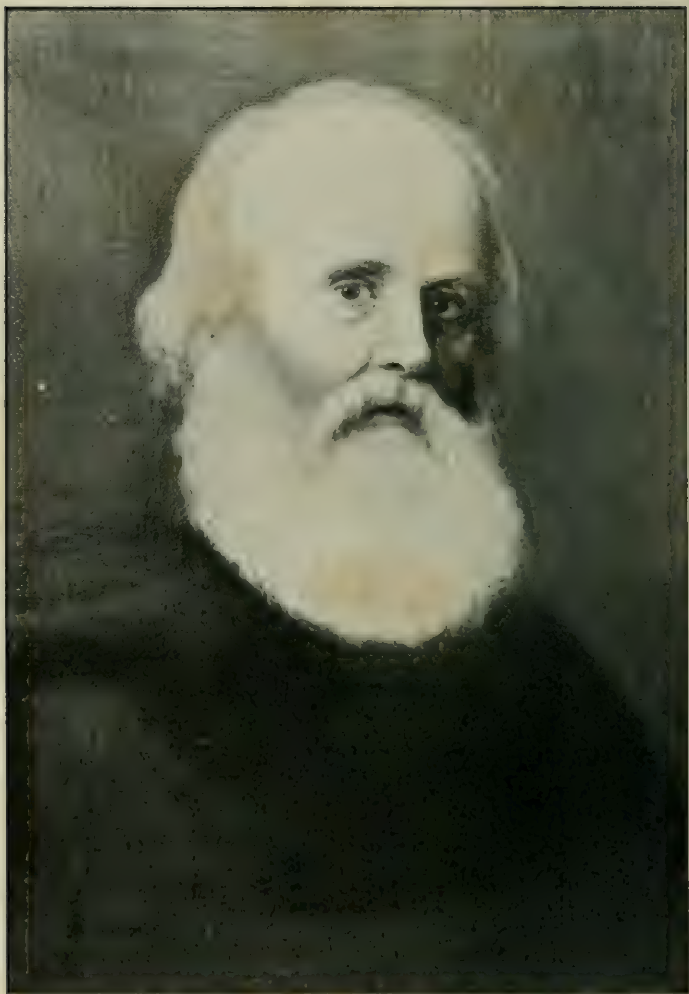
Stora tårar sipprade fram mellan fingrarne af vänstra handen, som John Hall höll framför ögonen.

— Och för att det så skall bli — för att det så skall bli, måste jag därtill önska honom ännu ett, det allra viktigaste af allt:

— Blif i intet lik din far, blif i intet lik din far, min son!

Djupa snyftningar kväfde John Halls stämma, som plötsligen tystnade.

JOHN HALL

John Hall den yngre.

Efter ett porträtt på Göteborgs museum.

JOHN HALL

EN HISTORIA

FRÅN DET GAMLA GÖTHEBORG

AF

SOPHIE ELKAN

(RUST ROEST)

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1899

TREDJE BOKEN.

Sammansvärjning.

Commerserådet Björnberg och David Carnegie mötte hvarandra tidigt en marsmorgon på Stora Hamngatan och slogo följe. De samspråkade ganska lifligt, så till förståendes, att commercerådet Björnberg förde ordet, och Carnegie hörde på.

Det var om John Hall, som Björnberg talade.

— Ja, ja, krukan går och går, och så spricker krukan. Härom har excellensen Wachtmeister och jag talat flerfaldiga gånger, och grefven har bedt mig passa på hans angelägenheter. Hans fordran är visserligen ännu icke förfallen, och han har säkerhet, men med en sådan stolle som John Hall får man se upp i tid. Jag har också lofvat grefve Wachtmeister att passa upp på hans vägnar och med express notificera honom, ifall fara är på färde. Ja, ja, Carnegie tiger, men jag är gammal spårhund och har förträffligt väderkorn. Hade jag icke det haft, hade jag ej blifvit den man jag är, eller hunnit den ställning jag har. Och när nu hans excellens har tagit mig med på den här jakten och bedt mig ge hals, när

tid blir, så skall jag göra det. — Hvad säger Carnegie?

— Jag tycker, att excellensen kunde ge sig till tåls, han har mångdubbel säkerhet för minst sex tunnor guld utöfver hvad gamle Hall i sitt testamente tillförsäkrat dotter och måg, sade Carnegie buttert.

Björnberg kisade med det seende ögat upp på sin groft byggde följeslagare.

— När kvinnfolken äro sluga, så äro de det med besked, sade han. Jag tänker på spökeriet, som enkefrun ställde till dödsnatten. Det var ett underkunnigt spöke, som flux hittade rätt på testamentet bland alla papperen i gubbens skrifbyråer och hade vett att gömma undan det, tills unge John förmåtts att ingå en arfförening, som plockade åtskilliga hundratusentals riksdaler från honom för att göra hans moder och hans svåger desto rikare. Och när spöket därtill var nog illfundigt att skaffa tillrätta testamentet, ackurat när det var för sent och arfföreningen var både uppsatt, undertecknad och lagligen bevittnad, då frågar jag, om man någonsin träffat på ett behändigare spöke? Det gick ju så till?

— Det kan jag icke säga, men det vet jag, att när gamle herrns testamente ej längre var besvärligt, så befanns det ligga öfverst i unge Johns pulpet. Och när det då framvisades för mor, syster och svåger, så fick unge John bannor för sitt slarf, sade Carnegie med sitt säfliga skotska tonfall.

— Jag skulle velat se unge Johns min, när han fann testamentet och såg hur han låtit lura sig, utbrast Björnberg och smackade med läpparne.

— Det har aldrig fallit honom in, hans första tanke var att bedja kära släkten om ursäkt, därför

att han återigen slarfvat bort ett viktigt papper, och söta mor lät honom kyssa på hand och förlät honom i nåder.

— Och han har ingen aning om att söta mor lurat honom? frågade Björnberg.

— Ej den bittersta. John Hall tror aldrig, att någon skulle kunna lura honom, därtill har han en alltför hög tanke om sin egen klokskap, och han vill dessutom aldrig tro någon människa om ondt. Han är mycket enfaldig, svarade Carnegie.

— Däri håller jag fullkomligt med bror. Men ej därutinnan att han ej tror illa om folk. Mig har han alltid tilltrott all världens ondskap. Det är säkerligen någon, som intalat honom detta, och när han fått något väl intrumfadt i sin envisa skalle, så sitter det kvar till världens ände. Jag undrar, hvem som satt i honom allt detta sattyg om mig?

— Det gjorde gubben, svarade Carnegie torrt.

— Undrar för resten, hvad den där storljugaren Pehr Backman tutar honom i öronen? Han slinker ju jämt upp till Hallen numera. Han håller väl på med att svärta ner bror Carnegie.

— Jag tror, inte, att jag är på tapeten. Det skulle John Hall icke tillåta. Jag tror, att de orera om de sköna konsterna och vetenskaperna, och jag förmodar, att den kanaljen Backman smickrar John Hall och ställer sig in hos honom med fagert snack, eftersom de på en gång blifvit så såta vänner.

— Ja, ja, men den vänskapen är inte att skämta med, lita på det, bror Carnegie! Backman är ett slughufvud, och som han är rik på luftiga projekter, så passar han förbåldt väl tillsammans med den stollige John Hall. Det är bäst att se upp i tid, bror

Carnegie. Jo, nog talas där om de sköna konsterna. Har inte bror Carnegie hört historien om Potifars hustru?

— Nej, jag hör aldrig något skvaller, sade Carnegie och knäppte rocken om sig.

— Då skall jag tala om för bror Carnegie den här historien, som är nöjsam nog. Den skojaren Backman ville låna pengar, bara trehundrade riksdaler riksgäld, men han behöfde dem prompt till nästa dag. Han gick upp till Hallen, som satt i sitt museum och totade till en etsning föreställande Josef och Potifars hustru. Oh bevars, oh charmant, oh syperbt! En sådan evinnerlig skada att herr Hall var så mäkta rik! Vore han en fattig sate, kunde han förtjäna en fortyn på dylika mästerverk. Det där till exempel vore bröder emellan värdt ett hundrade riksdaler banco. — Trodde herr Backman det på heder och samvete? Det svor Backman på. Och unge John började kråma sig som den store påfågeln på Gunnebo. När han blifvit bragt i detta ypperliga humör, kröp Backman helt finurligt fram med propos om det lilla lånet på trehundrade riksdaler riksgäld. Nå, man vet aldrig om man skall skratta eller gråta åt John Hall, men den här gången måste man skratta, ty John Hall lyckades i sin enfald att lura Pehr Backman, som aldrig låtit lura sig af någon i världen. Visst inte att John Hall gjorde det med vett och vilja. Men han hade ej mer än ett hundrade riksdaler banco inne, och när han gifvit denna sedel till Backman, sade han i sin artigaste ton:

— Det är för fatalt, att jag icke kan stå till tjänst med mera, helst pengarne behöfvas tidigt i morgon. Så funderade han en stund och utbrast därpå förtjust:

— Jag har det, jag har det! Herr Backman anser ju, att denna Potifars hustru kan betinga ett hundrade riksdaler banco. Tag den, tag den, och gå till doktor Ekman ännu i afton! Han är en stor konstälskare och köper säkerligen denna etsning af herr Backman för ett hundrade riksdaler banco, och på så sätt har herr Backman hela den äskade summan. Jag är mycket glad att kunna stå herr Backman till tjänst.

— Jag skulle velat råka Pehr Backman, då han trafvade ner för trappan med Potifars hustru i handen, sade Carnegie med skadeglädje.

— Han lät sig naturligtvis intet bekomma, utan bugade och skrapade och tackade ödmjukast. Men inte tror jag, att han gick upp till doktor Ekman, fast nog lär han ha sagt unge John, att han fick ett hundrade riksdaler banco och mera för mästerverket. Därmed ställer han sig in till nästa gång, då vinsten säkerligen svarar mot bemödandet.

— Hvad jag platt inte förstår är, att Backman anser med sin fördel förenligt att sprida ut denna historia. Han måste ju frukta, att den hittar tillbaka till den rike och mäktige vännens öra och förorsakar missnöje och onåd.

— Också har jag den ej genom Backman, svarade commercerådet. Det är John Hall själf, som talat om för sin hustru denna succès uti de sköna konsternas idkande, och hon låter historien gå vidare. Jag har den från min dotter Greta. Friherrinnan Hall börjar alltid berättelsen så här: »Har ni hört historien om min man och Potifars hustru?» Hon berättar den på ett långt mera kvickt, men också långt elakare sätt, än jag kunnat göra.

— Kan väl tro det. Hon är inte sin faders dotter för inte, sade Carnegie. Men nu skall jag upp på unge Josefs contoir, för att tala i samma stil som bror Björnberg.

Björnberg knuffade David Carnegie i sidan.

— Vänta en sekund, jag har något allvarligt att säga. Bror Carnegie kan gärna ge mig en vink om när jag bör ropa hallå till min excellens. Det är sannerligen en plikt för oss ordentliga karlar att hålla tillsammans och rädda något undan förödelsen, i annat fall blir allt till spillo gifvet. Jag tänker ackurat som så: är konungen i en stat vansinnig, så måste hans generaler taga honom i kragen och köra bort honom, så att ej riket föres till undergångens brant.

— Tyst, bror Björnberg, han talar hufvudet af sig.

— Jag menar alldeles inte vår nådige konung, Gud bevare honom. Men om så illa vore, att han genom halsstarrighet, envishet och självförblindelse vore på vippen att förstöra sig och andra, så återstode för hans ministrar och förtroendemän ju intet annat än att göra regementskifte. Antingen tvinga den enväldige konungen att taga en medregent, eller om han inte därtill läte bekväma sig, bums köra bort honom. Vettvillingar med envåldsmakt äro mycket farliga personer, skall jag säga bror Carnegie. Man vet aldrig hvad de härnäst kunna taga sig för eller underlåta.

— Det vet jag, bror Björnberg, svarade Carnegie högtidligt. Jag har inte tjänat John Hall den yngre nu på femte året utan att veta detta.

— Och för hvarje dag, som går, blifver faran större. Carnegie måste gripa in, det är Carnegies

plikt mot sig själf och andra. Jag vet, att fordringsägarne i Stockholm pressera, att lagsökningar äro anställda och inteckningsuppsägningar gjorda, jag vet, att Denison & compani äro varnade och att de ha reda på att John Hall & companis affärer numera nästan uteslutande bedrifvas med utländska pengar. Och Carnegie vet, att blott för instundande Christinehamns marknad åtgår för huset John Hall & companis utbetalningar och järnuppköp cirka 40,000 riksdaler banco. Så mycket pengar tror jag inte, att John Hall på så kort tid kan uppbringa i sin kassa — därtill är han en mycket för slät ekonom.

— Så mycket! Vet bror Björnberg hvad han har? Nåja, det är just detsamma — Gud förlåte mig! Men det är så, att man kan bli tokig — All denna dumhet och detta slarf och denna oreda! Bror Björnberg må tro, att det kliar i fingrarne på en ordentlig karl!

— Det är bra, att det kliar.

— Nej, det är inte bra. Men detta är verkligen blott en tillfällig stockning. Finge jag taga saken om hand, så med de stora tillgångar, som finnas — — — Man behöfde endast göra sig af med några öfverflödiga bruk och sköta affären förståndigt. — Sannerligen skulle inte huset John Hall & compani kunna nå sin förra blomstring, det skulle jag bli man för.

— Ja, ja, excellensen och fru Hall och alla de andra blefve nog så nöjda och belåtna, ifall de finge Carnegie till styret. Men sker det ej snart, får ingen människa ut ett runstycke. Ja, sker det ej oförtöfvadt, så är det bäst för alla parter, att det brakar

löst genast, innan han syltar in sig än värre! Det inser väl Carnegie själf.

— Jag är ju på väg till honom för att försöka bringa honom till förnuft. Man han är alldeles icke att handskas med, allra minst nu sedan hans friherrinna fallit i barnsäng och hvilket ögonblick som helst kan vänta sin förlossning. Han går som en sjubb i bur omkring pa contoiret och vrider händerna och ropar skiftesvis »min arma Constance» och »min älskade son»!

— Jaså, det skall bli en son. En ny John Hall, kantänka! »Son and heir», som gubben brukade säga. Men med vår John Halls kända otur, spår jag, att det slätt inte blir en son, utan en dotter. Men detta angår oss icke. Det, som däremot angår oss, är att hvad som skall göras, måste göras snart, ty i förtroende vill jag nämna, att bror Carnegie inte behöfver ge mig någon vink. Expressen är för länge sedan afsänd till Stockholm och är tillbaka i morgon bittida med vidsträcktaste fullmakt för mig fran excellensen Wachtmeister. Nu borde bror Carnegie skaffa sig fullmakt från Denison & compani att bevaka deras intresse. Det vore enfaldigt att ej ha en sådan fullmakt redo, ifall så illa vore, att bror Carnegie ej kan bringa den vanvettingen till förnuft. Dessa två, excellensen Wachtmeister och Denison & compani, representera det Hallska husets båda största fordringsägare. Om vi så få Indebetou för enkefru Hall, så kunna vi arrangera det viktigaste mellan oss, sysslomannavalet åtminstone.

— Nej, nej. — Jag vill helst stå utanför.

— Bror Carnegie vet likaväl som jag, att om ej kloka och driftiga män taga hand om den här

saken, så blir intet räddadt, hvarken åt fordringsägarne eller John Hall själf eller hans ömma Constance och älskade son. Inte sant, det inser bror Carnegie!

— Visserligen gör jag det. Men det är lättare för bror Björnberg att resonnera än för mig att handla härvidlag. Jag är icke en utomstående som bror Björnberg. Och fast jag verkligen bemödat mig intill det sista att bringa reda och ordning i affärerna, och fast jag skiftesvis varnat och hotat, ha alla mina bemödanden strandat. Tro inte, att jag gjort det för den vettvillingens skull! Jag har gjort det enbart, därför att jag tycker mig höra gamlingen säga: »Hjälp min son John, Carnegie. Min son John måste hjälpas, sir ni, sir ni!»

Det kom en elak blixt i Björnbergs enda öga, när han mumlade:

— Hvad jag gör för John Hall den yngre, gör jag också för gamlingens skull.

Men Carnegie lade ej märke till detta inpass, utan fortsatte sin egen tankegång:

— Men nu vet jag mig rakt ingen råd — jag vet icke, om jag skall gå min väg från alltsammans, eller om jag med lock och list skall förmå honom att ej fullkomligt ruinera sig och andra eller om jag skall vara med om att rädda, som bror Björnberg säger.

— Carnegie har ju redligen gjort allt hvad göras kan. Men om nu »min son John» inte vill taga reson, är det då bror Carnegies mening att låta begrafva sig med honom under ruinerna eller att försöka rädda något undan förstörelsen?

Carnegie stannade och såg ner framför sig.

— Jag skall försöka bringa honom till förnuft, sade han långsamt, och om han låter mig leda och sköta affärerna efter mitt förstånd, så skall jag klarera dem till allas belåtenhet och till husets fördel. Om icke —

Carnegie stod fortfarande kvar på samma plats.

Björnberg fixerade Carnegie skarpt.

— Glöm inte, bror Carnegie, att John Hall har en annan rådgifvare att tillgå, om Carnegie gömmer sig undan!

— Hvem skulle det vara? Omöjligen bror själf —

— Nej, jag är för illa ansedd där på stället. Jag menar en annan, som bror Carnegie känner till, och som är en så pass habil vrakplundrare, att ej en enda spillra blir till öfvers, vare sig för någon annan eller ens John Hall själf, ifall den mannen blir anmodad. Jag menar Pehr Backman.

Carnegie ryckte till.

— Honom har jag aldrig tänkt på, mumlade han.

— Men det har jag. Jag har ju sagt bror, att jag är en ypperlig spårhund. Nå, hvad var det, bror Carnegie tänkte säga, när jag afbröt? Om icke John Hall låter öfvertala sig att abdikera, det vill säga, taga bror Carnegie till medregent, hvad gör bror Carnegie då?

Carnegie blef åter stående och stirrade på gatstenarne.

— Jag har allaredan gjort det, som bror Björnberg ville råda mig att göra. Jag har skrifvit och begärt fullmakt från Denison & compani. Jag har fått den. Det skadar icke att hafva en sådan fullmakt. Den behöfver aldrig användas, ifall John Hall tar reson. Men så mycket vet jag, att Pehr Back-

man ej får sticka sin näsa i det här. Då är det bättre, att vi två sköta det hela.

Carnegie räckte Björnberg handen.

Björnberg tog den och skakade den hårdt.

— Farväl, bror Carnegie! Vi råkas med det snaraste.

Carnegie gick genom trädgården upp på det Hallska contoiret.

Det förseglade konvolutet.

Följande förmiddag var det tät och kylig Götheborgsdimma, och just som ett snöblandadt regn började falla, gingo fem herrar nerför det Björnbergska husets trappa och begåfvo sig förbi Ostindiska huset, Tyska kyrkan och öfver Stora Torget i riktning mot det Hallska huset.

Det var commerce-rådet Björnberg själf jämte Lorentz Jenssen, Indebetou, Åkerman och David Law, hvilka haft ett enskildt sammanträde på det Björnbergska contoiret, där också David Carnegie varit tillstädes. Men David Carnegie hade gått i förväg upp på det Hallska contoiret och stod med sitt vanliga lugn på sin vanliga plats och skref och räknade, medan de fem herrarne i regnstöpet långsamt vandrade på de gropiga gatorna och sneddade öfver det än mer gropiga torget. Deras ärende gällde John Hall, som skulle tvingas, antingen till att taga David Carnegie till kompanjon eller till att lämna in sin stat. Björnberg, som excellensen Wachtmeisters ombud, och Indebetou, som enkefru Halls, hade kommit öfverens om att de ej inför sina samveten kunde försvara, ifall de ej inskredo för att rädda, hvad räddas kunde.

För en stund sedan hade David Carnegie vid det enskilda sammanträdet ordagrant berättat, hvad han sagt John Hall föregående dag, och hvilket svar denne gifvit honom.

David Carnegie hade vid sitt inträde på contoiret funnit sin principal vridande händerna, och på hans fråga hur det stod till med friherrinnan hade Hallen svarat:

— Hon är mycket illa däran, min mor tror, att det kommer att gå galet. Jag kan inte tänka på affärerna. Hvarpå Carnegie svarat: — Jag kan ej skona herr Hall från affärerna i dag. Jag möttes vid ankomsten till contoiret af underrättelsen, att en af firmans växlar blifvit protesterad i London. Då hade Hallen likblek fallit ner på en stol och börjat ropa: — Hjälp mig, Carnegie. — Jag vill inte lämna in min stat! Hjälp mig, rädda mig!

Och David Carnegie hade låtit sin stolthet fara och hade sagt:

— Jag kan inte annat än som tillförne på det allra allvarligaste råda herr Hall att gifva vika för nödvändigheten och på starkare skuldror lasta en börda, som blifvit herr Hall för tung, genom att vända sig till en man, som förstår affärer i grund, och göra honom till sin kompanjon. För gamle herr Halls skull skall jag i trots af allt ännu visa mig redebogen att blifva denne man. Men då hade John Hall rusat upp som en besatt och skrikit: — Nej, nej, det vill jag inte, det gör jag inte! Min far löste ut den ene efter den andre af sina kompanjoner. Han ville ingen annan kompanjon ha än sin son. Jag vill göra som han. Jag vill inte ha någon annan

kompanjon än min son. Oh, min arma Constance! Jag måste upp till henne.

Hvarpå han rusat sin väg och ej mera låtit sig se på contoiret.

Herrarne talade om detta, medan de vadade öfver Stora Torget. Indebetou, Law, Åkerman och Jenssen höllo omsorgsfullt paraplyerna öfver sina hufvuden, men Björnberg var alltför ifrig för att fråga efter litet regn. Det var han, som förde ordet, och de andra herrarne måste tysta på honom, när han skrek och dundrade alltför högljudt och fick de förbigående att vända sig om för att se, hvad som var på färde.

— Vet någon af herrarne, ifall det ännu är öfver för friherrinnan? frågade Björnberg.

— Nej, det är det inte. Jag talade just nu med Dubben, svarade Indebetou.

— Artar det sig till en svår barnsäng?

— Visst inte. Dubben var alldeles inte ängslig. Han beklagade sig blott öfver att han omöjligen kunde reda sig med John Hall, som lär vara alldeles oresonlig och springer ut och in och besvärar den arma friherrinnan och gör henne inquiet, när hennes far med sina roliga historier försatt henne i godt kurage.

— Ja, ja, sade Björnberg, det är ej lätt att tala förstånd med John Hall under vanliga dagar, men en sådan här dag finns det nog ingen annan råd än att taga honom i kragen och ruska honom spak.

— Bror Björnberg får honom nog dit, han vill ha honom, antingen han stretar emot eller inte, anmärkte Jenssen.

— Ja, ja. Jag brukar, skam till sägandes, drifva igenom min vilja, svarade commercerådet skrattande. Björnberg var vid ypperligt lynne i dag.

Herrarne hade nu kommit fram till Sillegatan och gingo direkt upp på contoiret. Det fanns ingen tambur eller förstuga till det yttre contoiret, där bokhållarne sutto, utan herrarne pälsade där af sig, sparkade från stöflarne de hårda galoscherna och spände upp de drypande paraplyerna till tork, medan handelsbetjänterna menande sågo på hvarandra, ty ingen hade någonsin sett commercerådet Björnberg på det Hallska contoiret.

Blott en af bokhållarne såg icke upp från sina böcker, utan fortsatte med sina räkenskaper, och denne ende var David Carnegie.

Men när Björnberg fått af sig rock och galoscher, stöflade han rakt fram till Carnegie och sade till honom:

— Vill bror Carnegie vara beskedlig och släppa in oss till John Hall! Vi hafva affärer med honom.

David Carnegie glättade med handen sin lockperuk och svarade:

— Han är inte kommen ännu, han är däruppe, men om herrarne stiga dit in och sitta ner, skall jag skicka efter honom.

Herrarne gingo in på John Halls contoir, under det att Carnegie skickade upp springgossen till öfre våningen för att bedja grosseuren snarast möjligt infinna sig.

De fyra herrarne sågo generade och allvarliga ut, medan de väntade, men Björnberg var fortfarande vid bästa humör. Han satte sig ej jämte de andra på hästhårssoffan, utan kilade fram och åter, kisade

uppåt väggarna och beskådade allt. Han tittade på landkorten och stannade en lång stund framför afbildningarne af bruken och de Hallska skeppen, och han smackade med läpparne, medan han halfhögt uppläste namnet, som stod präntadt under hvart och ett af dem.

Indebetou följde hans blickar och sade allvarligt, nästan högtidligt:

— Det är nära på hela Wermland och Nerike. Det är ett litet rike, som faller i spillror, om det Hallska huset störtar.

— Tala inte så hjärtnupet, min käre bror, den här saken kan likaväl passera under namnet dynastiförändring, sade Björnberg och slog sig ner på gamle herr Halls contoirsstol, som alltjämt stod på samma plats som i gamle herrns tid.

— Det behöfver inte ens vara det, om John Hall tar sitt förnuft till fånga och gör Carnegie till sin kompanjon, svarade Indebetou. Tyst, där ha vi honom!

Tapetdörren, som förde till vindeltrappan, öppnades hastigt, och John Hall kom inrusande på contoiret. Han såg ut som den gör, hvilken i största hast kastat på sig kläderna. Han hade hvarken krage eller halsduk, håret och skägget voro okammade, och de blå ögonen blickade förvirrade och sömndruckna omkring sig. John Hall hade synbarligen väntat att finna rummet tomt, och han studsade, när han såg herrarne i soffan, men när han fick syn på Björnberg, som han ej först uppmärksammat, blef han likblek.

Hvad förskaffar mig äran af herrarnes besök? stammade han. Men innan jag får veta detta, vill

jag ödmjukast bedja commercerådet Björnberg stiga upp från den där stolen. Det var min salig faders plats, där får ingen sitta.

John hade gått fram till sin pulpet och stödde sig mot den, medan han talade.

— Det tycks vara en nedärfd vana på det här contoiret att köra upp de besökande! Sist jag var här, blef jag tillsagd att stiga upp från unge herrns plats, och nu är det från gamlingens, sade Björnberg med ett rått skratt.

Men han steg icke desto mindre upp, ställde sig midt emot John och såg på honom med sitt ondskapsfulla enda öga.

— Herr Hall förstår hvarför vi äro här. Excellensen Wachtmeister lär genom bref ha underrättat min herre om att han tagit mig till sitt ombud, och detta bref har herr Hall i går erhållit.

— Jag bröt ej posten i går. Min hustru är i barnsnöd.

— Det ena kan väl omöjligen hindra det andra, sade Björnberg. Fast detta är ju herr Halls ensak. Men då min herre ej läst brefvet, får jag nämna, att jag är excellensen Wachtmeisters ombud, och att herr Indebetou är enkefru Halls, medan herrar Jenssen, Law och Åkerman . . .

John Hall afbröt honom.

— Det behöfver jag inte veta.

— Det behöfver herr Hall visst veta. Det är mycket herr Hall behöfver veta, som herr Hall inte vet, men detta är sannerligen nödvändigt, ty herr Halls hus är cessionsmässigt.

— Det är ett misstag af commercerådet Björnberg. Jag har låtit Carnegie uppsätta en förteckning

öfver husets tillgångar och skulder, och jag har öfvertygat mig om att huset med dess oerhörda resurser och oinskränkta kredit ej löper den ringaste fara. Det är blott en tillfällig stockning. Jag skall kalla in Carnegie, så kunna herrarne fråga honom.

John ryckte upp dörren till det yttre contoiret och ropade:

— David Carnegie, David Carnegie, kom in!

Det dröjde några ögonblick, innan Carnegie trädde in, och när han det gjorde, stängde han omsorgsfullt dörren efter sig och ställde sig med ryggen mot den.

— Jag har tillkallat Carnegie för att inför dessa herrar lämna sitt redliga intyg om att ingen fara för det Hallska huset eller dess fordringsägare är på färde, blott jag vinner några dagars anstånd.

Carnegie teg.

— Hvarför säger ej Carnegie att så är? frågade John Hall. När Carnegie i förgår lämnade mig förteckning på husets skulder och tillgångar, var det ju Carnegie själf, som talade om en tillfällig stockning och som sade, att endast några dagars anstånd behöfves för att få svar på de lånebref, jag skrifvit. Hvarför säger ej David Carnegie detsamma nu?

— Herr Hall ger mig ju icke tid att komma till ordet. Jag sade visserligen allt detta, men jag sade också, att detta uppskof ej af de större kreditorerna kommer att beviljas annat än på ett villkor, som jag också nämnde, nämligen, att herr Hall gör mig till sin kompanjon.

— Det vill jag inte, det gör jag inte!

— Då återstår, ta mig attan, intet annat för herr Hall än att lämna in sin stat, skrek Björnberg och slog handen i pulpeten.

— Det är ingen allvarlig fara för husets bestånd, ropade John ifrigt. Det har omätliga tillgångar, fast kontanter för ögonblicket fattas. De förfallna skulderna äro obetydliga, och de öfriga äro antingen ställda på långa betalningstider eller till personer, som icke fordra skyndsam betalning.

— Hvad är det för åsnor? skrek Björnberg, som började förlora tålamodet inför John Halls envisa motstånd.

— Denison & comp. till exempel. —

— Pass vackert! Huset Denison ställer samma villkor för anståndet som de fordringsägare, för hvilka jag och Indebetou äro ombudsmän.

— Commercerådet menar min mor och min svåger, men de kunna säkerligen bevekas, de lära omöjligen vilja skada det gamla högt aktade namnet John Hall, ej heller störta en nära anförvant i oförskyldt elände. Och hvad Denison & comp. beträffar, hur kunna herrarne veta, att de ämna ställa detta villkor?

— Det veta vi däraf, att de nämnt David Carnegie till sitt ombud i denna sak.

— Är det sant, David Carnegie?

— Ja, det är det.

John strök med handen öfver pannan.

— Det är detsamma. Jag gör det aldrig, aldrig, aldrig! Jag vill det inte, jag gör det inte.

— Bortskämda pojkars vilja sitter i riset, hånade Björnberg.

— Jag kan ej påtvinga mig till kompanjon, när han ej vill veta af mig, mumlade Carnegie i en ton, som om han resonnerat med någon annan än unge John, som börjat gå fram och åter i rummet, vri-

dande sina händer, så att lederna knakade. — Jag förstår ej hur jag skall kunna hjälpa den, som inte vill hjälpas.

Carnegie måtte ha sagt dessa ord högre än han ämnat, ty John Hall vände sig plötsligen mot honom, strök den tunga hårlocken från pannan och sade:

— Jo, jag vill bli hjälpt. Jag vänder mig ju först och främst till min fars förtroendeman för att få råd och hjälp. Hjälp mig att skaffa några dagars anstånd! Det är det enda, jag begär. Hjälp mig härmed för min faders och hans hus skull, om ej för min. Nu är jag förvirrad af oro och vet ej, hvad jag skall taga mig till. Om några dagar, ifall min son kommer lefvande till världen, måste jag ju evigt förtryta, om jag tagit ett förhastadt beslut. Får jag ett par dagars anstånd, så reder jag mig. Om ett par dagar har jag säkerligen tillräckligt pengar för att tillfredsställa de mest presserande fordringsägare. Hjälp mig blott att få andrum, och jag kan rädda allt! Men nu kan jag ej tänka på annat än på henne däruppe och på —

John Hall satte händerna för ögonen och började snyfta bitterligen.

Ett par af herrarne blefvo oroliga, men David Carnegie stod fortfarande kvar vid dörren utan att yttra ett ord, och Björnberg röt:

— Här hjälper det ta mig attan inte att lipa utan att handla. Tar herr Hall David Carnegie till sin kompanjon, ja eller nej?

— Nej, nej, nej. Men kunna vi ej ingå någon annan öfverenskommelse, mina herrar? Hjälp mig! Råd mig!

— En öfverenskommelse utom domstol om suspension af firmans betalningsskyldighet och tillgångarnes administration kan icke leda till ändamålet, såsom icke bindande frånvarande borgenärer, för hvilkas lagsöknings- och utmätningsanstalter herr Hall alltjämt skulle vara blottställd, svarade Åkerman.

— Men jag kan ju hos magistraten begära några månaders anstånd med förfallna betalningar? Jag vet, att detta kan göras.

— Hvad är det för ett förbaskadt nöt, som inbillat herr Hall en sådan smörja? skrek Björnberg.

— Det är — Det är detsamma, hvem det är. Vilja herrarne vänta några ögonblick, så skall jag strax vara tillbaka och säga hvad jag ämnar göra. Jag vill höra en god väns råd. —

— Nej, sannerligen jag tänker vänta här, medan herr Hall löper staden rundt och skaffar sig råd af pojkar och obehöriga personer, ropade Björnberg och såg bistert på Carnegie. — Jag väntar på mitt contoir besked om hur det blir. Här ha *vi* intet mer att beställa, mina herrar. Adjö, David Carnegie! Bror stannar väl kvar och väntar, tills herr Hall är åter med Pehr Backmans råd. Lycka till, herr Hall! Har herr Hall väl inlåtit sig med den kanaljen Backman, så kan herr Hall hälsa hem. Lycka till! Lycka till! Släpp oss ut, bror Carnegie, bror står i vägen!

David Carnegie flyttade sig en hårsmån och lät Björnberg och de andra herrarne passera förbi sig. Nu var han ensam med John Hall.

John for omkring i rummet och letade efter sin syrtut, som han sökte tränga på sig utan hjälp. Men hans händer darrade, och det lyckades honom ej.

Han vände sig till Carnegie.

— Var god och hjälp mig på med rocken, Carnegie! sade han. Jag är snart tillbaka.

Men David Carnegie lydde ej ordern. Han sade i stället:

— Skall herr Hall taga Pehr Backmans rad i den här saken, så kan herr Hall lika gärna ta mitt. Herr Hall talade nyss om att lämna in en ansökan till magistraten. Gör det! Anmäl hos domaren husets obestånd! En utveckling af firmans tillstånd och af möjligheten att genom en klok och, under förhoppning om förändrade konjunkturer, oforcerad realisation, bereda full tillgång för skulder, skulle förmodligen beveka borgenärerna att lämna nödigt andrum för boets utredning och att inte genom konkursmässig behandling söka göra deras rätt till en skyndsammare betalning alltför strängt gällande. Jag har uppsatt en sådan skriftlig anmälan, hvilken jämte förteckning på firmans tillgångar och skulder ännu denna förmiddag kan inlämnas till rådhusrätten. Vill herr Hall se igenom papperen?

— Men är detta ej liktydigt med en cessionsansökan? ropade John förskräckt. Jag öfverlämnar ju i dessa papper all min egendom till borgenärerna. Jag vill inte ge upp min stat, jag vill inte, jag vill inte, jag vill blott ha några dagars anstånd. Nej, nej! Carnegies rad är ej godt. Gif mig min hatt och min käpp, jag vill bege mig ut i staden och tala vid en vän, som ser mina affärer i gladare ljus och som är så rik på projekt, att han säkerligen finner på något annat.

Carnegie höll John tillbaka.

— Om det lugnar herr Hall, kunna ju dessa

papper insändas till rådhusrätten under förségladt konvolut med påskrift, att konvolutet ej får brytas och papperen icke komma till användning förr än om — hur många dagars anstånd tror sig herr Hall behöfva?

— Trenne dagar, Carnegie, trenne dagar. Då kunna pengarne vara här. Låter detta sig göra, så är allt hjälpt. Jag skall läsa igenom papperen.

John satte sig ner vid pulpeten och försökte samla sina tankar. Tid efter annan mumlade han:

— Jag vill, jag vill förstå, hvad detta betyder. Det gäller min sons framtid.

Flera gånger läste John igenom papperen utan att tyckas begripa dem. Ändtligen sade han:

— Här är något, som måste ändras, Carnegie. Här står, att administrationen, utförd under redovisningsskyldighet både för mig och borgenärerna, sättes i fullkomligt oberoende af någon åtgärd från min sida. Detta vill jag ha ändradt till att administrationen sker under min tillsyn.

— Låt det vara, som det är. Detta är ju blott en proformasak, då denna skrifvelse skall i ett förségladt konvolut inlämnas till rådhusrättens förvar för att endast i händelse af uteblifna lånebiträden komma till användning.

— Nej, nej, jag vill i alla fall inte ha det så. Jag vill ha det ändradt, så att ordalagen lyda, att administrationen ställes under bolagets egen tillsyn. Var beskedlig och ändra detta! Min hand skälfver, jag förmår ej föra pennan.

Carnegie mumlade: — Det har ju alldeles intet att betyda.

Men John Hall sade: — Skrif! Jag vill ha det så.

Carnegie skref.

John läste åter igenom skriften. — Det är väl rätt så här, eftersom David Carnegie råder mig härtill. Tack för hjälpen! Nu måste jag upp till min stackars Constance.

— Vänta ett ögonblick, herr Hall! Papperen måste först sändas till rådhusrätten, och herr Hall bör själf ge order härom. Carnegie närmade sig dörren med papperen i hand.

— Vänta, Carnegie, vänta för all del! Det papper, hvari jag öfverlåter boet till mina kreditorer, måste ju inläggas i ett förségladt konvolut. Hur skulle det gått, om jag, liksom Carnegie nu, totalt förglömt detta? Och dock har jag Carnegie att tacka för denna idé med det förseglade konvolutet. Jag tackar ödmjukast, jag tackar ödmjukast, ifall jag ej gjort detta förut.

— Ingen orsak, svarade Carnegie kort.

John stoppade in de viktiga papperen i konvolutet, som han förseglade med sin fars stora sigill, hvarpå bokhållaren Habicht kallades in och fick sitt besked.

— Lämna dessa papper till rådhusrätten, sade John Hall, de skola säkert förvaras och ej öppnas förr än om trenne dagar, såsom det står skrifvet på konvolutet.

Habicht såg förvånad på Carnegie, men gjorde ingen invändning, utan tog det förseglade konvolutet och gick.

— Dröj här ett ögonblick, Carnegie, jag måste upp och se till, hur det är fatt med min älskade hustru, ropade John och rusade sin väg.

Inom mycket kort tid var han tillbaka.

— Jag blef ej insläppt, och jag stod ej ut med att vara däruppe och höra — Och min moder sade — Oh, Carnegie, gif mig ett glas vatten, jag tror jag dör!

John Hall hade likblek sjunkit ned på en stol. Carnegie räckte honom vattenglaset och lät honom dricka.

— Det är bättre nu. — Carnegie, någon kommer ner för vindeltrappan. Jag vill inte, jag vill inte höra det. Hon är död, jag vet det, Constance är död, min älskade Constance är död, och man kommer för att underrätta mig härom. Jag vill inte, jag vill inte, jag vill inte!

Krigsrådet, baron Koskull, öppnade sakta dörren. Han såg förlägen ut och kom sig ej för att säga något, men John rusade fram och grep honom om armen och ropade:

— Hon är död, hon är död, min älskade Constance är död!

— Nej, nej, för ingen del. Hon lefver och befinner sig efter omständigheterna väl.

— Är min son död? Säg mig sanningen! Jag vet, att min son är död.

— Nej bevars, barnet lefver, men — men, John Hall, det är inte en son, det är en dotter.

John brast ut i våldsamma snyftningar.

— Min Constance lefver, och barnet lefver! Jag är mycket lycklig, snyftade han. Efter en stund kom det —

— En dotter, denna möjlighet hade jag aldrig tänkt mig. Jag har alltid tänkt mig en son för namnets skull. Men jag är mycket lycklig öfver att Constance lefver och att barnet lefver.

I detsamma knackades på dörren.

— Jag tar ingen emot. Jo, det är sant — Vill Carnegie vara god och se efter, om det är Habicht — I så fall måste jag veta, att hans uppdrag är uträttadt. Detta med Constance är lyckligen öfver — nu skall också det andra — Och jag skall åter kunna andas!

Habicht kom in på contoiret.

— Har Habicht uträttat sitt uppdrag?

— Ja, så till vida att jag lämnade paketet enligt order. Men man bröt konvolutet i min närvaro. Rådhusrätten förklarade, att det måste brytas, och att herr Hall inom några dagar däröfver skulle höras.

John Hall föll afsvimmad tillbaka i stolen.

— Stänk vatten i ansiktet på honom, befallde krigsrådet. Det här har jag länge väntat. Han har betett sig som en vanvetting dessa sista dagar. Och det var honom till stor missräkning, att sonen mankerade. Vakna upp, John Hall! Lille John Hall kommer i sinom tid. Man kan inte bums få allting man önskar här i världen. Det är det, John Hall alltid fått, och därför tål han inte den minsta motgang. Var god och knäpp upp rocken på honom, herr Habicht! Jag har till all lycka luktsalt på mig, det har användts utan uppehall däruppe hos damerna. Så där ja, nu kommer han sig så småningom.

— Jag har ej tid att dröja längre, sade Carnegie bradskande. Jag har stämt möte med en vän på hans contoir. Farväl, herr krigsråd, farväl, Habicht.

John slog upp ögonen och såg sig omkring.

— Hvar är jag? Hvad har händt? Tala om för mig hvad som händt! Är det något förfärligt?

— Visst inte, du har fått en dotter i stället för en son, det är det hela. Och det är ingenting

att taga sig nära. Det är mycket nöjsamt att ha döttrar, skall jag säga dig, min käre måg! Hvad mig anbelangar, har jag mina döttrar bättre försörjda än mina söner. För öfrigt, känner du ju proverbet: »Uppskjutet är inte försummadt». Bättre lycka nästa gång! Nästa gång ha vi den unge John Hall här.

— Jag skulle innerligen önskat, att han kommit nu. Det var han, som skulle kommit med min fars lycka, sade John med sakta stämma och slöt ögonen.

Cession.

Det kom som ett dunderslag. Det var alltför häpnadsväckande för att vara sant.

Det blef en uppståndelse i staden, där de mest stridande rykten löpte kring. Man hade hört det alldeles ofattliga, att John Hall & compani lämnat in sin stat. Somliga hade därtill hört, att John Hall blifvit vansinnig, andra att han skjutit sig en kula för pannan. Dessa rykten bekräftades ej, däremot fick man snart reda på att han låg farligt sjuk af oro och grämelse.

Hvad man vidare fick reda på, var detta, att så snart John Hall återfått sin sansning efter den långa svimningen, hade han befallt Habicht att gå till Rådhuset och återtaga den skrift och de papper, som han nyss där inlämnat. På vägen hade Habicht emellertid mött Carnegie, som sagt, att det var för sent att göra detta, och Habicht hade återvändt med ogjordt ärende.

När han lämnade John Hall detta besked, blef denne alldeles ifrån sina sinnen och ville rusa ut, som han gick och stod, för att själf bege sig upp till Rådhuset och återtaga papperen. Man höll honom

med våld tillbaka, hvarpå han maktlös sjunkit ner på contoirssoffan, där han hela natten legat i fullständig dvala.

Dagen därpå kallade Björnberg och Carnegie alla i staden varande borgenärer till sammanträde i det Hallska huset.

På detta sammanträde hade John Hall varit alldeles virrig och hade ej kunnat ge besked om sina, synnerligen under vistandet i Stockholm ingångna engagemanger. Han hade immerbadd skrikit och ropat, att rådhusrätten tvärt emot hans order brutit det förseglade konvolut, som innehöll hans skrift, och att han prompt ville ha skriften tillbaka.

Borgenärerna hade på Björnbergs förslag medgifvit, att boet skulle förblifva under John Halls och fordringsägarnes förvaltning, hvarpå Björnberg åtagit sig att förskjuta hvad som erfordrades för bruks- och sågverksdriften.

Härigenom narrades John Hall att ej återtaga sin cessionsansökan, som han envisades att ej så benämna. Det var också Björnberg, som ställt så till att hans svåger, assessor Nolleroth, blef John Halls ombud på rådstugan, ty John Hall var fortfarande sjuk och kunde ej lämna sina rum.

Visst gick Nollerothen sin svågers ärenden snarare än Hallens, ty i flera af honom skrifna och undertecknade anföranden till rådhusrätten kallade han, John Hall ovetande, den inlämnade skriften för cessionsanmälan och följden vardt också den, att alla i staden varande borgenärer kallades till sammanträde den sjunde mars.

John Hall var då för sjuk att närvara, men han inlämnade en skrift, gående därpå ut, att husets

affärer skulle förvaltas af administratorer, sålunda, att därtill utsågos af borgenärerna två och af Hall två, hvilka samfäldt till husets nytta skulle besörja angelägenheterna hörande till rörelsens drift och fortsätta den under husets firma. De frånvarande borgenärerna skulle kallas till viss tid efter två eller tre månaders förlopp, då på alla samlade borgenärers beslut finge bero, om administrationen borde bibehållas, förändras eller upphöra.

När denna skrift föredrogs, förklarade de flesta borgenärerna sig villiga att af gammal vänskap och öfvertygelse om husets soliditet ingå på detta John Halls förslag.

Andra voro mera tveksamma och ansågo det angeläget vara för allas gemensamma fördel, att med målet skulle förfaras enligt konkursstadgans föreskrift.

Då reste David Carnegie sig upp. Han talade lugnt och besinningsfullt som vanligt, och hans stora affärsgeni och duglighet, jämte den mångåriga insikten i det Hallska contoirets affärer, gafvo hans ord en särskild pondus och vikt, som ingen annans af de närvarande skulle ha haft.

Han sade:

— Då jag bättre än någon annan känner John Halls lynne, vet jag hur omöjligt det är att i godo fråntaga honom idén, att han bör medverka i styrelsen, och då under sådant villkor allt åsyftadt gagn af administrationen kommer att förfalla, yrkar jag att gode män efter konkursstadgan måtte väljas såsom det enda medlet att både till gäldenärens och borgenärernas bästa försätta boet under nödig vård.

Detta David Carnegies yttrande bestämde beslutet.

John Hall & comp. förklarades i cession, och till gode män utsågos Björnberg, Carnegie, Law och Åkerman.

När målet den 14 mars fortsattes, inkom åter John Hall med en skrift, däri han, under framställandet af att hans totala undergång skulle bli en oundviklig följd af tillgångarnes för hastiga realisation, begärde trenne månaders anstånd med lagliga förfarandet i anledning af den inlämnade skriften.

Borgenärerna beviljade detta anstånd *med afseende hufvudsakligen på den säkra förvaltning, hvarunder boet nu kommit.*

Det var hårda ord för John Hall, men så länge ännu intet enda af de bruk, inte en enda af de egendomar, som fadern efterlämnat, blifvit försålda, trodde han beständigt, att allt skulle reda sig, och på denna fasta tro drömde han vidare om den tid, då allt skulle bli som förut, och han själf åter få komma till makten.

Hade ej hans salig far otaliga gånger sagt honom, att det Hallska contoiret var det största, solidaste och ansenligaste handelshus i Sverige, och att John Hall aldrig kunde bli fattig? Och hade ej gamle far haft rätt i allt, hvad han gjort och sagt?

Lugn mellan stormbyarne.

Constance hade varit till ypperlig tröst för John. När hon första gången efter sitt tillfrisknande satt inne i sitt kabinett med den förgyllda korgvaggan bredvid soffan, ty Constance ammade själf sitt barn, såsom alla förnäma damer brukade, hade John kommit in för att hälsa på henne. Han var mycket blek, och hade märkbart åldrats. Också sade Constance genast:

— Hvad har du tagit dig för, medan jag legat i barnsäng?

John kysste sin hustrus hand och lutade sig ner öfver barnets vagga.

— Du vet, min älskade Constance, att jag varit sjuk, stammade han.

Ingen hade ännu för Constance omtalat hvad som händt.

— Ja, man har sagt mig, att du sjuknat af inquietude för mig. Men du ser ej blott sjuk ut. Jag har också varit sjuk, men det har ej lämnat samma spår hos mig som hos dig. Jag ser icke maläten ut. Eller gör jag det måhända?

John Hall kunde, oaktadt sin bedröfvelse, ej afhålla sig från ett leende.

— Maläten! Nej, sannerligen du det gör! Du är om möjligt ännu skönare än tillförne.

— Ja, jag tycker det. Constance tog upp en handspegel, som låg till reds på vaggtäcket, och skärskådade sig noga. Hon rätade på den lilla morgonhufvan, som kommit på sned öfver det lockiga håret, och smålog åt sin bild.

— Du tycker således, att jag ser maläten ut? frågade John oroligt. Hvad kan du mena därmed? Jo, jag vet hvad du menar, och det är bäst, att du också får veta det. Ser du, min ömma Constance, jag har haft stor oro och är allt fortfarande kvald af många bekymmer. Medan du varit sjuk, har mycket händt. John böjde hufvudet djupt ner. Han sträckte ut handen och vaggade barnet, medan han talade, men han bragte ej meningen till slut. Rösten stockade sig.

— Jag är van vid dina öfverdrifter och ditt lugubra sätt att se världen an, så mig förskräcker du icke med din likbjudarmin, stackars John. Men har du lust att säga mig, hvad som ligger dig på hjärtat, så hör jag på.

— Förlåt mig, Constance, att jag ej under stormen kunnat hindra skeppet från att stöta på grund!

Constance höjde på axlarne och väntade på hvad som vidare skulle komma.

— Ack, min älskade Constance! Jag fruktar, att jag fallit offer för tillställningar — Jag har måst göra cession.

Constance skrattade. — Käre John, du är sannerligen som småbarnen, hvilka man skrämmer för busen.

Det har ingen fara! Cession! Säkerligen någon manöver, som hvarken du eller jag förstå och som går ut på att tvinga dig att taga Carnegie till kompanjon. Han har alltid arbetat därpå, liksom din mor och svåger Wachtmeister. Jag borde vara med i komplotten, men mitt ömma hjärta bevekes, när jag ser din ömkliga min och hör din vånda. Inte kan du eller någon annan på allvar söka inbilla mig, att huset John Hall & compani är i fara. Man skall ej onödigtvis tourmentera sig. Tag du Carnegie till din kompanjon, och du skall få se, att allt blir med lätthet arrangeradt.

— Det vill jag inte, det gör jag inte.

— Kan du neka till att din mor och din svåger visa sig hårdare mot dig än andra fordringsägare?

John strök håret ur pannan. — Nej, det kan jag icke. Min mors ombud, Indebetou, och min svågers, commerceerådet Björnberg, utgöra alltid tillika med Carnegie själf de hårdaste hindren för hvarje vänlig öfverenskommelse med de öfriga kreditorerna.

— Ser du, att jag har rätt! Familjen är orolig, det har jag länge vetat, och du måtte väl också nu själf inse, att du ej duger till handelsman. Hur många gånger har jag ej hört dig säga, att du kommit in på orätt bana och att dina anlag peka åt andra håll! Jag undrar ej på att dina fordringsägare oroa sig och vilja ha en förfaren handelsman till styret. Låt dem få sin vilja fram! Tag Carnegie till din kompanjon!

John bet ihop tänderna och mumlade: — Det gör jag aldrig, det gör jag aldrig. Högt sade han:

— För öfrigt har man i dessa dagar funderat ut något splitter nytt. Nu yrkar man på att jag till Carnegie

skall öfverlåta husets affärer och låta honom likvidera dess borgenärer. Jag gör det aldrig. Jag kommer aldrig att ge tappt. Jag har ännu mäktiga vänner, som jag hoppas skola bistå mig, så att egendomarne ej förskingras. Men jag tackar dig, min älskade Constance, för det mod och den förhoppning du ingifver mig, därigenom att du liksom jag är förvissad om, att det Hallska huset med sina stora resurser ej så lättvindigt kan bringas på fall. Sammaledes säger Pehr Backman. Han påstår som du, att detta blott är tillställningar för att få Carnegie till makten. Skulle jag taga någon kompanjon, blefve det säkerligen inte Carnegie utan Backman. Det är en man med vidsträckta perspektiver och som är i besittning af stor kapacitet och därjämte har lysande inbillningsgåfva. Hade jag följt hans råd och tagit mig i akt för den, han varnade mig mot, hade ej detta händt! Men från barndomen vand vid den allra största redlighet i handel och vandel, har jag fallit offer för min blinda tilltro till Carnegies ärliga uppsåt. Lyckligtvis är han ej den ende kapable handelsman i denna stad.

— Tusen gånger hellre Carnegie än Backman, utropade Constance. Backman är den farligaste karlen af de båda. Jag känner honom icke själf, men jag har hört sägas, att han kan förmå folk, som tro på honom, till hvilka dårskaper som helst.

— Inte mig, sade John. Jag vet hvad jag gör. Mig får ingen ur fläcken, om jag ej vill själfmant gå.

Lilla Marianne började gråta.

— Räck mig barnet, John! sade Constance.

John lyfte ytterst varsamt och mycket tafatt barnet ur vaggan och gaf det åt Constance, som lade det till sitt bröst.

John betraktade med rörda blickar modern och barnet, hvilka bildade en hänförande tafla.

— Låt mig teckna af dig, såsom du nu sitter, min älskade Constance, med vår dotter i famnen! När så oro och bekymmer gnaga mina hjärterötter, skall jag vid betraktandet af denna bild alltid erinra mig att, så länge jag äger den största lyckan af alla, nämligen den att vara make och fader, kan intet ondt nå mig. Sitt orubbad, tills jag kommer åter! Jag går blott och hämtar ett ritstift och papper.

När John efter en kort stund återkom, satt Fredrik Damm på den plats han nyss lämnat. Constance gaf fortfarande barnet di.

— Fredrik är nog aimabel att komma upp och lyckönska mig till min öfverstandna barnsäng, sade Constance. Du stör mig alldeles inte, Fredrik, utan kan stanna kvar och berätta litet nyheter från staden. Lämna blott den där platsen till min man, som tänker rita af mig och lilla Marianne i likhet med madonnan och barnet.

— Jag stör kanske herr Hall, sade Fredrik vårdslöst.

— Nej, var så god. Dammen kan gärna sitta kvar och underhålla min hustru, så att hon ej leds.

John började rita och var snart så fördjupad i sitt arbete, att han totalt glömde af alla sorger och bekymmer. Fredrik och Constance samspråkade lifligt, men lagmäldt, för att ej väcka lilla Marianne, som inslumrat vid moderns bröst.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Constance ignorerade cessionen tout simplement och lefde alldeles som tillförne. Visserligen flyttade hon ej under sommaren ut till Gunnebo, men detta i

anseende till svärmodrens elaka lynne och skarpa och hånfulla uttalanden, från hvilka ej ens den goda Constance gick fri.

Men Constance uthärdade ganska bra i staden, och när i oktober underrättelsen anlände, att »grefven af Lille» jämte hertigarne af Angoulême och Berry skulle vistas i Götheborg några dagar, och landshöfding Carpelan ej kunde i sitt hus härbergera alla dessa höga herrar och deras svit, fann Constance det fullkomligt i sin ordning, då myndigheterna beslöto att de förnäma gästerna skulle taga in i det Hallska huset.

För första gången visade John Hall någon tillfredsställelse öfver att hos sig se kungliga gäster.

— Det gläder mig att kunna visa min mor och min svåger, att huset John Hall ännu existerar, sade han.

John rätade en liten smula på sin framåtböjda gestalt.

Constance var strålande af glädje och ifver, när hon för John omtalade allt, hvad öfverstinnan Ehrenström anförtrott henne.

— Kungen har gifvit order om att »grefven af Lille» skall mottagas med alla de hedersbetygelser, som tillkomma Ludvig XVIII af Frankrike, sade hon. Hela garnisonen skall paradera vid ankomsten. Hans Majestät skall mottagas med kanonsalut, och myndigheterna skola harangera honom. Och jag skall blifva en förträfflig värdinna. Jag skall åtminstone göra mitt bästa, tillade Constance i samma andedrag.

— Detta skulle min far tyckt om, sade John eftertänksamt. Det bekräftar mig i min tilltro och mina förhoppningar. Stadens myndigheter skulle ej

önska, att franske konungen och hans nevöer toge in hos John Hall, om de ej voro öfvertygade, att John Hall skall göra hvar man rätt, om han blott själf får råda. Du vet ju, min ömma Constance, att Denison & comp. så godt som lofvat att träda emellan, och blott detta sker, skall mitt hus återfå dess gamla prestige.

Constance hörde ej ett ord af Johns långa tal.

— Ja, jag är mycket nöjd att få göra les honneurs för kungen och prinsarne, sade hon till svar. Min far och öfverstinnan Ehrenström skola hjälpa mig. Du, min stackars John, skall ej ha annat bestyr än att göra anständig toilett. Jag undanber mig halfstöflar, hvarmed du hedrade grefven af Artois. Och ditt skägg måste du klippa.

— Jag klipper inte mitt skägg hvarken för kungar eller prinsar. Det vill jag inte, och det gör jag inte.

Constance höjde på axlarne.

— Då får jag i dubbel mån lägga an på att ingen observerar dig, och att de höga herrarne blott ha öga för mig, sade hon.

— Det lära de nog ha, min söta Constance, antingen jag klipper mitt skägg eller ej. Och jag klipper inte mitt skägg.

"Oh Richard, oh mon Roi!"

Commendanten Ehrenström hade förställt husets sköna värdinna för hennes höga gäster. Constance tog emot vid foten af trappan och gjorde den djupa hofnigningen så oändligen graciöst, att »grefven af Lille» på det allra älskvärdaste komplimenterade henne och visade sig så nådig att själf presentera henne för sina båda brorssöner, hertigarne af Angoulême och Berry.

Vid Ludvig den adertondes arm sväfvade den hvitklädda Constance upp för trappan. Hennes hjärta klappade af sällhet, när hon lyssnade till den höge herrns graciösa galanterier. Han sade henne, att hans broder, grefven af Artois, ej nog kunnat prisa de götheborgska damernas skönhet och älskvärdhet, då han för trenne år sedan, hösten 1804, gästat staden; men att kungen, som då reprocherat honom för öfverdrift, nu fann, att hans broder icke på långt när förberedt honom på hvad han hade att vänta i detta afseende.

Medan konungen från Constance vände sig till öfverstinnan Ehrenström för att med henne tala om hennes fader och farfader, som han känt, tog den vackre hertigen af Berry sin farbroders plats bredvid

Constance och förklarade för henne, att han speciellt erinrade sig, att hans fader bland de sköna damer han här sett, såsom den skönaste bland alla omtalat sin gudomliga götheborgska värdinna, la baronne de Hall, ty icke sant, det var ju här, som grefven af Artois logerade vid sitt besök i Götheborg?

Constance sade sig vara djupt rörd öfver prinsens goda hågkomst af hennes ringa person, och aktade sig väl att erinra därom, att John Halls hus för trenne år sedan, när grefven af Artois gästade det, ej hade någon annan värdinna än enkefru Hall, som ju omöjligen kunde menas med den skönaste af alla de sköna damer, för hvilka Götheborg var så ryktbart.

Constance höll det i hvarje fall ej för osannolikt, att grefven af Artois med sin son talat om den gudomliga Constance Koskull, mot hvilken han visat sig oändlingen aimabel, när hon hos commendanten Ehrenström blifvit honom föreställd.

Att grefvens af Artois beundran för den sköna Constance gått i arf till hans yngste son, märkte denna granneligen. Hertigen af Berry var känd som en stor dyrkare af det andra könet, och det Hallska husets vackra borgfru förfelade ej att göra ett häftigt intryck på hans sensibla hjärta. Då Constance liksom af en händelse kom att nämna, att hennes man var älskare och samlare af medaljer, gaf sig hertigen ingen ro, innan Constance, så snart det lät sig göra, nämligen då grefven af Lille för en stund drog sig tillbaka i sina rum, förde honom ner i John Halls museum. Krigsrådet Koskull hade tagit reda på att hertigen af Berry var en stor kännare af medaljer, och följaktligen hade man bakom Johns

rygg ordnat allt nere i museet för ett eventuelt furstligt besök. Den mest skrupulösa ordning mötte också hertigens blickar, när han med Constance stannade framför medaljskåpet. Hertigen anhöll, att Constance själf skulle förevisa honom medaljerna. Hon gjorde så, och hvarje gång prinsen mottog en medalj ur Constances hand, kysste han eldigt den vackra handen, som framräckte den, och glömde aldrig att bifoga en förtjusande och väl tournerad komplimang.

På detta sätt dröjde det ganska länge, innan medaljsamlingen var genomgången. Ändtligen kom krigsrådet Koskull och afbröt tête à têten genom att anmäla det »grefven af Lille» inom kort skulle infinna sig i salongen för att gifva cour för de utvalda gäster, som blifvit befallda därtill.

Hertigen af Berry bjöd Constance sin arm och återförde henne till salongen. Under tiden sade han till henne, att han hoppades det hon godhetsfullt följande dag ville visa honom den återstående delen af de intressanta samlingarna. Hertigen hade sett en kopia af Venus de Medecis därnere, hvilken ännu mer styrkt honom i hans första intryck vid åsynen af den gudomliga damen vid hans sida, nämligen att hon till anletsdrag och skapnad mest af allt påminte om detta konstens mästerverk.

Bredvid denna Venus ville han snarast möjligt skåda la charmante baronne. Constance var flatterad af den artiga liknelsen, men undrade inom sig, att den franske prinsen hade så litet jugement, att han icke såg det hennes, Constances, charme var af en totalt annan genre än den klassiskt formade Venus de Medecis!

De församlade gästerna reste sig djupt bugande

och nigande, när samtidigt med hertigens och Constances inträde i salongen deuxbattangerna uppslogos, och Ludvig XVIII gjorde sin entrée. Han hälsade vid sitt inträde i gula salongen på det nådigaste åt alla sidor och gaf sedan från sin upphöjda plats i rummets fond cour för de närvarande, hvarvid Constance presenterade damerna och commendanten Ehrenström herrarne. Till damerna yttrade »grefven af Lille» en mängd artigheter på engelska och franska.

Knappt var couren slutad, förr än kungens blickar föllo på kung Davidsharpan, som denna afton ej stod i sitt vanliga hörn, utan var placerad på en ganska skönjbar plats i salongen. Genast anhöll Hans Majestät, att Constance skulle låta höra sig på detta vackra instrument, som han förklarade sig föredraga framför hvarje annat. Helt säkert besatt den charmanta baronne de Hall jämte andra talanger också sångens gåfva. Ville hon ännu mer glädja sina gästers hjärtan genom att sjunga för dem? Denna anhållan hade Constance väntat och förberedt sig på. Men hon lät sig intet märka utan sade med låg röst och liksom i förtroende till de trenne herrarne, att hennes röst var obetydlig och ingalunda värd att höras af dessa höga konnässörer. Dessutom var hon lindrigt hes och visste ej, om »grefven af Lille» föredrog sombra eller tendra airer. Kungen föredrog det, hans charmanta värdinna ville bjuda honom, men hertigen af Berry hviskade, medan han konvojerade Constance fram till harpan, som nu blifvit buren till midten af rummet, att han för sin del önskade »quelque chose de bien tendre».

Uppe på estraden sutto Ludvig XVIII och hans båda nevöer i de rikt skulpterade förgyllda fåtöljer,

som endast kommo till användning vid kungliga besök i det Hallska palatset. De uppvaktande herrarne af sviten stodo bakom fåtöljerna, under det att de ungefär till ett trettiotal uppgående inbjudna damerna och herrarne hade plats längs väggen.

Midt under den största ljuskronan satt Constance vid harpan. Hon var bedårande skön i sin helhvita dräkt. Den mattgula schalen hade glidit ner från skuldran och lämnat de bara, skönt formade armarne fullständigt fria; händerna hvilade stilla på harpans strängar. Så satt hon några sekunder med sänkta blickar, liksom eftersinnande hvad hon skulle sjunga.

Plötsligen slog hon upp de härliga ögonen, lät blicken glida förbi hertigen af Berry, som försökte fånga den, och fäste den fullt och klart på Ludvig den adertondes imposanta drag.

Constances hvita fingrar med de blixtrande juvelringarne foro lätt öfver strängarne. Hon preludierade några ögonblick och började så, med passionerad och af rörelse vibrerande röst och med tårfyllda ögon sjunga Blondels aria:

»Oh Richard, oh mon Roi!
L'univers t'abandonne!»

Denna sång inför de emigrerade furstarne och ädlingarne kunde ej underlåta att göra det intryck, som baron Koskull beräknat, när han rådde sin dotter att välja denna aria, ifall det blefve tal om att hon skulle låta höra sig.

Kungen for med spetsnäsduken öfver sina ögon, hertigen af Angoulême ryckte och vred på sig, som han hade för vana, när han kände, att man observerade honom, och hertigen af Berry såg ut, som

om han med största möda afhölle sig från att rusa fram och sluta den sköna sångerskan i sina armar. Också kunde han knappt afvakta den stund, då »grefven af Lille» högtidligen gått ner för estraden och fram till Constance, hvars båda händer han tryckte, och han i sin ordning fick fatta hennes hand och föra den till sina läppar och hålla den kvar så länge, att det väckte uppseende.

Kungen sade till Constance, att så ifrig han än var att få höra ännu flera prof på den charmanta näktergalens förmåga, ville han efter den sång han nyss hört, och som Constances hjärta helt visst ingifvit henne att sjunga, ej höra något annat. Med denna sång ännu genljudande i sina öron som i sitt hjärta, ville han inslumra under hennes tak. Hvarpå han bjöd henne och gästerna godnatt. Ännu några komplimanger, och de höga herrarne drogo sig tillbaka till sina rum för att där intaga en lätt supé.

— Jag drar mig tillbaka till en sömnlös natt, hviskade hertigen af Berry betagen, när han för sista gången denna afton kysste Constances hand.

Constance gick omkring som i ett rus bland sina öfriga gäster, hvilka snarast möjligt bröto upp och åkte hem, hvar och en af dem djupt gripen af de höga gästernas älskvärdhet och deras graciösa sätt att säga till enhvar just det, som denne helst ville höra.

John Hall var den ende, som ej fått någon komplimang, ej ens för sin sköna Constance, men han hade också envist hållit sig undan bakom en af fönstergardinerna, hvarifrån han ostörd kunde betrakta Constance vid harpan och tänka på att han var lycklig och glad denna afton, och att detta var ackurat som i salig fars tid, att detta var något, som salig far

skulle tyckt om. John Hall hade bitterligen känt, att det var ingenting, som gamle far skulle tyckt om af det, som passerat under senaste halfåret, och han hade försökt att icke tänka på honom för att icke blifva till rof för den våldsammaste förtviflan, men i afton kom den gamles älskade och saknade bild självmant fram för honom. Han såg honom i den blå högtidsdräkten med spetskråset och de stora guldspännena på knäbyxor och skor och det pudrade och ombundna håret, görande les honneurs för de bourbonska prinsarne. Högtidlig, sirlig och korrekt och stolt öfver att vara kungars och prinsars värd, men tillika med denna gammaldags enkla värdighet af att veta sig vara herren i sitt eget hus, som aldrig förfelade att imponera på äfven de mest högtuppsatte.

Ju mera John Hall själf gömde sig undan bakom den gula fönstergardinen, desto tydligare såg han sin gamle far framför sig, lika tydligt som han såg Constance. Och John Hall var lycklig, där han stod, ensam och obemärkt af alla.

John Hall & compani.

Det var på dagen en månad efter kungabesöket. John Hall satt nere i sitt museum och lade in en mängd nyköpta gravyrer i olika portföljer, medan Backman stod framför honom och talade ifrigt och med lifliga åtbörder.

Den tungsinte, allvarligt blickande John Hall och den gnistrande liflige Pehr Backman utgjorde ett par stora kontraster. Pehr Backman höll sig ej ett ögonblick stilla, och han talade ofta så fort, att det ena ordet snubblade öfver det andra. Så gjorde han också nu. Men Backmans röst var spröd och ömtålig, och när han talat länge, svek den honom, och han blef plötsligen hes och måste framhväsa orden alldeles in i örat på den person, med hvilken han talade. Detta lyte var särdeles irriterande för den liflige mannen. Men ännu kunde han tala som vanligt folk, ty samtalet var nyss påbörjadt. Han sade:

— Har herr Hall reda på att David Carnegie går omkring och visar bref från Denison & compani, i hvilka dessa herrar på det skarpaste klandra herr Hall och påstå, att intet bistånd är att af dem förvänta, om ej herr Hall upphör att yrka på att få deltaga

i husets ledning? De lära också tadla herr Halls obegripliga förblindelse, som ej under detta sista betryck antager den skicklige mans bistånd, hvilken ensam förmår säkra det stora förtroende, huset under gamle herr Halls tid åtnjutit af alla sina in- och utländska korrespondenter.

— Nej, det vet jag inte, sade John och såg upp från gravyren, som han höll i handen. Jag vet blott, att jag bemödat mig om att upplysa detta respektabla hus om oriktigheten i de af Carnegie lämnade underrättelserna rörande tillståndet af mitt bo, och jag trodde mig ha lyckats häri.

— Detta är en villfarelse. Herr Hall lyckas aldrig, om ej herr Hall, alldeles oberoende af sina så kallade vänner, själf söker rädda sig ur sin förlägenhet, som — jag svär därpå — endast är tillfällig. Hvad hafva dessa vänner gjort för herr Hall? De hafva förledt till det olycksdigra steg, som tagits, men som ännu kan repareras, ifall herr Hall placerar sitt förtroende på annat håll.

John Hall letade oroligt i portföljen efter ett förlagdt stycke.

— Kan Backman säga mig, hvad jag skulle kunna göra för att förskaffa mig rätt, ifall jag, som Backman menar, lidit orätt? sade han.

— Processa, processa! utbröt Backman, och hans liffulla ansikte sken, när han uttalade det älskade ordet. Och gör mig till sitt ombud eller, snarare, gör mig till sin kompanjon, och jag svär på heder och tro, att herr Hall skall kunna klara sig!

— Huru skulle detta kunna ske? frågade John Hall med darrande röst.

— Det skall jag säga herr Hall. Om ett ackord

kunde tillvägabringas, vore herr Hall räddad. Och detta ackord kan realiseras genom pantförskrifning af egendomen.

— Men denna egendom är ju redan afträdd?

— Har herr Hall ej blifvit förledd till detta steg? Vill herr Hall ej göra allt för att få sin rätt? Det finns ett medel härtill, och det heter processa, processa!

John Hall försökte komma till ordet, men Backman afbröt honom. Han stod nu alldeles lutad öfver John Hall, och hans röst hade blifvit hes och hväsande.

— Gör mig till sin kompanjon och gif mig oinskränkt fullmakt att låta anställa de processer, som måste anställas, för att herr Hall skall få sin rätt! Först och sist skall Carnegie anfäktas. Första processen skall röra sig om återbärandet af det Carnegie med orätt uppburit af herr Hall. Jag vet, att han af herr Hall tillnarrat sig större lön än den, han åtnjöt af gamle herr Hall.

— Nej, det har han inte. Jag ökade Herpels lön, han fick samma lön som riksdrotsen, men Carnegie fick fjortonhundrade pund, som han hade under min faders sista år.

— Jag vet, att Carnegie falskligen uppgifvit detta, men att i mantalsuppgiften lönen står upptagen till långt ringare belopp. Skillnaden häri skall jag tvinga honom att återbära, jämte annat smått och godt. Jag råder obetingadt till process mot Carnegie.

Hvar gång Backman uttalade ordet process, tindrade hans ögon, och hans röst blef hesare och hesare.

— Vidare skall herr Hall stämma hela sin contorspersonal, också med yrkande på återbäringsskyl

dighet. Det har smusslats undan en hel del bakom herr Halls rygg, det kan herr Hall vara lika säker på som på amen i kyrkan. Jag vet det, och jag kan leda det i bevis. Också härvidlag skulle mycket pengar återbekommas, och jag säger därför: processa, processa!

Åter försökte John Hall afbryta honom, men det lyckades ej.

Nu var Backman i sitt esse. Han slog ut med båda händerna, för att genom gesternas kraft underhjälpa den hesa stämman.

— Vidare skall herr Hall låta mig inför domstol undersöka hur det kom sig, att gamle herr Halls testamente försvann i så läglig tid, och se till, hvem som stod bakom förslaget om arfföreningen?

— Det kan jag säga Backman. Det gjorde jag själf. Jag proponerade en arfförening, då testamentet ej vid arfskiftet återfanns.

— Det tror herr Hall, men det lär inte vara så. Jag åtager mig att visa, hvilka som föranledde denna arfförening, och jag påstår, att det var samma personer, som drogo fördel däraf. Och vore jag i herr Halls ställe, skulle jag laga, att jag återfinge det mina medarfvingar tillskansat sig, utöfver det dem i min faders testamente tilldelade. Mot enkefru Hall och excellensen Wachtmeister skulle jag anställa process. Haf godheten och vänta, herr Hall, tills jag sagt mina skäl. Jag skulle göra det, om ej för min egen skuld så för min salig faders, hvilkens sista vilja jag skulle respektera på bekostnad af allt annat, och därför att jag ej skulle vilja beröfva en älskad maka och en värnlös dotter den egendom, som min far i sitt testamente tillförsäkrat mig, och efter mig dem.

— Jag känner mig alldeles rådvill. Om detta är sant — —

— Det är sant, jag vet ackurat hur det har tillgått.

John Hall rusade upp. Han var dödsblek och skälfde i hela kroppen.

— Gif mig ett glas vatten! Jag tror jag dör!

Pehr Backman räckte John Hall ett fylldt vattenglas, men afvaktade ej, att denne hunnit hämta sig, innan han fortsatte:

— Det är lika sant som att herrar kuratorer ämna utbjuda herr Halls samtliga egendomar och bruk på offentlig auktion. Se på det här papperet! Jag var inne på tryckeriet för en stund sedan och fick se denna intimation, som af Björnberg blifvit inlämnad. Den är undertecknad Björnberg, Carnegie, Law och Åkerman. Var god och läs den!

— Alla, alla, alla egendomarne och bruken och sågarna! Det får inte ske! Jag vill det inte! Det är orätt. Försäljas egendomarna nu och under närvarande konjunkturer, kan jag aldrig göra rätt för mig, och min familj bringas till tiggarestafven. Hvarför, hvarför brådstörta de onödigtvis på detta sätt? Allt kunde räddas, om de blott gåfve mig tid.

— Hvarför? Därför att de inte vilja rädda herr Hall. Därför att Björnberg vill tillhandla sig bruken, egendomarne och sågarna för vrakpriser, och därför att herrar kuratorer ej ämna låta något bli öfrigt hvarken åt borgenärerna eller herr Hall själf. Om ej herr Hall söker förhindra egendomarnes försäljning, är herr Hall en förlorad man.

— Jag vill förhindra den, jag vill protestera, jag vill processa, jag vill återfå allt, som är mitt.

Hjälp mig, Pehr Backman! Hjälp mig! Min sak är rättvis, och en rättvis sak måste afgå med seger. Om min älskade fader blott lärde mig hvad rättskaffenheten fordrade, men ej den försiktighet, som är på vakt mot bedrägeriet, så borde dock detta fel, i stället för att rättfärdiga herrar kuratorers förhållande, ännu mera uppmuntra dem att skonsamt behandla den, som utan all misstanke öfverlämnade sig åt deras ledning och råd. Hjälp mig, Backman, hjälp mig!

John Hall hade sprungit upp och fattat Pehr Backmans hand.

— Gör mig till sin kompanjon, svarade denne.

— Ja, ja. Det vill jag göra, det skall jag göra.

— Gif mig fullmakt att vid rådhusrätten anlägga process mot Carnegie och contoirspersonalen och —

— Stopp, stopp! Endast i det fallet att Backman kan öfvertyga mig om att Carnegie och de öfriga af mina handelsbetjänter verkligen gjort mig någon orätt.

— Ja bevars, det skall gå som en dans.

— Och hvad skall jag göra?

— Det herr Hall länge önskat. Göra mig till sin kompanjon under firma Hall & Backman.

— Nej, nej. Det vill jag inte. Det gör jag inte. Skall det ske, så måste det ske under samma firma som förut: John Hall & compani.

— Nåja. Inte mig emot. Således kallas den nya firman som den förra: John Hall & compani. Vi stipulera, att jag skall i allt hafva halfva vinsten, om det blir någon vinst, hvaremot jag förbinder mig att ligga i förskott för alla rättegångsomkostnader i processen mot Carnegie, contoirspersonalen och kon-

sorter och de öfriga processer, som måste anhängiggöras, och att jag i herr Halls namn skall föra alla dessa processer, såväl vid rådhusrätten som vid högre rätt, ifall sådant skulle förekomma.

— Ja visst, ja. Men jag skulle helst vilja hafva min egendom tillbaka utan processer.

— Det låter sig prompt inte göra. Det säkraste af alla medel är att processa sig till sin rätt. Och när herr Hall väl undertecknat bolagskontraktet, så vill jag bedja Carnegie och Björnberg och det öfriga herrskapet att taga sig i akt. Följ mitt råd i dessa saker, och herr Hall skall se, att allt kommer att gå utan minsta mankemang.

John Halls ansikte började klarna, men plötsligen förmörkades det åter.

— Backman får ej förgäta, sade han, att jag kommer att stå mol allena i världen, ifall jag anställer processer mot min familj och mina förra vänner och tjänare.

— Herr Hall kommer visst inte att stå mol allena. Herr Hall kommer att hafva alla rättänkande och redeliga medborgare på sin sida.

John Hall stod ett ögonblick i tyst eftersinnande. Ändtligen sade han:

— Se här min hand, Pehr Backman. Och måtte min faders lycka följa vårt nya bolag under hans gamla namn!

Mellan Scylla och Charybdis.

Friherrinnan Constance Hall blef alldeles icke angenämt öfverraskad utan tvärtom ganska förskräckt, när hennes svärmor i slutet af februari månad skickade bud och bad henne komma ut till Gunnebo, då hon hade något ytterst angeläget att afhandla med Constance. Enkefru Hall tog emellertid mycket nådigt emot sin svärdotter och kysste henne på panna och kind.

— Alls inte så illa, som jag väntat, sade hon. Ingenting tar på dig. Jag trodde, att du totalt mist både hull och hy efter allt detta kalaserandet, men du fördrar det godt, ser jag. Ej heller har du grämt dig till döds öfver de bekymmer, som du *borde* ha. Jag trodde sannerligen, att du varit illa sjuk, eftersom du ej låtit se dig härute.

— Nej, hälsan har nog varit god, men jag har varit mycket upptagen.

— Ja, jag vet, middagar och baler och slädpartier och kurtis och isfart i månsken, men inga bekymmer?

De sutto i enkefru Halls sängkammare, där Constances svärmor höll på att nysta upp garn från en garnvinda.

— Nej, hvarför skulle jag ha bekymmer?

— Du borde ha bekymmer för alla de galenskaper din man begår.

— Dem tar jag ingen notis om. Har han gjort någon ny galenskap?

— Ingen senare än kompaniskapet med den kanaljen Backman, men den var tillräckligt både stor och tjock. Fast, Gud bevars, blott du får vara värdinna för franska kungar och prinsar och får tjusa engelska amiraler och för resten alla karlar utan åtskillnad, bryggare och grefvar och judar och bodknoddar, skottar, amerikanare och italienare, så bryr du dig katten om annat.

Constance blef röd.

— Har svärmor bedt mig ut till Gunnebo, enkom för att säga mig detta.

— Nej, det har jag inte. Detta säger jag en passant. Jag har tvärtom bedt dig hitut för att gifva dig den komplimangen från din svåger Wachtmeister, att excellensen sätter all sin lit till dig för att bringa John Hall till förnuft.

— Det är kanske inte värdt att lita på mig därvidlag, ibland går det, och ibland går det inte, svarade Constance skrattande.

— Det går minsann alltid blott du vill, svarade svärmodern tvärt. Men du vill inte alltid, när det bara gäller din man.

— Visst vill jag. Var god och säg hvad som önskas af mig, eftersom svärmor nödvändigt skall tala om John Halls affärer.

— Jag talar om John Halls affärer, när jag har lust att göra det och under tiden talar jag om dina affärer. Låt vara garnvindan, du trasslar blott till

garnet! Du duger sannerligen inte till att reda trassliga härfvor, min kära Constance, man sliter inte och biter inte som du gör, man träder igenom nystanet så här och så här. Det var då också en förbaskad knut!

Constance såg andäktigt på, hur svärmodern försökte reda den trassliga härfvan, hvilket slutade med att hon ilsket slet af garnet och band det samman med en konstfull hårdknut. Först när detta var gjordt och hon börjat nysta vidare, sade hon med graflik röst:

— Vet du af, min söta Constance, att din man håller på att störta dig och ditt barn i fördärfvet?

— Svärmor skrämmer mig, sade Constance, men såg mycket litet förskräckt ut.

— Det är min mening att skrämma dig. Jag har enkom skickat efter dig för att skrämma dig.

Constance smålog och sade:

— Svärmor är alltför aimabel.

— Hvarför har du tillåtit din man att liera sig med denne äfventyrare, som är lika stollig som han själf, men oändligen mycket elakare, och som är lika rik på nedriga förslag som fattig på mynt och därtill så processhungrig att, om man skall tro på de rykten som löpa rundt, ingen människa i Götheborgs stad numera kommer att gå fri från processer? Hvarför har du tillåtit detta kompanjonskap?

— Tillåtit John Hall! Hvad skulle svärmor sagt, om jag på den tiden frågat, hvarför svärmor tillät sin man att företaga ett eller annat, som svärmor ogillade, såsom par exemple att alldeles skämma bort sin son?

— Hvad jag skulle sagt? Jag skulle sagt, att

du var en näsvis slyna. Men härom är inte tal utan därom, att din man bringar dig och ditt barn och oss alla och sig själf på köpet till tiggarestafven genom att ha ingått denna vansinniga förbindelse och stöta ifrån sig sina sanna vänner.

— Menar svärmor Björnberg och Carnegie?

— Jag menar inte Björnberg. Björnberg tänker inte på annat än att slå under sig rubb och stubb af den Hallska rikedomen. Vet du, att egendomarna och bruken skola nu på våren försäljas?

— Nej, det vet jag inte. Det vet nog inte John heller, ty i sådant fall skulle han ej vara i ett sådant pärlhumör.

— Nej, John vet ingenting. John är ett nöt. Men det gäller i alla fall att försvara oss med näbbar och klor, både mot den ärkelymmeln Björnberg och den kanaljen Backman. Allt går i putten, ifall vi icke säkra oss Carnegie till bundsförvant. Vårt hopp står sålunda till dig, det är du, som måste öfvertala din man att ingå på Carnegies förslag.

— Han blir omöjlig att persvadera härtill. Han låter förr strypa sig, än han ingår på att taga Carnegie till kompanjon.

— Det vet jag lika väl som du. Det behöfver du inte lära mig. Det är heller inte tal om kompanjonskap utan om något annat. Hör på och afbryt mig inte!

Enkefru Hall nystade och talade samtidigt. Hon hade ett klart affärshufvud, fast detta aldrig fått komma till användning under hennes salig mans tid. Nu förklarade hon för sin svärdotter, hur John Halls affärer i verkligheten stodo, och att allt skulle gå förloradt och inte ett rödt runstycke bli öfrigt hvarken

för John Hall eller kreditorerna, ifall Björnberg finge taga för sig allt han behagade eller ifall Backman finge hållas. Hon visade Constance klart och tydligt, hvilka fördelar hon och barnet skulle åtnjuta och hvilket sorgfritt lif de kunde föra, ifall John förmåddes att ingå på det kontrakt med Carnegie, som denne för gamle herr Halls skull och bevekt af enkefru Halls och grefve Wachtmeisters föreställningar uppsatt, och hvilket kontrakt hon nu lämnade till Constance.

— Du bör icke för John Hall omnämna, att det är vi, som bevekt Carnegie härtill, i så fall skulle han neka par dépit, ty han vill själf i allt vara bestämmande. Du kan ju i stället säga honom —

Constance smålog, när hon svarade:

— Tack, kära svärmor, ordalagen och medlen får jag väl påfinna själf. Jag lofvar, att han skall ingå härpå, ty jag inser, att häraf beror allas vårt väl och att detta är sista gången, som Carnegie räcker ut handen till försoning. Var ej inquiet, det skall lyckas mig! Jag förstår mig ganska bra på John Hall.

— Ja, ja, ja, ja. Du förstår dig bra på karlar. Det har jag också gjort i mina dar, det vill säga, jag törs väl ej flattera mig med att jag förstod mig på salig herr Hall. Och förstår du dig på din John Hall, så är du slugare än jag, och det tror jag knappast.

— Nej, slugare är jag visst inte, skyndade Constance sig att svara.

— Då inbillar du dig kanske vara något annat, som jag inte är, inföll enkefru Hall skarpt. Det hade kommit en ny knut på garnet, och enkefru Hall

trädde nystanet in och ut, med alltjämt tilltagande otålighet, hvilken gaf sig luft i häftiga utbörder.

— Du vet väl, att Backman ingifvit John Hall, att åtala hela sin contoirspersonal, sade hon slutligen och bet argt af garnet. Det gör mig ondt om den hygglige Fredrik Damm. Ja, ja, ja, ja, turen kommer sen till oss allihopa, mig och dig och allesammans, ifall den eländige Backman får fortsätta med att tuta John i öronen sina hopsmorda sannolikheter. Ingen går da fri, sanna mina ord, så det är nog ditt bästa råd att stå på vår sida och laga, att det blir till snar brytning med Backman och till förbund med Carnegie. Och ingen tid kan vara lämpligare än den nuvarande, då Backman är bortrest. Nu gäller det, min charmanta Constance, att visa hvad du duger till! Om du gör dig så mycket omak med John Hall, som du gör dig med andra karlar, så är jag säker på att du kommer att lyckas.

Constance sväljde det beska pillret, men hon skyndade sig i alla fall att taga afsked snarast möjligt, ty det såg ut som om svärmodrens lynne, sådant det nu var, ej skulle stå sig många minuter längre.

— — — — — — — — — —

Constance följde sin svärmors råd och gjorde sig lika mycket omak med John, som hon brukade göra sig med andra karlar. Och hon lyckades.

Några dagar senare ingingo John Hall och David Carnegie & comp. ett kontrakt, enligt hvilket John Hall förband sig att genast gå i författning med att utfärda cirkulärer till samtliga sina forna utrikes korrespondenter och hvari han aviserade dem att, som konjunkturerna hittills hindrat honom ifrån att återsätta sitt hus John Hall & compani uti rörelse,

så öfverlät han på herrar David Carnegie & compani all den export af järn och bräder, uti hvilken han hade del, och rekommenderade dem till det bästa, hvaremot David Carnegie & comp. förbundo sig att lämna herr Hall en tredjedel af all den vinst, som på denna järn- och brädrörelse kunde årligen utfalla, och detta så länge John Hall och dess fru lefde eller David Carnegie & compani gemensamt eller enskildt handlade med järn och bräder.

Enkefru Hall vardt mycket belåten och yfdes inför måg och dotter och Carnegie själf öfver att det var hon, som genom sin klokskap drifvit detta igenom, men också Constance fick beröm och nådigt bifall, och John Hall bjöds för första gången på öfver år och dag ut till Gunnebo på en af de fruktade söndagsfamiljemiddagarne, vid hvilka enkefru Hall brukade vara vid sitt allra elakaste lynne, hvilket hon också var denna gång.

Men pinan för John blef kortare än han väntat, ty just som middagen var öfver, kom betjänten in och anmälde, att en herre ville tala vid grosseur Hall.

— Den herrn har väl något namn, sade enkefru Hall skarpt.

— Han sade, att jag skulle anmäla en herre, svarade betjänten försiktigt och öppnade dörren för John Hall, som såg ut som en skolgosse, hvilken ändtligen slipper ifrån läxor och bannor.

Ute i vestibulen stod Backman, som John Hall hastigt sköt in i sin sängkammare, hvars dörr han låste.

— Det är bäst, att ingen råkar Backman, ifall det är affärer. Fruntimmer förstå sig ej på affärer,

men ifras att ständigt lägga sig i dem, sade John och bjöd Backman taga plats i den hvita soffan och satte sig själf bredvid honom, tyst och med ögonen riktade på väggarnas småtäcka basrelief, de korslagda pilarna och facklorna, omlindade med ett långt, graciöst i bukter viket band. Denna sängkammare var det sist inrättade rummet på Gunnebo och var charmant, hvad såväl dekoration som möblemang beträffade.

Backman hade också flyktigt sett sig omkring, men hans tankar voro annorstädes. Han talade mycket fort och med upprörd stämma, som allt efter det han talade lät hesare och hesare. Han sade, att han denna dag återkommit från sin resa och vid hemkomsten fått höra, att Carnegie numera öppet börjat handla med järn, hvilket på det högsta skadade konkursmassan, som satt inne med 28,000 skeppund oförsåldt järn. Visste herr Hall detta? Backman trodde det icke, men då man i staden förmodat, att herr Hall flera dagar skulle dröja ute på Gunnebo hos sin mor, hade Backman ej vågat afvakta hans återkomst utan anyo låtit spänna för och farit till Gunnebo för att omtala detta förhållande för herr Hall och säga, att ett sådant förfarande måste ögonblickligen beifras, hvarför herr Hall borde öppna en ny process mot David Carnegie för kontraktsbrott.

John Hall lyfte ögonen saktmodigt från den bok, i hvilken han bläddrat, och svarade, att David Carnegie & compani voro i sin goda rätt, ty John Hall hade på Carnegie öfverlåtit sin export af järn och bräder.

Härpå omtalade John Hall för Backman den förbindelse, i hvilken han ingått, med en ton, som om han läst upp en läxa, hvilken han mödosamt lärt sig utantill.

Backman skummade af raseri, men han visste betvinga sig och sade blott:

— Hvarför har herr Hall gjort detta? Det är ju ett kontraktsbrott mot mig.

— Nej, nej, det är det icke. Man har förklarat mig, att ej så är. I motsatt fall skulle jag aldrig i lifvet ingått härpå.

— Det är i hvarje fall liktydigt med att upprifva gärdet och lämna allt till sköfling. Det är liktydigt med att bero af Carnegies nåd i stället för att blott räkna på och förtrösta på sin egen solklara rätt. Hvem har narrat herr Hall till en sådan galenskap?

— Ingen har narrat mig. Jag låter ingen narra mig. Jag gjorde det för min älskade Constances och mitt oskyldiga barns skull, därför att jag kan dö, innan Backman vunnit processerna för mig, och att jag i så fall skulle lämna mina efterlefvande ett rof för fattigdomen, midt ibland personer, som skulle hata dem, därför att de af mig blifvit kvalda med processer.

— Herr Hall dör visst inte! Herr Hall kommer att öfverlefva oss allesammans, lita på det!

— När Backman säger mig detta i denna ton, tror jag ej heller, att jag skall dö, men den dag, då detta kontrakt ingicks, förhöll sig mitt hopp som den vissna rosen på klippan. Jag tänkte på att lidandet, som oupphörligen gnager mina lifskrafter, snart kan sluta mina dagar och blifva det enda arf, som jag kan lämna åt en älskad maka och en värnlös dotter. Jag tvingade min upproriske ande att ej taga andra hänsyn än deras, och jag antog Carnegies anbud. Jag har sedan mångfaldiga gånger — men därom är ej värdt

att tala, ty jag har den tillfredsställelsen att hafva tillförsäkrat dessa för mig så kära varelser ett nödtorftigt bröd, ifall jag ej får upplefva den tid, då huset John Hall & compani återupprättas till sin förra glans. Tala inte vidare härom, så är Backman beskedlig! Det har grufligen kostat på mig att taga detta steg. Jag vill ej tänka på att det är taget, oåterkalleligen taget, endast på —

John Hall strök med handen öfver ögonen och lutade sig åter öfver sin bok.

Men nu ansåg Pehr Backman stunden vara kommen.

Han började häftigt och med ett ordsvall, som ögonblickligen kom stämman att slå öfver i det hesa, hväsande ljudet.

— Herr Hall talar om att efterlämna ett torftigt bröd åt maka och barn, ja, skall herr Hall lita på den tredjedel, som Carnegie unnar herr Hall, så sannerligen blir det inte en torftig kaka bröd för den arma friherrinnan, som är van vid ett yppigt och sorgfritt lif. Det betyder tout simplement svält för henne och barnet, för att inte tala om herr Hall själf. Nej, herr Hall får halla uppe kuraget, som herr Hall ju alltid tillförne haft för vana, och hvilket jag så högt värderar, därför att detta bevisar herr Halls stora karaktersfasthet och energiska sinnelag. Det är inte tal om annat än att detta kontrakt måste gå tillbaka. Och jag skall säga herr Hall hvarför. Det förfarande, som herr Hall nu sanktionerar, har ägt rum alltsedan gamle herr Halls död. David Carnegie & compani ha nämligen alltsedan dess i smyg idkat denna samma handel, tvärt emot det med herr Hall ingångna aftalet, på hvars redliga uppfyllande

herr Hall litat. Detta tillika med de kommissioner, som Carnegie bakom herr Halls rygg vetat tillskansa sig, ha i stor mån bidragit till det obestånd, i hvilket herr Hall råkat. Carnegie visste, att jag skulle se upp med denna oregelbundenhet, och har därför slugt dragit fördel af min bortovaro för att förmå herr Hall till att sanktionera hans åtgöranden.

— Kan Backman bevisa, hvad Backman nu säger? ropade John och rusade upp från sin plats.

— Det kan jag. Jag svär därpå, och jag märker, att tiden är inne att anställa process med Carnegie i och för kontraktsbrott. Nu när herr Hall vet detta, så återkallar ju herr Hall ögonblickligen detta nya kontrakt med Carnegie. I annat fall kunde det hända, att *jag* anställer process för kontraktsbrott mot herr Hall. Nej, blif inte förskräckt, jag vet väl, att herr Hall ej för allt i världen skulle velat göra en slik orätt som att bryta sitt ord till mig. Herr Hall har härtill blifvit narrad. —

— Nej, nej, mig narrar man ej till något. Det var helt och hållet min ömma Constances idé. Hon hade ej någon aning om att man i smyg drifvit denna handel.

— Det begriper jag godt. Nog vet man hur pass vackra fruntimmer förstå sig på affärer. Carnegie har naturligtvis fört herr Halls sköna friherrinna bakom ljuset. Det här har varit i säck, innan det kom i påse. Men med ett par pennstreck af herr Hall är det gjorda ogjordt igen. Det skall gå som en dans att bryta denna boja, som — jag ser det på herr Halls sorgsna min och förändrade utseende — mycket tynger herr Halls sinne. Kom och följ med till staden! Kaleschen väntar här utanför. Det är nödvändigt,

att detta sker genast. Och för att man ej i framtiden skall spela mig dylika spratt, är det nog bäst, att herr Hall lämnar mig en förbindelse af den lydelse, att herr Hall på sin frimuraretro och sitt hedersord förbinder sig att utan min, Pehr Backmans, kunskap och utan mitt samtycke aldrig ingå uti eller afsluta några förbindelser, hvarigenom min rättighet skulle kränkas och det bolagskontrakt rubbas, som vi med hvarandra ingått. Denna förbindelse bilägges bolagskontraktet. Så där ja, kom nu!

— Jag gör mig oändligen gärna fri från detta kontrakt, hvars börda känts mycket tryckande, men jag vet ej, om jag gör rätt häri. I fall jag doge dagen efter sedan detta kontrakt blifvit upphäfdt, hur skulle det då gå med min älskade hustru och mitt barn?

— Herr Hall dör inte, sade Backman återigen med samma öfvertygelse. Herr Hall kommer att lefva och processa sig till sina forna rikedomar, därför går jag i borgen. Kom nu och följ med till staden och skrif afsägelsebrefvet till Carnegie och förbindelsen till mig!

— Går det ej an att göra detta här eller en annan gång?

— Nej, nej, inte en annan gång. Nu i dag. Och icke här, jag måste se detta nya kontrakt, och i friherrinnans sängkammare går det sannerligen ej för sig att afsluta viktiga affärer. Någon kan komma hvilket ögonblick som helst.

Backman lyssnade oroligt efter ljudet af steg, hvilka dock passerade förbi dörren.

— Innan jag far, måste jag taga afsked af min mor, sade John och ville gå ut i lilla kabinettet,

där damerna sutto. Men Backman höll honom tillbaka.

— Om herr Hall nu går till sin mor, så blir det till scener och obehagligheter och öfvertalningar, sade han.

— Jag låter aldrig öfvertala mig af någon. Jag gör hvad jag själf har lust att göra.

— Ja visst, men herr Halls mor är intagen för Carnegie, och hon skulle nog ej med blida ögon se, att hennes gunstling beröfvas frukten af sina stämplingar. När saker och ting lyckligen och väl blifvit afgjorda, taga fruntimren dem ganska filosofiskt och resignera lätt, det vet väl herr Hall af egen erfarenhet. Tag intet afsked hvarken af mor eller maka, utan skicka en hälsning med betjänten till damerna, att herr Hall af angelägna affärer tvingas att resa till staden och att herr Hall är tillbaka i morgon bittida.

— Backmans förslag är godt, svarade John i det han drog i klocksträngen, och när betjänten kom in, sade han:

— Jag reser till staden i och för angelägna affärer med denne herre. Framför detta till min moder och till friherrinnan.

— Kommer herr grosseuren igen i morgon? frågade betjänten.

John Hall blef röd.

— Nej, det är ej värdt, att jag det gör, mumlade han. Och när betjänten gått, sade han till Backman:

— Jag är inte säker på att min mor tar saken filosofiskt, ens när den är afgjord. Hon är ej lik andra fruntimmer. Hon resignerar aldrig.

— — — — — — — — — — — — — — —

När den öppna kaleschen kom framkörande, sprang Constance till fönstret för att se hvem den främmande herrn var, hvilken till den grad upptagits af affärer med John, att han försummat att uppvakta husets damer.

Enkefru Hall stod bakom Constance och hade lagt sin hand tungt på hennes axel.

Deras utrop kom samtidigt:

— Det var Pehr Backman!

— Sir man på den kanaljen!

Men innan de hunnit säga ett ord mera, sågo de till sin förskräckelse John Hall hoppa upp bredvid honom i vagnen, hvarpå Backman fattade tömmarne och for sin väg i största hast.

Constance måste bita ihop tänderna för att ej skrika, när hennes svärmor häftigt nöp henne i det fina skinnet. Enkefru Hall pekade på vagnen, som for längs kejsareterrassen nerför vägen.

— Nu far den lede bort med John Hall, sade hon med sin djupa, graflika röst.

När det käraste gick.

Konungens afsättning och regementsförändringen hade väckt en sådan uppståndelse i hela landet, att man knappast kunnat förmoda, att sinnena skulle orka syssla med enskildas angelägenheter. Men detta gjordes i alla fall i Götheborg. Man kunde ej låta vara att syssla med John Hall och tala om allt det bråk, som Pehr Backman lät sin skäggige myndling anställa. Ty det var ingen, som tviflade på att den bråkmakaren Backman stod bakom alltsammans, och att det var han, som förmått Hallen att kvälja Carnegie och den Hallska contoirsbetjäningen med vanvettiga processer och hota excellensen Wachtmeister med utgifvandet af en skrift, en så kallad Species facti, i hvilken John Hall vädjade till allmänhetens dom gent emot sin svågers förmenta oförrätter.

Säkerligen var det också af hämnd för åtalet mot Carnegie och till straff för denna bebådade skrift mot excellensen Wachtmeister, som kuratorerna helt plötsligen utlyste auktion på Halls guld, silfver, smycken, husgeråd, möbler, dyrbara tableauer, samlingar och bibliothek samt öfrig lösegendom i staden, hvilket be-

slut åter ansågs alltför grymt och väckte odelad medkänsla för John Hall.

De personer hade ej haft orätt, som skyllde på Backman John Halls processer och åtgöranden, och hvad särskildt skriften mot excellensen Wachtmeister beträffade, hade John Hall varit svår att öfvertala, och, fast den redan var tryckt och färdig att utdelas, visade han sig alltjämt tveksam och ville med all makt hålla den tillbaka.

John Hall satt vid det fyrkantiga bordet i första museirummet, och stora högar af den nyss från tryckeriet komna skriften voro uppstaplade framför honom. John satt och stirrade på dem. Han såg mycket betryckt och bedröfvad ut, och han var mycket blek. Hans skägg, som numera aldrig klipptes, föll langt och ovårdadt ner öfver bröstet, och hans dräkt var mera vårdslösad och slurfvig än tillförne.

Medan han satt orörlig och stirrade på skriften, talade han för sig själf:

— Jag har väckt dessa processer, tvenne mot Carnegie och en mot contoirspersonalen, men jag vill inte ge ut detta, innan jag först skrifvit och vädjat till min syster. Hon måste inse den grufliga orätt, man föröfvat emot mig, och hon kan ej vilja, att mina med så mycken kärlek, möda och kostnad tillhopabragta samlingar gå under klubban. Jag skall skrifva till henne och bedja henne träda emellan och laga, att auktionen blir inställd. Hon kan ej vägra att bevilja min bön. Jag vill ej tro, att jag skall behöfva tvingas att utgifva denna skrift mot mina närmaste. Jag skall skrifva till henne och möjligen till min svåger. Då de för tillfället vistas på Gunnebo hos min moder, kan jag snart få svar på dessa mina

skrifvelser, och först när jag fått det, skall jag bestämma mitt vidare handlingssätt. Helst ville jag kasta allt detta på elden eller på sopbacken. John knuffade till pappershögarne —

Nu gjorde han sig i ordning att skrifva till systern. Men han satt en lång stund och tuggade på gåspennan och funderade, innan han började. Så skref han:

»Götheborg den 2 april 1809.

Min kära syster!

Vid delningen af förföljelsens ryktbarhet får förtryckaren icke större lott än den förtryckte, och den mäktige skall mot sin vilja genom århundraden draga i spåren med sig den krossades skugga, och aflägsna tidehvarf skola höra hans klagan och i Minnets tempel utkräfva hans rätt. Jag vågar dristigt påstå, att eftervärlden en dag, då jorden gömmer både Hans Excellens' purpur och mitt stoft — — —

John Hall lät pennan falla. Han strök med handen öfver ögonen och tog upp brefvet för att genomläsa, hvad han skrifvit. Han suckade djupt och skref ännu några rader, men plötsligen greps han af andra tankar, ref sönder brefvet och började ett nytt bref, hvilket han skref till slut. Det lydde:

»Götheborg den 2 april 1809.

Min kära syster!

Vid detta tillfälle, då enighet och samdräkt böra hela de blödande sår, hvars smärta under tretton års förvillelser för det allmänna och hvar enskild samhällsmedlem varit mer än kännbar, uppfyller jag med

den största tillfredsställelse de skyldigheter, mitt hjärtas känsla för dig och min alltid ömt älskade moder pålägga, då jag anropar ditt biträde för att i godo vänligen kunna uppgöra de stridigheter, som hitintills till ogagn för alla blifvit på ett bittert sätt underhållna mellan min moder, min svåger och mig. Denna sista demarche, om den också lika som de föregående blifver förgäfves och utan verkan, skall åtminstone freda mig ifrån framtida förebråelser, och mitt samvete skall blifva mitt vittne och min tröst, att jag ingenting uraktlåtit, som stått i min makt för att som en ärlig och redlig man uppföra mig mot eder alla. Än i dag är det tid att utan stora uppoffringar afvända obehagligheter, rädda mig och min familj ifrån undergång och förödelse, upprätta vår aflidne käre faders goda namn och minne och sätta mig i den belägenhet att kunna göra hvar man rätt och blifva nyttig och verksam för ett älskadt, fast blödande fosterland. Ännu kan jag få påminna mig, att jag har att tacka min enda systers verksamma förord för den enda lycksalighet, jag här på jorden äger, att af en kär maka älskas och aktas.

Jag ber dig, min syster, på det högsta och ömmaste att använda alla dina krafter för att bereda vår sällhet och hindra vår ofärd genom att öfvertala din man att afstyra den tillämnade auktionen, ädelmodigt förgäta det framfarna och räkna uppå den upprättelse och erkänsla, som billigen af mig kan lämnas och fordras. Njut därför en försmak af den himmelska sällhet, som blir lönen för ädla själars ädla rörelser!

Din trofaste, olycklige broder

John Hall.»

När John slutat detta bref, satt han en stund med handen öfver ögonen. Men plötsligen tycktes han fatta ett beslut. Han tog ett exemplar af den tryckta skriften, och slog in den i ett papper, på hvilket han i största hast skref ett par ord.

»Min svåger!

Innan jag upplyser allmänheten om de oförrätter, jag lidit, vill jag uppfylla min sista skyldighet och prevenera min svåger om den svåra utväg, mitt förtviflade tillstånd öppnat för mig för att åtminstone vinna allmänhetens medömkan och justification. Jag innesluter till den ändan en tryckt species facti eller sammandrag af alla mina lidelser, som i morgon kommer att utdelas, såvida min svåger icke kan förmås att i godo bilägga våra stridigheter på ett sätt, som öfverensstämmer med vårt gemensamma bästa. Jag åberopar i detta afseende, hvad jag skrifvit till min syster.

Aller ödmjukast

John Hall.»

— Nu har jag åtminstone ej smugit mig på dem bakifrån, som de gjort med mig, mumlade John, sedan han slutat brefvet till svågern. Han lade in detta jämte den tryckta skriften och brefvet till systern i ett stort konvolut, på hvilket han skref: Högvälborna Fru Grefvinnan Christine Wachtmeister, Gunnebo. Han lämnade själf paketet till en af lakejerna med tillsägelse att oförtöfvadt rida ut därmed till Gunnebo och snarast möjligt återkomma med svar. När detta var uträttadt, återvände John Hall till sitt museum och låste in sig där.

De timmar, som nu följde, voro delade mellan den mest pinsamma oro och väntan. Han kunde ej ett ögonblick hålla sig stilla. Han gick fram och tillbaka genom hela museivåningen, tills han höll på att stupa af trötthet. Stundtals försökte han läsa, stundtals ritade han eller genombläddrade ett gravyrverk. Men den pinsamma ångesten blef han ej ett ögonblick kvitt, och han förmådde ej hålla sig stilla långa stunder i sänder. Han gick oupphörligen fram till fönstren för att efterspana om ej budet ännu syntes till. Det började lida på fjärde timmen, och det kunde vara åter när som helst, tyckte han.

Men när lakejen sent omsider anlände från Gunnebo, medförde han den tidningen, att grefvinnan sagt, att intet besked var att lämna, men att grefvinnans ombud, herr revisionssekreteraren Sylvander, följande dag skulle tillskrifva herr Hall.

John kunde ej tillsluta sina ögon på hela natten. Han låg och vände och vred på detta förfärliga, att han intet svar fått.

Det bådar intet godt, att syster Christine ej själf besvarat mitt bref, tänkte han. Hvad kan det betyda?

Han satte sig upp i sängen och ropade högt:

— De få inte försälja mitt museum och mitt bibliothek. Det får ej ske! Det får ej ske! Jag vill det inte, jag vill det inte, jag vill det inte.

Han torkade ångestsvetten ur sin panna och försökte lugna sig.

— Ingen af de öfriga kreditorerna kommer att yrka på denna försäljning, som endast kan inbringa en jämmerligt ringa penning. Och mina närmaste ha blifvit lockade att gifva sitt bifall härtill af Carnegie och Bjornberg, som äro påfinnarne och påminnarne.

Men mitt bref har säkerligen fört dem på andra tankar. Jag vet det, och jag känner det. Det kommer inte att ske. Men hvarför svarade ej Christine själf på mitt bref? Det är säkerligen ett dåligt tecken. Men nej, det har nog intet att betyda! Jag har ju hört, att min syster Christine varit opasslig ute på Gunnebo. Men en tröstande rad kunde hon i alla fall ha sändt mig. Det får inte ske, det får inte ske! Hon kunde åtminstone ha skickat en muntlig hälsning. Så sjuk är hon nog ej, att hon icke hade förmått att skicka mig en hälsning. Troligen känner hon sig ej hälften så sjuk, som jag känner mig denna natt, och dock måste jag uthärda och ej ett enda ögonblick låta vara att säga: det får inte ske. Det får inte ske, det får inte ske! Jag vill det inte, jag vill det inte, jag vill det inte!

John tyckte, att om han oupphörligen sade: det får inte ske, så skulle det heller inte kunna ske. Han genomgick i tankarne det bref han skrifvit till systern och fick tårar i ögonen. Säkerligen hade hans ödmjuka bön rört henne. Hon skulle tala vid sin man och laga, att detta icke finge ske. De hade aldrig varit så synnerligt goda vänner, han och Christine, men Christine var inte elak. Hon skulle förstå, att muséets och bibliothekets försäljning ej kunde vara af någon betydelse, men för honom voro dessa samlingar det käraste af allt hvad han ägde.

Det var långt lidet på förmiddagen, då en gosse från revisionssekreteraren Sylvander kom och sökte upp John på muséet, som han ej lämnat en sekund denna dag. Men nu bläddrade han ej i böckerna eller gick omkring i rummen, utan satt alldeles orörlig och stirrade rakt framför sig med tröstlös blick.

När gossen knackade på dörren, skrek John till. Gossen kom in i rummet och lämnade brefvet.

— Det behöfs intet svar, sade han.

— Jo, vänta på svar, det kan nog hända, att det behöfs svar. Du skall få en slant, om du väntar. John trefvade med handen i västfickan — Ja, se dig mans omkring, det är mycket att se i det här rummet, mycket att se, mycket att se.

John satt länge med brefvet ouppbrutet i handen. Han försökte ge sig mod genom att mumla:

— Det är omöjligt, hon kan ej säga nej till min anhållan. Jag måste bryta brefvet och läsa bekräftelsen härpå. Om Pehr Backman såge mig nu, skulle han säga, att jag gör mig en massa fåfänga bekymmer, och han har rätt, han har rätt. Hon är ju min enda syster.

John slet upp brefvet och läste:

»Min herre!

Grefvinnan Wachtmeister är af en langvarig opasslighet förbjuden att besvara min herres bref och har därför uppdragit åt mig att gifva min herre tillkänna, att ehuru Grefvinnan långt före detta sagt min herre sin mening, som gör henne så mycken oro och bekymmer, och då hon icke möjligen kan lämna någon slags åtgärd, så vill hon likväl för att icke bemöta min herre på ett sätt, som han så ofta användt mot henne, öfverlämna åt mig att svara min herre, att hvarken Grefve Wachtmeister eller Enkefru Hall yrkat på denna auktion, utan att dess anstiftande helt och hållet får tillskrifvas herrar kuratorers beslut.

Emellertid önskar jag tillika påpeka, att herr Hall ej vidare bör besvära Grefvinnan, hon är inquieterad

däraf och behöfver att få vara i fred. Herr Hall har lofvat henne det vid sista afskedet, därom har Grefvinnan åstundat, att jag skall påminna herr Hall. Det är dessutom inte med fruntimmer, som man afgör affärer, och då Grefvinnan föresatt sig för sitt lugn att öfverlämna alla herr Halls reiterationer i detta ämne till mig, så är också korrespondansen med Grefvinnan utan ändamål.»

John släppte brefvet ur handen.

— Nej, nej, det får inte ske, det får inte ske!

Han ropade det så högt, att gossen, som var i färd med att stryka den uppstoppade vargen öfver ryggen, förskräckt drog sin hand tillbaka och skrek:

— Bits den då?

— Nej, den bits inte. Ingenting i detta rummet bits, här finns bara snälla djur. Men vänta ännu en momang, jag har att skrifva ett ord till din husbonde.

John skref och bad, att herr Sylvander godhetsfullt ville underhandla med hans kompanjon, herr Backman, som denna dag kunde infinna sig hos herr Sylvander, på tid som herr Sylvander själf behagade utsätta.

Gossen fick den utlofvade slanten och sprang sin väg, men återkom strax därefter med en ny biljett, hvilken John bröt i största hast. Biljetten lydde:

»Min herre!

Grefvinnan Wachtmeister har uppdragit mig att å hennes vägnar tala med hennes bror om affärerna, hvilka icke tillhöra henne såsom fruntimmer att afhandla. Hennes order till mig sträcka sig inte därhän, att jag i dessa ämnen skulle inlåta mig med tredje man, och jag kan således ej gifva något rendez-

vous åt herr Halls omnämnde kompanjon. Om innehållet af det svar, jag fått, skall jag underrätta Hans Excellens och Grefvinnan, äfvensom angående det yttrande, jag nu meddelar. Min herre behöfver således ej vidare falla någon af dem besvärlig.

Sylvander.

Gossen stod alltjämt kvar och väntade. Två gånger upprepade John Hall:

— Det är intet svar, det är intet svar.

Men han talade så lågt och med en sådan rosslig stämma, att gossen ej hörde honom.

Han sade då med högre, men skälfvande röst:

— Det är intet svar.

När John var ensam, ropade han: — Jag skall aldrig falla någon af dem besvärlig mera. Aldrig, aldrig, aldrig!

Så kom det med hjärtskärande ton:

— Det skall ske, det skall ske, det skall ske!

— — — — — — — — — — — — — — — —

Nästa dag utgafs den tryckta skriften, och några dagar därefter fastställdes tiden för den annonserade auktionens hållande till den 18 april.

Den 17 april på aftonen hade John gått ner i sitt museum.

— Jag måste göra i ordning härnere och se till, att alltsammans står på sin rätta plats, sade han och såg sig omkring med tärdränkt blick.

Han drog fram en stol till medaljskåpet och började genomse mynten och medaljerna. Han tog ut det ena myntet efter det andra och betraktade det noga och lade det så med ovan precision och ackuratess ordentligt tillbaka på dess rätta plats.

De särskildt sällsynta mynten höll han länge i hand och hade svårt att skilja sig från dem. Han såg på dem genom lup, och han granskade hvarje bokstaf af skådepenningarnes inskriptioner och gned med en handske medaljerna och mynten blanka. Så lyfte han ner en af de fyrkantiga glaslådorna, som skyddade de uppstoppade fåglarne, och dammade af den.

— Ja, ja, den här örnen har jag själf stoppat upp och likaledes den här ugglan.

John tog också ner denna glaslåda, men i stället för att företaga sig något med den, satte han sig att stirra på ugglan, tills tårar fyllde hans ögon, och han ej kunde se den längre. Han smekte varsamt ugglans fjädrar, innan han satte den tillbaka på dess plats.

Nu kom ordningen till de små vackra kolibrierna på sina höga nålar och de mångbrokiga fjärilarne. Men dessa rörde han ej, han betraktade dem blott och funderade på hur det månne såg ut i de länder, där slika vackra färger flögo fritt ikring. Den där mörkblå fjärilen var från Ostindien, och den där bjärt röda från Java. Det fattades namn och etiketter på dessa båda, och John skref dem med darrande hand och fäste dem på den lilla träribban, i hvilken nålen med fjärilen var nerstucken.

Han pinades i dag af att se något härnere i olag eller i oordning.

Han tog fram alla glasburkarne i reptilsamlingen och radade upp dem framför sig på det stora bordet. Flera af ormarne voro af vanligaste slag, men dessa betraktade han med synnerlig kärlek, ty de voro gamla favoriter från Gunnebo ormgrop. Den där var Pluto och den där var gamle Pelle.

När John betraktade gamle Pelle, som låg i flera

ringar inne i burken och nästan helt fyllde den, fick han åter tårar i ögonen.

Han tänkte på Gunnebo och de svunna högsommaraftnarne därute.

— Månne någonsin ur mitt minne kan utplånas den misshandel och de lidelser, jag utstått! ropade John Hall, när han satte burken med gamle Pelle från sig inne i skåpet.

Nu kom han till skåpet, där han hade sina koraller och snäckor. Den här korallen med den besynnerliga skapnaden mindes John Hall, att han köpt, när Sophia Magdalena hemkommit från den Chinaresa, på hvilken John önskat medfölja. Medan John höll korallen i hand, tänkte han på sin myndighetsdag och undrade på hur det månne gått med honom, om han begifvit sig till sjös den gången. Kanske hade han återkommit med ett stort rykte som upptäcktsresande eller som berömd naturforskare!

John Hall suckade djupt.

— Nu begär jag ej att förvärfva stor ära och nya skatter, jag vill blott så innerligen gärna behålla detta, som blifvit mig så oändligen kärt, och som man med orätt vill beröfva mig.

Det pinade John icke allenast, att hans kära samlingar skulle förskingras, utan än mer att de skulle hamna hos människor, som ej förstodo sig därpå, som ej visste värdera dem, som skulle anse hans naturaliesamlingar som skräp och ej glädjas åt hans taflor, som skulle ställa undan hans böcker i låsta skåp, där ingen skulle röra dem.

John Hall skyndade sig in i sitt bibliothek, han måste ju se till att hans kära böcker också stodo i någorlunda ordning.

Det blef ett långsamt arbete, ty när han tog fram sina engelska gravyrverk, lockades han att genombläddra dem. Längst satt han och betraktade en samling gravyrer af antika vaser.

Så läste han i en bok af Clerck om svenska spindlar och såg igenom Netterblads bok om St. Birgittas kloster, som han i sinom tid bytte ut mot en engelsk beskrifning öfver China.

I denna bok fördjupade han sig till den grad, att han totalt glömde bort tiden. Det hade blifvit alldeles kvällskumt i rummet, och John kunde ej längre se att läsa. Han gick fram till fönstret och blickade upp på den klara månen och de tindrande stjärnor, som lyste på firmamentet. Han knäppte ihop händerna och stod länge och stirrade upp mot rymden. Han bad ingen bön, men han mumlade oupphörligt: — Det får inte ske, det får inte ske — Jag vill inte, jag vill inte, jag vill inte.

När John kom upp i öfre våningen, såg han, att vaxljusen voro tända i alla kronorna.

— Friherrinnan har befallt det, sade betjänten.

Constance satt vid fönstret inne i det grå kabinettet. Också hon betraktade det klara månskenet.

— Hvarför har du låtit illuminera så grant, min älskade Constance, har du haft sällskap? frågade John.

— Nej, endast min far. Men sedan han var gången efter att hafva berättat för mig de senaste nouvellerna, som voro trista nog, blef jag spökrädd. Jag lät tända öfver allt för att öfvertyga mig om att det vackra bohaget ännu finnes kvar, och att jag ej sitter i ett sköfladt hus.

— Det kommer du aldrig att göra, min ömma

vän, det får inte ske, jag vill det inte, jag vill det inte, ropade John och stampade i golfvet.

— Hvad hjälper antingen du vill det eller ej? sade Constance och höjde lätt på axlarne. Men något måste göras, och jag har gjort det. Jag har skrifvit till grefve Lagerbjelke och bedt honom inropa mina juveler och öfriga smycken på auktionen. Han gör det säkerligen för min räkning.

— Detta var onödigt, min älskade Constance. Det kommer inte till auktion. Det är omöjligt, att man låter det ske. Hvad sade din far?

— Han var mycket misslynt.

— Min älskade Constance, vredgas inte på mig! Du skall få se, att allt går bra. Jag har en aning härom, jag vet att det ej kommer att ske.

— Det sägs så ofta, och ändå sker allt som tänkas kan och så mycket mera, svarade Constance.

— Och om det sker —

John hade kommit alldeles fram till Constances stol. Utan att tänka på hvad han gjorde, grep han fatt i fliken på hennes ljusblå schal, som fallit ner från hennes blottade axlar, och stod och skrynklade till den i handen, medan han talade.

— Om det skulle ske — rösten skälfde och händerna darrade — om det skulle ske, så har jag blott ett att göra, min älskade Constance, nämligen att gifva dig det största prof uppå min kärlek och ömhet —

Constance vände långsamt på hufvudet och såg på honom med sin underbart strålande blick.

John släppte schalen och lade sin tunna och genomskinliga hand öfver sina ögon, som om han

icke uthärdade att se på Constance, medan han talade. Han upprepade de sista orden:

— Det största profvet på min kärlek och ömhet uti denna högst olyckliga belägenhet, nämligen att lämna uti ditt fria val att upplösa det heliga äktenskapsband, som du knutit med den olyckligaste och mest lidande af svenska medborgare.

Constance reste sig upp —

— Hvarför går du din väg — nu — genast? frågade John och sökte hålla henne kvar.

— Jag går, därför att jag ej kan undgå att märka, att du uppstoppat en hel hoper fåglar, som i sinom tid väl skola utdelas till dina kreditorer, och den odör, du sprider i rummet, är sannerligen icke supportabel.

— Och hur lyder ditt beslut?

John hade med båda händerna gripit fast i Constances stol, mot hvilken han stödde sig.

Constance såg på honom, och hennes ögon fylldes af tårar.

— Du är alltjämt den besynnerligaste människa i världen, min stackars John, sade hon. Du talar om skilsmässa och frågar hur jag beslutat mig, i samma andedrag. Jag behöfver ju ej besluta mig nu genast. Jag vill först se, hur det går i morgon och sedermera. Naturligtvis kan jag ej stanna, om det går på tok. Blir det auktion, flytta jag och lilla Marianne ögonblickligen till min fader, och går det alltjämt galet såsom nu, så far jag till min familj i Stockholm och begär skilsmässa. Adieu, John!

Utan ett ögonblicks besinning tog John Constance i sina armar, slöt henne häftigt intill sig och kysste henne gång på gång.

Constance vred sig ur hans famntag och ryckte till sig den ljusblå, silfverbroderade schalen, som hon draperade öfver sina axlar, då hon lämnade rummet.

John satte sig på den plats vid fönstret, där Constance nyss suttit.

Månskenet strömmade öfver hans bleka drag. John satt alldeles stilla, undantagandes att läpparne rördes till ett sakta mumlande:

— Min fars hus kan inte plundras.

Denna tanke tröstade honom oändligen.

— Nej, min fars hus kan inte sköflas och plundras, mumlade han gång på gång. Men blir det lagdt öde — oh, Constance, Constance, min älskade Constance! Det kom som ett kväfdt skrik i den månljusa natten.

— — — — — — — — — — — — — — —

Följande förmiddag började auktionerna. Det första, som skulle försäljas, var Johns museum och bibliothek. Alla borgenärerna i Wermland hade skriftligen anmält för herrar kuratorer, att de ansågo denna tillgang så obetydlig, att de icke ville beröfva herr Hall den tillfredsställelsen att ostörd få behålla och begagna det oskyldiga nöje han i synnerhet njöt uti sitt bibliothek och sitt museum.

Men kuratorerna voro obevekliga.

Auktionen *skulle* försiggå.

Allmänheten och stadens invånare höllo sig af medkänsla och indignation öfver kuratorernas beteende ifrån auktionen, och Pehr Backman erinrade auktionskammarens föreståndare, herr borgmästaren Göök, icke endast om hvad som mellan de wermländska borgenärerna passerat, utan äfven om författningarnes

helgd, som uppskjuta auktionen, då tillräckligt antal köpare ej finnes.

Till Björnberg hade från en hög och förnäm herre i Stockholm kommit bref med anmodan, att han för John Halls räkning skulle inropa museet och biblioteket, men Björnberg låtsade ej om detta bref, utan herrar kuratorer och några af borgenärerna och deras utskickade delade sinsemellan de Hallska samlingarne och biblioteket.

Hela försäljningssumman gick ej till mera än något öfver 10,000 riksdaler riksmynt.

Dagen därpå gingo möbler och husgeråd under klubban. Friherrinnan Halls smycken inropades för hennes räkning.

Samma afton flyttade Constance och lilla Marianne till krigsrådet Koskull. Däremot kunde ingen mänsklig makt förmå John att lämna huset.

— Det är mitt, och jag stannar kvar, tills jag blir utdrifven härifrån, sade han. Och han stannade kvar i det tomma huset dagar och veckor, sommaren igenom.

Den 29 september försåldes genom auktion å börsen stenhuset med åbyggnader och tomter i sjunde och åttonde rotarne vid Sille- och Östra Hamngatorna.

På eftermiddagen denna dag gick Pehr Backman upp till sin kompanjon och omtalade, att huset var försåldt, och att herr Hall riskerade att bli fördrifven därifrån, ifall han ej frivilligt lämnade det. Hvarpå Backman frågade John Hall hvad han nu tänkte taga sig före.

— Jag är som kaptenen på ett skepp, som går till botten, jag har härdat ut till det yttersta. Jag har inte tänkt på, hvad som skall hända sedan, sade John Hall. Min hustru med barnet taga nu sin

tillflykt till hennes släkt i Stockholm, ty hennes far kan ej längre underhålla dem, och sedan de tolfhundrade riksdaler årligt underhåll, som blefvo mig och min familj beviljade, nu åter blifvit oss fråntagna, kan jag ej bidraga till deras försörjning. Jag är tacksam öfver, att dessa älskade varelser få det bekymmerfritt hos den rika släkten i Stockholm, och att min ömma Constance äfven beredes tillfällen till de förströelser, som så väl passa hennes ålder och skönhet. Det har varit en stor tröst för mig att under denna tid dagligen gå upp till min svärfar och glädjas af åsynen utaf Constance och barnet, men det blir sällare för min älskade Constance att få lämna denna stad, där min trista åsyn blott nedstämmer och oroar henne. Så snart jag fått min rätt och åter blifvit rik, skall jag återtaga min dotter, om jag ock ej då får igen — —

John lade handen öfver ögonen och suckade djupt.

— Herr Hall skall komma och bo hos mig, tills jag skaffat herr Hall sin rätt, sade Pehr Backman vänligt.

— Det blir nog den enda utvägen. Vi behöfva ofta samspråka med hvarandra. Jag tackar Backman för hans vänlighet, och då Backman säger, att jag ej har annat val än att bli bortjagad eller gå frivilligt, så går jag frivilligt.

— Gör det! Det blir blott för en kort tid. Jag skall skaffa herr Hall sin rätt!

Men det gick långsamt att komma åstad, ty John Hall förklarade, att han ville mol allena gå igenom hela huset från vinden till källrarna. Och när han ändtligen afslutat denna vandring och vid Backmans sida för sista gången gick ner för det

Hallska palatsets ståtliga trappa, dröjde han vid hvarje steg, och vid nedersta steget stod han länge kvar och höll sig fast i den sammetsklädda ledstången, som om han aldrig kunde slita sig lös.

Ändtligen hade Backman fått honom ut på gatan, och de gingo långsamt framåt i riktning mot dennes hus.

När John Hall kommit in i gafvelrummet, som hans kompanjon upplåtit åt honom, tog han upp ur fickan och lade framför sig på bordet en väldig portnyckel.

Pehr Backman frågade ej hvad detta skulle betyda. Han hade börjat bli van vid sin kompanjons besynnerligheter, hvaribland också var den egenheten, att han ej tyckte om att besvara frågor annat än med: »Jag vill det» och »jag gör det», eller »jag vill det inte» och »jag gör det inte», men däremot allt som oftast kunde taga sig före att själfmant förklara sitt görande och låtande. Så vardt också nu förhållandet.

— Jag stoppade den här nyckeln på mig, sade han, den har varit min fars och min egen portnyckel, ty jag hoppas säkerligen att en gång få tillbaka huset, och ingen får under tiden öppna porten med denna nyckel.

Pehr Backman svarade;

— Visserligen skall herr Hall ha igen sitt hus och det öfriga därtill, det skall jag bli man för. Om en tid måste vi öppna processen mot excellensen Wachtmeister och enkefru Hall, och om kuratorerna dröja alltför länge med redovisningen för boets förvaltning, så anlägga vi process också mot dem. Och hur än redovisningen utfaller, säkert är, att vi alltid

skola finna tillräckliga skäl att klämma efter åtminstone Carnegie och Björnberg.

Jag vill ej tänka på alla dessa processer i framtiden, det blir Backmans ensak, men jag vill ha min rätt och skall aldrig upphöra att yrka därpå. Och jag skall heller aldrig lämna ifrån mig denna nyckel, ty med den skall jag åter en gång öppna porten till min faders och mitt eget kära hus.

Pehr Backman smalog åt John Halls idéer. Han tänkte: — Hur går det, månne, om den nye ägaren förändrar låset till porten, men han sade det ej, ty han tänkte också: — Om det roar John Hall och förströr hans tankar, så är detta ju ett bra oskyldigt nöje. Det är ackurat egalt, med hvilken nyckel John Hall en gång öppnar porten till sitt hus, det blir kinkigare att skaffa honom huset tillbaka, men som han säger, detta får bli min ensak.

Högt sade han:

— Så mycket är väl herr Hall med om, att vi till vårt sista andedrag skola kämpa för vår rättfärdiga sak och söka förhindra all vidare sköfling. Nu börjar dansen om egendomarne.

Backmans svarta ögon lyste, ty han älskade striden för stridens egen skull och tyckte om att ligga i fejd mot halfva världen och att uttänka vilda och förflugna planer och att hvälfva det ena projektet efter det andra i sitt oroliga hufvud. I sitt slag var Pehr Backman en lika stor fantast som någonsin John Hall själf.

Men John Hall hade ej hört på hvad Backman senast yttrat.

Han satt försänkt i sina tankar och lekte med

portnyckeln till det Hallska palatset, som ej längre var hans.

Plötsligen reste han upp hufvudet, och hans ögon återfingo ungdomselden, då han sade:

— Vet Pehr Backman, hvad jag tänker på! Jag tänker, att lidandet är en ränta, som naturen noggrant betalar oss. Jag bör nu redan ha förtärt kapitalet och kan med ett förnyadt hopp emotse lyckligare tider. Förr eller senare skall min rättvisa sak hemgå med seger! Och då skall också det ske, på hvilket jag nu tänker. Jag är glad, att jag medtagit denna nyckel, mycket glad, mycket glad!

Och John Hall lade ner hufvudet på armarne, som han stödde mot bordet och bröt ut i djupa snyftningar.

En lyckad och en misslyckad kupp.

Auktionen på de ansenligaste af de Hallska egendomarne skulle äga rum i Christinehamn den 15 mars 1810.

Hvar man gick på Christinehamns storgata, som var öfverfylld af folk, ty man var midt inan i brinnande Fastingsmarknad, mötte man personer, hvilka höllo ett tryckt pappersblad i handen. Herr Backman från Götheborg hade låtit utdela detta tryckta blad, ej allenast bland det Hallska husets fordringsägare, utan äfven bland öfriga marknadsbesökande. Det innehöll en protest mot egendomarnes försäljning, som John Hall författat.

Man läste protesten, som hos alla uppväckte den största medkänsla, och man och man emellan spåddes, att Björnberg skulle få resa hem igen till Götheborg med lång näsa. Men ingen kunde i alla fall förutsäga hur det skulle gå, ty ingen visste, hvilka nya sattyg det ohängda commerceråd et skulle sätta i scen.

Protesten lydde:

»Till Wermelands redliga innebyggare!

Goda medbröder!

Säkert ömmen I för dens väl, som aldrig velat eder illa! Min känsla för Eder är oföränderlig. Ödet och kabaler hafva störtat mig från välmåga till elände. Lyssnen för ett ögonblick till min klagan! I kännen redan af de utkomna skrifterna, att mitt väl och mina kreditorers rätt bero af en mild och nådig konungs rättvisa behandling. Säkert skolen I bedöma anledningen till mitt lidande. Jag anropar eder, I fordringsägare, gören Edert bästa, förekommen försäljningen af mina egendomar till dess konungen pröfvat mina anspråk! Hasten att vid auktionstillfället i morgon, den 15 innevarande, protestera mot en af de omildaste behandlingar! Mänskligheten måste åtminstone tala för mig. Konungens nåd har redan däraf varit rörd.

För egen del protesterar jag lifligen till alla delar emot all försäljning. Måtte den följa mig, som har ett hjärta, varmt för deltagande mot förtrycket!»

John Hall litade mycket på verkan af denna protest, men Backman litade mera på sin vältalighet, som han användt under den månads tid, han vistats i Wermland nu före auktionen, och under hvilken tid han rest från det ena stora bruket till det andra. Backman hade på det nogaste förberedt allt och ej velat, att John Hall skulle vara tillstädes förr än dagen före auktionen. Man visste ju aldrig hvilka idéer John Hall hade i det ena eller andra afseendet,

men man visste säkert, att John Hall ej kunde styra och ställa för sig, så att framgång följde hans företag.

Den 15 mars, klockan 12 förmiddagen, samlades de förnämligare af det Hallska husets fordringsägare i stora salen på Christinehamns stadshus. Där sågos major Henric Bratt, kaptenerna Belfrage, von Lagerlöf och Löwenborg, brukspatronerna Camitz, Antonsson, Sommelius, lagman Sandelin och många, många flera, ty mer än hundrade och femtio personer voro tillstädes.

Det rådde ett ovant sorl i förstugan, där de wermländska patronerna hängde upp sina tulubber och resskärp och stampade snön från stöflarne, ty den stränga vintern höll i sig häruppe, och sorlet och bråket upphörde ej ens inne i salen, där herrarne satte sig på långa och hårda träbänkar och väntade på hvad som komma skulle. De flesta af de tillstädesvarande voro på Hallens sida emot herrar kuratorer, hvilkas onödiga stränghet och egenmäktighet på det högsta tadlades.

Störst var förbittringen mot Björnberg, hvilken gaf sig luft i mustiga tillvitelser mot denne herre och vänliga uttalanden om gamle grosseur Hall och John Hall den yngre.

— Det är evinnerlig skam, sade brukspatron Eurenius till regementsskrifvare Lagerlöf, vi, som af erfarenhet inse följden af ofullkomliga lagar, känna ju med smärta den tyngd, med hvilken denna orättradiga konkurslag hvilar öfver de olyckliga, som ej äga försvar mot våld och mannamån, och måste därför göra allt, hvad på oss beror, för att lätta den arme John Halls börda.

— Nog är detta min och de flestas mening, svarade Lagerlöf.

De båda herrarne stodo i ett hörn af rummet och utbytte sina tankar. Nu kommo flera personer till och blandade sig i samtalet.

— Ja visst — det var Jacob Sommelius, som talade — vi hafva alla lika känsla för aflidne grosseuren John Halls minne och tacksamhet mot sonen, unge John Hall, hvars hjälpsamhet flera af oss upprepade gånger rönt.

— Ja, sannerligen har bror inte rätt, sade brukspatron Camitz, och om ingen annan begär ordet, ämnar jag göra det och säga, att vi ju alla i mer eller mindre mån i aflidne grosseurens och äfven under den yngre John Halls tid med handelshuset John Hall & compani haft förbindelser, och att nästan hela riket, men framför allt järnbergslagen ju med synnerlig aktning måste ihågkomma de flera brydsamma konjunkturer, hvari detta handelshus med oegennyttigt handlande, utan afseende på egen vinst, hindrade de svårigheter, som tryckte. Hågkomsten häraf och erkänslan hos oss, hvilka till stor del njutit frukten af grosseuren Halls ädelmodiga tänkesätt, mana oss att, i hvad på oss beror, försöka frälsa hans ende son från total undergång.

— Om vi också endast se på vårt eget bästa, sade brukspatron Antonsson, så böra samtliga herrar kuratorer erinra sig den dubbla våda, som ett förhastadt afsalu af alla herr Halls egendomar skulle medföra, emedan dessa med nödvändighet komma att gå bort för det svåraste vanpris, hvaraf ett allmänt lidande för alla fordringsägare ofelbart måste följa. Jag för min del tänker därför protestera mot egendomarnes försäljning.

Commerceradet Björnberg kilade fram mellan bänkarne som en ödla.

Än talade han med den ene än med den andre af fordringsägarne och försökte öfvertyga allesammans, att konkursmassan ej kunde blifva bättre tillgodosedd än genom egendomarnes ofördröjliga försäljning.

Det var ej många af brukspatronerna, som brydde sig om att motsäga commerceradet Björnberg, ty han var en mycket hetlefrad man, som ej skrädde sina ord, när han blef uppbragt eller motsagd, men Björnbergs fina spårnäsa vädrade det oaktadt motstånd i luften, och han förstod, att han ej skulle få sin vilja fram, så lätt som önskligt vore. Ty det var icke en enda af de närvarande kreditorerna, som icke hade reda på att den hatade mannen tänkte slå under sig de Hallska egendomarne, och det var icke en, som icke visste att skedde detta, skulle endast en vinna, nämligen commerceradet Björnberg själf, och alla andra däremot förlora.

Också reste sig brukspatron Antonsson, strax innan auktionen skulle börja, och begärde ordet.

Han sade, att då de redan försålda, Hallska konkursmassan tillhörande egendomarne, bortgått för nog ringa värde, hade han ej utbekommit sin fordran, och protesterade han därför mot auktionens fortsättande.

Ett mäktigt sorl och stim hördes i salen såsom uttryck för de närvarandes missnöje.

Björnberg reste sig upp och sade på sitt vanliga hånfulla sätt:

— Jag anmodar alla de borgenärer, som mot auktionen denna gång vilja protestera, att framträda och låta sig anteckna.

Tonen, hvari dessa ord yttrades, tydde på att Björnberg på detta sätt ämnade locka sina fiender i fällan för att sedermera låta dem dyrt umgälla denna dags besvär.

Men de styfva Wermlandspatronerna läto hvarken befalla eller skrämma sig.

Den ene efter den andre trädde fram och lät anteckna sig såsom mot auktionen protesterande.

Först brukspatron Myhrman, så brukspatronerna Strokirch, Hagberg, Camitz, Berger, Holmstedt, Wahlund, Troili samt enkefruarna Widmark och Camitz och Uddeholmska bolaget, företrädt af B. C. Geijer.

Det ville sannerligen ganska mycket kurage till för att defilera förbi basilisken, ty Björnberg stod framme vid auktionsbordet och blängde argt på sina motståndare.

När anteckningen var fullbordad, påstod emellertid Björnberg, att då de protesterandes antal icke uppgick till den pluralitet, som erfordrades för att hindra auktionens fortgång, borde auktionen icke för thy äga rum.

Stämningen i salen blef allt mer och mer upprörd. Det sorlades till den grad, att auktionsförrättarens stämma knappast kunde göra sig hörd.

Björnberg ryckte då klubban från honom och slog med den upprepade gånger i bordet, så att det ekade i salen.

Nu hördes auktionsförrättarens utrop:

— Löfstaholms järnbruk 993 skeppund, 16 lispund, 5 marker årligt stångjärnssmide.

En dödstystnad hade inträdt.

Nu utbjöds Ransäters öfra härd om 440 skeppund, 18 lispund.

Samma dödsstillhet.

Nu kom turen till Gårdsjö om 826 skeppund och Ohlsby om 877 skeppund.

Intet ljud hördes.

— Är det herrarnes mening att ingalunda bjuda på dessa egendomar? röt Björnberg.

Ett allmänt och dundrande *ja* blef svaret.

Björnberg skälfde af ilska och slog upprepade gånger i bordet med klubban.

Han knöt handen åt auktionsförrättaren, som nekade att fortsätta utbjudandet af egendomarne.

Men denne lät sig heller icke skrämma, utan ropade med hög röst:

— Då det under dessa omständigheter är utan ändamål, att något utrop af förberörda, Hallska konkursmassan tillhöriga fastigheter vidare nu sker, följer att auktionen af sig själf förfaller.

Hela församlingen reste sig upp och gaf med handklappningar och hurrarop sitt bifall tillkänna, till stor undran för den skara marknadsgäster, som samlat sig utanför Stadshuset och omöjligen kunde förstå, hvad de stolta patronerna företogo sig därinne, som kunde väcka ett sådant allmänt bifall och jubel.

— — — —

John Hall hade af Backman blifvit anmodad att resa till riksdagen i Örebro för att personligen af riksdagsmännen för de wermländska orterna söka utverka bemedlande, att Kungliga Majestät i nåder täcktes inskrida till hindrandet af egendomarnes försäljning, ty kuratorerna hade ånyo latit utlysa auktion, denna gång i Götheborg den 26 juli.

Men någon befallning från högre ort om auktionens inställande hade ej hörts af, hvaraf man slöt,

att den stackars Hallen intet förmått uträtta. Under tiden löpte de orimligaste rykten kring staden om hvad hans kompanjon, den kloke och djärfve, men om medlen alldeles obekymrade Pehr Backman funnit på för att på ett eller annat sätt hindra auktionen.

Dagen innan auktionen skulle äga rum, anlände John Hall uttröttad och förbi från Örebro. Han var modlös och förtviflad och sjuk af öfveransträngning, ty han hade nästan oafbrutet suttit på skjutskärran i trenne dagar, och årstiden var tryckande het.

Han kom sent på aftonen och gick flux upp på sitt eget rum hos Pehr Backman. Han var så trött, att han utan att kläda af sig kastade sig på den stora gustavianska sängen och med en djup suck sjönk ner på bolstret.

Han hade knappast hunnit att sluta ögonen, förrän steg och röster hördes i trappan, och någon knackade på dörren.

John satte sig yrvaken upp i sängen, trefvade efter nattstaken och elddonet, slog eld och tände ljuset, hvarefter han ropade: — Stig in. Han väntade Backman och trodde, att det var han.

Men in trädde ej Backman, utan en hel rad af gamla, skäggiga, väderbitna män. De blefvo stående nere vid dörren och bockade sig för John, som fortfarande satt kvar i sängen och förbluffad stirrade på de oväntade gästerna, i hvilka han igenkände gamla sjökaptener, som varit i hans faders tjänst och i hans egen.

En af dem trädde fram ur klungan. Det var kapten Berndtson på skeppet »Sonen och Arfvingen», som förde ordet för samtliga.

Han talade till sin forna principal med en besynnerlig blandning af myndighet och ödmjukhet.

— Vi äro komna hit för att erbjuda herr Hall hjälp till morgondagen, sade han.

— Hjälp — huru mena herrarne sig kunna hjälpa mig? frågade John.

— Vi mena, att vi inte ämna tillåta den satans Björnberg och de andra kuratorerna att i grund rifva ner det Hallska huset, af hvilket vi och vårt folk njutit så mycket godt. Vi mena, att det ej skall lämnas sten på sten i Björnbergs hus i morgon. Gör Björnberg och hans följe motstånd, så göra vi processen kort. På det sättet kommer auktionen att gå i putten. Alla Götheborgs redliga innevånare äro på vår sida. Det skall bli ackurat som under Björnbergska kriget anno 99, endast med den skillnaden, att nu skall ej den rackaren slippa undan så lättvindigt, som han då gjorde. Då voro ledarne alltför hjärtnupna, men detta äro de ej nu och våra sjömän äro handfasta karlar, som alla tillhört herr Halls salig faders skepp, och som skola veta begagna sina näfvar. Det var bara det vi ville säga herr Hall, att det är vi, som skola hindra de Hallska egendomarnes försäljning i morgon.

John hade blifvit alldeles blek.

— Hvad är detta för en villfarelse? utbrast han.

— Det är ingen villfarelse. Vi ha talat med herr Backman och erbjudit honom vår hjälp, och han har antagit den, fast han ville att vi skulle hålla saken hemlig för herr Hall. Men det tyckte vi ej var ärligt spel, och därför ha vi kommit upp på eget bevåg för att säga herr Hall, att herr Hall inte skall sörja öfver morgondagen, ty gamle grosseur Halls

folk tänker inte tillåta, att hans bruk och egendomar bli röfvade och plundrade på detta hutlösa sätt, åtminstone skall det ej ske utan knytnäfsslag. Daggarna skola vi också ha med, så att vi kunna damma af kläderna på Björnberg och de andra herrarne. Det är Backman, som har gjort upp planen. Herr Hall kan fråga honom, hur det skall gå till. Det kommer att gå som en dans, och det är vi, som skola traktera fiolerna och få björnen att dansa. Farväl nu, herr Hall, och sof sött till i morgon! Vi skola ej längre uppehålla.

— Nej, nej, jag vill inte. Jag tillåter det aldrig. Jag är tacksam för herrarnes välvilliga tänkesätt mot mig och för pieteten för min älskade faders minne, men jag kommer aldrig att tillåta att något våld sker, aldrig, aldrig!

— Lita på, att det kommer att ske våld, det sörjer herr Backman för, men starkare näfvar och trofastare hjärtan än hos oss och vårt folk kan herr Hall aldrig finna.

— Nej, nej, jag vill det inte, jag vill det inte, och det kommer inte att ske. Jag skall oförtöfvadt gå ner och tala med min kompanjon.

John Hall ville rusa upp från sängen, men kapten Berndtson höll honom tillbaka.

— Var nu inte enfaldig, herr Hall, och förstör sin lycka! Stå inte alltid i ljuset för sig själf! Var inte dum, utan låt den kvicke herr Backman göra som honom för godt synes, och lägg sig inte däri.

— Jag tackar innerligt min fars gamla trogna tjänare och vänner, men jag vill ej veta af våld. Jag har rätten på min sida, och våld behöfs icke.

Och huru kunnen I vara så enfaldiga och tro, att våld skulle hjälpa härvidlag?

— Det är herr Hall, som är enfaldig och inte förstår, att om Kungliga Majestät ser, att herr Hall har allt folket på sin sida, och att alla rättänkande människor äro ilskna öfver det våld, som begås mot herr Hall, så måste Kungliga Majestät träda emellan och förbjuda egendomarnes försäljning på det sätt, som man nu ämnar. Ett duktigt upplopp hjälper härvidlag mer än hundrade böneskrifter och protester.

Alla sjökaptenerna instämde och försökte öfvertala John Hall, som ej fann andra ord till svar än:

— Jag vill inte, det får inte ske, det skall inte ske. — Tack för det trogna hjärtelaget, det har styrkt och gladt mig, men god natt nu — jag är mycket trött och jag kan ej hvila, förrän jag talat vid min kompanjon och fått förhindra dessa valdsplaner.

John Hall måste nästan med våld skjuta ut sina välvilliga, men besvärliga gäster genom dörren. Han lyste dem ner för trapporna och stod i begrepp att knacka på dörren till sin kompanjons rum, när denne från ett annat håll inkom i hans kammare.

— Välkommen tillbaka, herr Hall, sade Backman, som såg strålande glad och nyter ut. Han tog mässingsstaken från John Hall och satte den på bordet.

— Hvad är det för planer, Backman har för morgondagen? frågade John i matt ton.

— Herr Hall skall inte se så hängfärdig ut, svarade Backman. Allt skall gå bra. Ja, jag vet hvad herr Hall vill säga, det har gått illa. Herr

Hall har ej fått företräde hos Kungliga Majestät i Örebro. Jag vet också hvem vi ha att tacka härför. Ingen mer och ingen mindre än landshöfdingen, högvälborne herr grefve Axel Pontus von Rosen, som gör mig den äran att anse mig för vår stads Grewesmühl och för en arg konspiratör mot Höga Öfverheten. Hans spioner ha varit hack i häl efter herr Hall alltsedan affärden. Han vill inte, att herr Hall skall få igen sitt, ty då kunde den förhatade Pehr Backman råka till att blifva riker karl med detsamma och således vådligare för det allmänna lugnet, medan man anser, att han lätteligen skall kunna hållas i tukt nu, när han, såsom hvar man vet, sätter till af sitt eget välstånd för att vinna rättvisa åt herr Hall.

— Ja, ja, ja, ja, sade John. Jag måste hafva rättvisa. Vi måste till hvarje pris förhindra auktionens verkställande, det lyckades ju för Backman att göra detta i Christinehamn, hvarför skulle det ej lyckas nu?

— Visst skall det lyckas. Låt mig få råda, och det skall gå som en dans.

— Nej, nej, intet får ske utan min vetskap och vilja!

— Nej bevars. Allt är klappadt och klart. Herr Hall har intet annat att göra än att hålla sig stilla. Men herr Hall ser ju ut, som om herr Hall ej förmådde stå upprätt. Lägg sig mans på sängen, så skall herr Hall få höra hur det skall gå till i morgon. Drag af stöflarne, så där ja! Och sträck ut de trötta lemmarne!

— Tala om hvad Backman ämnar!

Pehr Backman snoppade talgljuset och satt och lekte med den stora ljussaxen, medan han talade.

John Halls trötta ögon följde hans minsta rörelse. Backman satt tätt intill sängen.

— Först får jag väl säga, att jag tror det är omöjligt att numera förhindra auktionen, sade han, men att hindra effekten däraf skall gå som en dans.

Backman klippte med ljussaxen i luften.

John Hall nickade.

— Jag hör på, fast ögonen mot min vilja sluta sig.

— Jag har först och främst tänkt — Pehr Backman gnuggade händerna af förtjusning — att vi båda skulle vara närvarande och tvinga oss fram till auktionsbordet, där magistratspersonerna och kuratorerna sitta.

— Ja, ja, inför dem alla skall jag med hög röst protestera mot denna oerhörda missgärning, som föröfvas mot mig genom mina egendomars försäljning. Jag skall påminna dem om att största delen af de fasta egendomar, hvilka hittills blifvit försålda, har Björnberg tillägnat sig för mindre än en tredjedel af deras rätta värde och vid ett auktionstillfälle, där inga andra än hans och hans ombuds rop fingo upptagas. Jag skall hemställa till dem, om de anse, att min afsikt kunnat vara att göra bankrutt för att med en million tvåhundrade tusen riksdaler banco tillgångar behöfva undvika exekutionstvång för blott några tusende riksdaler. Jag skall säga dem. —

Pehr Backman hade under detta långa tal gått otåligt upp och ned i rummet. Nu passade han på att infalla:

— Det hjälper inte att protestera och tala och tala. Den tiden är förbi. Nu skola vi handla. När de sista egendomarne gått bort, skall vid en gifven

signal traktör Tegelberg, som jag därom vidtalat, bemäktiga sig auktionsprotokollet och rifva sönder det. Vänta, vänta, herr Hall, säg inte emot, förrän herr Hall hört hela planen. Samtidigt härmed skola några af mina tillstädesvarande vänner högt förebrå kuratorerna deras handlingssätt och om möjligt kasta ut dem ur salen.

— Nej, nej, det vill jag inte. Det båtar intet till. Våldet båtar aldrig, sade John Hall i förtviflad ton. Är detta allt hvad Backman funnit på, så är allt hopp sannerligen ute.

— Nej, det är långtifrån allt, men jag får ju inte tala till punkt. En mängd af det gamla bolagets förra sjökaptener, jämte besättningen på deras skepp, ha erbjudit sig att vid gifvet tecken, nämligen då jag stående i ett öppet fönster börjar sjunga, tåga ner till det Björnbergska huset och där ej kvarlämna sten på sten. Det kommer att gå som en dans, ty sedan förra Björnbergska kriget har ju folket ytterligare elfva års hån och smälek och nedrigt förfarande att hämnas, så att pöbeln, som ju alltid vid börstiden är samlad på Stora torget, med säkerhet kommer att hjälpa till. Jag har i största tysthet tagit alla nödiga mått och steg och hittills lyckats undgå herr grefvens och landhöfdingens snokar. Blott han ej underrättas, är utgången tryggad.

— Nej, Backman, detta vill jag ej vara med om. Jag vill ej ha våldsgärningar att tacka för min rätt. Den skall segra, den måste segra i trots af allt. Lofva mig, Backman, att ej företaga något våld mot Björnberg eller de öfriga kuratorerna!

— Jag skall se till att de ej skadas till lifvet, men annars tänker jag ej lägga fingrarne emellan.

John Hall satte sig upp i sängen.

— Var beskedlig och hör på mig, Backman, detta får ej ske. Af detta vill jag icke profitera. Jag skall infinna mig på auktionen för att protestera och yrka på min rätt, men våldsgärningar tänker jag aldrig tillåta.

— Så låta vi den saken förfalla, sade Backman i lätt ton. Herr Hall skall sofva nu och låta vara att infinna sig på auktionen, det är det allra förståndigaste. Jag går dit upp, icke för att protestera, det nyttar intet, utan för att reta herrar kalkoner, jag menar kuratorer, med min åsyn.

— Men Backman lofvar ju, att inga våldsamheter skola äga rum?

— Jag lofvar hvad som helst. Sof sött, herr Hall, nu släcker jag ljuset.

John Hall var så uttröttad, att han sof, innan hans kompanjon hunnit stänga dörren.

Men tidigt följande morgon, så tidigt att Backman ännu ej var vaken, stod John Hall i Residensets förstuga och lät anmäla sig hos landshöfdingen, grefve Axel von Rosen, till hvilken han sade sig ha ett högst angeläget ärende. Landshöfdingen gaf honom företräde, så snart han hunnit kläda sig.

Klockan half tolf, en timme före auktionen, hade Backmans medhjälpare samlat sig på börsen och på Stora torget och voro beredda att till punkt och pricka utföra den öfverenskomna planen.

Backman hade fördelat sina vänner och handtlangare öfver hela salen, själf hade han tagit plats alldeles intill auktionsbordet jämte traktör Tegelberg, som var en stor och grof karl, ypperligt ägnad för den roll, som blifvit honom tilldelad.

De auktionsbesökande samlade sig så småningom

i salen, och efter en stunds förlopp kommo auktionsförrättaren och herrar kuratorer tillstädes.

Samtidigt såg Pehr Backman sin kompanjon i dörren. Han var likblek och föreföll andfådd som efter ett häftigt gående.

Backman, som af hans min förstod, att något var på färde, reste sig från sin plats och gick fram till honom. John Hall hviskade:

— Jag ville bara underrätta Backman om att då jag för en stund sedan tog mig en promenad utanför Kungsporten — Här är förfärligt hett. — John tog upp en söndrig ostindisk silkesnäsduk ur fickan och torkade sig i pannan.

— Ja, ja. — Hvad är det? Tala fort, så är herr Hall beskedlig! Vi spilla den dyrbara tiden.

— Jag ville blott underrätta min vän om att något upplopp ej kan försiggå, ej heller någon våldsbragd företagas härinne, eller därute, ty jag såg på min promenad utanför Kungsporten, att husarerna exercera på heden och de skulle i en handvändning vara här, ifall någon revolt ägde rum.

— Hvem är den satan, som underrättat landshöfdingen? Honom skulle jag vilja sticka dolken i, hväste Backman, som plötsligen blifvit hes af sinnesrörelse. Visste jag blott, hvem som gjort oss detta! Nu är allt förloradt!

— Säg icke så! Vi skola protestera.

— Protestera, protestera! Hvad hjälper alla världens protester! Det är blott våldet, som kan göra sig hördt i vår larmande tid, det är våldet, som banar vägen för rätten. Hvad kunde revolutionens hjältar i Frankrike uträtta medels protester? Var det ej guillotinen, som gjorde slag i saken

och röjde plats för frihet, jämnlikhet och broderskap? En dylik kupp hade jag mediterat för att skaffa herr Hall sin rätt. Men när landshöfdingen fått nyss om saken och kommenderat ut militären till exercis på Heden — jo, jag tackar, meningen med den exercisen kan ett barn begripa — ja, så måste vi låta saken ha sin gång. Hvad herr Hall skall göra? Sätta sig därborta med armarne i kors och tiga eller tala, hvilket herr Hall behagar. Egendomarne slås bort lika galant, hvad än herr Hall gör, och Björnberg gör första och sista budet.

— Jag skall helt visst stanna kvar för att väcka deras slumrande samveten, och mänskligheten, som så länge åskådat hur min lefnads julle banat sig en väg genom förföljelsens bränningar, skall röras af min rättvisa sak.

Pehr Backman höjde på axlarne och svarade ej ett ord härpå utan gick att för sina medkonspiratörer omtala, att den så djärft anlagda planen strandat därpå att någon eländig angifvare hade sprungit till Rosen, så att han fått hum om saken.

— Husarerna exercera på Heden. Vi få gå ned på Stora torget och lämna folket återbud, hviskade han och skyndade ut ur salen. När han återkom, var auktionen redan påbörjad.

Den försiggick trankilt och utan minsta oroligheter eller störande uppträde, och när auktionen var öfver, var commerceerådet Niclas Björnberg ägare till de allra flesta af de Hallska egendomarne, hvilka samtliga gått för det ömkligaste vrakpris.

Och detta fastän John Hall protesterade, såsom han sagt, att han skulle göra.

1812.

Det kom en svallvåg från världshafvet till det stilla Götheborg. Den vågen förde mycket med sig. Den kastade de af Englands kapare uppbringade franska skeppen in i Götheborgs hamn, den bar på sin höga kam rikedom och makt till den lilla runda staden mellan vallarne.

Hela Sveriges blickar voro under tvenne års tid med oro och bäfvan riktade på Götheborg. Skulle det vara i stånd till att bakom det mäktiga Frankrikes rygg uppehålla handeln med England, på hvilken berodde ej allenast Götheborgs, men hela landets välfärd?

Världshärskaren Napoleon hade tvingat Sverige att ingå på sitt kontinentalsystem, som skulle utestänga England från den europeiska handeln, och för Sverige var uppfyllandet häraf liktydigt med ekonomiskt fördärf. Hela landets hopp var länkadt till Götheborg. Man hade alltid hållit dess köpmän för skickliga och förslagne män, och man hoppades, att de skulle visa sig den delikata situationen vuxne och utveckla på en gång djärfhet och försiktighet. Ty handeln med England måste fortgå.

Det var sannerligen den upp- och nedpåvända världen. Regeringen hade i smyg underrättat fienden, England, att krigsförklaringen icke hade det minsta grand att betyda, utan att man till den blifvit nödd och tvungen, och det var själfve landshöfdingen, grefve Axel von Rosen, som med oafbruten påpasslighet fick vaka öfver, att franske konsuln Ranchoup och hans spioner, af hvilka Pehr Backman ansågs vara den farligaste, ej hade alltför mycket att rapportera för kejsaren om götheborgarnes djärfva tilltag. Ty det var ej tillräckligt, att engelska kapare förde sina priser till Götheborg för att där försälja dem; oupphörligen anlände också till staden främmande fartyg för att lossa och skaffa sig svensk flagg och svenskt fraktpass. Götheborg svek icke landets förhoppningar. Den största djärfhet ådagalades, och den största påpasslighet iakttogs. Det vardt en smuggling i allra vidaste utsträckning. Ej heller på annat sätt gaf man sig ro att hålla sig till gammal hederlig köpmanstradition och praxis. Den svindel och yrsel, som svallvågen förde med sig, var därtill alltför oerhörd. Knappt någon höll sig för god att aflägga ed på att de med kolonialvaror lastade skeppen direkte voro från Amerika, ty endast kolonialvaror från detta land fingo lossas och läggas på nederlag för att sedan befordras vidare till Ryssland, saken var nämligen den, att Götheborg blifvit mellanhanden mellan Englands och Rysslands kommers.

Det vildaste spekulationsraseri härskade på den annars så tysta götheborgska börsen, där de af engelsmännen uppbringade fartygen med sina laster såldes. Till alla samhällsklasser i Götheborg medförde den stora svallvågen åtminstone något strandvrak.

De förut fattiga blefvo förmögna, de förmögna blefvo rika. Obskyra småhandlare köpte på kredit stora partier af de insmugglade varorna och hade därpå oerhörd profit och förtjänade fabelaktiga summor. Andra vunno rikedom genom att till engelska flottan, som under dessa år alltjämt kryssade i det götheborgska farvattnet, sälja viktualier och landtmannaprodukter. Sannerligen, man kunde likna Götheborg vid profetens kurbits, som på en enda natt sköt upp till ett väldigt träd.

Också uppstod den många gånger afbrända staden ur sin aska som en ny Phœnix. En mängd förmögna, utländska handlande inflyttade till Götheborg för att förtjäna på de ypperliga konjunkturerna. Och dessa rika män nöjde sig icke med de småstadsaktiga och eldfarliga trähusen, utan byggde sig stenpalats, hvilka inreddes med stor lyx och prålande grannlåt i dekorationer och bohag.

En allt större yppighet gjorde sig gällande. Lukulliska dinéer och supéer hörde till ordningen för dagen. Lustpartier, komedier, maskerader och konserter omväxlade därmed. Man ville njuta af de så lätt och så oförmodadt förtjänade rikedomarne. Många jämförde Götheborg med det syndiga Niniveh; ja, en och annan spådde, att liksom profetens kurbits skjutit upp under en enda natt för att en annan natt lika plötsligen försvinna, likaså kunde det gå med Götheborgs rikedom och betydelse, när hafvet åter sög till sig den stora svallvågen, det vill säga, när världskrigen åter upphörde.

Men hvem gitter höra på ugglalåt midt på dagen, när solen lyser klarast och bränner hetast?

— — — — — — — — — — — — — —

Medan Götheborg blomstrade såsom aldrig tillförne, var det trist ute på Gunnebo. Där satt enkefru Hall året om med sin gamla sällskapsdam och sina sömniga mopsar. En hvar, som känt till det vackra stället under förra tider, kunde ej annat än gräma sig. Den sirliga ordning, som under gamle grosseurens tid där härskat, och den glans och det lif, som unga friherrinnan Hall spridt öfver den täcka nejden, funnos där ej mera.

Rättegången, hvilken John Hall påfört sin moder och svåger, hade visserligen utfallit så, att rätten dömt, att arfföreningen skulle äga bestånd; men då enkefru Hall ej försett sig med inteckningar, skulle hennes fordran gå efter de öfriga kreditorernas, så att hon numera hvarken uppbar den utfästade lifräntan eller underhållet för Gunnebo. Detta märktes också på stället, både utan och innan. Blomsterparterrerna och växthusen voro vanvårdade och försummade, gångarne i parken och trädgården och de vackra skogspromenadernas slingrande stigar voro igenväxta, häckarne oklippta, de engelska gräsmattorna, som utgjort gamle herr Halls stolthet, tedde sig som betesmarker, och högar af torra grenar och löf, som ej blifvit undanskaffade förra hösten, lågo och skräpade på stora uppkörsvägen.

Men detta betydde mindre, ty nu för tiden kommo sällan gäster till Gunnebo. Enkefru Hall hade aldrig varit synnerligen älskad för egen del, och det glada Götheborg roade sig numera öfverallt bättre än på Gunnebo, helst fru Christinas alltid osäkra lynne med åren och motgångarne blifvit allt elakare och elakare.

Också var det ej med synnerligt nöje, som krigs-

rådet Koskull uppfyllde sin dotter Constances i bref gjorda anhållan att besöka hennes för detta svärmor och af henne utbedja sig en tjänst. Man visste aldrig i hvilket humör man skulle träffa den ettriga och skarptungade enkefrun, och fastän hon alltid tagit Constances parti mot sonen och gifvit henne rätt, då hon ändtligen skilt sig från honom, kunde krigsrådet omöjligen beräkna, hur det nu skulle vara fatt, ty enkefru Halls lynne kunde skifta flera gånger i timmen, för att nu icke tala om året, och det var öfver år och dag, sedan baron Koskull sist uppvaktade sin nådiga kusin på Gunnebo.

Det regnade ihärdigt den augustidag, då baron Koskull ändtligen beslutat sig för färden. Enkefru Hall satt ute i peristylen i en gungstol med favoritmopsen i skötet, under det den andra mopsen ljuft slumrade i sällskapsdamens, mamsell Lönnes knä.

Mopsarne rusade upp och skällde ursinnigt, när baron Koskulls Medevivagn stannade utanför huset.

— Hvem är det, som kommer? ropade fru Hall till sin gamla sällskapsdam, som såg ännu sämre och hörde ännu mindre än hon själf.

— Jag kan icke se, svarade denna i sin vanliga ömkliga och vettskrämda ton.

Baron Koskull kom fram till de båda damerna och kysste enkefru Hall på hand. Mopsen Bijou morrade argt från sin matmors knä, dit den åter tagit sin tillflykt.

— Jaså, det är kusin Koskull! Hvad blåser det då för vind? Jag kände inte igen kusin — ja, ja, man blir gammal, man blir gammal! Förr i världen talades i Götheborg om le beau Koskull, som

man i Stockholm talade om le beau Fersen — ja, han fick då en för bedröflig ändalykt. — Men det är länge sedan den tiden, och allt är förgängligt, inte minst karlars skönhet.

Baron Koskull svarade ej härpå, men inom sig tänkte han:

— *Hon* changerar inte, hon är och förblir en fördömd pulverhäxa.

— Var så beskedlig och sitt ner, kusin! Hvad kan jag ha att tacka för denna oförmodade ära? Lönne, sätt ut en bekväm stol åt baron Koskull! Ja, ja, så visst, den tiden är förbi, då kusin satt grensle på taburetten och underhöll de vackra damerna — jag minns att detta var favoritställningen, när kusin var särskildt kurtisant. Nu får man ha stoppade kuddar bakom ryggen och på sätet för den usla gikten — hå hå, ja ja!

— Söta kusin får ursäkta, men jag har ingen gikt och tänker ingen skaffa mig. Tackar, mamsell Lönne, den där stolen är alldeles för commode för mig. Ja, kusin Christina undrar väl öfver hvad för ärende, som för mig hit.

— Det är väl något obehagligt ärende. Ingen besöker numera Gunnebo annat än i obehagliga ärenden.

— Tvärtom, söta kusin, tvärtom. Jag kommer med idel vänliga hälsningar från min dotter Constance i Stockholm.

— Jaså. Jag trodde, jag var totalt bortglömd af henne som af andra. Nå, hon har det charmant uppe i Stockholm, förmodar jag? Enkefru Hall suckade. Är hon alltjämt lika feterad och entourerad?

— Ja, mera än någonsin. Hon gör stor succès vid hofvet.

— Tänker hon inte snart ingå nytt gifte?

— Det har jag inte hört, det är i alla fall intet som presserar. Det har ju inte gått ett fullt år efter skilsmässan.

— Har det inte? Nå ja, då kan hon ju vänta året ut. Enkefru Hall bjöd baron Koskull en pris ur sin dosa och tog själf en, som hon höll mellan tummen och pekfingret, medan hon frågade:

— Blir det Dammen?

— Hvad tänker kusin Christina på?

— Nej, kusin Koskull har rätt, hvarför skulle hon också gifta sig med Dammen? Kusin ämnar henne väl äfven denna gång ett lysande parti — håhå, ja ja!

Baron Koskull åtnöjde sig med att fråga:

— Ser kusin någonsin till honom?

— Till hvem? Jaså, till min son John Hall. Nej, det gör jag inte. Och hvad bättre är, jag hör aldrig något från honom. De första åren haglade här bref och biljetter öfver mig och excellensen och stackars Christine. Och när de icke besvarades, stämde han oss för rådsturätten. Det var en snygg kabal, som den lede Backman spann ihop mot oss. Men sedan dess hörs John ej af, Gud vare lof och pris! Jo, så till vida att mina drängar ofta se honom stryka omkring här i trakten, han plägar stå utanför parkgrinden och titta in. Trädgårdsmästaren berättade mig, att han härförliden frågat honom, om han ville hälsa på, men då hade han bums gått sin väg utan att svara. Ja, ja, det var ett godt parti, käre kusin skaffade sin dotter den gången! Jag kan inte

annat än önska bättre lycka nästa gång. Det kanske slår bättre ut, om hon själf får ha ett ord med i laget.

— Du är en satans mara, tänkte baron Koskull åter. Högt sade han:

— Ja, kusin, jag om någon borde väl ha skäl att vara förbittrad på John Hall, men jag har inte hjärta till det heller. Han är olik alla andra, det är han, men det är ingenting ondt i honom. Han är som ett stort barn, som alla vilja häckla på. Kan kusin tänka sig, att han allt som oftast kommer upp till mig för att höra om Constance och barnet, och att han begagnar alla tillfällen att stå på hennes sida och tar hennes parti mot hela världen. Söta kusin läste väl i bladet här om dagen, hur en anonym prisade Hallen och uttalade sin fördömelse öfver dem, som i hans fattigdom visade honom förakt, han nämnde bland andra Constance, hvarpå John Hall i dag tagit hennes försvar i Aftonbladet. Jag har det med mig, ifall det roar kusin att höra.

— Jag är inte nyfiken, svarade enkefru Hall torrt.

Men som baron Koskull väl visste, att hon var detta i högre mån än de flesta af sitt kön, drog han upp tidningen ur fickan och satte glasögonen på näsan.

— Ja, ja, käre kusin begagnar också glasögon. Åldern gör ögonen skrala. —

— Jag behöfver dem alldeles icke, jag begagnar dem blott för att skona synen.

— Visst behöfver kusin dem. När man fyllt ett och sextio år —

Baron Koskull slog ut med handen.

— Hvem har sagt kusin, att jag är ett och sextio år?

— Det behöfver ingen säga mig. Vi firade ju 1806 födelsedagen härute på Gunnebo, och då var kusin Koskull född femtioett.

— Söta kusin har ett ypperligt minne.

— Ja, *jag* har alla mina själsförmögenheter i full kraft. Jag går inte i barndom. Nå, stoppa inte in bladet, förr än jag fått höra hvad den stollen skrifver.

Baron Koskull tog af sig glasögonen, höll bladet mycket långt ifrån ögonen och läste med stor svårighet:

»Då jag helgar tackoffer åt sanningen och dess tolkare, förbinder mina känslor och min öfvertygelse mig att rätta det misstagna begrepp, auktoren till berättelsen i Aftonbladet sistlidne lördag fattat utaf händelsernas förlopp om min älskade makas uppförande mot mig. Förakt är en känsla, som uti hennes ädla hjärta aldrig fått rum, mindre mot mig än emot hvilken olycklig som helst. Medborgares omänskliga behandling har tvungit henne till ett steg, som min dåvarande belägenhet påkallade för hennes och vårt kära barns räddning.

Jag njuter tidt och ofta vedermälen af min kära Constances ömhet och tillgifvenhet, och den tillfredsställelsen, att ifrån hennes blandade tårar med mina, hämta den enda tröst mitt henne helgade hjärta känner uti min beklagansvärda och förtviflade belägenhet.

John Hall.»

— Nu läste käre kusin bestämdt à tort et à travers. Sätt på sig glasögonen, så går det bättre. Så kan det aldrig stå.

— Jo, det gör det, min allernådigaste fru kusin. Han tror allt detta, han skulle inte vilja fara med lögn för allt guld i världen.

— Men hvad njuter han för vedermälen af Constances ömhet och tillgifvenhet, om jag får fråga?

— Därmed menar han sannolikt, att Constance, som ju är mycket beskedlig, låter lilla Marianne allt som oftast klottra små bref till honom, och flickan lär post scriptum tillägga »mamma hälsar pappa» eller något dylikt. Detta är tillräckligt för att röra John Halls hjärta, tycks det.

— Ja, han är och förblir en stolle. Nå, hur tror kusin Koskull, att det kommer att gå med processen mot sysslomännen i konkursen? Jag vill se den stund, då han får Björnberg och Carnegie dömda att betala ut de stora summor han pretenderar som skadeersättning — ty hvad de andra tvenne kuratorerna beträffar — där intet är att taga, där har kejsaren förlorat sin rätt.

— Ja, nog är det en process, som kommer att vara i evigheters evighet.

— Ja, ja, och om den så på den yttersta domedagen skulle afgöras till John Halls fördel, så står Pehr Backman tillreds att taga för sig hälften. Det lär ju vara öfverenskommet.

— Det lär det vara, likaså att Hallen ej utan Backmans samtycke får ingå någon förlikning, och för den som känner Backman rätt, betyder detta eviga processer — åtminstone komma de att räcka lifvet ut.

— Säkerligen vårt lif, kusins och mitt, ty vi äro gamla, mycket gamla.

Baron Koskull reste sig från sin plats. Han

hade fått nog af besöket. Men detta sade han icke. Hvad han yttrade var:

— Söta kusins älskvärdhet har låtit mig totalt glömma bort mitt egentliga ärende, och jag kan tyvärr ej stanna längre. Regnet tilltager i stället för att upphöra. Constance bad mig i sitt bref hälsa sin kära svärmoder och fråga, om det vore möjligt att få låna upp till Stockholm professor Martins vy öfver Gunnebo.

— Jag lånar aldrig ut mina tableauer, svarade enkefru Hall tvärt.

— Det vet Constance och skulle heller ej sätta detta i fråga, om icke vår nådige kronprins under ett samtal härom dagen hade fått höra talas om Gunnebo vackra byggnad, och då han kontemplerar att ute på Kungliga Djurgården låta åt sig uppbygga ett lustslott, frågade han Constance, om hon inte till Stockholm medfört någon afbildning utaf detta charmanta ställe, om hvilket han hört så mycket. Constance svarade, att en dylik vy, komponerad och utförd af vår berömde professor Martin, äges af hennes svärmoder, fru Christina Hall, hvarpå hans kungliga höghet bad Constance framföra sin allerhögsta önskan att få till låns bekomma denna vy.

Enkefru Hall var mycket smickrad.

— Om det är den nådige kronprinsens önskan, är det ju liktydigt med en befallning, svarade hon genast. Det kunde kusin sagt så godt först som sist och utan så många omsvep. Lönne, hämta hit Gunnebo vyn, som hänger i sängkammaren! Svep väl om den och gif den till baron Koskulls kusk! Hämta med detsamma ut några förfriskningar till baronen! Hvad kan jag bjuda kusin?

— Tackar, jag njuter intet på förmiddagen.

— Jag förstår, kusin lider af indigestion. Man känner ju proverbet om gamla magar. —

— Det slår ej in på mig, jag kan glädja mig åt en förträfflig hälsa och har icke att klaga öfver ens den lindrigaste indisposition.

Enkefru Hall satt och aftorkade noga sina guldbågade glasögon. Nu satte hon dem åter på näsan.

— Jag ser väl illa, men för mina ögon ter sig käre kusin ganska skröplig. Nå, det är ju icke att undras öfver, kusin har ju lefvat undan i ungdomen, och detta hämnar sig på ålderdomen. Se där ha vi ändtligen Lönne! Fort går det inte för mamsell, det måste man säga. Nå, gif nu taflan åt kusken att förvara i vagnskorgen, och bed den söta Constance framföra min underdånigaste vördnad till vår nådige kronprins! Ja, ja. Hade salig herr Hall lefvat eller John varit som en vanlig människa, så kunde jag hafva emotsett lyckan och äran att få vara värdinna för denne store hjälte, liksom jag varit det för så många andra kungliga och furstliga personer. Jag kan aldrig upphöra att gräma mig öfver den olycka, som så oförskyldt öfvergått mig, eller förlåta den, som bär skulden därtill. Hälsa John detta, när han härnäst ses!

Baron Koskull reste sig upp och kysste enkefru Halls hand.

— Alltid samma lilla förtjusande hand, sade han artigt.

— Det är också det enda, som är kvar af den forna härligheten.

— Visst inte. Jag har visserligen icke för vana att räkna mina vänners år, men jag är öfvertygad

om att söta kusin bär sina med all heder, och jag för min del tycker, att tiden farit mycket skonsamt fram.

— Det har den visst inte gjort. Tiden har inte farit skonsamt fram öfver något, som hör mig till. Jag ser mig och allt omkring mig som det är och ej bättre. Jag är gammal och lutande och ledsen vid lifvet, och Gunnebo är öde och förfallet. Men min hand är ännu vacker. — Det är ju alltid något att vara tacksam öfver, fast Gud skall veta, att jag inte eljes har skäl till tacksamhet.

Baron Koskull hade gått fram till Medevivagnen och stigit upp i den.

— Det går mödosamt nog för de gamla benen, det är grufligt hvad han är décrépit, sade enkefru Hall så högt till sin sällskapsdam, att baron Koskull omöjligen kunde undgå att höra henne.

Men han lät sig intet märka, utan vinkade artigt med handen till afsked. Vagnen satte sig i rörelse. De båda sömniga mopsarne blefvo med ens yrvakna. De hoppade ner ur enkefru Halls och mamsell Lönnes knän och rusade efter vagnen förbi kejsareterrassen, från hvilkens höga mur stora stenar voro nedrasade, nerför uppkörsvägen, som under gamle herrns tid varit en mönsterchaussé, men som nu var gropig och öfverväxt med ogräs, de tumlade framför hästen och hade skällt sig alldeles hesa, när Medevivagnen ändtligen for ut genom den till hälften nerfallna grinden och rullade ut på den våta träbron.

Då vände de båda lungvåta mopsarne tillbaka i sporrstreck till boningshuset och till sin ömma härskarinna, som ej tröttnat att locka och ropa: — Bijou, Toutou, Toutou, Bijou!

— Det är bra besvärligt med gäster, sade enkefru

Hall pustande, då hon ändtligen sjönk tillbaka i länstolen med båda mopsarne i famnen. — Men jag är i alla fall förnöjd öfver att ha fått uppfylla en af vår nådige kronprins uttalad åstundan. Håhå, ja, ja! Om salig herr Hall nu lefvat eller om den stollen John varit som andra människor! — Hut Bijou!

Ett oblidt öde.

Den stora svallvågen från världshändelserna, som under några år nått ända fram till den lilla svenska staden vid Västerhafvet, hade, då världskrigen med Napoleons fall upphörde, rullat tillbaka, och med den försvunno många rikedomar, många djärfva förhoppningar, många vidtgående planer och beräkningar. Otaliga af de på flygsanden uppbyggda husen ramlade. Man hörde ideligen talas om förluster och konkurser, de dyrbara ekipagen och bohagen såldes på auktion, och för de solidare husen, som stått före svallvågen och hade tillräckligt fast grund för att motstå undergräfningen af marken, när den stora vågen föll tillbaka, gällde det numera att beräkna med oändligen mindre underfulla konjunkturer och att genom den mest penibla försiktighet och varsamhet stadga sin egen och därmed hela stadens vacklande kredit. De säkra husen blefvo till följd af den gemensamma faran nästan solidariska med hvarandra. Hvar och en af stadens stödjepelare bäfvade för att någon oförmodad stöt skulle riktas mot grannen, komma hans hus att vackla och därigenom draga ännu flera med sig i sitt fall,

hvilket skulle hafva till följd att alla växlar skulle blifva af utländingar protesterade och att Götheborg för flera decennier måste försvinna från rangen af handelsstäder.

Bland dessa solida hus räknades med allt fog Niclas Björnberg och David Carnegie & compani, och med någon oro fastän med nästan säker förvissning om den lyckliga utgången för dessa mäktiga hus, afvaktades domen uti Hallska redogörelse- och ersättningstvisten, hvilken rättegång dragit ut öfver vintern och våren 1820. Nu trodde man, att domen säkerligen skulle falla under sommaren detta år.

— — — — — — — — — — — — — — —

Det hade varit en lång pinotid för John Hall alla dessa år under hvilka processen fortgått.

Medan de feta åren i Götheborg varade, hade Backman haft ganska lätt att anskaffa de erforderliga medlen till de många processernas förande, nu under de magra åren blef detta betydligt vanskligare. Slutligen, då trångmålet var som störst, och processen mot kuratorerna i konkursen stod på vippen att nedläggas till följd af bristande medel, öppnade en af Stockholmstidningarne en subskription till förmån för John Hall, på det att han måtte kunna uppehålla denna process.

När subskriptionen öppnades, satt John Hall i bysättningshäkte, men allmänhetens deltagande för honom var så stort, att subskriptionen inom kort nådde ett resultat af öfver två tusen riksdaler banco och John Hall blef utsläppt.

Med förteckningen i tidningen på de ädla gifvarne och på de summor, hvarmed de bidragit, följde också några devise, som på det högsta uppmuntrade

John Hall, men gjorde herrar kuratorer heta om öronen.

En devis lydde:

»Om jag finge tag i den lede björn,
Som satt Hall på Gillboaberg,
Han skulle i mitt kammarhörn
Förbyta hudens färg.»

En annan devis blef så populär, att den sjöngs efter John Hall på gatorna:

»De män i gyllne nästen,
Som hittills ärft din far,
Dig säkert lämna resten,
Då ingenting är kvar!

Och så föll ändtligen Extra Rådhusrättens dom den 24 augusti 1820.

Den lydde på att kuratorerna dömdes att betala John Halls återstående skulder och till honom återställa hvad af den uppgifna egendomen ännu var odisponeradt samt att dessförutan gälda en ofantlig ersättningssumma, nämligen 800,000 riksdaler banco jämte det ytterligare skadestånd, som i vissa fall skulle af gode män bestämmas.

— — — — — — — — — — — — — — —

Det blef en gräslig bestörtning och uppståndelse i staden.

Hela börsen beslöt att i deputation uppvakta landshöfdingen, grefve Axel von Rosen, och anhålla, att han ville hos Kungliga Majestät intercedera om nådig uppmärksamhet i denna uppseendeväckande sak, som kunde medföra en hel stads olycka. Men

landshöfdingen afstyrkte detta tilltag, då det möjligen kunde väcka kungens missnöje.

Herrar kuratorer voro emellertid själfva tillräckligt patriotiska för att med all makt och till hvarje pris söka förhindra de olyckor för stad och land, hvilka skulle blifva följden, ifall dessa stora summor af dem skulle återbäras. De beslöto att öfverklaga domen och gå till högre rätt.

Dagen, då efter domens lydelse det utdömda beloppet skulle af herrar kuratorer i taka händer deponeras, var inne.

John Hall och Pehr Backman och en mängd af nyfikna hade infunnit sig i Kungliga Befallningshafvandes sessionsrum för att höra herrar kuratorer med ed bestyrka, att de icke voro i tillfälle att deponera det ådömda beloppet. John Hall, som med tillförsikt motsett detta medel till ändring i sitt öde och lidande, fick da höra, att commercerådet och riddaren herr Niclas Björnberg, för rangen och rörelsens större omfång ägde kontant 125 riksdaler, och att de öfriga kuratorerna med mindre värdighet och mindre rörelse besutto 104 riksdaler hvardera.

Det gick ett sorl genom den stora salen.

Pehr Backman stod midt i en klunga människor och talade med stor liflighet och många gester, men med fullkomligt utslocknad stämma.

Flera personer trängde sig omkring John Hall, när han gick ner för rådhustrappan. Han hade ett förunderligt uttryck i sitt fina, bleka ansikte, och ett sorgset smaleende lekte kring hans läppar.

— Hvad säger John Hall om detta? sporde Olof Benjamin Lund, som linkat efter honom och nu grep hans arm. Jag har tagit en nitfull del i

min kusins öden och på det högsta beundrat den öfvermänskliga kraft och seghet, hvarmed min kusin under många år kämpat för sin rätt. Nu frågar jag, hvad säger John Hall om detta?

John förde handen öfver pannan för att efter gammal sed stryka undan den tunga hårlocken, som brukade falla ner öfver den. Det var nu blott en glesnad, grånad hårtest, och handen, som strök undan den, var tunn och genomskinlig. Under de många år John Hall uteslutande varit upptagen af sina processer och nästan ständigt sysslat med renskrifning af handlingar, inlagor och böneskrifter, hade han fått för vana, att när han blef upprörd, använda en mängd lagtermer och besynnerliga ordvändningar. Så äfven nu.

— Jag vill ej förebrå mina vederparter en falsk ed, sade han långsamt och med noga öfvervägande af hvarje ord, och jag vill ej heller påstå, att de äro okunniga om att edens förbindelser ej genom någon advokatorisk åtgärd kan häfvas och att hvarje uppsåtligt bemödande att genom tillställningar undanrödja den mening, som genom eden skulle styrkas, innefattar en mened, som ett vaknadt samvete hämnar. Men jag kan ej afhålla mig från att tänka på cessionatens käpp.

John Hall smålog åter och strök handen öfver sitt långa skägg. Det kom en sällsynt glans i de milda, blå ögonen, ty domen hade ju i alla fall gifvit honom rätt, om den också ej förmått gifva honom något annat.

— Hvilken historia menar min kusin? frågade Lund, som ej kunde upphöra att förundra sig öfver

det besynnerliga sätt, på hvilket hans släkting tog denna oerhörda katastrof.

— Jag skall berätta den för kusin Lund. Det fanns en gång en cessionat i England, som lugnt beedigade, att han lämnat sina borgenärer all sin egendom, därför att han vid tillfälle af eden lämnat en af de kringstående fordringsägarne en käpp att förvara med en däruti gömd och undandold växel å 50,000 pund sterling. Nej, nej, jag påstår ingalunda, att mina motparter följt detta lustra exempel, men hvarje människa måste erkänna, att man blott kan tillskrifva mitt oblida öde, mitt högst oblida öde, den händelse, att herrar kuratorer, som årligen uti sin rörelse använda flera millioner pengar och hvarje dag inkassera flera tusen riksdaler, just denna dag, då min rätt beror på deras kontanta tillgångar, ej äga i kassan utöfver 100 riksdaler banco hvardera. Rörelsens stora hjul bör således stanna i brist på kraft att underhålla dess gång, men kusin Lund kan på förhand vara förvissad om att en sådan följd ej kommer att förspörjas, utan att det fastmer skall visa sig, att herrar kuratorer, då det gäller egna fördelar, kunna disponera högst betydliga summor. Men da inga handelsböcker kunna upplysa om ett dylikt fenomen, så står endast eden kvar i tidens häfder, liksom värdet däraf i evighetens.

— Och nu farväl, kusin Lund! Jag vill helst ga allena, jag är mycket trött, mycket trött, och jag har mycket att fundera öfver — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

John Hall gick långsamt och med lutande gång framat Kronhusgatan, där Pehr Backmans hus var beläget. Han gick dit på omvägar för att slippa gå

förbi det Hallska huset, som det alltjämt kallades, och hans blick var envist fäst på marken, ty han tyckte ej om att varseblifva hur gatubarnen knuffade på hvarandra, när han gick förbi, och ropade: »Där går rike Hallen!»

Ändtligen var han framme vid det lilla gulmålade och med röda luckor och dörrfoder försedda trähuset, uppför hvars knarrande trätrappa han stretade. Rummet, som han bebodde, var försedt med storrosiga tapeter, hvilkas fula färger och mönster till den grad pinat John Hall, att han ej gifvit sig någon ro, förrän han undanskylt dem med ritningar och etsningar af egen hand. Sedan hans samlingar blifvit honom beröfvade, sysslade han på lediga stunder endast med ritning och etsning.

Dag ut och dag in, år ut och år in hade hans tid upptagits med författandet och renskrifvandet af böneskrifter och inlagor i och för processerna, och högtals af papper och handlingar lågo omkringströdda öfverallt i rummet, som var möbleradt på det allra enklaste sätt med ganska omaka föremål. Där fanns en brunmålad byrå, en grön dragkista med tre lådor och mässingsbeslag, ett omåladt och mycket nerbläckadt slagbord, några stolar och en pärlfärgad, gustaviansk säng. På väggen, där sparlakanssängen stod, hängde några silhuetter, som John själf klippt. En föreställde gamle herr Halls profil, de gammalmodiga hårlockarne och hårpiskan gjorde den lätt igenkännlig, äfven om orden »John Hall den äldre» ej stått präntade på det hvita papperet. Där bredvid sågs ett fruntimmersporträtt med håret samladt i en hög grekisk knut öfver hjässan, och på det hvita papperet, orneradt med pressade förgätmigej, lästes

»Constance Hall, född Koskull». Därunder hängde i ett liknande arrangemang en barnsilhuett med inskriften »lilla Marianne». Nederst sågs en af John målad vy af Gunnebo från trädgardssidan. Man såg häckarne och bassinen med springbrunnen, till höger orangeriet, och boningshuset i fonden. Detta var Johns museum.

På det stora fällbordet lågo bland mängden af papper tjocka lagböcker med nötta band, och på fönsterbrädet hade en trasig bur med en kanariefågel sin plats. Johns stora pipa låg ofvanpå pappershögen på bordet. Luften i rummet var instängd och inpyrd af tobakslukt.

Dörren öppnades sakta, och John Hall trädde in i rummet. Han ställde sin tunga käpp i spiselvrån och hängde den blå slängkappan på kroken bakom dörren.

Så gick han fram till fönstret, som han öppnade för att låta den ljufliga septemberluften strömma in i rummet. Han lutade sig långt ut för att få se en skymt af den blå himlen, ty Backmans hus hade till vis à vis ett högt stenhus på trenne våningar.

När John Hall drog hufvudet tillbaka, slog kanariefågeln en hög drill.

— Jag vet hvad du vill påminna mig om, sade John till fågeln. Jag lofvade dig en gyllene bur, om domen utföll till min förman. Den har gjort så, men mitt löfte kan jag icke hålla, Pipi. Men sjung du, sjung du! Vi ha fått rätt, vi ha fått rätt, det är förmer än gyllene slott och bur!

John stod lutad öfver buren och hviskade till fågeln, som sjöng allt högre och gällare.

— Här har jag en sockerbit till dig. John stack den in mellan gallret. Så satte han sig ner vid

bordet, drog ett oskrifvet pappersblad till sig, doppade gåspennan i bläckhuset och började skrifva:

»Ett helt lif snart sagdt förflutet under förnyade motgångar af alla slag, som icke lämnat mig annat minne af lyckan än den åldrige har af sin barndom —»

John Hall höll upp. Fågeln sjöng och drillade allt högre och högre. John strök handen öfver pannan.

— Jag vill icke förtröttas, mumlade han. Jag vill icke, jag vill icke. Jag måste alltjämt upprepa för mig: Jag har fått rätt, jag skall ytterligare få det inför hvarje domstol, dit mina motparter släpa mig. — Jag vill inte förtröttas, jag vill inte, vill inte. Jag skall återupprätta min salig faders ansedda hus. Jag ger inte tappt.

Och han skref vidare.

»Vanan vid motgångar har härdat lynnet mot lidandet —»

Fågeln slog till en lång drill.

Och John skref med stor hast, det var som skrefve han i kapp med fågelns drillar.

»Allmänna deltagandet har ökat den styrka, som varit nödvändig, då jag i striden mot lifvets alla förenade fördelar stått ensam, öfvergifven och utblottad på alla medel. Vidden af olyckan har lifvat det mod, som nu måste våga allt för att få rättvisa.» — — —

John Hall fortfor att skrifva, och han skref långt in på natten utan rast eller hvila.

— — —

I Stockholm.

Göta hofrätt behöfde tvenne år för att pröfva det öfverklagade målet, och först i mars 1822 stadfästades domen, hvarpå herrar kuratorer gingo till Högsta Domstolen.

En underlig oro grep John Hall. Han hade ingen fred någonstädes. Han kunde ej sitta hemma i gafvelrummet uti Pehr Backmans hus, utan ströfvade nästan dagligen utåt Mölndalsvägen, fick ibland skjuts på någon bondkärra fram till Gunnebo och återvände sent på natten till staden, uttröttad och neddammad af den långa vandringen.

Ändtligen en dag sade han till Backman, och hans tunna gestalt skalf af rörelse, och rösten darrade.

— Jag måste upp till Stockholm, jag har fått för mig, att det går galet däruppe, ifall jag ej är tillstädes och passar på. Jag vill resa till Stockholm.

Backman såg betänksam ut.

— Herr Hall gör ingen nytta däruppe, det kommer ännu att dröja i åratal, innan den slutliga domen faller, och jag skall sköta herr Halls angelägenheter lika bra i Stockholm, som jag hittills gjort det i Götheborg och Jönköping. Det är klokast och bäst, att

herr Hall afvaktar domen härnere. Här hos mig har herr Hall åtminstone tak öfver hufvudet och ett nödtorftigt bröd, men jag kan ej lägga ut mycket pengar till logis och föda för denna onödiga och måhända för saken vådliga Stockholmsresa.

— Det behöfs heller inte. Jag kan försörja mig själf.

Backman spärrade upp ögonen.

— Hvarmed, om jag törs fråga?

— Med teckning och etsning, naturligtvis, svarade John. Minns inte Backman, att han själf beklagat, att jag ej hade behof af min talang för vinnandet af mitt lefnadsbröd. Nu när jag utan eget förvållande kommit i dessa omständigheter, skall jag sannerligen använda mina pund på bästa sätt. Jag vill till Stockholm, och jag skall till Stockholm.

— Hoppas, att herr Halls tro ej måtte komma på skam, ty saken ställer sig vanligtvis något annorlunda, när man behöfver lefva på sin talang och när man ej behöfver detta.

— Däri misstager sig Backman säkerligen, och jag har ingalunda legat af mig, jag har tvärtemot förkofrat mig, och jag har alla dessa teckningar och etsningar att taga med. John pekade på väggarne. — Jag behöfver således ej göra något nytt ännu på långliga tider, utan kan författa mina böneskrifter och inlagor som förut.

— Blir det ej pinsamt för herr Hall att i Stockholm möjligen sammanträffa med sin förra hustru?

John Halls läppar började skälfva.

— Vi färdas numera icke i samma kretsar, och skulle min älskade Constance på gatan fara mig förbi — John vände sig bort. — Nej, nej! Jag

skall ej tänka därpå. Jag vill till Stockholm, jag drages dit och lockas dit. Faller utslaget till min förman, kan jag sörja för min dotter på ett anständigt sätt. Jag skall då föra henne med mig ner till Gunnebo, och denna sälla lycka skall ur mitt minne utplåna den misshandel och de lidelser, jag utstått. Jag vill dit, jag reser dit. Skaffa mig blott respengar, Backman, och räcka de ej till skjuts hela den långa vägen till Stockholm, så orkar jag gå ansenliga vägsträckor, ty denna gång bär det ju fram till målet, och hur det blir, blir det alltid ett finalt slut på saken. Sedan skall jag hvila. —

John Hall såg ut, som om han väl behöfde det.

— — — — — — — — — — — — — — —

En månad senare var John Hall i Stockholm. Han hade skaffat sig bostad hos en tvätterska på Luntmakaregatan. Det var en mycket enkel kammare, men tvätterskan var en beskedlig gumma, och hon och hennes ofärdiga syster hade fattat stort tycke för John och gjorde allt för hans trefnad.

Att han funnit härberge just här, hade gått så till.

En eftermiddag, då madam Kron stod vid tvättbunken i kökskammaren, och hennes syster, jungfru Inga Person, satt vid fönstret med sin sömnad, hade det sakta knackat på dörren.

De ropade: Stig in! och sågo en medelstor man, iförd en blå kappa utan krage, stå på tröskeln.

— När jag gick förbi detta huset och såg balsaminerna blomma i fönstren, tyckte jag, att här såg så vänligt ut, att jag vågade mig in för att förhöra mig, ifall det vore möjligt att här få logis, sade främlingen.

Han talade långsamt och med behaglig röst. Hans uppförande var ödmjukt och höfligt, men värdigt.

— Vi taga icke in logerande, svarade madam Kron snäft utan att se upp från tvättbunken.

Men jungfru Inga, som fäst sig vid den främmandes milda drag, frågade:

— Är herrn från Götheborg? Jag tycker mig höra det på målföret.

— Ja, det är jag, svarade mannen och gjorde sig beredd att gå.

— Det äro vi också, vi flyttade hit anno fem, när min syster gifte sig. Hon är nu enka sedan tio år tillbaka.

Madam Kron såg upp från sin bunke och strök såplöddret från de nakna armarne. Främlingens utseende behagade också henne.

— Skulle jag taga någon logerande, skulle det bli herrn, som är från Götheborg och som ser beskedlig ut, sade hon dröjande.

— Jag hade gärna velat bo här, svarade främlingen med sin sorgsna röst, helst nu när jag hör att fruntimren äro från min födelseort. Men då det ej låter sig göra, så måste jag gå vidare.

— Vänta ett ögonblick! Hvad heter herrn? Kanske vi känna till namnet.

— Jag heter John Hall.

Gumman vid tvättbunken gaf till ett rop.

— Herre Gud, är detta rike Hallen?

— Ja, ja, så kallas jag alltjämt, fast jag numera inte är mycket rik, som mina vänner väl kunna se — fast får jag min rätt, som jag är här i Stockholm för att söka, så blir jag ägare till åtminstone en half million riksdaler banco. Förlora kan jag intet, ty jag har intet att förlora. God afton, jag måste vidare och söka mig logis för natten.

— Nej, det skall herr Hall inte behöfva göra. Vill herr Hall hålla till godo med vår kammare, så lämnar jag den villigt. Herre Gud! Herre Gud! Att detta är den John Hall, om hvilken vi hört så mycket talas i vår ungdom! Sitt ner, herr Hall, och hvila ut en stund, innan sakerna hämtas.

— Det är inte många effekter, jag har med mig, det är mest papper i kofferten. Så att madam har hört talas om John Hall?

— Fråga en götheborgare, om han har hört talas om John Hall! Ja, om gamle herrn också och om Gunnebot och om mamsell Christine, som blef grefvinna.

— Hon är gift häruppe, sade jungfru Inga, som ej tog ögonen från John.

— Ja, hon är så, men jag umgås inte med min syster och svåger. Kan jag få se på kammaren?

Madam Kron öppnade dörren till rummet, som var ett mycket torftigt möbleradt litet rum, men John lade märke till att det låg åt solsidan, och sade belåtet:

— Här skall min lille Pipi trifvas. Han tycker om sol. Jag skall ej göra mycket besvär, men skulle vara tacksam, om jag finge intaga mina måltider här, ty jag har mycket att skrifva och vill ej spilla tid i onödan, dessutom tycker jag särdeles illa om traktörsställen. Låter detta sig göra?

— Inte kan herr Hall nöja sig med som vi hafva det.

— Jag kan nöja mig med aldrig så tarflig kost, jag har aldrig frågat efter bordets njutningar.

Man kom snart öfverens om priset på bostaden och födan. Det var en mycket måttlig penning, ty de

båda kvinnorna voro alldeles betagna i John Hall, den hurtiga tvätterskan, lika väl som hennes skröpliga syster. De båda Götheborgsfruntimren voro ej heller litet stolta öfver att få rike Hallen till hyresgäst.

Redan samma afton stod den trasiga buren med den yrvakna kanariefågeln på fönsterbrädet i kammaren mellan ett par blommande balsaminer, som jungfru Inga yrkat på skulle flyttas in till den stackars herrn.

— Herre Gud, när man tänker på blomster- och drifhusen på Gunnebo och att han nu kan fröjda sig åt dessa fattiga blommor! Såg syster, hvilken massa af papper han packade upp ur kofferten? De fylla hela stora bordet och ligga i hoptals på golfvet.

— Ja visst såg jag. Herr Hall måtte vara en mäkta lärd man, ty så mycket papper kan väl aldrig behöfvas, bara för att han skall få sin solklara rätt. Det är något till lärda saker i de där papperen. Tänk på det Hallska muséet!

— Tror syster, att blommorna kunna trifvas i den förfärliga tobaksröken därinne?

— Det blir väl smått med det. Men det få vi tåla oss med. Den stackars herrn har numera ej så många förströelser och har väl så vant sig vid tobaksrökningen, att man inte kan ha hjärta att bedja honom upphöra därmed, hvarken för vår eller blommornas skull. Man vänjer sig väl därvid hvad det lider. Herre Gud, att han därinne är rike Hallen!

Vid måltiderna visade sig John ibland språksam, men oftast satt han tyst och lät de båda systrarna tala med sig om Götheborg. De berättade för honom allt hvad folk brukade prata om det Hallska huset och

dess rikedomar, och John måste småle åt deras försäkran, att hvarje barn i Götheborg visste, att gångarne på Gunnebo voro täckta med idel guldsand, och att man eldade i kakelugnarne med kanelbark.

— Nej, detta är icke sant, men däremot är Gunnebo mycket vackrare än mina hyggliga vänner någonsin hört berättas. Nu är det förfallet och nu står det öde, ty min mor dog i år, fast jag ej gar sorgklädd efter henne, jag skall göra det, när jag får min rätt af Högsta Domstolen. Och då, när jag blir rik igen, skall jag reparera Gunnebo och låta det bli sådant, som det var under min salige faders tid och under — —

Och John beskref trädgården och parken och utsikten från kullarne och blicken mot horisonten med de blånande bergen.

Hans båda värdinnor sutto med öppen mun och slukade hvarje hans ord.

— Och när herr Hall får sin rätt, hvad gör herr Hall da?

— Då skall jag hvila ut på mitt Gunnebo.

— Mol allena? frågade jungfru Inga sakta.

— Nej, jag skall laga att jag får min dotter till mig. Hon är femton år nu, och jag har hört sägas, att hon är mycket vacker. När jag får min rätt och blir rik igen, skall jag uppsöka henne och säga henne — —

— Herr Hall skall inte tänka pa nagot sorgligt. Se här, jag bjuder på kaffe i dag, eftersom det är söndag. Den här vackra koppen var min salig mans munkopp, ingen har begagnat den sedan hans tid. Men herr Hall, som är van vid fina saker, skall ha den till sin. Ännu en sockerbit! Jasa, fågel

kräket skall ha den där. Tag då en till! Det är för innerligt väl undt.

Madam Kron tyckte mycket om sin hyresgäst, men jungfru Inga tillbad honom.

— Han är en Guds ängel i godhet och tålamod, sade hon. Aldrig yttrar han något hatets ord mot sina ovänner och förföljare. Han kan inte hata. Jag skall få min rätt, det är det enda han säger, hvaraf en främmande, som ej hört talas om honom, skulle kunna förstå att han lidit orätt.

— Det finns ingen i hela Sverige, synnerligast ingen i Götheborg eller i Stockholm, som icke hört talas om John Hall, svarade madam Kron.

John Hall hade också den öfvertygelsen, att alla människor kände till honom och hyste deltagande för hans öde, blott han nämnde sitt namn. Det hände honom nämligen, att då han första gången utbjöd en af sina teckningar i en bod på Norra Tullportsgatan, fick han ett tvärt nej, men då handelsmannen såg namnet John Hall präntadt i ena hörnet, ropade han honom tillbaka.

— Är herrn rike Hallen från Götheborg? frågade han.

— Ja, det är jag, svarade John och vände sig om för att gå.

— Hvad gör herrn i Stockholm, om jag törs fråga?

— Jag är här för att afvakta Högsta Domstolens utslag i målet mellan mig och kuratorerna i den Hallska konkursen.

— Jag har hört talas om herr Hall. Jag har hört mycket talas om herr Hall. Nej, var god och dröj ett ögonblick! Af hvem har herr Hall lärt teckna?

— Jag är elev af vår store Desprez, svarade John Hall stolt.

— Ja visst, ja visst. Jag erinrar mig detta. Jag brukar vanligtvis icke uppköpa teckningar, men vill herr Hall hafva ett lån af mig mot en skuldsedel att infria, när herr Hall vunnit i Högsta Domstolen, så står jag till tjänst.

— Jag tackar ödmjukast. Men det kan ju också hända, att domen ej utfaller till min förmån, fast den gjort det i extra rådhusrätten i Götheborg och i hofrätten i Jönköping, och fast jag *har* rätten på min sida. — Man kan ju aldrig vara fullt säker, förrän dom fallit, så om min herre tillåter, vill jag hellre sälja dessa blad än taga lån, som jag möjligen ej kan betala. Och då min herre ju säger sig förstå, att dessa blad hafva ett konstnärligt värde, så riskerar min herre alldeles intet —

Handelsmannen betraktade småleende sin besynnerlige kund.

— Det får bli, som herr Hall önskar. Vi kunna ju ställa det så, att herr Hall lämnar mig dessa teckningar, och jag betalar femti riksdaler för dem, med villkor att herr Hall förbinder sig att åter inlösa dessa blad mot ett hundrade riksdaler banco, när processen i Högsta Domstolen är vunnen.

— Det skall jag med nöje göra. Det skall bli mig kärt att återfå dessa teckningar, jag skiljer mig ganska ogärna från dem.

John tog en penna, som låg på disken och skref förbindelsen på baksidan af teckningen. Handelsmannen såg en smula häpen ut, men gjorde ingen invändning, utan lät tvenne af sina bodbetjänter bevittna namnteckningen, hvarpå han följde John artigt till dörren.

— Jag är beredd att taga andra af herr Halls teckningar på samma villkor, sade handelsmannen. Gör mig således den tjänsten att ej vända sig till någon annan än mig, när herr Hall är i behof af mynt!

— Jag har råkat på en alltför hygglig karl och en stor älskare af de sköna konsterna, sade John förtjust, när han för sina båda värdinnor omtalade den lyckade expeditionen.

— Skulle väl skämmas att vara annat än hygglig mot herr Hall, sade madam Kron.

— Till och med jag, som är en olärd kvinna, kan se hur vackra herr Halls teckningar äro, sade jungfru Inga.

— Jag har sett alltför många konstverk både här hemma och i utlandet för att ej hafva uppodlat min smak, svarade John blygsamt, medan hans ögon strålade af glädje.

Kanariefågeln sjöng och drillade i högan sky, när John gick in i sin kammare för att skrifva.

— Jag är mycket nöjd och belåten, sade han till sig själf, ty han hade under sin stora ensamhet allt mer och mer tagit för vana att högt uttala sina tankar.

— Jag trodde nog, att det skulle lyckas mig, att förtjäna mitt bröd, men när jag sade det till Pehr Backman, trodde han det ej. Jag är mycket glad, att utgången gifvit mig rätt. Jag skall ej ligga någon till last häruppe, och jag kan göra rätt för mig hos mina goda välgörarinnor. När jag får min rätt, skall jag bjuda dem till Gunnebo och rikligen belöna deras ädelmod. Det gäller blott att uthärda ännu några få år. Sedan får jag hvila från alla mödor och besvär. Det gäller blott att ej förtröttas, innan målet hinnes.

— — — — — — — — — — — — — — —

John gick mycket sällan ut och då helst om aftnarna. Hans goda värdinnor förstodo hvarför.

— Han är rädd att råka sina forna bekanta och vänner, sade jungfru Inga. Han har ju också syster och svåger häruppe i Stockholm.

En afton kom John hem dödsblek och skälfvande i hela kroppen.

På de båda kvinnornas förskräckta frågor svarade han ej ett ord.

— Det är ackurat, som om han sett ett spöke, hviskade jungfru Inga, när han gått in i kammaren.

Men John omtalade för ingen hvad han sett.

Han hade gått långsamt framåt Drottninggatan, och han hade gått med nedböjdt hufvud, som han hade för vana. Plötsligen svängde en fin vagn upp från en af tvärgatorna och höll på att köra öfver honom och skulle ovillkorligen gjort det, om ej en välvillig förbipasserande ryckt honom undan hästhofvarne.

I vagnen satt en gammal, förnäm herre och en skön dam, som gifvit till ett förskräckt rop, när mannen i den torftiga dräkten höll på att bli öfverkörd. Hon reste sig upp i vagnen. Det såg ett ögonblick ut, som om hon ämnade kasta sig ur den.

Den gamle herrn höll henne tillbaka. Han tog hennes hand i sin, smekte den ömt och sade några tröstande ord, hvarpå han befallde kusken att köra vidare.

John Hall hade dödsblek sjunkit ner på trappan utanför det närmaste huset. När han kom till sansning, var vagnen borta, men den välvilliga personen, som räddat honom, stod ännu kvar.

— Hur är det med honom, min gode man? frågade han.

— Hvem var det i vagnen — hvem var det? stammade John och strök handen öfver den svettdrypande pannan.

— Det var kammarherre Wedel-Jarlsberg och hans friherrinna.

Då hade John rusat upp, tagit sin räddare för strupen och ropat:

— Det är inte sant, det är inte sant! Det var min hustru! Det var min hustru! Constance, Constance!

— Stackars karl, han är vansinnig, sade den främmande herrn till de omkringstående. Se till att han ej gör sig något illa, jag har ej tid att längre uppehålla mig.

Men John hade en lång stund suttit kvar på trappan, omgifven af en nyfiken folkhop, innan han kände sig ha återvunnit tillräckliga krafter för att med stapplande gång och nedböjdt hufvud långsamt vandra vidare.

Förlikning.

Genom indiskretion utaf en i Högsta Domstolen anställd tjänsteman under en glad middag nere hos Björnberg i Götheborg, hade herrar kuratorer kommit till visshet om att Högsta Domstolen skulle bekräfta de bägge lägre instansernas dom, och att domen skulle fällas till John Halls förmån.

Carnegie hade ej varit närvarande, då indiskretionen ägde rum, men dagen efter satt han på Björnbergs contoir, där han blifvit anmodad infinna sig, och lyssnade till Björnbergs berättelse om saken och hörde honom svära på att så länge han, Björnberg, hade en andepust i behåll, skulle han aldrig ge tappt. Det vore en skam, om icke två kloka karlar kunde rå på en sådan stackare som John Hall. Ville blott den lede bekväma sig till att taga Pehr Backman!

— Ja, nu tycks den skojaren verkligen skola afgå med segern, det är en riktig ynkedom, sade Carnegie, där han satt och knäppte på locket af sin stora snusdosa. Större kanalje finnes ej inom vårt land än Pehr Backman, som förenar immoralitet, klokhet och djärfhet till en förvånande grad.

Gjorde han ej detta, hade han aldrig lyckats drifva saken till denna point.

— Men är det då alldeles säkert, att Kungliga Majestäts dom går emot oss? frågade Carnegie.

— Ja, alldeles säkert. Björnberg kilade oupphörligt fram och åter genom contoiret, han flåsade och blåste, som han brukade göra, när han var mycket altererad, och han såg mycket ondskapsfull ut, när han stannade framför hästhårssoffan, där Carnegie alltjämt satt med snusdosan i handen.

— Bror sitter som en mandarin och låter den satans Backman röfva från oss rubb och stubb, skrek han.

— Hvad skall jag göra annat än sitta still? Vore det bättre, om också jag surrade omkring på contoiret som en spyfluga? Går Kungliga Majestäts dom emot oss, hafva vi ingen annan utväg än att betala!

— Det gör jag aldrig i tid och evighet. Jag finner väl på någon råd. Vi erbjuda förlikning —

— Och det smickrar bror Björnberg sig med, att Pehr Backman går in på! Märker ej bror, att han med hvarje dag blir allt ettrigare och sturskare?

— Jag tänker inte heller vända mig till Pehr Backman och proponera förlikning. Jag vet, hvem jag tänker vända mig till.

— Det lyckas inte, det lyckas inte, grymtade Carnegie, den stollen är envis som synden, och dessutom ligger han helt och hållet i händerna på kompanjonen. Härvidlag är intet att göra.

— Så, det var intressant att höra, det bror Carnegie af godt hjärta unnar Pehr Backman den nära halfva million, som kommer på hans lott, när domen faller till förmån för John Hall. Men så ädelmodig är icke jag och ej heller så försiktig och betänksam

som bror Carnegie. Jag tänker sparka emot med händer och fötter och bita ifrån mig, när meningen är att dessa pengar skola vandra från min ficka ner i hans.

— Härvid är intet att göra, sade åter David Carnegie och slog med den ostindiska näsduken omsorgsfullt bort några snuskorn, som fallit på skjortkråset.

— Intet att göra! Jo, så tag mig attan skock millioner, om det inte är något att göra! Men det som är att göra, det skall jag göra, fast jag lofvar bror Carnegie, att bror och Law och Åkerman och andra af våra bekanta skola få närvara vid frukosten. Och det skall bli en extra superfin frukost, och champagnervinet skall flöda i strömmar, och John Hall till ära skola vi dricka den finaste constantia.

— Hvilken frukost? frågade Carnegie i irriterad ton, ty Björnbergs sätt misshagade den tyste och prudentlige skotten.

Björnberg blåste.

— Förlikningsfrukosten, vet jag! John Hall skall bli inbjuden, men ej Backman, han skall ingen nys ha om saken, förr än allt är klappadt och klart, därpå hänger hela affären, och om han sedermera icke ger sin skäggige discipel på båten, så vill jag inte längre kännas vid namnet Niclas Björnberg.

— Jag förstår inte, hvad bror tänker taga sig före.

— Det behöfver inte bror Carnegie förstå. Så mycket kan jag dock säga, att här skall tassas på tå, och därtill är bror Carnegie allt för massiv, bror skulle af våda kunna råka att trampa i klaveret, så att Pehr Backman hörde musiken och skrällen och

finge sitt »gif akt!» Björnberg plirade med det seende ögat.

— Bror Carnegie har ju inte något emot, om bror slipper från eländet genom att punga ut med ett hundrade tusen riksdaler riksgäld eller banco, eller hur?

Carnegie skakade på hufvudet. — Visserligen inte, men det går aldrig i lifvet. Om bror Björnberg tänker att muta Högsta Domstolen —

Björnberg brast ut i ett rått skratt. — Nej vars, bror Carnegie är på orätta spår, så enfaldig är jag ingalunda. Nej, det här går sannerligen inte med mutor. Jo, jo, det är bäst att bror Carnegie står utanför detta af flera skäl. Bror är alltför hjärtnupen och samvetsöm, när det gäller John Hall. Den här saken hade haft ett gynnsamt slut för aderton år sedan, om jag fått råda. Men gamlingen går alltjämt och spökar för bror. Nu skall jag begrafva honom ordentligt, så att han ej mera går igen. Bara det är en vinst för bror, eller hur? Betänk därtill, skulle det ej vara en evinnerlig skam, om driftiga och dugliga karlar som jag och bror Carnegie skulle tvingas att afstå vår förmögenhet för att rikta stollar som John Hall och skurkar som Pehr Backman? Hvad tror bror, att John Hall skulle göra med så mycket pengar? Vi ge honom Gunnebo och låta honom löpa. Och mycket glädje lär han få af Gunnebo numera! Och hvad Pehr Backman beträffar —

David Carnegie harskade sig.

— Bror Björnberg skall inte tro, att jag unnar Pehr Backman ett rödt runstycke af mina pengar! Han har alltid varit en processlysten kanalje, och han har aldrig visat sig vara i stånd att hysa

patriotiska känslor. Under vår brydsamma period var han fransmännens spion och arbetade på Götheborgs störtande af alla krafter. Det skulle bli till Götheborgs fördärf, ifall Pehr Backman blefve en rik och mäktig man. Däremot kan jag utan skryt säga, att jag gjort allt till Götheborgs upprätthållande och förkofran och skall också allt framgent verka härför. Och säkerligen skall också bror Björnberg framdeles —

— Ja, ja, därom blir tids nog att orda. Hufvudsaken är nu att låta mig råda. Jag har förut sagt bror Carnegie, att jag har ett fint väderkorn, och att jag känner människorna. Om bror Carnegie ej blandar sig i mitt görande och låtande utan håller tand för tunga, hvilket jag ej tviflar på att bror Carnegie gör, ty bror Carnegie brukar aldrig prata i onödan, så skall jag söka bringa denna sak till ett lyckosamt slut och laga så, att Högsta Domstolens utslag aldrig kommer att falla.

— Jag förstår inte —

— Det behöfver bror Carnegie heller inte göra. Jag förstår.

John Hall bodde fortfarande kvar i sin kammare vid Luntmakaregatan i Stockholm, och hans båda värdinnor omhuldade honom som tillförne, älskade honom och lyssnade med förtjusning till hvarje ord han yttrade. John Hall hade blifvit allt mera fåordig, men när något oförhappandes ryckte upp honom ur hans drömmerier och grubblerier, kunde han bli vältalig och språksam och få den sällsynta glansen i ögonen och den varma skälfvan i rösten. I sådana ögonblick såg han icke gammal ut, men i andra

stillsammare stunder tedde han sig som en gubbe. Hållningen hade blifvit alltmera lutande och gången mera stapplande, och ofta undrade de båda systrarna om den stackars herrn verkligen skulle få upplefva den stund, då Högsta Domstolen skulle återgifva honom hans rätt. »Jag är så trött, att jag ej vet, hur jag skall härda ut, tills jag får min rätt,» brukade han säga.

Aldrig besökte han syster och svåger och talade aldrig om dem. Ej heller nämnde han någonsin dottern, som han beslutat att ej uppsöka, förr än han kunde bjuda henne ett hem på Gunnebo, ty utaf allt hvad han skulle återfå, när han fick sin rätt, gingo tankarna först och sist till Gunnebo. Han tecknade och målade det oupphörligen ur minnet, och för hvarje gång lade han till något nytt, som ej fanns där i verkligheten, men som han skulle vilja hafva där, när han återfick det älskade stället.

En eftermiddag på hösten 1825 satt han lutad öfver sitt bord och tecknade med darrande hand ännu en vy af Gunnebo.

Han såg ej upp från bladet, då jungfru Inga kom in i kammaren, utan fortsatte med sin teckning.

— Här är en herre, som vill tala med herr Hall, sade hon med den undfallande stämma, hvarmed hon alltid plägade tilltala den forne Götheborgsmagnaten.

John hörde ej på hvad hon sade, men bad henne komma fram till bordet. Han var i dag i sitt medelsamma lynne.

— Jag vill visa jungfru Inga denna teckning af Gunnebo, sade han. Se här det ställe, där min salige fader stundom hvilade sig från arbetets mödor,

och där han med gifmild hand delade sitt öfverflöd med den verksamma fliten. Här har jag i forna år känt mig lycklig genom min faders ömhet, här har jag själf —

Jungfru Inga lade sakta sin hand på John Halls skuldra.

Hon förstod, att han ej talade till henne, utan tänkte högt, som han numera hade för vana, och hon ville ej, att den främmande vid dörren skulle uppsnappa någon af John Halls hemligheter.

— Här är en herre, som söker herr Hall, sade hon åter.

John såg upp.

— Hvem är det? frågade han.

Främlingen svarade själf.

— Jag är häradshöfding Lundström från Götheborg. Jag trodde, att jag möjligen var igenkänd af herr Hall.

— Jag har möjligen sett min herre nere i Götheborg, men jag ber allra ödmjukast om ursäkt, därför att jag ej känner igen min herre. John såg nogare på främlingen, som hade ett ganska litet vinnande yttre. Han var en lang, skinntorr man, klädd i helsvart sorgdräkt och med krusflor på hatten, och han hade ett par besynnerliga ögon med en magnetisk blick, hvars inflytande John ögonblickligen kände. Men främlingens röst var melodisk och mjuk och hade något öfvertygande och öfvertalande i klangen, som verkade på samma sätt som ögonen.

— Kommer häradshöfdingen möjligen från min kompanjon, Pehr Backman?

— Nej, jag har ej den äran att känna herr Backman annat än par renommé. Jag kommer till

herr Hall, ledd af mitt eget varma intresse i herr Halls sorgliga öde.

— Jag tackar min herre för hans deltagande, sade John. Var god sitt ner! Jag skall rödja undan papperen från denna stol. Haf godheten vänta ett ögonblick!

Undanrödjandet skedde på det enkla sätt, att John med handen strök ner pappershögen på golfvet.

Främlingen satte sig. Det blef ett ögonblicks tystnad, under hvilken den besynnerlige mannen ej upphörde att fixera John.

John for med handen öfver pannan.

— Hans excellens, herr grefve Wachtmeister — började främlingen.

Men John afbröt honom.

— Är min herre en vän till grefve Wachtmeister, så vill jag nämna, för att ej onödigt såra min herres känslor, att hans excellens har försmått att till sina öfriga vördnadsbjudande titlar vilja lägga den af en god svåger. Om den lysande plats, hans excellens i samhället innehar, om det af ålder frejdade namn han bär, och om de förtjänster, han själf om fäderneslandet förvärfvat, om allt detta bort förmå hans excellens att anse sig upphöjd öfver behofvet af den inre tillfredsställelsen, hvilken uttrycker sig i hugnaden öfver äfven ringare och i högre kretsar obemärkta anförvanters välgång, därom vill jag ej döma. Men jag föredrager att ej diskutera excellensens görande och låtande.

Främlingen såg, att detta ej var rätta sättet att komma John Hall in på lifvet. Han förändrade ögonblickligen taktik och sade:

— Jag kommer helt och hållet af egen drift

och ledd af mitt stora deltagande i herr Halls oförskylda lidanden, hvilka jag hoppas och tror snart skola hafva ett slut.

— Ja, mänskligheten, som så länge åskådat, hur min lefnad banat sig väg genom idel tistel och törnen, afbidar nu, fruktande — jag är viss därpå — en utgång, vid hvilken dess eget hopp är så nära fästadt. Jag tackar min herre för hans deltagande.

— Det är just om denna utgang, som jag tänker tala med herr Hall, och för hvilkens skull jag rest hit. Jag vet från allra säkraste håll, att Högsta Domstolens utslag kommer att gå mot herr Hall.

John rusade upp från sin plats med en sådan häftighet, att bordet vältes kull. Fågeln i buren flaxade uppskrämd mot gallret, och dörren till kökskammaren öppnades på glänt, och de förskräckta kvinnornas ansikten syntes i dörrspringan. De ville se, om den svartklädde främlingen gjorde herr Hall nagon förtret. Men då de sågo, hvilken orsaken till det hiskliga bullret varit, stängde de åter hastigt dörren. Johns blickar hade hela tiden varit fästa på de outgrundliga ögonen. En rysning skakade hans afmagrade gestalt.

— Det kan ej vara sant, hvad min herre hört, ropade han, och den vanligen lagmälta rösten vardt tunn och skrikande. Den olyckligaste kan ännu le åt drömmen om en lycklig framtid. Jag äger ej något förföriskt hopp. Min verksamhet är ej mera för mig, min framtid är ägnad tacksamheten för åtnjutet deltagande och en älskad dotters ännu molnfria dagar, och för detta har jag haft behof att förena stormen i mitt bröst med ståndaktighet, dess häftighet med grannlagenheten. Men tanken på Högsta Dom-

stolen, på högsta rättvisan har varit mig tröstande. Denna höjd, hvarifrån nästa steget är evig sanning, evigt ljus, måste också bestrålas däraf, måste lofva hopp och tröst åt det modfällda lidandet, hvila och säkerhet åt den trötte och förföljde. Det är omöjligt, att detta mitt fasta hopp kan komma på skam!

John Hall sjönk ner på sin förra plats och brast ut i våldsamma snyftningar.

När han lyfte upp hufvudet, såg han främlingens blick fäst på sig med samma egendomliga uttryck.

Han stammade.

— Jag ber min herre ursäkta denna min våldsamma sinnesrörelse. Men jag är till kropp och själ en bruten man. Skulle jag ej få min rätt, hur skall jag då kunna göra rätt för mig hos alla dem, som visat mig godhet och ädelmod och hvilka liksom jag hoppats på att den dag skulle gry, då jag kunde, om ej vedergälla deras godhet, dock gifva dem, hvad dem tillkommer? Jag har en mängd skuldsedlar, som förfalla den dag Högsta Domstolen fäller sin dom. Jag trodde så visst, att den skulle blifva till min förmån, att jag denna sista tid totalt försummat att förbereda mina välgörare på att jag möjligen kan tappa vid denna högsta instans. Min tillförsikt har säkerligen styrkt deras. Skall jag då nödgas gå i grafven som en oredlig man!

— Jag har uppsökt min herre för att visa min herre sättet att rädda namnet John Hall från denna skymf, den enda, som kan drabba det. Det gifs ett medel, ett enda —

— Och detta heter? O, narra mig inte, hjälp mig, råd mig! Narra mig inte!

— Herr Hall måste söka ingå förlikning med sina motparter —

— Kommer min herre från dem?

— Nej, nej. Jag har ju förut sagt, att jag kommer af egen drift och att jag vill göra allt för herr Hall. Jag erbjuder mig att blifva herr Halls fullmäktig och som sådan sätta mig i förbindelse med herrar Björnberg och Carnegie och höra deras villkor. Ännu är det tid, om en månad är det för sent, ty domen lär falla i november.

— Jag kan icke ingå någon förlikning utan min kompanjons vetskap och samtycke, och han samtycker aldrig härtill.

— Det tror jag ej heller, och därtill har han sina giltiga skäl.

— Han har samma skäl, som jag hittills haft, nämligen att han tror, att min rättvisa sak skall vinna seger äfven vid Högsta Domstolen.

— Herr Backman vet ej, hvad vi veta, och han tror sig redan sitta på det vackra Gunnebo och drömmer om att återställa det till dess förra glans och lefva rikemans lif där, ty han vet bättre än någon, att blott en man med mycket anständiga inkomster kan lefva på Gunnebo.

John Halls darrande hand for öfver hans panna.

— Hvad är nu detta? Hvad menar min herre med Pehr Backman och Gunnebo? Gunnebo är mitt, då Högsta Domstolens utslag fallit till min förmån.

— Hvad säger herr Hall, om jag påstår, att jag med dessa mina öron hört Pehr Backman yttra, att han tänker taga Gunnebo på sin anpart, när domen fallit till herrarnes förmån, och att han ämnar slå

sig ner där till döddagar, och med min kännedom om Pehr Backmans immoralitet håller jag det alldeles icke för otroligt, att han manövrerar sig till Gunnebo. Om däremot herr Hall, Pehr Backman ovetandes, ingår förlikning med herrar kuratorer, så skall det möjligen kunna lyckas mig att öfvertala dem att låta herr Hall få igen sitt Gunnebo. Faller domen till kuratorernas förmån, utan att förlikning ingåtts, så blir det Björnberg eller Carnegie, som tar Gunnebo till sommarresidens.

— Men det är ju ej visst, att domen faller till min nackdel?

— Jo, det är fullständigt visst.

— Hvad skall jag göra? Jag kan ej i smyg bakom Pehr Backmans rygg ingå förlikning. Backman må tadlas af andra, men mot mig har han alltid handlat på ett rättrådigt, ja, ädelmodigt sätt. Han har tagit sig an min sak och gifvit mig hus och skydd, när mina närmaste öfvergåfvo mig till mitt bistra öde.

— Därför att han fått löfte om halfparten i allt, hvad herr Hall skulle återfå af sin egendom. Men när nu domen i Högsta Domstolen går emot herrarne, får herr Hall se, om herr Backman gör sig till kompanjon också i herr Halls skulder.

— Nej, nej, jag vill ej ingå förlikning. Men om min herre så säkert vet, att domen går emot oss, så skulle jag, om jag inginge förlikning, i den stipulera, att Pehr Backman finge hälften af den åt mig utfästa summan, ty jag vill bokstafligen uppfylla hvarje förbindelse, jag ingått med honom och andra. Men kan det ej vara en möjlighet, att min herre misstager sig med afseende å Gunnebo? Pehr

Backman kan omöjligen ha yttrat, att han skulle taga Gunnebo, han vet alltför väl hur innerligt fästad jag är vid detta ställe, som min fader skapat. Jag kan aldrig tro, att Pehr Backman skulle vilja utesluta mig från Gunnebo för att själf bebo det.

— Möjligen har jag härvidlag misstagit mig. Det går också ett rykte i Götheborg, att en minuthandlare där i staden, benämnd Arvid Carlson, till hvilken Backman är skyldig ett par tunnor guld, och som gått i borgen för honom, skall ha Gunnebo.

— Det är inte sant, det är inte sant. Hvem skall jag tro? Hvem skall jag lita på? Är jag da omgifven af idel skurkar och bedragare och falska och menediska människor? Skall jag alltid vara ett offer för sa kallade vänners nedriga anslag? Är jag ej tillräckligt utarmad för att ej mera väcka afund? Ett hopp återstod mig, ett enda — ett enda —

John Hall föll afsvimmad ner på golfvet.

Den svartklädde främlingen öppnade dörren till kökskammaren och bad de båda kvinnorna hjälpa sig att bringa den medvetslöse mannen till sansning.

— Hvad har herrn sagt honom? frågade jungfru Inga häftigt. Sadana svimningsanfall har han aldrig, om han ej på ett synnerligt sätt blifvit upprörd. Vakna upp, herr Hall! Å, Herre Gud! Gå sin väg, så att den stackaren vid uppvaknandet endast möter bekanta ansikten. Gif mig svampdosan och luktsaltet! — Gå nu!

— Säg herr Hall, att jag kommer igen om ett par dagar för vidare samspråk. Säg honom, att han ej får taga sig alltför lang betänketid.

— Ja, ja. Gå sin väg! Nu slår han upp ögonen. Käre herr Hall, sa där ja, nu är det öfver. Nej,

nej, lugna sig! Vi äro alldeles ensamma hos herr Hall, syster min och jag. Hvad säger herr Hall? Skulle vi tagit besked hvar den svarte logerar? Det behöfs inte. Han kommer igen. Så drick nu detta och försök att sofva! Syster Inga sitter hos herr Hall och släpper inte in någon.

Följande dag kom häradshöfding Lundström åter och hade ett långt samtal med John Hall, och dagen därpå infann han sig ånyo på samma tid. När han den gången gått, omtalade John Hall för sina båda värdinnor, att han tagit häradshöfding Lundström till sin fullmäktig och att denne herre följande morgon skulle afresa till Götheborg för att underhandla om viktiga saker.

Men John Hall såg mycket förtvifladt ut, när han sade detta, och jungfru Inga märkte, att han icke mera yttrade de ord, han förut ständigt haft på läpparne: »När jag får min rätt, när jag får min rätt!» Trodde han ej längre, att han skulle få sin rätt?

Därom vågade ej jungfru Inga spörja herr Hall, men både hon och systern voro mycket förbittrade på fridstöraren, och jungfru Inga sade till John:

— Jag vånne den lede karlen blefve borta i tid och evighet.

— Önska ej det, jungfru Inga, önska i stället att hans uppdrag lyckas honom. Jag räknar dagarne till hans återkomst. Om han ej lyckas i sitt förehafvande, innan Högsta Domstolens utslag fallit, är jag en förlorad man.

— Jag förstår inte, sade jungfru Inga, och såg med sina trohjärtade ljusblå ögon på John.

— Jungfru Inga bör endast förstå det enda, som jag behöft hela mitt lif att lära mig — att John

Hall den yngre är en man med ett högst oblidt och olyckligt öde. Ty jungfru Inga, på samma sätt som man först efter olyckan ser och kan sant bedöma orsakerna därtill, ligger numera sammanhanget i öppen dag för mig, som uthärdat hot och förställning, och som varit insöfd i förtroende och omisstänksamt lyssnat till den hycklande vänskapen.

Men jungfru Inga skakade på hufvudet. Hon förstod intet, och hon trodde ej heller, att John Hall gjorde det.

Ändtligen, efter ett par veckors oro och väntan kom häradshöfding Lundström tillbaka till Stockholm. Det var en regnig och blåsig dag i medio af oktober, då han åter uppsökte John Hall, som satt sysslolös i sin kammare. Alltsedan Lundströms första besök hade John Hall upphört att syssla med sina skrifverier. — Det nyttar numera intet till, tänkte han. Domen faller emot mig, antingen jag bönfaller om intercession eller ej.

Men overksamheten och oron tärde på John Hall, som såg mycket sjuk och gammal ut. Endast helt korta stunder gaf han sig ro hemma i kammaren på Luntmakaregatan, vanligtvis dref han omkring på gatorna utan mål, utan rast eller hvila. Alla människor kände till den besynnerliga skepnaden med den sorgsna blicken och det långa, ovårdade skägget, och stockholmarne visade främlingen på honom, där han med stapplande steg strök fram längs husraden.

— Det där är rike Hallen, sade de.

— Hvilken? Hvar? Den där tiggargubben? Omöjligt!

— Just han. Om någon månad är mannen där i den slitna blå kappan troligen ägare till mera än

en million, ty säkerligen dömer Högsta Domstolen till hans förmån i målet mot kuratorerna i Hallska massan.

Denna regniga och blåsiga höstdag hade John Hall också varit ute, men var nu åter hemkommen och satt och väntade i ångest och bäfvan, ty han hade en förnimmelse af att hans osälla öde denna dag skulle beseglas. Och när en skarp knackning hördes på dörren, hviskade John Hall till sig själf:

— Måtte han ha lyckats! Jag går in på allt. Jag är så oändligen trött. Kan jag blott göra rätt för mig och inlösa mina många skuldsedlar till barmhärtiga människor häruppe, så skall jag vara nöjd. Och om jag därtill återfinge Gunnebo, som jag så innerligt önskar — Stig in!

Den högreste, svartklädde mannen kom in, och åter förmådde John ej lösgöra sin blick från hans, men lika litet nu som förut förmådde han tyda dess språk.

Det blef en stunds tystnad.

Ändtligen började häradshöfding Lundström.

— Jag vill säga herr Hall, att jag haft mycket besvär och mycken möda för att öfvertala, synnerligast Björnberg, som är en hård man. Men jag har ändtligen lyckats bringa det så vidt, att om herr Hall följer med mig nästa vecka till Götheborg, äro herrar kuratorer villiga att ingå en förlikning med herr Hall. Kuratorerna erbjuda herr Hall ett hundrade tusen riksdaler banco, af hvilka jag betingar mig 25,000 riksdaler som billig ersättning, därför att jag tillstyrkt förlikningen.

— Ja, ja, blott återstoden räcker till att hvar man får sin rätt af mig. Vet Backman om detta?

— Nej, visst icke. Herr Backman är stadd på resa i Frankrike och blir säkerligen belåten med att vid hemkomsten få något i stället för intet, ty herr Hall står ju fortfarande fast vid beslutet att halfvera med honom. Han får således 50,000 riksdaler af förlikningssumman.

— Det är ej mycket. Han har med rätta räknat på i det närmaste en half million för oss hvardera.

— Ja, visserligen, och på Gunnebo. Om lyckan varit herrarna bevågen —

— Ja, ja, Gunnebo. Får jag Gunnebo?

— Därom vilja herrar kuratorer ej lämna något besked förr än efter muntligt samtal med herr Hall. Det är därför nödigt, att herr Hall reser med mig till Götheborg. Sammanträdet är utsatt till den 25 oktober, klockan tolf middagen i Björnbergska huset. Naturligtvis förutsatt att herr Hall ingår på denna förlikning. Mycket besinningstid kan jag emellertid ej lämna herr Hall, jag måste hafva ett bestämdt svar i morgon.

— Och finnes det verkligen ej det bittersta hopp, att Högsta Domstolens utslag faller till min förmån? Narra mig inte, narra mig inte!

Lundström reste sig häftigt upp.

— Nej, det finns intet hopp, hur många gånger skall jag nödgas upprepa detta? Men jag vill inte öfvertala herr Hall. Herr Hall skall själf bestämma —

— Hvartill hjälper uppskof? Jag förmår ej längre uthärda denna oro och ovisshet. Jag känner mig dödligt trött. Säger jag ja, så blir det åtminstone ett finalt slut på denna sak. Jag säger ja.

— Om onsdag följer jag med min herre hem till

Götheborg. Här är min hand därpå. Och nu vill jag vara allena — mol allena. Gå, gå!

— — — — — — — — — — — — — — —

Landsvägarne voro erbarmligt uppblötta och eländiga, och resan ner till Götheborg tog ett par dagars längre tid än John Halls ombud beräknat.

Först på morgonen samma dag, som sammanträdet hos Björnberg skulle äga rum, rullade resvagnen genom Kungsporten, under de aflöfvade lindarne längs kanalerna, öfver Lejonbron, fram till stadens gästgifvargård.

När vagnen for förbi det forna Hallska huset, vände John bort hufvudet och suckade djupt.

— Det är som om jag förde herr Hall till stupstocken, försökte fullmäktigen skämta.

— Jag känner det så, svarade John med så låg röst, att hans granne ej förmådde uppfatta orden.

När de båda herrarne kommit upp i gästgifvargården, kastade sig John ner på den hårda pinnsoffan och slöt ögonen och ville hvarken tala eller svara.

— Jag måste ut och anmäla för herrar kuratorer vår ankomst, sade häradshöfdingen. Jag litar på att jag finner herr Hall här, när jag vid elfvatiden kommer tillbaka för att hämta herr Hall. Det är nog rådligast att ej mottaga något besök under min frånvaro, därtill har resan varit alltför ansträngande.

John Hall svarade ej.

Men häradshöfding Lundström visste ej, hvad hans besynnerliga hufvudman skulle kunna taga sig för under hans bortovaro, och för att åtminstone förhindra fågeln att flyga sin väg, låste han vid ut-

gåendet dörren till rummet och stoppade nyckeln i fickan.

Men John Hall märkte det icke. Han hade annat att tänka på.

Han visste aldrig, hur denna dag förflöt. Han gick som i en dröm och kände sig som en sömngångare.

När häradshöfding Lundström kom tillbaka och sade att tiden var inne, fick han hjälpa John Hall att kläda på sig, som om denne varit ett barn. Han följde honom öfver Stora Torget, och de gingo tillsammans Norra Hamngatan framåt, längs Stora Hamnkanalen, förbi Rådhuset, Tyska kyrkan, Ostindiska huset och fram till det Björnbergska huset.

Allt var på samma gång så välbekant och så nära och så oändligen främmande och fjärran från John Hall. Han mumlade namnen på bryggorna och på husens ägare för att öfvertyga sig om att han var vaken och vid sina sinnen. Där på Kämpebron sutto de fyra kämparne af trä, som i hans barndom uppväckt hans undran, han rabblade upp deras namn: Arngrim, Haldan, Starkoder, Wittolf.

Nu hade de hunnit fram till det Björnbergska huset.

Hit ville hans fader aldrig, att han skulle gå, men nu gick han uppför trappan. Hvarför, hvarför?

Han höll sig fast i ledstången för att ej falla.

— Herr Hall, herr Hall, hörde han sin följeslagares röst.

— Säg mig blott, hvad skall jag göra här? Jag förstår det inte.

— Herr Hall skall underskrifva förlikningen med kuratorerna i Hallska konkursen.

— Hvarför skall jag göra det?

Flera herrar gingo förbi de båda männen, som stannat midt i trappan, men John Hall såg dem icke och hörde ej hvad de sade.

— Hvarför skall jag göra det? frågade han ånyo och försökte vända om och gå tillbaka ner för trappan.

Men häradshöfding Lundström grep honom i armen och såg på honom med sin magnetiska blick.

— Hör på hvad jag säger, och upprepa det immerbadd för sig, när herr Hall håller på att glömma det! Herr Hall ingår förlikning med sina motparter, därför att herr Hall vet, att Högsta Domstolens dom kommer att gå emot herr Hall och att detta är enda medlet att skydda namnet John Hall, herr Halls faders namn, likaväl som herr Halls eget, från skymf och vanära. När herr Hall undertecknat förlikningen, betala herrar kuratorer alla herr Halls utelöpande skuldsedlar.

— Och Pehr Backman —

— Och Pehr Backman och mig. Tänk på att från och med det ögonblick, herr Hall underskrifvit förlikningen, har herr Hall gjort hvar man rätt!

John Hall tog af sig hatten, och den skälfvande handen for öfver pannan.

— Jag skall försöka tänka härpå och ej tänka på annat. Men tankarna fara vidt och långt i dag. Jag ber ödmjukast om ursäkt, därför att jag uppehållit min herre. Låtom oss gå vidare!

De gingo uppför den breda stentrappan och kommo in i en stor förstuga, där Johns följeslagare hjälpte af honom kappan och hatten och hängde upp dem på den stora klädhängaren, där en mängd fina pälsar och ytterrockar förut hängde. John såg ett

ögonblick i den stora trymån bilden af en gammal man med kal hjässa och yfvigt skägg. I nästa ögonblick öppnades dörren till ett rum, hvarifrån hördes sorlet af många röster. Sorlet tystnade, när John Hall trädde in.

Han såg som i en dimma ett långt, smalt rum och en mängd papper på ett med grönt kläde öfvertäckt bord. Han såg också en mängd herrar, men han kände ej igen en enda.

En af herrarne började tala. John Hall kände igen rösten, som var rå och skräflande, men han visste ej hvem den tillhörde. Han hörde en annan röst, som föreföll honom än mera välbekant, den skotska brytningen påminde om hans far, hans far —

Han grep fast i bordet, bredvid hvilket han stod. Golfvet gungade under honom. Människorna omkring honom blefvo allt otydligare. Han mumlade:

— Jag vet hvarför jag är här. Jag har intet val, det är frivilligt, jag skall göra hvar man rätt, jag skall rädda namnet John Hall från skam och vanära.

En lång, svartklädd skepnad kom fram och räckte honom en penna, som han doppat i det stora bläckhuset.

— Herr Hall skall underteckna här, just här. För all del, väck intet uppseende genom att få dåndimpen! Säg till sig själf: jag vill, och det går —

— Ja visst. Jag vill, jag vill, jag skall göra det. Får jag Gunnebo?

Hviskningen kom så svag, att fullmäktigen ej uppfattade den.

— Hvad säger herr Hall?

— Får jag Gunnebo? ljöd det en liten man högre, men alltjämt i en hviskning.

— Ja. Fast herr Hall svårligen lär kunna bekosta dess underhåll eller bebo det, ty när alla skulder blifvit betalade, lär nog ej mycket återstå.

— Men jag får Gunnebo i alla fall —

— Ja. Fast det blir nog totalt omöjligt —

— Nej, nej, förvirra mig icke! Det är ej därpå jag skall tänka. Nu svinner allt åter för mig. Säg mig blott en sak? När jag tecknat under mitt namn, blir det ju ett finalt slut på alla dessa tvister och stridigheter, på alla dessa processer, som varat i aderton år. Jag får ju lugn och hvila —

John hviskade orden så sakta, att fullmäktigen blott med yttersta möda kunde uppfatta dem.

— Ja, ja. Visserligen. Skrif blott under! Man väntar därpå.

Ett ögonblick — och på den nästan fullskrifna sidan, midt emot namnen: Niclas Björnberg, David Carnegie, David Law och F. M. Åkerman, stod ett John Hall skrifvet med stora osäkra bokstäfver, som om det blifvit ditritadt af en ovan barnhand.

— Och nu, mina herrar, är frukosten serverad! Jag ber herrarne hålla till godo och låta sig väl smaka!

Dörrarne till den närgränsande stora matsalen slogos upp, och man såg ett bord dignande af utsökta rätter och viner och strålande af kostbara silfverpjeser och dyrbara slipade kristallskålar, karaffer och glas.

— Nu skola vi tömma förlikningsbägaren i skummande champagnervin, hördes åter Björnbergs röst.

Herrarne trängdes i dörren. De kände allesamman en sugande förnimmelse under bröstet, som ej kunde vara något annat än hunger.

När samtliga herrarne inkommit i matsalen, såg man sig om efter John Hall. Man ropade John Hall. Man letade efter John Hall. Men John Hall stod ej att finna.

Och när häradshöfding Lundström sökte honom på gästgifvaregården, fick han det besked, att den fattige gubben i den blå kappan, som kommit med häradshöfdingen, beställt skjuts till närmaste gästgifvargård för att återvända till Stockholm, och att han farit för en half timme sedan. Det var en besynnerlig gubbe, ty man hade hört honom gifva skjutskarlen order att fara Mölndalsvägen fram till Gunnebo egendom, där han ämnade taga nattkvarter för att följande morgon fortsätta resan till hufvudstaden.

Säkerligen var han ej någon götheborgare, ty en sådan skulle ovillkorligen vetat, att Gunnebo var obebodt och låg för fäfot.

Men när man hade velat upplysa den resande härom, hade han ej hört på, utan blott sagt:

— Jag vill ligga på Gunnebo i natt. Jag vill det, och jag gör det. Jag har skrifvit under. Jag har gjort hvar man rätt, och detta är *min* rätt.

John Halls egenheter.

John kom sjuk och förvirrad tillbaka till Stockholm, och hans båda goda värdinnor kunde ej förstå hvad som händt honom och hvad som så kunnat förändra honom. Dagen i ända satt han overksam och stirrade framför sig och suckade djupt, mumlande osammanhängande ord.

Af främmande personer fingo de höra om den galna förlikning, som John Hall ingått, just när Högsta Domstolens dom skulle falla till hans förmån. Hela Stockholm liksom hela Götheborg hade numera reda härpå.

Somliga skrattade åt John Halls dumhet och lättrogenhet, somliga beundrade kuratorernas stora slughet, andra tadlade deras tillvägagångssätt, somliga unnade Pehr Backman att stå där med lång näsa, andra beklagade honom, ty karlen hade ju i alla fall med stor skicklighet och klokskap fört den ohjälplige John Halls sak under många år och under dessa år födt och klädt honom, och nu beröfvade denna eländiga förlikning Backman hvarje utsikt till skälig ersättning för hafda besvär och kostnader, för att ej tala om mångahanda vidrigheter, hvartill ej minst

borde räknas, att han i långliga tider tålt under sitt tak den smutsige och besynnerlige figuren, John Hall.

När häradshöfding Lundström underrättat Backman om att förlikning ingåtts mellan John Hall och herrar sysslomän i det Hallska boet och villkoren därför, skyndade Backman hals öfver hufvud hem och förlorade ej ett ögonblicks tid utan skref till Högsta Domstolen och protesterade mot förlikningen, med yrkande att målet skulle fortsättas, och dom falla, som om intet förekommit, ty John Hall hade ej rättighet att utan Backmans kunskap och därtill lämnade samtycke ingå uti någon förlikning.

Men Högsta Domstolen lämnade denna protest utan ringaste afseende, och Backman förstod, att saken var ohjälpligen förlorad. Uppfylld af harm och förtrytelse öfver denna snöpliga utgång, satte han sig ner att till John Hall skrifva ett ljungande straffbref, hvari han med bitande och hårda ord förebrådde sin f. d. kompanjon hans otacksamhet och förbannade hans lättrogenhet, som på detta erbarmliga sätt låtit narra sig till att ingå en ömklig förlikning, då saken varit så nära ett lyckligt slut, ty tvärtemot hvad kuratorerna genom sin besoldade handtlangare låtit herr Hall tro, visste Backman alldeles säkert och från samma håll som kuratorerna själfva, att domen skulle hafva fällts till John Halls förmån. Ingen människa kunde förstå huru eller hvarför herr Hall till den grad låtit narra och skrämma sig, att han gått in på denna ömkliga förlikning, hvarigenom han väl till siffran skulle bekomma 100,000 riksdaler banco, men på så sätt att han aldrig skulle få emottaga något af summan, då därmed ju skulle betalas först skulden till Backman, som i alla fall fick en

bra ömklig lön för all hafd möda, vidare 25,000 till den snygge fullmäktigen, som tillstyrkt förlikningen, och resten till kreti och pleti, som skrifvit och tagit skuldsedlar under herr Halls treåriga vistelse i Stockholm på egen hand — Backman strök under dessa ord, på egen hand, med ett tjockt streck. — Visserligen skulle herr Hall efter sin särskildt uttalade önskan af synnerlig gunst och nåd få tillträda Gunnebo, men visste herr Hall också, att denna landtegendom numera ej ansågs vara värd mera än sex till åttatusen riksdaler, till den grad hade den under den långa processtiden råkat i förfall och vanvård? Ja, hade herr Hall, som ryktet påstod, tillbragt natten efter den famösa förlikningen på Gunnebo, så visste han väl vid det här laget själf, hur han blifvit duperad. »Efter allt hvad jag kan förstå,» slöt Backman brefvet, »får herr Hall i alla fall snart afstå denna egendom till sina fordringsägare, ty herr Hall äger intet vidare att uppbära och måste således vara pank och bysättningsmässig, hvarför jag som en sista vänskapstjänst skulle råda herr Hall att tills vidare hålla sig undan för kreditorers kraf.»

När John Hall läst detta bref, blef han sittande som förstenad. Gång på gång strök han handen öfver pannan för att reda tankarne. Hans läppar darrade, och han mumlade:

— Upphofsmän till min förlorade sällhet! Om alla de sorger, som nedtryckt mig, om en half lifstid, delad mellan bekymmer, oro och förtviflan, skulle af eder ansvaras, om de år, hvaraf hvarje dag genom ovisshet om uppehälle förflutit för mig så långsamt, skulle föras på er räkning, hvilken framtid väntar ej eder!

Det var som om dessa med låg röst mumlade ord lugnat honom, ty John Hall kände ej någon egentlig vrede, endast en oändlig saknad öfver att allt nu var oåterkalleligen slut: oro, ångest, förtviflan, tvekan, men också hopp och väntan på något bättre, åtminstone på något annat. Så känna de, som under åratal skött och vårdat en älskad dödssjuk varelse, denna oändliga sorg och saknad öfver att arbetet och uppoffringen ej mera behöfvas, att de fritt kunna råda öfver sina dagars användande och sina nätters hvila — ty allt är slut, oåterkalleligen slut. Och rundt omkring råder endast tomhet och saknad efter det, som hvarje sekund fängslat tanken, uppehållit intresset, det för hvilket de lefvat och andats och sörjt och sträfvat.

John Hall kände denna tomhet. Allt var slut. Han hade numera intet att vänta, intet att hoppas på. Han hade intet att göra, ingen till hvilken han kunde skrifva böneskrifter och inlagor. Allt var afgjordt, slut. Han hade fått allt det han hade att få.

Han läste åter igen Pehr Backmans bref. Pehr Backman visste alltid besked om allt och kunde klargöra det han visste såsom ingen annan. John hade ej förut förstått, att intet skulle bli öfrigt för honom. Kunde något sådant vara möjligt? Han letade fram ett bref, som han för några dagar sedan erhållit från sin fullmäktige och som han ej lyckats förstå. Det var idel slingerbultar, idel siffror. Nu läste han det åter i ljuset af Pehr Backmans bref.

Han rusade upp liksom stungen af en orm.

— Är det möjligt, är det sant? Äger jag då verkligen intet annat i världen än mina båda tomma

händer? Intet annat hopp återstår mig således än hoppet om arbete. Jag måste söka arbete. Jag kan ej ligga dessa goda kvinnor till last.

Han satte på sig sin illa medfarna hatt, kastade den trasiga blå kappan öfver axlarne, tog den tjocka käppen i handen och gick ut. Han fick hela skaran af gatans pojkar efter sig, där han gick. De ropade till honom: »skäggbusen, skäggbusen», men han hörde dem ej, han gick långsamt med nedböjdt hufvud gatan framåt.

Vid ett bodfönster, där antikviteter och estamper voro utställda till skyltning, stannade han och betraktade dessa kära föremål med längtande blickar. Under hela vistelsen i Stockholm hade hans tankar och intressen uteslutande varit riktade på Högsta Domstolens utslag, och från morgon till afton hade John Hall under dessa trenne år sysslat med att författa och renskrifva inlagor och böneskrifter. Om någon gång tankarne förirrat sig till hans förra intressen, hade han med våld tvingat dem tillbaka genom att säga: »Jag har inte tid härmed. När domen fallit, och jag åter sitter på mitt Gunnebo, skall jag återställa och förnya mina samlingar.» Men nu, när han fått visshet om att detta aldrig skulle ske, vaknade samlaresinnet och samlarehågen plötsligen åter till lif inom honom, och till den grad att han ej kunde hålla sig ifrån att gå in i boden och fråga hvad det sällsynta romerska mynt, som han sett i fönstret, kunde kosta.

Säljaren vid disken uppfattade ej John Halls lågmälta förfrågan utan räckte den fattigt klädde mannen en allmosa med några vänliga ord.

Men John Hall tog ej emot gåfvan. Han skakade

på hufvudet och sade på sitt stillsamma och värdiga sätt:

— Jag tackar ödmjukast, men jag är ingen tiggare. Skulle däremot min herre vilja gifva mig arbete, vore det mycket välkommet. Jag skulle tycka om att komma hit hvarje dag och fröjda mina ögon med betraktandet af alla dessa rara och vackra konstföremål. Jag skulle gärna vilja inköpa flera af dem, och jag skall göra det, när jag får min rätt —

— Hvad säger du? Tala högre!

— Jag menar, när jag får arbete.

Köpmannen tyckte, att den gamle mannen med det långa och ovårdade skägget talade förvirradt och oredigt, men det var något i hans blick och sätt, som rörde honom, och han sade därför:

— Hvilket arbete kan du göra, min stackars gubbe?

— Jag ritar och etsar.

— Har du något stycke med dig?

John öppnade en sliten portfölj, som han hållit dold under kappan, och framvisade några blad.

Men köpmannen såg knappast på dem utan lade dem ögonblickligen tillbaka i portföljen.

— Min arme gubbe, det är bäst att du mottager min lilla skärf, ifall du ej har något annat än detta, hvarmed du tänker förvärfva ditt lifsuppehälle. Detta är ej värdt ett runstycke.

John Halls läppar darrade.

— Jag ber ödmjukast om förlåtelse för att jag besvärat, sade han. Jag trodde att min herre var en konstkännare och en konstälskare.

Köpmannen skrattade.

— Och häri har du ej bedragit dig, blott i uppskattandet af den egna talangen.

John Hall genmälte ej ett ord. Han visste hvem som uppskattade hans talang och hvar han skulle finna afnämare för sitt arbete. Han gick långsamt vidare och lät sig ej mera lockas af butikfönstrens skatter. Nu hade han hunnit fram till boden vid Norra Tullportsgatan, där man förut tagit hans ritningar med hans påtecknade förbindelse att, när Högsta Domstolens dom fallit, inlösa teckningarne för tredubbla värdet. Dessa förbindelser hade John ansett som skuldsedlar och låtit sitt ombud inlösa strax efter förlikningen.

Sedan dess, det vill säga på närmare trenne månader, hade han ej besökt denna butik, då han ej behöfde pengar, ty häradshöfding Lundström hade vid afskedet lämnat honom de få riksdalrar, hvilka han nu hört skulle utgöra allt, som skulle komma på hans egen lott af förlikningssumman. John hade räknat och försökt att förstå och hade förstått, att så mycket skulle återstå för honom, att det kunde räcka honom till döddagar. Men herrar kuratorer och fullmäktige hade räknat annorlunda och förstått annorlunda.

Och John Hall sade sig om och om igen, att det inte återstod honom något annat hopp än hoppet om arbete.

Strax John hunnit innanför butiksdörren, märkte han, att den förr så artige och förekommande köpmannen på det bedröfligaste sätt blifvit förändrad.

John blef som vanligt stående vid dörren, men köpmannen bjöd honom ej stiga fram till disken. Han låtsade ej se honom utan var helt och hållet

sysselsatt med sina böcker och räkenskaper. Ändtligen sade han i försmädlig ton:

— Jaså, herrn har kommit tillbaka från affärsresan till Götheborg?

— Därom har min herre väl blifvit underrättad för flera månader sedan, ty jag har fått tillbaka mina teckningar, som min fullmäktige å mina vägnar inlöst till det åsatta värdet.

— Ja bevars, ja bevars. Det är allt godt och väl. Våra affärer äro klarerade. Mjuka tjänare!

Men John Hall stod kvar.

— Jag har kommit hit för att till min herre afyttra några nya teckningar, sade han.

— Hvad befalls? Sälja? Nej, tack så mycket! Jag underrättade ju herr Hall vid vårt första möte, att jag ej köper ritningar.

— Men det har ju min herre dock gjort flerfaldiga gånger.

— Visst icke. Jag lät herrn skrifva sina skuldsedlar på baksidan af sitt klotter, det är alltsammans. Herrn förstår väl, att saken ter sig helt annorlunda nu mot förut.

— Nej, det förstår jag alldeles inte. Mina ritningar äro lika bra nu som förr, och jag är i lika stort behof af att få dem sålda som förut. Och jag har gjort rätt för mig hos min herre.

— Ja, ja. Hvem säger annat? Men var nu inte enfaldig! Jag köper inga ritningar af herrn. Gå till annan marknad! Och låt bli att stirra på mig som en fåne! Herr Hall är så egen och besynnerlig, att hälften kunde vara nog.

John gick ut ur boden.

Så snart han visade sig på gatan, fick han efter vanligheten pojkar och löst folk i följe.

— Se på rike Hallen!

— Där ha vi skäggbusen!

— Hur smakade frukosten hos commercerådet Björnberg?

— Se på skägg-Hallen!

— När tvättade du dig sist, John Hall?

— Det kan jag säga. John Hall tvättar sig icke annat än i guldfat, och nu när han intet guldfat mera har, tvättar han sig aldrig.

Men John låtsade ej om stojet och ropen omkring sig. Han hade annat att tänka på. Han gick Norra Tullportsgatan fram till ett litet rödmåladt hus, på hvars dörr han knackade. Huset ägdes af en götheborgare, Peter Winberg, som John ibland brukade uppsöka för att med honom samspråka om den gamla goda Götheborgstiden, ty Peter Winberg hade varit en ganska ifrig samlare af gamla mynt och skådepengar, och John Hall hade under sina välmaktsdagar ofta uppköpt dylika af honom och skänkt honom af sina dubletter. Peter Winberg var ogift och i ganska små omständigheter, men han var en kloker karl, och människor, som kände Peter Winberg, satte mycket pris på honom. Mot främlingar och personer, som han ej tyckte om, visade han sig knarrig och frånstötande, men John Hall hade han alltid tyckt om. Också sade han ett vänligt välkommen, när han såg hvem hans besökande var.

— Stå inte därborta vid dörren, herr Hall, utan kom fram och hvila sig. Herr Hall ser trött ut.

John suckade djupt.

— Jag har haft en tung dag, sade han. Winberg har väl hört omtalas den osaliga förlikningen.

— Ja visst. Hvarför kom ej herr Hall till mig, så att vi tillsammans kunde rådgöra om den saken?

— Hvarför gjorde jag det inte? Hvarför gör jag alltid tvärtemot hvad jag borde göra och hvad andra människor skulle göra? Äro mina olyckor en följd endast af andras kabaler och vrånghet eller af egna fel eller bägge tillika? Jag tilltror mig icke att själf kunna oväldigt svara på denna fråga, men jag fruktar ej att låta den besvaras af den allmänna rösten. Jag har fel, hvem dristar yrka, att han från dem är fri? De hafva skadat mig själf, men jag bär inom mitt bröst det vittnesbörd att aldrig genom dem hafva uppsåtligt skadat någon annan.

— Nej, nej, däri har herr Hall rätt. Sitt nu ner och lugna sig, så skall jag visa ett nytt förvärf jag gjort. Här har jag —

Men John Hall hörde ej hvad hans värd sade till honom och såg ej det han visade honom. Han var i det lynnet, då han måste säga hvad som låg honom på hjärtat, lika godt om han hade ahörare eller ej. Hela denna dag, så uppfylld af motgångar, hade han tänkt öfver sig själf och sitt öde. Nu kunde han ej längre hålla inne sina tankar, de kommo i en ström af ord öfver Peter Winberg, som satt där med öppen mun och stirrade på sin besynnerlige gäst.

— Jag har vidare, hvad som i den belefvade världen är värre än fel, jag har egenheter, sade han. Många af dessa må med eller utan skäl vara föremål för det enskilda ogillandet. Mitt hopp på Försynen, min fasta tillit till rättvisan, min kärlek till fäderneslandet, min vördnad för lagarna, mitt oböjliga nit för

sanning och rätt, mitt orubbliga mod i motgångar, min försakelse i medgången, min känslolöshet för alla egennyttans retelser, min jämlika aktning för all förtjänst och mitt jämlika förakt för all uppblåst oduglighet, ehvar den finnes, i palats och koja, se där tänkesätt, som jag aldrig skall upphöra att hysa, äfven om de från bördens och maktens och guldets kretsar alltjämt skola stämplas med namnet egenheter!

Nu satte sig John Hall ned, och hans värd tog ordet och frågade honom om alla enskildheter vid förlikningen, hvarpå John endast svarade:

— Jag blef förförd därtill, jag visste ej hvad jag gjorde. Jag var sjuk till kropp och själ.

Så frågade Winberg efter John Halls nuvarande villkor.

— Man säger, att jag fått allt, som tillkommer mig, och detta är intet, svarade han. Jag har sökt arbete i dag och ej funnit. Kan Winberg ej gifva mig anvisning på någon litograf eller något tryckeri?

— Det skulle väl ej vara omöjligt. Men jag kan bättre än så. Saken är den, att jag härom dagen hade besök af excellensen Wachtmeister.

John reste sig ögonblickligen från sin plats.

— Nej, nej, sitt mans stilla! Det är inte farligt. Excellensen visste, att jag står i förbindelse med herr Hall, och han bad mig säga herr Hall, om herr Hall komme till mig, att excellensen ej vill, att hans svåger skall lida nöd. Herr Hall har blott att gå upp till sin syster och svåger i deras hus på Regeringsgatan för att få de 20,000 riksdaler, som ligga och vänta på herr Hall. Hvartill hjälper det att pina och plåga sig i onödan? Följ nu beskedligt mitt råd och låt

det förflutna vara glömdt! Tag emot den erbjudna handen och Wachtmeisters anbud på 20,000 riksdaler.

— Aldrig, aldrig! Det vill jag inte, det gör jag inte.

— Nå, nå. Sitt åtminstone ned och rök en pipa!

— Nej, jag tackar ödmjukast, jag är trött och vill vara allena, mol allena. Hälsa excellensen Wachtmeister, att John Hall icke vill taga allmosor! Men kan Winberg skaffa mig arbete hos en litograf eller boktryckare, så är jag mycket tacksam. Nu vill jag gå. Jag kommer igen om några dagar och får besked om Winberg lyckats i sina bemödanden att skaffa mig arbete. Men om Winberg någonsin nämner min svågers eller min systers namn eller ber mig antaga deras anbud, så går jag bums.

Fågeln.

John Hall hade för längesedan flyttat från sina goda värdinnor på Luntmakaregatan. Nu logerade han hos en arbetarefamilj i ett litet hybble vid Humlegården. Familjen bebodde själf kammaren, och John Hall låg i köket. Han var för det mesta borta om dagarna, ty han hade af Peter Winberg blifvit rekommenderad till en boktryckare, som uppfyllt hans anhållan att på sten få teckna några kompositioner, hvarvid John Hall betingat sig som lön ett par aftryck för egen del, »ty jag har börjat en samling af mina egna etsningar och kompositioner,» sade han.

Det var en het julidag, sommaren 1830, då John Hall höll på att göra sig i ordning för att gå till det Magnussonska tryckeriet. Han hade gått fram till det lilla köksfönstret med de många smårutorna; där på fönsterbrädet hade Pipi sin plats. John hvisslade åt fågeln och språkade med honom, ty han var i dag i sitt meddelsamma lynne och hade ingen annan att tala med.

Pipis bur hade blifvit ännu söndrigare, och det utgjorde John Halls ständiga bekymmer, hur han

skulle kunna skydda sin ende vän från den elake katten, som strök omkring i huset. Han hade bedt sin värd, smeden, och dennes hustru på det allra bevekligaste att göra sig af med katten, men därpå ville dessa ingalunda inga. Däremot hade de på heder och tro lofvat att aldrig lämna köksdörren öppen under herr Halls franvaro, och hittills hade allt gatt väl. Men ibland kunde John Hall gripas af ångest, att det »grönögda odjuret» smugit sig in i köket och gjort hans lilla vän förtret, och da blef det omöjligt för honom att sitta stilla i den mörka och kvafva tryckerilokalen. Han måste burdus hem för att öfvertyga sig om att Pipi ännu lefde.

— Nu far John Hall sina kattbekymmer, hviskade arbetarne på tryckeriet sins emellan, ty de kände väl till symptomerna. Men de skrattade ej åt Hallen, de tyckte tvärtom synd om den gamle mannen, som satt borta vid fönstret tåligt och stilla, nedböjd öfver sitt arbete, med det långa, tofviga, hvita skägget böljande ner pa bröstet. Rike Hallen hade sagt, att när han hörde Pipi sjunga, tyckte han sig vara åter på sitt Gunnebo och lyssna till fågelsången i den vackra parken och trädgården. Och pa tryckeriet fanns ingen, som ej hört talas om rike Hallens Gunnebo.

Denna julimorgon sjöng Pipi särskildt muntert, när John stod framför buren, hvisslande och småpratande. Den sista drillen kom alltjämt gällare och högre än den föregående. Det var som om Pipi ville svara pa hvarje ord, som John sade till honom. John hvisslade och talade mycket lågt, men fågeln sjöng mycket högt.

— Ja, ja, ja, ja, Pipi, nu får jag gå till mitt

arbete. Jag skall ha en sockerbit till dig, när jag kommer åter.

Pipi drillade muntert.

— Det lofvar jag dig. Stackars min lilla Pipi! Du sliter också ondt. Hvem skulle under John Halls välmaktsdagar ha trott, att hans lilla fågel skulle behöfva sakna en sockerbit?

Fågeln slog till en lång drill.

— Du är inte van vid bättre, du, din stackare. Men du får kanske vänja dig till sämre, när jag blir skröpligare och ej orkar arbeta. Jag har aldrig hört dig sjunga som i dag. Det brukar betyda en lyckosam händelse för mig, när du sjunger synnerligen mycket. Jag vet ej rätt hvilken händelse, som skulle kunna vara lyckosam för mig. Om jag finge komma åter till mitt Gunnebo och dö där — Hå, hå, ja, ja! Farväl Pipi, håll dig munter och kry, tills jag kommer åter. Oroa dig inte för honom — Jag stänger dörren väl efter mig. Nog går jag ofta i distraktioner och glömmer hvad jag har för handen, men det glömmer jag aldrig.

John stod en lång stund och kände efter att dörren var väl stängd och att haspen fastnat i klykan, ty ingen vindstöt kunde få upp dörren, när haspen låg rätt i klykan. Dock John nöjde sig ej med dessa försiktighetsmått. Innan han gick ut genom den lilla trädgården, i hvars midt huset låg, knackade han på fönstret till kammaren.

— Madam är ju god och låser dörren, när madam går till smedjan med middagsmaten, sade han.

— Det behöfver herr Hall inte förmana mig att göra, ljöd en ovänlig röst inifrån kammaren. Jag vill inte bli bestulen på det lilla jag har, och komma

tjufvar till huset, så är det vårt de ta, lita på det! Herr Hall skall inte inbilla sig, att de torkade örterna och grästenarne och papperen, som ligga och skräpa i köket, äro värda en sur strömming, och några andra tillhörigheter vet jag inte, att herr Hall har.

— Jag ber ödmjukast om förlåtelse, jag menade blott katten. För fågelns skull —

— Det här säger ju herr Hall hvarje dag, som Gud ger, och lefver inte det usla kräket och sjunger, så att den kan bli tokig i hufvudet, som inte är det förut. Har katten ännu ätit upp herr Halls fågel?

— Nej för all del.

— Nå, då lär den väl heller inte göra det i dag.

John Hall gick ut på gatan. Han var klädd i grå rock med upprättstående krage lik en prästrock samt byxor i samma färg, som släpade och voro betäckta af gatsmuts. På hufvudet bar han en trasig hatt. Han gick mycket långsamt och stödde sig på en tjock käpp, snarlik en knölpåk. Solen sken för första gången på länge, ty under föregående veckan hade det ideligen regnat, men nu tog solen skadan igen och brände desto hetare. Men detta bekymrade John föga, tvärtom, han älskade värmen och led gruf-ligen af kölden. »Jag är en veritabel salamander», brukade han säga.

Inne i det Magnussonska tryckeriet rådde stor brådska, och värmen var högst besvärlig i den låga och trånga lokalen. Arbetarne svettades och pustade vid pressen och kasterna, och herr Magnusson själf satt i skjortärmarne framför skrifbyrån i den lilla af-skrankning, som tjänade honom till contoir.

Någon knackade på dörren, men bullret från tryckeriet var så bedöfvande, att knackningen ej hördes.

Då öppnades dörren långsamt, och John Hall trädde in.

Han hälsade på herr Magnusson och sade goddag till arbetarne, hvilka vänligt besvarade hans hälsning. Så gick han till sin plats vid fönstret, tog fram sitt arbete och började teckna. Han satt länge flitigt nedböjd öfver stenen och märkte ej, att solstrålarne brände på hans kala hjässa. Han tyckte om att känna sig riktigt varm, han gjorde det så sällan.

Ett stycke bröd hade han förvaradt i fickan, och när middagsrasten var inne för de andra arbetarne, tog han fram sitt bröd och började äta. Han satt alldeles tyst och talade med ingen, och ingen talade med honom.

När Hallen var i sitt tysta lynne, var han mycket litet besvärlig för arbetarne på tryckeriet eller för herr Magnusson själf. Han satt då timtals böjd öfver sitt arbete, lycklig i den illusion, att den penning, som boktryckaren lämnade honom, när teckningen var färdig, ej var en allmosa, utan den välförtjänta lönen för rättigheten att använda den tecknade kompositionen som vignett på någon bok eller någon visa, tryckt i år. Andra dagar däremot var John Hall ganska besvärlig. Då måste han partout in på contoiret och råka principalen, och då kunde han flera timmar bli stående på mattan vid dörren och tala om de sköna konsterna, om hvad han sett på sin utländska resa och först och främst om Gunnebo och om processen. Herr Magnusson tyckte emellertid alldeles icke, att det var tråkigt att tala med John Hall, blott han hade tid, och John ej blef alltför omständlig. När han det blef, visste herr Magnusson i alla fall ett osvikligt medel att bli af

med honom, och detta medel begagnade han ganska skoningslöst.

Denna dag arbetade John Hall ännu en timme efter frukostrasten, tills kompositionen var färdigtecknad. Då reste han sig med besvär från sin plats och tog stenen med sig in på contoiret till herr Magnusson för att förfråga sig, om denne var nöjd med teckningen och för att få ut sin arbetslön.

— Nå, hur har herr Hall det nu för tiden? sade principalen, sedan han berömt arbetet och lämnat sin besynnerlige klient en riksdaler därför.

— Jag tackar ödmjukast, svarade John. Kanske herr Magnusson vill betrakta dessa nya teckningar? Detta är en scen ur Zemire och Azor. Jag har ritat dem ur minnet. Numera har jag aldrig till fälle att gå på operan.

— Trädgården är vacker. Dock förefaller den mig ej vara en sydländsk trädgård. Och här är densamma åter. — John hade räckt sin arbetsgifvare ett nytt blad. — Här föreställer den ju paradisets lustgård. Är denna trädgård också tecknad ur minnet?

— Ja, det är den. Det är Gunnebo trädgård. Finge jag blott komma tillbaka till mitt Gunnebo, så vore allt afhjälpt.

— Det är då sant hvad folk säger, att herr Hall har nedgräft en stor skatt i Gunnebo trädgård?

John Hall for med handen öfver pannan och smålog sorgset.

— Folket har rätt. På Gunnebo har jag begraft den största skatt jag ägde, hela min lefnads sällhet. Och denna skatt, liksom allt annat, har blifvit mig beröfvad. De medel, som beredt mitt fall, ha såsom koppärr fästat sig vid min känsla.

Jag har blifvit offer för tillställningar, som skulle väcka fasa hos enhvar, hvilken liksom jag dragit sig undan stora världen. Och i denna belägenhet, obekant med människor och hur långt de kunna förnedras, men själf uppriktig och välviljande, hvilken hade ej kunnat bedragas?

Herr Magnusson blef orolig. Han hörde på de många strupljud, som åtföljde John Halls tal, att denne nu var inne på pratbogen och att det var bäst att i tid hejda honom, i annat fall skulle han hålla på i timtals. Han försökte därför leda samtalet in i annan fåra. Det brukade ej hjälpa, men det var ändå värdt att försöka, innan yttersta medlet tillgreps.

— Hvar bor herr Hall numera? frågade han. Alltjämt på Luntmakaregatan eller hur? Jag frågar därföre, att jag vill skicka bud, när det är ledigast på tryckeriet, ty nu hinna vi ej med några flera af herr Halls aftryck.

— John Hall suckade. — Nej, jag bor ej vidare där. Jag bor — Ja, det är inte värdt att skicka bud till mig där. Jag är för det mesta ute. Jag kommer själf och hör efter. Se, herr Magnusson, denna sten fann jag häromdagen på Djurgården. Den är ganska egendomlig. Om jag ännu hade kvar mitt museum och mina samlingar, hade jag haft mycket af intresse att visa min herre till tack för all godhet och allt ädelmod. Mina vederparter ha klandrat min uppfostran. Men mina kunskaper tilläto mig likväl att värdera vetenskaper och konster, hvilka mina vederparter visade ett djupt förakt, då de vrakade bort likt ett onyttigt ting både mitt bibliothek och mina samlingar.

— Ja, ja, herr Hall. Det är inte värdt att nu tala härom. Min tid är ganska upptagen —

Men John Hall hörde ej på. Han fortsatte:

— Mina vederparter hafva också klandrat mitt hushållssätt, det var likväl aldrig så förvirradt, att jag sålde kassakistan utan att veta, hvad däruti förvarades. Detta vittnesbörd kunna herrar kuratorer ej gifva sig själfva, ty på mitt contoir fanns en kassakista af järn, hvaruti penningar och boets viktigaste dokument förvarades. Vid auktionstillfället kunde nyckeln ej igenfinnas, hvilket likväl, såsom en händelse af föga vikt för herrar kuratorer, som föresatt sig att ej känna boets tillgångar, ej hindrade kassakistans försäljning. Köparen sände kistan till en smed, som vid uppdyrkandet fann flera buntar af handlingar och dokument. Dessa handlingar sändes af smeden till den nye köparen och af denne med en betjänt till massans contoir, där de slutligen försvunno, utan att några upplysningar om deras vidare användande eller deras möjliga förstörande kunnat vinnas.

Herr Magnusson försökte afbryta John Hall, men det lyckades icke.

— Vidare ha herrar kuratorer förebrått mig min oförmåga att uträkna hvad en summa i riksgäld gjorde i banco, hvilket om det vore sanning, hvarom jag ej behöfver tvista med herrar kuratorer, ej kan jämföras med deras åtgärd att vid redogörelsen för mina tillgångar afskrifva i banco hvad som bort betalas i riksgäld. De ha också klandrat mitt bokföringssätt, men min bokföring angick endast mig och var fullständig, när den upplyste mig, då däremot herrar kuratorers var förenad med redovisning för andra. Oordentlighet i den förra, om den ägt rum, var ett

fel, som endast träffade ägaren; oreda och falskhet i den senare är ett brott, som gör andra personer osäkra i sin egendom.

Herr Magnusson hörde redan länge ej på John Hall. Han hade fått mer än nog och sökte blott själf komma till ordet för att göra sig af med honom. Nu skulle det osvikliga medlet användas, det hjälpte ej att vara hjärtnupen.

John Hall stod fortfarande kvar och talade.

— Hvad mig beträffar, har jag denna herrar kuratorers bokföring att tacka för min nödställda belägenhet —

Nu passade herr Magnusson på att infalla:

— Efter hvad jag hört, lär denna belägenhet när som helst kunna afhjälpas. Det lär bero helt och hållet på herr Halls godtfinnande, om herr Hall blott ville —

John Hall lade handen på dörrlåset.

— Om herr Hall blott ville, kunde ju herr Hall direkt gå härifrån till grefvinnan Wachtmeister och låta henne utbetala den lifränta till herr Hall, som hon erbjudit sig lämna.

När herr Magnusson såg upp, var John Hall försvunnen.

— — — — — — — — — — — — — — —

Det kök, som John Hall bebodde, var ganska stort, men mycket lågt och mörkt, undantagandes alldeles framme vid fönstret, där Pipis bur stod. Genom detta fönsters smårutor strömmade solen in och sken på fågelburen, där Pipi hoppade omkring från pinne till pinne. Än hoppade han ner på burens botten och tog ett frö i näbbet och drack en droppe vatten ur det söndriga glaset, än nappade han ett litet stycke

ur salladsbladet, som var instucket mellan de glesa ståltrådarne. Så hoppade han åter från pinne till pinne och sjöng och drillade. Det var den muntraste fågel, som tänkas kunde. Och ändå fanns det med undantag af solskenet ej mycket för Pipi att glädjas åt, ty köket var fattigt och otrefligt. Solen lyste på ett stort kritstreck, som delade rummet i två delar, det bortersta med spiseln och hyllorna med kökskärlen var smedmadamens område, medan afdelningen närmast fönstret tillhörde John Hall och hans fågel. Strax under fönstret stod utdragssoffan, som var en hård bänk om dagen och en hård bädd om natten, och där John frös bitterligen under det tunna och slitna sitstäcket. Framför soffan stod ett stort omåladt slagbord, som lutade betänkligt åt ena sidan. Orsaken härtill var förutom egen skröplighet också den, att en tjock bok låg under ena foten. I denna bok hade John växter i press. På bordsskifvan lågo huller om buller nötta portföljer, innehållande aftryck af Johns egna kompositioner, stenar och mineralier och en packe gamla processhandlingar, hvilka John om aftnarna brukade genomläsa för att söka första sammanhanget i det hela, hvilket han ibland tyckte sig ha funnit, men oftast totalt tappade bort. Vidare funnos på John Halls sida en grönmålad dragkista, ett par söndriga stolar och Pipis bur. På väggen hängde de illa medfarna silhuetterna af gamle herr Hall, af Constance och lilla Marianne. Detta var allt.

Pipi sjöng och drillade. Han hoppade från pinne till pinne, ner på burens botten och upp igen från pinne till pinne.

Smedmadamen stod framme vid spiseln och

lagade mat. Det var torsdag, och hon kokade ärter och fläsk. När maten var färdig, hälde hon ärterna i mathämtaren och kastade schaletten öfver hufvudet, ty hon skulle bort till smedjan med mannens middag. Pipis sång hade tystnat.

Madamen gick och låste väl igen köksdörren efter sig.

Då började Pipi åter sjunga och drilla i ensamheten.

Dörren mellan köket och kammaren stod på glänt, och i kammaren var fönstret öppet för värmens skull.

På en gång tystnade Pipi midt i en drill och blef sittande orörlig på högsta pinnen. Pipi skalf och flämtade, men rörde sig ej från pinnen, kröp blott ihop liksom för att göra sig mindre, osynlig.

I den halföppna dörren sågs ett grått hufvud med ett par lysande, gröna ögon. Långsamt, ljudlöst, med de lysande, gröna ögonen alltjämt riktade på den förskrämda fågeln, smög sig katten in i köket. Den kröp ihop, sköt rygg, och var med ett språng uppe i fönstret. Det blef ett vildt fladdrande inne i buren, en liten gulfjädrad varelse flög upp och ner, stötte vingarne mot gallret och flämtade och flaxade ömkligen.

Katten sträckte ut de hvassa klorna —

I samma ögonblick öppnade John Hall dörren och såg den stora grå katten sitta på buren.

Johns hjärta stannade af ångest. Katten flydde, och John störtade fram till fönstret.

Han hade kommit i yttersta stund. Pipi lefde och var oskadd!

Katten hade ej hunnit. — John Hall ryste. Men

det som ej händt i dag kunde hända i morgon. Här ville han ej stanna!

Utan ett ögonblicks betänkande tog John Hall fågelburen i hand och gick sin väg.

— Jag vill ej bo hos samvetslösa människor, som svika sina löften, sade han.

När unge John Hall dog.

Det var den 29 december 1830.

Enkegrefvinnan Christine Wachtmeister satt vid fönstret i hörnrummet i det Wachtmeisterska huset vid Regeringsgatan. Grefvinnan hade alltid varit road af handarbete och varit skicklig i nålens handterande, antingen det gällde tambursöm eller hvitbroderi. Nu höll hon på med det sistnämnda. Hon broderade en fin linongkrage till sin dotter. Kragen hade varit en julpresent, som ej hunnit bli färdig, ty grefvinnan vågade ej numera anstränga ögonen som i unga dagar. Hon bar glasögon och höll den smala, gröna vaxduksremsan, på hvilken linongen var fasttråcklad ganska nära ansiktet, och hon sydde, som den gör, hvilken vet hur viktigt det är, att hvarje stygn blir vackert, hvarje mouche rund, hvarje hål jämnt och att langetten blir bredare på midten och fint afsmalnande i början och slutet.

Rummet, där grefvinnan Wachtmeister satt, var stort och bekvämt och hade möbler i Carl Johansstilen. Där funnos många reliker från Gunnebo, ty enkefru Hall hade till dottern testamenterat allt sitt lösöre. Från Gunnebo voro de fyra runda oljemål-

ningarne med breda, förgyllda ramar, som hängde öfver den stora mahognysoffan, prydd med ornament och sfinxer i förgylld brons. Från Gunnebo var det lilla engelska pianot och från Gunnebo blomsterstycket af Bossi med gjuten, färgad ram och en liten vy af kungliga lustslottet Haga, hvilka hängde mellan fönstren. På den bukiga byrån med mässingsbeslag och grå marmorskifva stod den bekanta gruppen af sachsiskt porslin, föreställande ett altare, där Kärlek en kröner Vänskapen. På det stora, runda mahognybordet framför soffan fanns en kopp med lock och fat af danskt kulört porslin, som likaledes tillhört enkefru Hall. Från Gunnebo var slutligen Sergels porträtt med ram och glas, graveradt af professor Elias Martin. Detta porträtt intog en hedersplats, ty det hängde under salig excellensens porträtt öfver grefvinnans sekretär. Grefvinnan hade nämligen varit personligen bekant med den store Sergel, som flera gånger gästat Gunnebo, både före mamsell Christines giftermål och sedermera.

Grefvinnan Wachtmeister höll guldprylen i hand och borrade försiktigt ett hål i den fina linongen. Det var ett så ansvarsfullt ögonblick, att betjänten, som ljudlöst kommit in, stod stilla vid dörren och ej vågade framföra sitt ärende, förr än den viktiga momangen var lyckligen öfver.

Då blickade enkegrefvinnan Wachtmeister upp från sitt broderi och lade ner prylen på det vackra ovala sybordet, hvars skifva var konstfullt inlagd med ett blomsterstycke af färgad trämosaik, en möbel från hennes flicktid, särskildt beställd i England för hennes räkning af hennes far och ett under af inventiös och dyrbar inredning. När hon lagt ner prylen,

strök hon med nålen rundt det nygjorda hålet och beredde sig på att kasta kring det, men nu ansåg betjänten ögonblicket inne att framföra sitt ärende.

— Det är en herre ute i tamburen, som frågar om han kan få träffa Hennes Nåd.

— Hvem är det?

— Jag har aldrig sett honom förut. Han säger, att han heter magister Alm från Åbo och att han har ett angeläget ärende till Hennes Nåd.

Grefvinnan höjde på axlarne. Det var ett obskyrt namn, som hon aldrig hört, och hon tyckte ej om att bli störd. Men hon sade i alla fall:

— Låt honom komma in. Men hör på! Anmäl ögonblickligen, när vagnen kör fram! Jag skall fara på visiter klockan tolf, och somligt folk har aldrig vett att gå.

Grefvinnan tog åter fatt på sitt broderi och sydde ifrigt, när den främmande trädde in i rummet. Grefvinnan Wachtmeister hade af sin far ärft seden att öppna audiensen, när *hon* fann för godt och ej ett ögonblick förut.

Den främmande, det var en ljushyllt, rödblommig, medelålders man med ett godt och öppet ansiktsuttryck, såg sig omkring i det högtförnäma rummet. Så såg han på grefvinnan och bidade sin tid. Det blef en ganska rundlig tid.

Ändtligen hade grefvinnan kastat omkring det lilla hålet, som guldprylen borrat. Hon synade det mycket noga, det kunde ej vara fullkomligare.

Nu såg hon upp och böjde nådigt på hufvudet till svar på den främmandes bugning. Så tog hon af sig glasögonen, och den finske magistern såg, att grefvinnan Wachtmeister hade vackra blå ögon och

att hon i sin ungdom måtte haft ett täckt och behagligt utseende.

— Var god stig fram och sitt ner! Hvarmed kan jag stå min herre till tjänst? sade hon.

Den främmande gick fram till sybordet och satte sig på den stol, som grefvinnan med en handrörelse anvisade honom.

— Jag har tyvärr mycket knappt om tid, mitt ekipage kör genast fram. Får jag bedja min herre i största korthet säga sitt ärende?

— Jag är född svensk, men gift och bosatt i Finland. Jag är magister vid läroverket i Åbo, där jag undervisar i kristendom. Mitt namn är Alm.

Grefvinnan böjde på hufvudet till tecken, att hon hörde på. Var den resande magistern stadd i tiggarärenden? Men han såg ej så ut, det var något frimodigt och hurtigt i hans uppträdande, som gjorde ett angenämt intryck.

— Jag är här i Stockholm, där jag icke varit på mångfaldiga år, i anledning af ett bröllop inom släkten, sade han. Och jag har uppsökt grefvinnan för att genom grefvinnan få reda på en kär väns bostad, hvilken måste vara känd af grefvinnan.

Grefvinnan Wachtmeister såg högst förvånad ut.

— Det måtte vara något misstag, sade hon. Jag kan ej tänka, att magister Alm och jag kunna hafva några gemensamma bekantskaper. Jag har aldrig varit i Finland, och om magistern ej besökt Sverige på många år —

— Jo, grefvinnan känner mycket noga denne min högt värderade vän. Jag kallar honom så, ty fast vår bekantskap var kort, har han likväl i mitt minne en plats, som hvarken tid eller vidriga öden kunnat

utplåna. Den vän, jag menar, är grefvinnans bror, herr John Hall.

— Jag beklagar mycket att ej kunna stå till tjänst härvidlag, svarade grefvinnan och började omsorgsfullt hoplägga sitt broderi, men jag känner ej till min broders nuvarande bostad. Om magister Alm hört omtalas hans sorgliga öde, nämligen att han genom sitt förvrängda sätt att sköta affärerna och genom sin envishet och halsstarrighet förspillde den stora rikedom vår far lämnade honom i arf, så har kanske magistern också hört omtalas, att John Hall beseglat sitt olycksöde genom det envisa fasthållandet vid sin vägran att emottaga det understöd, som salig excellensen och jag stadigt erbjudit honom.

— Jag har hört här i staden, att min forne välgörare går fattig och öfvergifven omkring på gatorna. Då jag vet, att han har rika och förnäma släktingar i lifvet, har jag emellertid ej trott detta. Men när jag trots all hafd möda omöjligen kunnat finna den älskansvärde och ädelmodige man, i hvars oförgätliga sällskap jag anno två tillbragte några angenäma veckor på resa i Finland och Lappmarken, och som anno sex ökade sin godhet mot mig genom att skicka mig en vacker bröllopsgåfva och en summa pengar, då jag gifte mig med min kära hustru, som herr Hall på denna finska resa också lärt känna i hennes föräldrahem, när jag, som jag säger, omöjligen kunnat erhålla pålitliga uppgifter om min vän och välgörare, visste jag mig ingen annan råd än att fråga John Halls enda syster efter hennes broder.

— Jag vet verkligen ej hvar han bor. Sannerligen jag det gör. Salig excellensen försökte på allt sätt att bringa min besynnerlige bror på förnuftiga

tankar och förmå honom att antaga vårt tillbud om understöd, antingen i form af en större summa eller såsom årlig lifränta, men alla bemödanden ha strandat på Johns oerhörda halsstarighet och hans oberäkneliga idéer och fasliga besynnerligheter. Jag har gjort liknande offerter efter salig excellensens bortgång, men med lika resultat. Magister Alm skall icke tro, att det kunde vara angenämt för excellensen eller är det för mig att se en så nära anförvant stryka omkring på gatorna i det eländigaste tillstånd, följd och omgifven af den nyfikna och näsvisa mobben. Skulle därför herr magistern påträffa John, hvilket nog ej lär vara så synnerligen svårt, ty jag, som ej är angelägen härom, ser honom allt som oftast från mitt fönster eller från min vagn, skulle jag vara särdeles tacksam, om herr magistern ville söka förmå den oregerliga människan att mottaga det understöd, som jag alltjämt unnar honom. Det går ej, ifall magistern erbjuder det i mitt namn, detta är många gånger försökt, men möjligen om herr magistern gör det i sitt eget.

— Jag skulle sannerligen önska, att min ställning vore sådan, att jag kunde bjuda herr Hall ett hem hos mig i Åbo, men jag kan det tyvärr icke, jag har en ringa lön och en stor barnskara och fattiga släktingar att försörja. Men det gör detsamma af hvem den hårdt pröfvade mannen blir hjälpt, blott han blir hjälpt. Jag skall således göra allt, hvad i min makt står, för att förmå honom att mottaga detta grefvinnans understöd, som om det komme från mig. Men då jag endast några dagar vistas i Stockholm, vore jag tacksam, ifall grefvinnan kunde lämna mig några upplysningar om hvilken bostad

herr Hall innehade, när grefvinnan sist hörde af honom.

Betjänten kom in och anmälde, att ekipaget var framkördt.

Magister Alm reste sig upp.

När betjänten gått, sade grefvinnan med låg röst:

— Då jag sist hörde mig om efter honom, det var strax efter excellensens död för två år sedan, bodde han på Luntmakaregatan n:o 5 hos ett par fattiga tvätterskor. Men jag har också hört, att han flyttat därifrån. Dock är det ju möjligt, att dessa kvinnor kunna lämna magistern några upplysningar.

— Jag hoppas det.

— Kan magister Alm öfvertala John Hall att mottaga den utfästade summan, gjorde magistern mig en synnerlig tjänst. Jag behöfde då ej lefva i ständig inquietude för hvad jag skall få se, när jag lyfter hufvudet från mitt arbete och tittar ut på gatan, eller när jag blickar ut genom mitt vagnsfönster under mina spatserfärder. Men är magistern ej en ovanligt habil diplomat, så kommer denna mission att stranda som så många andra, det förespår jag.

— Jag är en mycket slät diplomat, fru grefvinna, men jag har ett hjärta, som klappar varmt för John Hall, hvars stora gåfvor och ädelmodiga tänkesätt ingen skattat högre än jag. Kanske mina kärleksfulla bemödanden skola lyckas, där lejda mellanhänder misslyckats.

— Det är att hoppas, men inte stort att bygga på. Kom i alla fall upp till mig och tala om hvad han sagt och hur han betett sig, ifall han påråkas! Jaså, magistern tycker, att John hade stora gåfvor. Det tyckte vår salig far också, och det var detta öfver-

skattande, som bragte John i olycka. Vi andra sågo ej de stora egenskaperna, endast egenheterna och felen. .

— Kanske också detta varit en bidragande orsak till John Halls fall. Underskattandet är för somliga personer lika olycksbringande som öfverskattandet. Och båda tillsammans — Men herr Hall hade dessutom fiender —

— John Halls värsta fiende är John Hall själf brukade salig excellensen säga. Men så angenämt detta samtal än är, nödgas jag afbryta det. Mitt ekipage väntar. Farväl, herr magister, lycka till att komma lefvande ut ur vilddjurets håla, och välkommen tillbaka!

Grefvinnan räckte magister Alm sin hand att kyssa, men magistern var nog tölpaktig att ej förstå den nådiga meningen.

Han bugade sig i stället stelt, tog sin hatt och gick ut ur det grefliga förmaket.

Ett par betjänter i det Wachtmeisterska livréet öppnade och stängde dörren efter honom.

När magister Alm kom in till madam Kron och jungfru Inga, kunde han ej annat än af hjärtat önska, att John Hall fortfarande bodde där, ty kammaren och köket sågo lika inbjudande ut, som när de lockade John Hall att där söka bostad. Novemberblomman och månadsrosorna blommade i kammarfönstret, och myrtenträdet stod lummigt i köksfönstret bakom den hvita fönsterkappan. De båda kvinnorna talade med den största tillgifvenhet och beundran och med tårar i ögonen om sin käre, stackars herr Hall. Nej, de sågo aldrig till honom numera, han rakt rymde

från dem en dag, då de båda varit från huset. Det var ett och ett halft år sedan dess, på högsommaren 28. När de kommo hem och sågo, att fågelburen var borta och den stora kappsäcken, hade de strax anat oråd. I stället för den massa papper, hvarmed stora bordet alltid varit betäckt, hade legat ett enda litet tunt blad — jungfru Inga hade det i förvar i sin byrå och visade det för magister Alm, det doftade besynnerligt af tobak och lavendel. Och i brefvet läste magistern, hvarför John Hall flyktade bort från denna fristad: han kunde ej längre göra rätt för sig, och han ville ej ligga sina goda värdinnor till last. Hur han tackade för åtnjuten godhet! Under de konstiga meningarne och de besynnerliga orden tyckte man sig höra de klappande hjärtslagen.

Magistern lämnade papperet åter, och jungfru Inga slätade omsorgsfullt ut det och lade det tillbaka ner i byrålådan mellan lavendelkvistarne.

Jo, så mycket visste de. Men nu började jungfru Inga att fråga. Var herrn verkligen en god vän till den stackars herr Hall, och skulle han bli hjälpt, när han påträffades? Ack, Herre Gud, då kanske herrn ville be herr Hall att någon söndagsmorgon titta in till dem och dricka en kaffetår ur munkoppen med rosorna; den stod alltjämt för herr Halls räkning i skänken. Jungfru Inga haltade fram och visade magistern koppen. — Jo, de visste hvart herr Hall flyttat från dem, han bodde vid Humlegården i en liten förfallen kåk. Man skulle bara fråga efter mäster Niclas' hus, alla visste hvar det låg. Men om herr Hall ännu bodde där — ja, det visste inte de båda systrarna. De sågo aldrig, aldrig till honom numera.

— Då magister Alm bjöd farväl, följde jungfru Inga ut honom i förstugan och hviskade:

— Gud signe och lede herrns steg till den stackars olycklige mannens hjälp och tröst! Och glöm inte att säga herr Hall, att om han intet bättre har — Herre Gud, herrn skulle ha sett huset vid Sillegatan och Gunnebo! — så vore vi innerligt tacksamma öfver att få honom hit igen. Säg honom, att här är jullikt och att vi ha en liten gran på bordet och att ingen druckit ur rosenkoppen, sedan herr Hall flyttat sin väg. Gud välsigne honom!

Det kom en underlig oro öfver magister Alm, när han lämnat de båda systrarna. Det var som om han på en gång förlorat hoppet om att det kärleksfulla sinnelaget skulle kunna uträtta undret att rädda John Hall, ty hade ej detta sinnelag funnits i denna fridens bostad? Salig excellensen hade dock haft rätt, att John Halls största fiende var John Hall själf, ty här hade han verkligen varit älskad och uppskattad, som han förtjänade, och omhuldad, som han behöfde. Men i alla fall, denna besynnerlighet att visa en grannlaga omsorg om ett par fattiga kvinnor, som intet bättre begärde än att få uppoffra sig för honom, denna besynnerlighet kunde ej magister Alm klandra. — John Halls dygder liksom hans fel bidrogo alltjämt till att fullborda hans vidriga öde.

Nu var magister Alm hunnen till Humlegården. Förste gatpojke, han frågade, visade honom till mäster Niclas' hus. Det var ett eländigt, förfallet ruckel, nästan begrafvet under ett hölje af snö.

— Jasa, här bodde John Hall. Här, här!

Magister Alm tänkte på den bild, som den unge John Hall i prästgården i Finland upprullat af de torp

och de bostäder, hans underhafvande skulle bebo. Han såg honom för sig i stafkarlsdräkten med den fina rodnaden på de bleka kinderna och tårar i de milda, strålande ögonen, och han ryste. Sannerligen, fattigmansdräkten hade John Hall ej behöft anlägga på lek, den hade tids nog blifvit hans. Den rollen hade han ej behöft spela. Var detta en aning, en varsel om hvad framtiden bar i sitt sköte? Tänkte John Hall någonsin på detta, nu då han ej längre lekte fattig, utan var det, och till den grad att han bodde i ett hybble sådant som detta?

Magister Alms hjärta klappade med orolig fart. Var John Hall därinne? Skulle han nu råka honom? Hvad skulle han säga för att ej skrämma bort honom, hvad skulle han göra för att få honom att antaga den systerliga hjälpen?

Magisterns hand hvilade på klinkan, medan han tänkte detta. Nu lyfte han den och steg in i köket.

En kvinna stod framme vid spiseln. På en krok i väggen hängde en tennljusstake med en fräsande och rykande talgdank, som hon snoppade, när magistern kom in i rummet. En stor, grå katt rusade ut genom dörren, när han öppnade den.

— Jaså, rike Hallen! Ja, han bodde här till slutet af juli månad. Flyttat? Nej bevars, han gjorde aldrig något som vanligt folk, han gick sin väg och lämnade allt sitt skräp efter sig, det var ett helt lass att kasta på sophögen, kiselstenar och torra örter och lumpor och papper. Nå, nå, herrn behöfver inte bli så ilsken! Ingen människa hade gjort rike Hallen det minsta förnär. Och ingen hade sett, när han gick eller kunde begripa, hvarför han gick.

— Jag var borta med mat till man min och min son Jonas var i skolan. Och under tiden hade rike Hallen varit hemma och tagit det usla fågelkräket med sig och lagt en blank riksdaler på bordet, så inte vill jag säga på hans rygg, att han smög sig bort utan att betala. Konstig och besynnerlig var han, men han betalte alltid, när han hade pengar, och när han inga hade, läste han om djur och växter med vår Jonas. Det skulle vara en slags ersättning, bevars! Det var min man, som ville, att han skulle stanna. Han tyckte om den stackaren, och ville att vi skulle hysa honom, äfven om han ej betalte en styfver. Och på sista tiden hade han knappast något att betala med, så jag kan godt säga, att han lefde på nåder hos oss. Men så försvann han, som jag sagt. — Hvar han sedan bott? Ja, det kan jag inte ge besked om. Någon ordentlig bostad har han visst inte haft sedan den här. Men jag skall ropa på min pojke, han sade häromdagen, att han sett rike Hallen på gatan, kanske han kan ge herrn besked, eftersom herrn är så orolig. — Jonas, Jonas!

Jonas kom in.

Magister Alm rusade på honom med några hastiga frågor. Men Jonas tog saken lugnt.

— Jaha, rike Hallen, jo, honom såg jag senast i morse. Jag möter honom ofta på gatorna, men han känner bevars inte igen mig. Han är visst inte högfärdig, men han går i sina funderingar, och så går han och hänger med hufvudet och ser hvarken till höger eller vänster. Inte bor han någonstädes inte, ibland sofver han här och ibland där, en gang i en smedja, en annan gång i en tvättstuga. Si, rike Hallen söker alltid upp ställen, där det är

varmt, han är så fasligt huttrande och frusen af sig. Jo vars, nog skall jag taga reda på Hallen för herrns räkning, herrn skall inte vara orolig utan lita på mig. I dag kan jag inte, jag skall åka skridsko på Klara sjö, men i morgon bittida skall jag komma upp till herrn. Hvar var det herrn bodde? Jaså, på Vesterlånggatan hos handelsmannen Sundström! Ja vars, jag skall ge herrn besked om hvar rike Hallen håller till. Jag kan låta Svante följa efter honom, medan jag springer upp till herrn och hämtar herrn, det är ingen konst att följa efter rike Hallen, han går så långsamt, och när han inte orkar streta sig fram längre, så sätter han sig på närmaste hustrappa och hvilar sig, och när han är dödstrött, frågar han inte efter kölden utan sitter kvar, tills han hvilat ut.

— Nej, det är inte mycket med honom nu, så det är nog bra, att hans vänner, om han har några, ta hand om honom, innan det blir för sent!

Det var smedmadamen, som talade. — Visst kan herrn lita på Jonas, han kan göra hvad som helst, när han får löfte om en slant för besväret. Han är så klok så.

— Ja vars, det skall gå galant, var säker på det! Herrn ger ju också Svante en slant, om han vaktar Hallen, tills jag hunnit hämta herrn.

— Ja visst, ja visst.

Magister Alms oro hade vuxit, medan han stod där inne i det kvafva och mörka köket. Hade det ändå varit så väl, att han funnit John Hall här! Magistern gick en bit framåt den gata, som Jonas sagt honom vara den, där han mött John Hall på morgonen. Men han vände snart tillbaka. Det var

ju lönlös möda. Inte kunde *han* känna igen John Hall, det var ju närmare trettio år sedan han sist sett honom. Men han betraktade med forskande oro hvarje förbipasserande fattig mansperson. Kunde detta vara John Hall — eller den här — eller han därborta?

Hvad var det käringen sagt, att det var hög tid, att John Halls vänner toge hand om honom? Det skulle ske. I morgon skulle magister Alm ha honom om hand och inte släppa honom ur sikte, förr än han fört honom in i tryggad hamn. Hvarthän — hvarthän? Minnet af den lilla kammaren på Luntmakaregatan med de blommande månadsrosorna och den yfviga myrten dök upp för hans tanke. Det var visserligen inte Gunnebo, men det var heller inte tvättstugan och smedjan —

Herre Gud, att John Hall skulle sluta så!

— — — — — — — — — — — — — — —

Medan magister Alm sökte sin forne reskamrat i Humlegårdstrakten, gick John Hall långsamt och med stapplande steg framåt Norrtullsgatan. Han var mycket svag och matt, och allt som oftast stannade han tvärt för att pusta ut. Han blef stående länge i drömmar och tankar och märkte ej, att det började snöa. Han kände blott, att luften var mild och att han frös mindre än vanligt. Så gick han vidare en liten stund. Men då kom tröttheten åter öfver honom, och han satte sig på en framspringande hustrappa för att hvila. Det tunga hufvudet sjönk ner mot bröstet, och han slumrade in.

Det var alldeles mörkt. En lykta brann utanför huset, på hvars trappa John Hall slagit sig ner. Men lyktan brann illa och flämtande. Snön föll i

lätta flakar ner öfver den sammankrupna gestalten och smälte i det långa, hvita skägget och i det glesa, hvita håret.

I sömnen tyckte John Hall sig höra musik och strängaspel. Han drömde, att han satt i stora salongen på Gunnebo. Det praktfulla rummet var rikt upplyst. Han hörde sorlet af många röster omkring sig, men genom sorlet förnam han de ljufva ackorderna från kung Davidsharpan. Han drömde om Constance, då han väcktes af handklappningar och bravorop, som ljödo alldeles bakom honom. Han vaknade upp med en förvirrad känsla, musiken ljöd alltjämt. Hvar var han? Han reste sig, stapplade upp för trappan, där han suttit, och öppnade dörren till det rum, hvarifrån harpospelet ljöd. Han måtte ha trott, yrvaken som han var, att han skulle få se Constance sitta vid harpan därinne. Han stod i dörren och såg sig omkring med förundrade blickar. Men plötsligen vaknade han fullkomligt. Han strök med handen öfver pannan och såg, att han var i ett krogrum, och att en hel mängd människor sutto därinne och söpo och sorlade och skrattade. Harpspelerskan satt midt på golfvet på en trasig rottingstol, och hennes röda och knotiga fingrar foro öfver kung Davidsharpans strängar. Det var en gatusångerska, som John Hall ofta brukade råka under sina vandringar. Hon gick omkring på gator och gränder, på krogar och gårdar med sin harpa och sjöng alla splitternya visor, tryckta i år. Det var henne John hört, när han drömt om Constance. Han suckade djupt och satte hatten på hufvudet och ämnade aflägsna sig. Men harpspelerskan hade sett honom i dörren, medan hon preludierade till ett nytt stycke.

Hon höll upp ett ögonblick och blinkade menande till publiken.

Så ropade hon:

— Skall jag sjunga visan om Sankt Job Martyren?

— Ja, ja, skränade en mängd röster.

Alla sågo bort mot dörren. John Hall kunde ej förstå hvad de sågo efter, i dörren stod ingen annan än han.

Han vände sig om för att gå, men en karl, som satt vid bordet närmast dörren, höll honom tillbaka och sade:

— Den här visan skall herr Hall höra, det är en splitter ny visa, som säljes till förmån för en fattig enka. Den är mycket nöjsam.

— Jag har ej tillfälle att köpa nya visor, sade John Hall saktmodigt och ville gå. Men karlen höll honom fortfarande tillbaka.

I detsamma började sångerskan med en tunn, skrikig röst:

»Sankt Job, så hette den person,
Hvars lefnadslopp man vill beskrifva.
Om ämnet hör till goda ton,
Det må en annan fråga blifva.

Sankt Job i självsvåld föddes opp
Af söta far och söta mamma.
Han tidigt gaf det bästa hopp
Om sig, som eljes var sak samma,

Ty pappa i sitt penningskrin
Patentet hade på hans snille,
Och mammas bord och goda vin
Gaf Job till vän, hvem helst han ville.»

Publiken klappade i händerna och ropade bravo. John Hall hade fallit i tankar, såsom han brukade, men han hörde sången och förstod orden. Hvarför sade karlen, att den här visan var rolig? John Hall tyckte ej, att den var roligare än andra gatuvisor. Medan han funderade på detta, gick han miste om nästa vers, som också applåderades. Nu sjöng sångerskan, och hennes gröna ögon gnistrade af elakhet:

»Omsider, fri från läxors tvång,
Som yngling han sig presenterar,
Så underlig att mången gång
Man vet ej hvarpå han funderar.»

— Hvad är det för en visa? frågade John Hall karlen, som talat honom till, och som varit så angelägen, att han skulle stanna.

— Det är visan om Sankt Job Martyren.

— Den har jag aldrig hört förut.

— Nej, jag sade ju, att den var splitter ny. Harp-Hulda är den enda, som sjunger den. Men hon sjunger den satans bra.

— Hvem handlar den om?

— Ja, säg det!

Åter ljödo skrattsalfvor och handklappningar. John Hall började höra på.

»Sankt Job var icke utan smak
För fria konster och de sköna,
Fast arbete ej var hans sak,
Man dock hans anlag kunde röna.

Han så till Stockholm resa fick
Ty man bör ej talangen tvinga,
Och ofta till artister gick,
Men stannade till slut hos Inga.

Denna vers beklappades ursinnigt. Man skrattade så länge och så hjärtligt, att sångerskan tvangs att göra en paus. John Hall höjde hufvudet och fäste sin blick på sångerskan. Han hade blifvit intresserad för hvad som vidare skulle komma.

»Som bildad man Sankt Job beslöt
De moskoviters land besöka.
Om han ej annat däraf njöt,
Så var det att depensen öka.

Det enda man med visshet vet
Är att för ryska pöbeldräkten
Han tycke fann, till stor förtret
För söta mamma och för släkten.

Bland egenheter, som sig bör,
Han hyste fruktan för det våta,
Och på en färd till Helsingör,
Det sägs, han börjat bittert gråta.

Af ömkan för en slik person
Man genast vände om till stranden,
Och hvar och en på sin fason
Nu räckte honom hjälpsamt handen.

Den resa, som då ämnad var,
Gick därigenom platt förlorad.
Men i detsamma dog hans far,
Och Job sin guldhög såg förstorad.

John Hall såg mycket allvarsam ut. Hans blick hade blifvit så besvärlig för Harp-Hulda, att hon rubbade stolen för att ej behöfva möta den, när hon fortsatte:

»Af denna händelse han blef
Snart kastad i en okänd bana;
Och om han kluddigt siffror skref,
Så var det blott af gammal vana.

Emellertid vid sin pulpet
Sankt Job sågs nu med kraft regera,
Och från kontoret blott sig slet
Att filosofiskt promenera.

Det ljöd långa och ihållande handklappningar. — Det gör han än i dag, ropade en röst, och larmet och stimmet blefvo så bedöfvande, att det dröjde en stund, innan sångerskan kunde göra sig hörd:

»Snart dock i staden man förnam
En af hans växlar protesterad
I London — hvilken gruflig skam —
För det den ej var aviserad.

Af sådant och af annat mer
Man slöt, kontoret skulle ramla,
Och någon ann' på godt manér
Dess strödda spillror skulle samla.

Sångerskan kände John Halls ögon, fast hon så småningom skjutit stolen så, att hon halft vände honom ryggen till. Det, hon nu skulle till att föredraga, brukade uppväcka det mesta bifallet. Men hon satt och önskade, att John Hall skulle gå dessförinnan; och de verser, hon eljes brukade sjunga med kläm och lättsinne, kommo nu tama och beskedliga. Hon försökte att halka öfver dem och få dem att passera obemärkta.

»Nu från kontoret till en sak
Af vikt för honom själf och andra.
Man sagt, Sankt Job, han hade smak,
Och hvilken kunde nu den klandra?

En skönhets oskuldsfulla blick
Djupt i hans ömma hjärta trängde,
Och Astrild flyktig, yr och kvick
Kring Job sin tända fackla svängde.

Sankt Job re'n suckade i mjugg,
Sig snyggade i nya kläder
Och såg på flickan under lugg,
Slog klunkar som en gammal tjäder.

Det sägs, och det tycks vara sant,
Att guldet hennes pappa dårat,
Ty det är mycket väl bekant —

Sångerskan tystnade tvärt.

— Nej, jag kan inte sjunga mer. Det är styggt. Jag kan inte sjunga den här visan, så länge rike Hallen står och glor på mig.

Alla sågo på John Hall. Han stod i sin långa, grå, slitna rock, alldeles innanför dörren, och såg rakt framför sig. Han hade ett besynnerligt uttryck i de strålande blå ögonen. Det var detta uttryck, som skrämt den råa Harp-Hulda till tystnad. Och när de simpla karlarne omkring henne nu följde hennes blickar och sågo på John Hall, förstodo de, hvarför hon ej kunde sjunga visan om Sankt Job Martyren till slut, så länge John Hall stod därinne.

Ty den ensamme gamle mannen i den slitna och smutsiga dräkten stod där i den höghet, som ett stort lidande skänker. Han såg ut som den gör, som har genomgått allt, och som numera intet kan nå, därför att han ej mera hör denna förödmjukelsens och lidandets värld till.

Han såg ut som en, som är färdig med lifvet, och som det snart blir beskärdt att få lämna det.

Och när han sakta öppnade dörren och gick ut, var det länge tyst i det förut så larmande krogrummet.

— — — — — — — — — — — — — — —

John Hall gick åter Norrtullsgatan framåt, han hade ett mål, hvartill han gick. Det bodde en bagare i sista huset på gatan. John Hall hade en afton varit inne i boden och köpt sitt bröd, och vid utgåendet hade han stannat vid bagarstugan och njutit af den värme, som utstrålade därifrån. Och när natten blifvit bistert kall, hade han återvändt till huset, funnit gårdsporten öppen och dörren till bagarstugan endast försedd med en hasp, som det var lätt att lyfta upp. Och det hade han gjort, och han hade krupit upp i den ofantliga ugnen, där det var så härligt varmt, och där hade han sofvit godt

och lugnt. Det hade blott gällt att passa på att smyga sig bort tidigt på morgonen, innan bagaregesällerna kommo. Och det hade lyckats honom och skulle säkerligen lyckas honom också i natt.

John Hall längtade till den varma ugnen och gick så fort, som det var honom möjligt, för att snart hinna dit, ty snön hade upphört att falla, och det hade blifvit kallt.

Visan om Sankt Job Martyren ljöd i hans öra, och han förundrade sig öfver, att man sjöng visor om honom på gator och torg. Han undrade hvad de verser innehöllo, som han icke hört.

Han försökte fortsätta visan och sammansatte några slutverser, som han sakta upprepade för sig. De voro lika barnsliga och enfaldiga som de, han nyss hört. De handlade om hur Sankt Job som gammal man vandrade skröplig, sjuk och led vid lifvet på Stockholms gator, glädjande sig åt att han snart skulle få smyga sig in i den varma bagarstugan och krypa upp på den stora ugnen och få sofva där.

Ändtligen var John Hall framme vid sista huset på Norrtullsgatan. Gårdsporten stod öppen, han smög sig in genom den och gick tvärs öfver den stora gården fram till bagarstugan. Snön knarrade under hans steg. John Halls hand var så stelfrusen, att den knappt förmådde lyfta upp haspen. Ändtligen stod han därinne. Hvilken härlig värme, hvilken doft af nybakadt bröd! Det stora rummet var fullständigt mörkt, men några kol glödde ännu i spiseln, och John Hall kunde trefva sig fram till den. Han drog en djup suck af välbehag, när han steg upp på ugnen. Den var så stor, att han väl kunnat

sträcka ut sig där, men han gjorde det inte, ty han hade vant sig vid att sofva sittande. Därför kröp han också nu ihop och lutade hufvudet mot ugnsmuren. Det dröjde ej många ögonblick, innan hans trötta ögon slöto sig, och han somnade in. Han drömde —

Han drömde, att han var en liten pilt och att han vid sin faders hand gick omkring på Gunnebo. Det var en varm sommardag, himlen var blå, fåglarne sjöngo och blommorna doftade.

Men Gunnebo var ej färdigt, utan man höll på att bygga där och rödja och plantera. Och fadern gick omkring med honom och visade honom allt.

— Sir du, min son John, sade han och klappade Johns hand, detta träd planteras för att du och dina barn skola njuta skugga därunder, sir du, sir du. Och detta hus bygges för att du och dina efterkommande skola lefva och dö där, sir du! Du förstår ju hvad jag säger, fast du är ett sådant litet barn. Du är ett mycket klokt barn, min son John. Och nu skall du få se, hvad jag köpt dig, därför att du läste upp verserna så bra vid teaterns invigning, sir du, sir du. — Och John visste hvad detta var, ty han visste hvad han önskat sig, och allt hvad han önskade, fick han. Men när fadern förde honom till den stora planen framför stallet, och han såg den lilla vagnen, som hade form af en snäcka och på hvilken de små änglabarnen voro målade och framför hvilken de små ponierna voro spända, blef han så glad, att han började gråta och snyfta. Fadern tog honom då i sina armar, och han slog armarne om faderns hals och smög sig intill honom, tätt intill honom. Det kändes så

varmt och tryggt! Och fadern visade honom, hur vackert de små änglarne på snäckan voro målade, och satte honom i vagnen och gaf honom i handen silkestömmarne och piskan med silfverskaftet. Men när hästarne rörde på sig, blef John rädd och började åter gråta. — Jag vill inte fara ensam, ropade han.

Men fadern sade: — Var inte orolig, jag skall leda hästarne, sir du. Så länge John är ett snällt barn och söta far går bredvid de små ponierna, kan det icke hända John något ondt.

Och hästarne satte sig långsamt i rörelse och drogo den lilla snäckan med änglarne, och den lille gossen satt därinne, och han var ej rädd, ty fadern gick alltjämt bredvid och ledde de små ponierna öfver den fina gräsmattan, där ingen annan vagn än Johns fick fara fram. Och fåglarne sjöngo och gräset doftade.

Och John frågade:

— Är John ett snällt barn? Och kommer det att gå John väl på färden?

Och fadern svarade: Det är John, ett litet godt barn. Ett synnerligen godt barn. Jag är mycket nöjd med min son John, mycket, mycket nöjd.

— — — — — — — — — — — — — —

Magister Alm sof icke denna natt. Han kunde knappt bida morgondagen. Han tänkte blott på att när den grydde, skulle han få råka John Hall och taga hand om honom. Han väntade det budskap, som skulle komma.

Och det kom, och det lydde, att man tidigt på morgonen funnit John Hall sittande hopkrupen i en spisel på Norrtullsgatan. Man hade funnit honom

död. Han hade dött under sömnen med ett lycksaligt leende på läpparne. Och de, som funnit John Hall, hade sagt, att det var skönt för honom, att han fått sluta.

INNEHÅLL.

FÖRSTA BOKEN.

ANDRA BOKEN.

TREDJE BOKEN.

